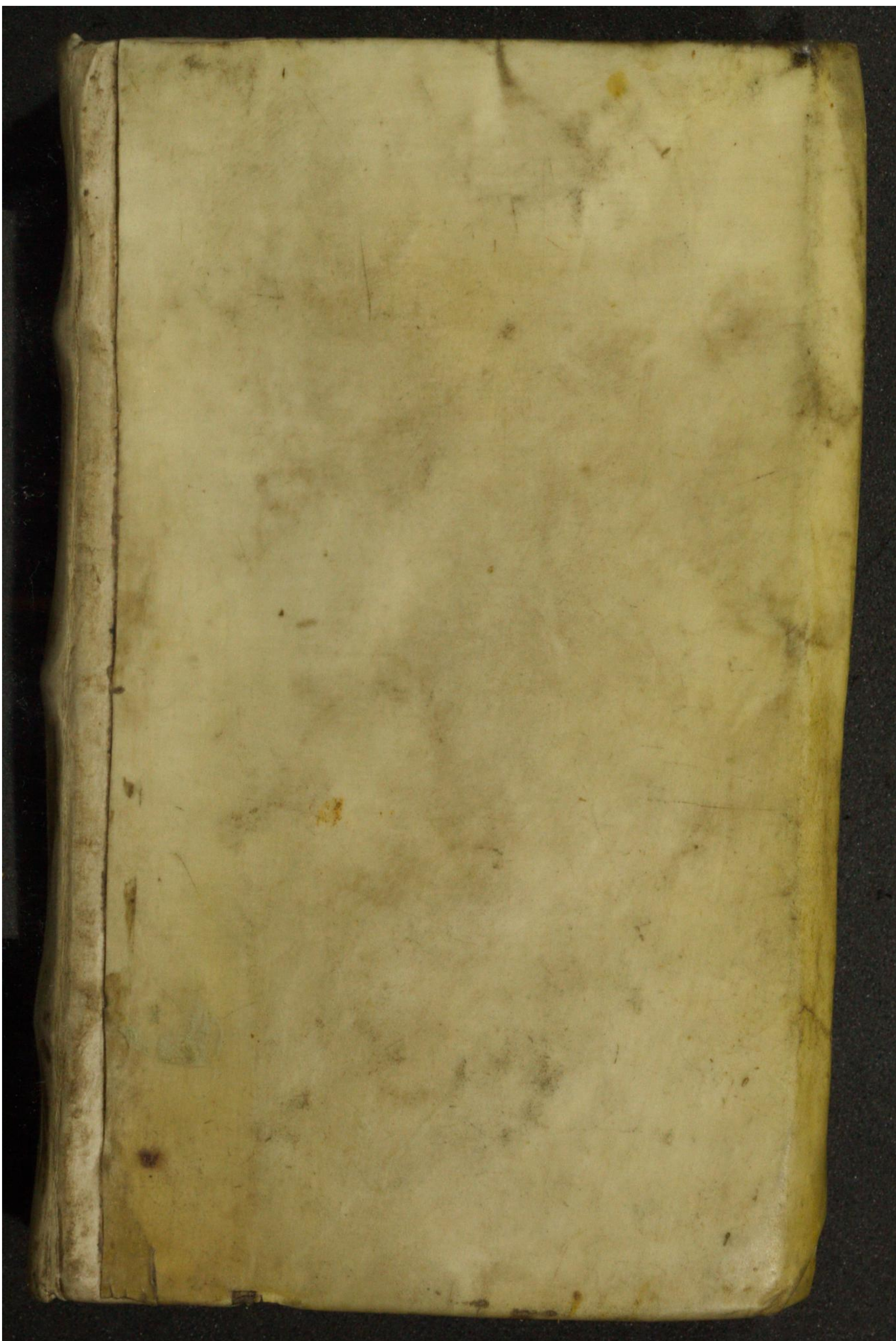
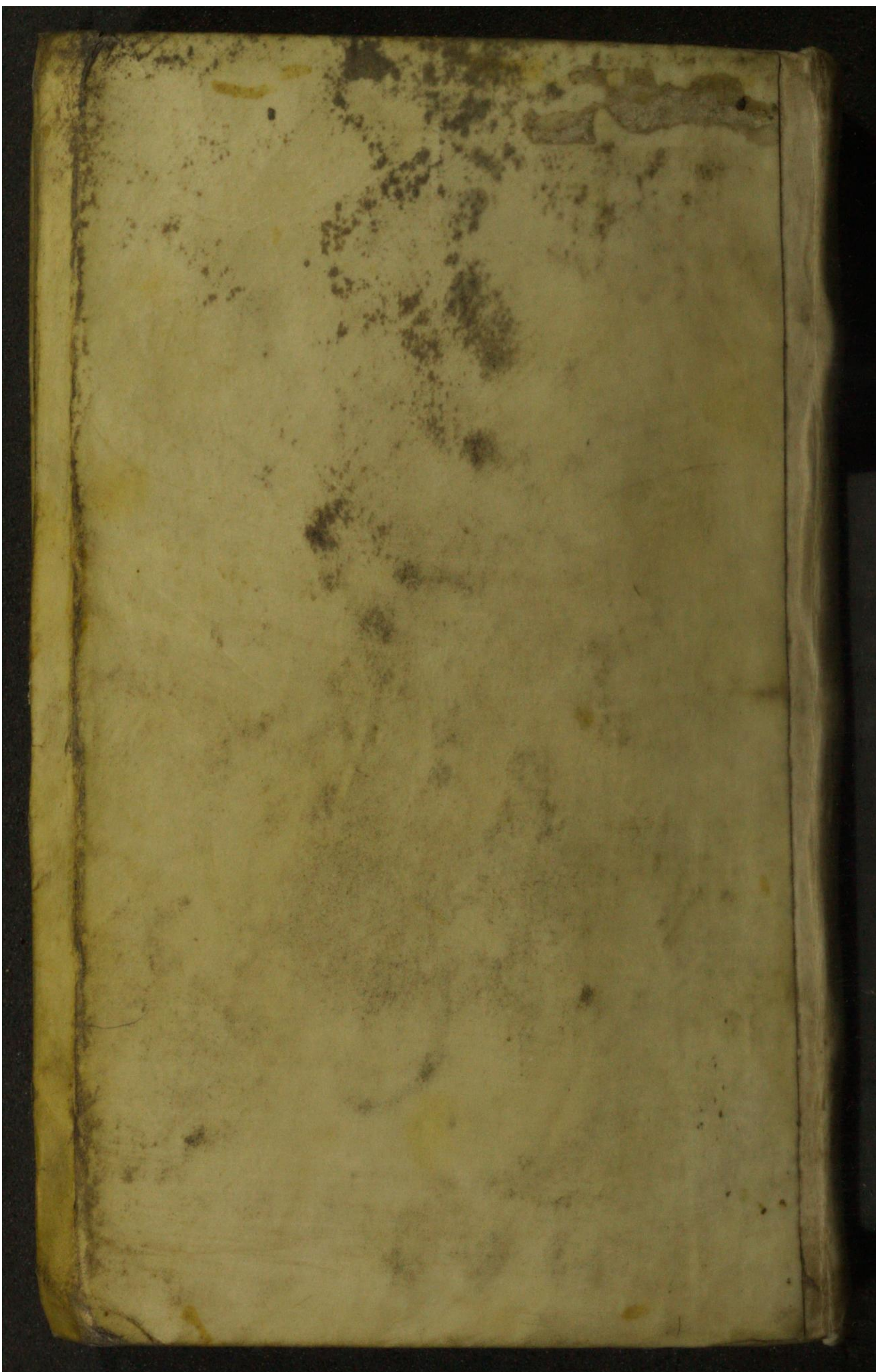
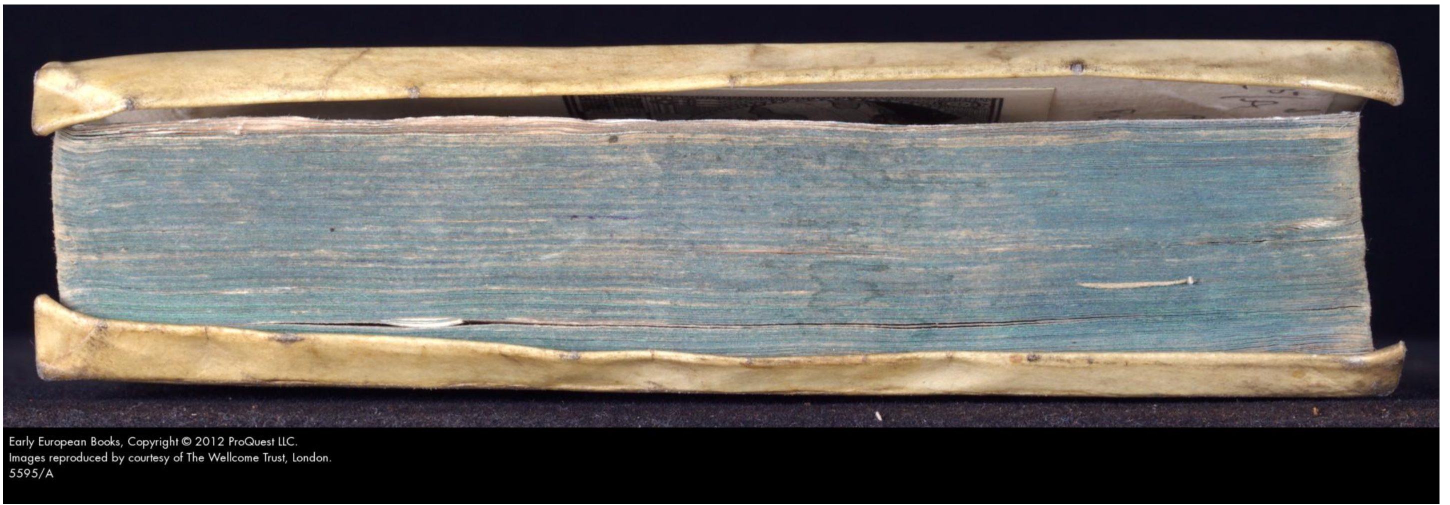



EXSECTIO
FOETUS
ROUSSET



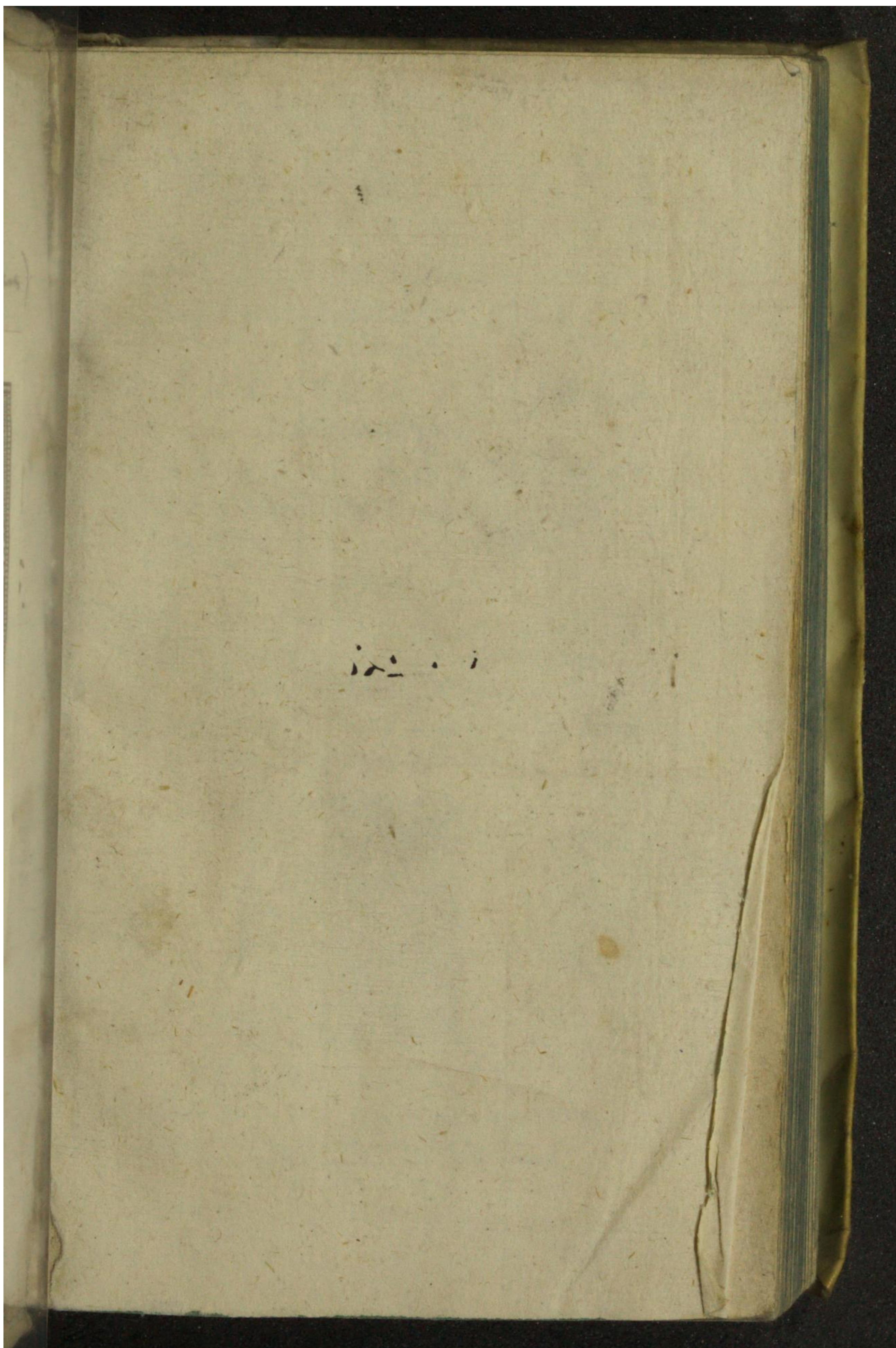


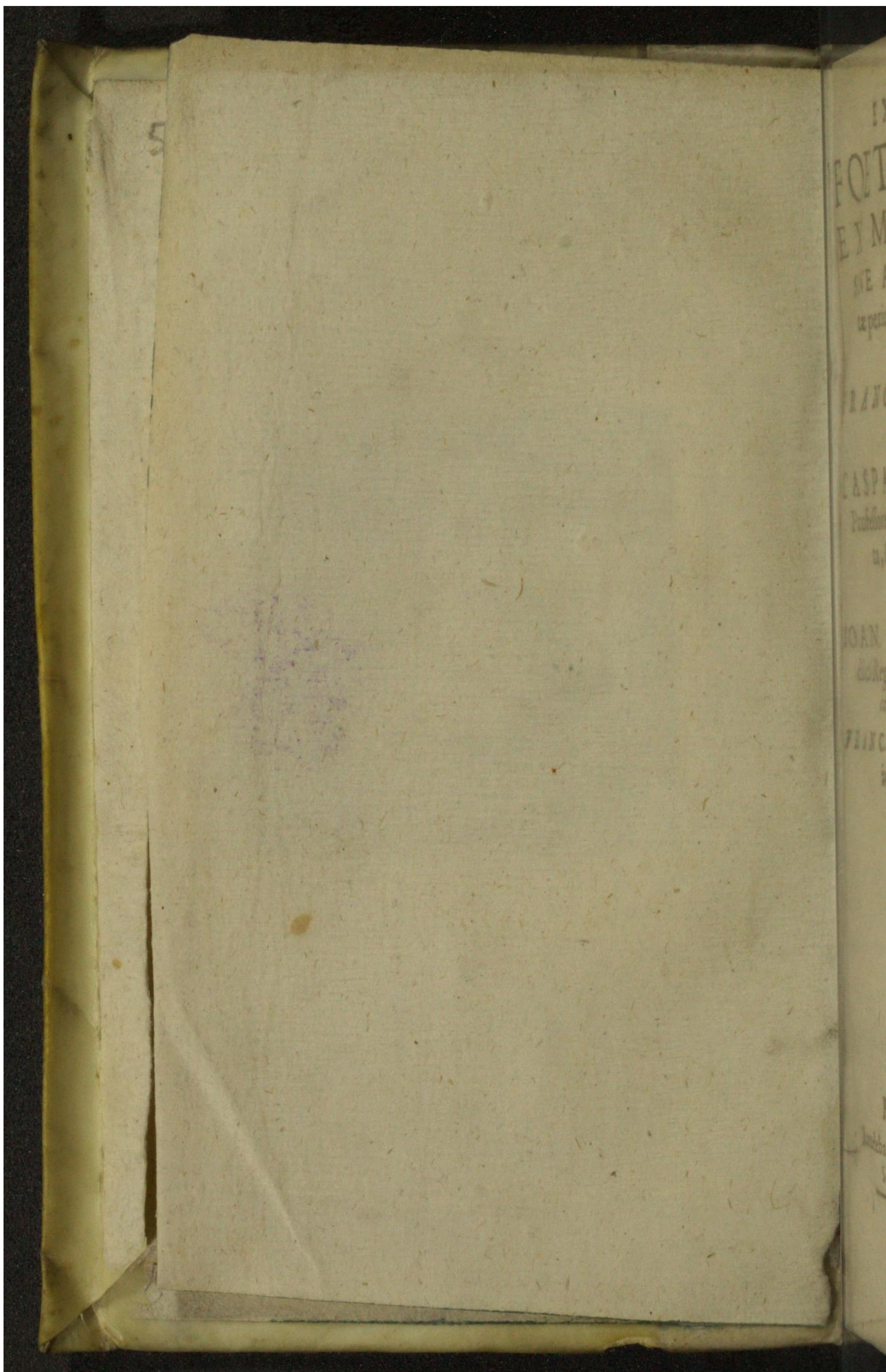




ROUSSET (Franciscus)







EXSECTIO FOETVS VIVI EX MATRE VIVA SINE ALTERVTRIVS VItæ periculo, & absque fœcunditatis ablatione, à

FRANCISCO ROSSETO Gallice conscripta.

CASPARO BAVHINO Professore Medico Basil. ord. Latio reddita, & variis HISTORIIS aucta.

Adiecta est

IOAN. ALBOSII PROTOMEdici Regii Fœtus per ann. XXIIX. in vtero contenti & lapide facti Historia.

FRANC. item ROSSETI tractat. huius indurationis causas explicans.





FRANCOFORTI
Excudebat MELCHIOR HARTMANNVS, Sumptibus NICOLAI BASSÆI.

Anno M. DCI.



ILLVSTRI ET GENEROSO
DOMINO,

D. WOLFGANGO THEODORICO, LIBERO BARONI in STEIN, & GVETTENBERG, &c.

CASPARVS BAVHINVS
Anatomic. & Botanicus Acad. Basil. Professor Ordinarius

HANC

ΤΗΣ ΕΡΟΤΟΜΟΤΟΚΙΑΝ

Obseru. & officii

Mon.

D.D.

Τύχῃ καὶ Πόνῳ.



EPISTOLA.



POLLINEM primum fuiſſe, ILLVSTRIS & GENEROSE BARO, memorãt, qui infantem materno vtero exſecuerit: ÆSCVLAPIVM nimirum è Coronide matre à Diana (cum iniuriam fratri factam, dum Coronis, Iſchiæ Elati filio concubuiſſet, ferre non poſſet) interempta, vt auctor eſt Ouidius 2. Metam. & Natalis Comes lib. 4. Mythol. cap. 11. Dein P. SCIPIONEM AFRICANVM priorem, defuncta parẽte, vtero exciſum in diem veniſſe, teſtatur Solinus c. 4. & cum Silio Italico. libr. 13. Plinius Natur. hiſt. lib. 7. cap. 9. ideoq; primũ CÆSARIS nomine apud Romanos ſalutatum fuiſſe.

Non enim à C. Iulio Cæſare Romano-

manorum Imperatore, Cæsares dicti fuere: licet enim Acursius in Prefatione Institutionum in glossa verbi, Cesar, à Cæsare Augusto, qui tempore natiuitatis Christi regnabat, Iustinianum Cesarem, & exinde quemlibet Imperatorẽ velit, dictum fuisse: quo loci Syluester Aldobrandus addit, vel melius à Iulio Cæsare eius auunculo, secundum Baldum, Ioann. Fabrũ & Christoph. vel dicitur (addit idẽ) Cesar, quia fuit cæsus de ventre matris suæ. Vult enim Suidas, Iulium Cæsarem natum non esse: matrem enim eius nono mense mortuam, dissectam fuisse. Quod licet Ioachimus Fortius falsum dicat, eo ductus argumẽto, quod Iulius matrem habuerit Aureliam, fœminam (vt habet Plutarchus) primariam, ex singulari pudicitia mulierem, quam tamẽ amiserit, cum bellum Gallicum gereret: quæ, vt inquit Fortius, superuiuere nequiuisset, si cæso eius vtero natus fuisset. Verum cum in hoc tra-
 ctatu,

ctatu, cuius patrocinium, dum eum Latinum reddidimus, suscepimus, illud agatur, vt probetur fœtum viuẽtem ex matre viuente exscindi posse, salua parente, fœtuq́; aliter respondere oportet.

Dicimus ergo, forte primum qui Cæsaris nomen sit sortitus, è matris cæsum fuisse vtero: quamuis, auctore Pompeio, verius Cæsones, quã Cæsares dicantur. Plinius tamen loco citato & Cęsaris & Cęsonis nomen eis tribuit. Non tamen desunt (vt auctor est Cuspinianus) qui Cæsaris etymon à cæso in pugna Elephanto, qui lingua Maurorum Cęsar dicitur, ducát: vel quod oculis fuerit cęsiis, hoc est, glaucis, vel à cæsarie, qua natus proditur primus (quæ omnia aliqui Scipioni tribuunt) quisquis is fuerit, qui Cæsaris nomen indeptus sit: posteriorem sententiam Ioannes Ferrarius Montanus in Institutionibus amplectitur, à quo postmodum successores Imperii, Cęsares dicti sint.

ſint. Nam, vt Spartianus in Ælio Seuero teſtatur, Cęſares ſunt quaſi Principum quidam filii, & deſignati Auguſtę maieſtatis hęredes. Nec à Iulio, Romanorũ Dictatore ſummo, Imperatores Cæſares (quod Iuliorũ eſſe cognomen à cęſarie, Feſtus lib. 3. cum Pratenſio vult) dictos eſſe, licet ex Scipionis hiſtoria pateat, vt quî ante Iulium vixit: tamen clarum magis fit ex eo, ꝙ Iulii parens, qui Prętura functus, Piſis obiit, etiam Cæſar fuit nuncupatus: imo teſtatur Spiegelbergius, cognomen Cæſaris primum auo Dictatoris contigiſſe. Sed hactenus de nomine Cęſaris, à quo hic Liber, de Partu Cęſareo & ὑστεροτομοτοκίᾳ, inſcribitur.

Sed & MANLIVM, qui Carthaginem cum exercitu intrauit, ex matris extractum fuiſſe vtero, teſtatur Plinius libr. 7. cap. 9. Duo etiam in hanc rem præclara Bruſchius habet exempla.

Primum eſt, BVRCARDVM, Co-

mitē de Cintzgaw/Buchorn/& Monteforte (qui liberalitate in pauperes præſtans fuit, & poſt obitum Cralonis, Abbas Sangallenſis deſignatus, & ab Othone Magno per baculum & ferulam accepta, cōfirmatus fuit) hoc pacto lucem hāc aſpexiſſe: cuius nomine vulgo Ingenitum dictum, eo quod ex mortuæ matris aluo, anno 959. exſectus eſſet.

Alterum eſt, GEBHARDVM, Vthonis Comitis de Bregentz/F. (qui anno 1001. Conſtantienſis Epiſcopus factus eſt, & Monaſteriū Peterſhuſium, item Templum Ceriacēſe, in emptorio nobili Heluetiæ, Zurzach dicto, extruxit) ex matris vtero fuiſſe exſectum. Quod ſane vt rem notatu digniſſimam Hiſtorici referunt; ſed maioris ſane ponderis atq; momenti exiſtit ſectio, quæ in hoc proponitur tractatu, dum docetur modus & ratio fœtum viuentem, nō ex parente mortua, vt in prædictis accidit, ſed viua, & hoc abſque vel

matris,

matris, vel fœtus vitæ periculo, & id quidem abſque priuatione alterius conceptus, exſecare: quod in Heluetia primum attentatum fuiſſe, Historia prima Appendicis noſtræ comprobabit.

Quum ergo Tractatus hic Gallicus in manus noſtras veniſſet, ſemelque ac iterum perlegiſſemus, à plurimis vt eum Latina veſte donaremus, rogati: non potuimus non iis, qui Gallicum non intelligunt idioma (cum dignum cenſeremus qui Latine loqueretur) hac in re gratificari: partim vt eius vſum ſæpe neceſſariũ pluribus impertiremur: partim etiã, vt inter tot occupationes, Practicas & Academicas, aliqua exercitatione homine libero digna, mentem reficeremus. Eum ergo quam potuimus, fideliſſime conuertimus, quam eleganter autem, quamue perſpicue id præſtiterimus, aliorum eſto iudicium. Illud tantum ſi monuerimus, enixos quidem, vt Latine loquere-

mur, magis tamen cordi fuisse quam ꝓxime ad Auctoris verba accedere, quam liberiore sermonis genere vti: quod sane patebit ei, qui versionem hanc cum Autographo contulerit.

Dein etiam sicubi Latina deficiebant verba in re noua, verbis interdũ Gręcis, interdũ ex Gallico idiomate desumptis, tanquam notioribus vsos esse. Semper enim Platonis & Galeni sententia veniebat in mentẽ: Verba iis esse negligenda, quib. multarum magnarumque rerum contẽplatio esset proposita: laudandamq; magis orationem, quę verbis apertioribus (modo ne forẽt prorsus barbara) quam q̃ limatioribus vteretur.

Locorum nomina, quoad fieri potuit, Latina fecimus, opera Iouii, Aemilii, & Dinothi vsi, & id, vt ii, qui Gallica non intelligunt, succedanea habeant Latina: Verum cum ea obscuritate non careant, idcirco Gallica locorum nomina margini adposuimus. Videbuntur, sat scio, historiæ

multæ in hoc tractatu cõtentæ, prope incredibiles, & à veritate nonnihil alienæ, in re videlicet inusitata & noua; quare quo magis hęc sectio cõprobaretur, & historiæ in hoc tractatu contentæ confirmarentur, APPENDICEM adiungere placuit, quę varias diuersasque historias suppeditat. Hunc ergo qualemcunq; laborẽ, Generose D. BARO, sub tuo nomine, tanquam Aiacis clypeo in lucẽ prodire volui. Volui vero istud hoc nomine cũ primis, quod singulari humanitate, non solum rem literariã & literatos te prosequi, sed etiam rebus Medicis, maxime Historicis, delectari, partim naturali & generoso instinctu; partim vero Cl. & Doctiss. viro D. DAVIDE VERBEZIO, Philos. & Med. Doct. eximio, Pręceptore tuo, stimulos addente, ex familiari colloquio compertum habeam. Qua sane in re Heroes priscos etiam celeberrimos quosq; Reges (inter quos admirabilis ille Hermes Trismegistus,
Alo-

Alexander Magnus, vt è multis paucos referam) imitaris. Debui & illud ob singularem mihi & quidē secundo, cum apud T. G. Argētinæ essem, humanitatem exhibitam, quam quoties recolo, toties admiror & depredicare soleo. Quo ergo gratæ & voluntatis & memoriæ pignus erga T. G. perpetuum extaret, Opusculum, hoc in præsens offerre volui. Quod vt benigne, operamq; meam in quibusuis aliis addictissimam, suscipias, etiam atq; etiam submisse rogo; me quoq; omni studio, obsequio, ac qua decet animi propensa voluntate, cōmendo. BASILEAE RAVRACORVM, Anno Epochæ humanę M.DC. Kal. IIXbris.



CASPARI BAVHINI
PRÆFATIO
ad Lectorem.

HIPPOCRATES *summus Medicinæ dictator, Candide* LECTOR, *quomodo prægnantes aliquæ non rite pariant, sed intus perdant, qui cõcisus educi debeat, grauissime, libello de Partus immortui extractione, docuit: hacq; ratione de* CÆSAREO *egit partu. Cæsareus autem partus triplex existit: vel enim matrem, vel fœtum conseruare animus est. At fœtus dupliciter laborare potest, vel dum in vtero matris mortuæ tanquam in ergastulo conclusus hæret: vel dum in vtero matris viuæ continetur, quæ eum eniti non potest, vbi de vtriusq; & de fœtus, & de matris salute dubitatur. Sed & mater duplici etiam nomine sæpe in periculo est: vel propter fœtum viuentem: vel propter eundem in corpore mortuum, quem sæpe excludere nequit, cum & fœtus ad partum iuuet*

pluri-

plurimum. Sed cum in vtroq; & fœtu & matre vires non valeant, in angusto spes (nisi sectione succurratur) posita, & sæpe cōclamata omnia. Quare de his Cæsuris in præsens paucis.

Prima & antiquissima Cæsura est, fœtus viuentis ex matre mortua, si modo vera est Historia de Æsculapii cæsura, quem à patre Apolline exsectum hanc suauissimam aspexisse lucem volunt, vnde partus Cæsaræi inuentio. Quæ sane Cæsura perfacilis esset, si modo tam certum esset fœtum viuum ex matre mortua educi posse, quod sane dubio non caret, vt Anatomicis perspectum atq; cognitum est. In confesso enim est, vitam & motum cordis in infante à duobus arteriis vitalibus matris, vt communis est Anatomicorum sententia (qua de re in nostris libris Anatomicis) per vmbilicum fœtus se per insitionem insertis dependere. Quare arteriarum motu in matre cessante, earundem etiam motum euestigiò in fœtu cessare necessum est: siquidem fieri minime potest, vt fœtus ante præsectum vmbilicum in ipso vtero tunicis duabus, Amnio & Secun-

din

dina, (Allantois enim brutorum est) inuolutus, Spiritum per os attrahat. Praeterea, esto quod continuatio vmbilici foetus ab vtero sit libera, cotyledonibus partus tempore ruptis: nihilominus tamen vmbilicus secundinae adhaeret, ab Obstetrice necessario praecidendus: vel etiamsi vmbilicus à secundina foetu in vtero existente, solutus esset: tamen infans per os respirare non posset, membrana Amnio adhuc inuolutus, vteri parietibus inclusus, mucoribus & aquositatibus circumfusus: quae certe res saepe solutos infantes, diutius tamen in angustis faucibus haerentes, suffocando enecat. Cum ergo necessarium sit, vita & motu arteriarum in puerpera cessante, cessare etiam infantis in vteri ergastulo contenti vitam & motum, impossibile videtur ex matre mortua infantem viuum exscindi posse.



Sed obiiciet quis exemplum P. Scipionis Africani, qui primus Caesaris nomen (non Iulius Caesar, vt multi autumant) indeptus est: C. Manlii item: Burcardi quin & Comitis de Cintzgaw; *Anno 959. exsecti: Gebhardi deniq; Episcopi Constātiensis an. 1001.*

ex matre mortua extracti, qui tamẽ omnes superuixere. Ad quod respondetur, talem exemptionem contingere forte fortuna, dũ puerpera est in agone, aut in animi deliquiis, præsentibus adhuc spiritibus vitalibus, tum enim superuire posse infantem cõcedimus. Verum quam difficile, ne dicam impossibile sit, tam immediate infantem exscindi posse in eo ictu temporis, quo anima ex matre migrat: quæ si semel euolarit, certe humanis præsidiis nullo modo reuocari potest, cuilibet facile est colligere. Verum cum in hac Cæsura non magna opus sit arte, sed solum manus agilitate, vt subito fœtus educatur, si fieri poßit nil addam vlterius.

Altera CÆSVRA, *(quæ potius Extractio dicenda) est Fœtus mortui ex matre viua, quæ priore non minus antiqua videtur, de qua breuiter, & quidem grauißime senex noster Hippocrates libro citato, egit: vbi fœtus mortuus frustulatim educendus, si modo matrem saluam cupimus: quæ tum instituenda maxime, quando Medici potionibus, balneis, suffitibus, sternutatoriis,*

vomi-

vomitoriis, litubus expellendo fœtui dicatis, nihil profecerunt. Ante tamen sectionē duo erunt consideratione digna. Primo, fœtus ne certo sit mortuus, ne in tenellum, instrumentis Chirurgicis hamis, uncis & forpicibus sæuiamus. Si enim nec Medici manus umbilico parturientis imposita, nec ipsa mater fœtum moueri percipiat, si aquæ effluxerint, si secundina prodierit, mortuum esse fœtum, qui utero concluditur, pronunciare licet: & sane hoc postremum certissimum huius rei signum est, licet sæpius secundina manu ipsius Chirurgi, post frustulatim eductum fœtum extrahi debeat: non desunt plura adhuc signa, de quibus Ambrosius Pareus libro de Hominis generatione, cap. 25. hæc enim tanquam præcipua aspergere placuit. Secundo vires parturientis æstimandæ: nam si vires expulsu paruo & debili, ex spiratione parua & rara, adeoq; frigida, ex facie plane à seipsa mutata & cadauerosa, ex frigidis sudoribus, ex gelidis extremitatibus deiectas esse suspicatus fueris, ab opere abstinere erit consultius, imminentem mortem prædixisse

contentus, ne si suauißima hac priuetur aura, in hanc fœtus extractionem causa referatur. Si contra vires validæ adhuc subsint, confidenter matrem ex faucibus mortis eripies, arte ea eoq; modo, quo præter Hippocratem, docuit Albucasis lib. 2. suæ Chirurgiæ, cap. 76. additis plurimis figuris instrumentorum, in hanc rem necessariorum: docuit & Ambrosius Paræus cap. 26. libri citati. Verum cum in hac sectione Iohannes Bauhinus VVirtenbergicus Archiater, frater mihi charißimus, sit fœlicissimus, in fine huius libri exemplum vnum (cum infinitas iam eo modo liberarit & saluarit) ex ipsius operationibus subiicere placuit, vna cum præcipuis in hanc rem instrumentis necessariis.

Tertia succedit CÆSVRA, fœtus nimirum viui ex matre viua, quæ aliter eniti non potuit, vbi abdomen cum vtero per latus incidi debet: quæ sectio noua est, veteribus enim incognita videtur. Antiquissima enim huius sectionis, quæ habetur Historia, ea est, quæ in Heluetia Anno 1500. instituta est, de qua infra in Appendice nostra, nunc

vero

vero ab aliquot annis in Gallia vsitata, vt ex huius libri lectione patebit: quæ cæsura longe prædictis duabus præferenda est, cum in hac fœtus viuus ex matre viua extrahatur. Quo modo vero & qua ratione hæc institui debeat, & possit, docet hic Auctor, quẽ Latinum fecimus, Historiis plurimis auximus, moti certis rationibus in Epistola propositis.

Et licet iam quarto Opusculum hoc editum fuerit, deficientibus tamen exemplaribus, iam quinto damus, sed longe limatius & correctius, multisq; nouis Historiis auctum, quo in rem tuam vtere.



AD

FRANC. ROSSETVM
IOAN. ALBOSIVS.

QVi vicit Pœnos, cuiq; Africa subdita, dictus
A cæsa Cæsar parturiente fuit.
At quæ viuentem fœlix exclusit ab aluo
Fœtum, eadem matrem sustulit ægra dies.
Quanto hæc Lucinæ es maior, Rossete? supersunt
Ingenio fœtus, fœtaq; cæsa tuo.

AD

CASPARVM BAVHINVM
IACOBVS GREGORII Pannonius. Med. Doctor, scribebat Basileæ, Ann. 1587.

GRata Deo res est, nec non mortalibus ægris
Vni si Medicus fert miseratus opem.
Gratior illa tamen, laudemq; meretur honestam,
Pluribus his, vitam si reparare queat.
Hoc quia tu facias sacram per Apollinis artem
BAVHINE, eximia vir pietate grauis:
Rem longe gratam facili summoq; parenti
Præstas, Terrigenis consulis atq; probe.
Dum vigili cura præcepta fidelia tradis,
Et nos de variis edocuisse studes.
Gallica sollicitis manibus quoq; docta reuoluis,
Ac Latiam in linguam vertere scripta soles.

Testa-

Testatur præsens veluti nouus iste libellus,
Qui venit in lucem sedulitate tua:
Hic quoniam mõstrat, qua vterus ratione secãdus,
Viuat vt & fœtus, viuat & ipsa parens.
Cõmoda multa quidem multis, verum tibi pulchrũ
Inde paras nomen, non sine laude tamen.
Maior at exsurget tibi laus & gloria maior,
Si dabis in lucem, quos meditare libros,
Scilicet Herbarum concinna Synonyma, plures
Vt dubios poßis conciliare viros.
CORPORIS aut secti methodũ certo ordine scriptã,
In vulgus, quam non edidit vllus adhuc.
Ergo tuis scriptis pergas celebrare Tonantem,
Et miseros homines sedulus vsq; iuues.
Sic tibi fata dabunt felicis tempora vitæ,
Durabitq; diu nomen in orbe tuum.
Posteritas seros gaudebit grata per annos,
Talia BAVHINI cum pia scripta leget.

AD EVNDEM VALENT. THILONIS LIGII.

QVo, BAVHINE, rapit tua te insatiata libido,
Fulgida Pæonia dum face signa locas?
Eruis HERBARVM miras è montibus artes,
Et vario ornatas instruis ore loqui.
Opponis rabidæ Lachesi tua PHARMACA, multos
Dum reuocas luci, quos mala dira premunt.
CORPORA cassa secas, & fibras digeris, artus
Monstras, & mira singula lege doces.

Quid loquar? & FOETVS è viua matre recisos
Dicis in aereis viuere posse plagis.
Mirũ hoc, testaris tamen, hunc dũ pumice tersum,
Erudis Ausonio cultius ire librum.
Viue, Machaonias acri studio impiger artes
Excole, & his sertis altera serta feres.

AD LECTOREM SIMON GRYNÆVS PRAGENSIS scribebat BASIL. Ann. 1591.

MArtia Romani si oblectant gesta furoris:
Prælia si placida voluere mente iuuat,
An non rara magis miræ te facta mouebunt
Naturæ, & genio commoda plura ferent?
Læuia spinosis vt præstent Lilia dumis:
Natura & bellis eminet ista feris.
Hæc duro sæuam diffundunt pectore mentem:
Nota salutiferas ast docet illa manus.
En tibi naturæ BAVHINI Musa remotæ
Pandit opus, vigili hæc scripta reuolue manu.
Artifici cultum nuper dedit ordine Librum,
Internas partes CORPORIS iste docet.
Nunc vtero FOETVS viua vt sit matre secandus,
Arcanæ rarum hoc innouat artis opus.
Ergo age nunc mecum LECTOR tu candide, lætæ
AVCTORI seros mente precare dies.
Publica vt hoc magis ipsa superstite cõmoda crescãt,
Crescat Apellinea & Prole vigente decus.

ELEN-

ELENCHVS
EORVM, QVÆ IN HOC CONTINENTVR OPVSCVLO

ΥΣΤΕΡΟΤΟΜΟΤΟΚΙΑ.

Hoc eſt, Extractio fœtus viui ex vtero grauidæ viuentis mulieris, quæ ſecus parere non potuit, Abdomine & vtero per latus inciſo: tum abſque Matris & Fœtus periculo, tum etiam abſq; eiuſdem Matris fœcunditatis, poſt ſectionem, ablatione. FRANCISCI ROSSETI.

APPENDIX

Variarum Hiſtoriarum, ea quæ in ὑστεροτομοτοκίᾳ tractãtur, comprobantium vna cum inuentione VALVVLÆ in colo inteſtino. Anno M. D. I XXIX. primo obſeruata. CASPARI BAVHINI.

LITHOPÆDION
SENONENSE.

Hoc eſt, Embryonis in vtero materno per annos 28. contenti, petrefacti, & poſt Matris mortem ex vtero exſecti Hiſtoria: addita exercitatione Problematica, de iſtius indurationis cauſis. IOANN. ALBOSII.

Item SIMONIS PROVANCHERII de eadem re opinio.

SCLEROPALÆCYEMATIS.

Id eſt, Fœtus lapidei vigeoctennalis cauſæ, cur naſci non potuerit: cur non putruerit: cur in lapidem obduruerit. FRANCISCI ROSSETI.



Ὑστεροτομοτοκία

FRAN. ROSSETI MEDICI GALLI: OPERA

CASPARI BAVHINI Basil. Med. Doct. & Profess. ord. è Gallico Latina facta.

SECTIO PRIMA.

Partus Cæsarei definitio.

CAPVT I.



ÆSAREI partus nomine proprie intelligimus, scitâ ac dextram infantis ex vtero materno, & quidem per latus, extractionē: matris, inquam, quæ haud alia ratione fœtum quam sectione conuenienti, tam Epigastrii, seu ventris exterioris, quam ipsius Vteri, excludere potest,

test,

teſt, citra tamen vllum alterutrius, aut amborum, matris puta, aut fœtus (modo aduentitio malo non premantur) vitæ diſcrimen: incolumi etiam ſeruata in poſterum matri pariendi facultate. Id quod de partus adhuc viuentis extractione intelligi volumus.

Sub hoc & mortui fœtus ab vtero materno extractio comprehenditur, cum obſtetricandi omni ſpe ſublata, medicamentorum item, aut leuiore certioreue Chirurgica ope deplorata, ob partum aluo concluſum, in diſcrimen vitę mater adducitur, niſi hoc vnico ſubſidio laboranti ſuccuratur. Id quod quotidiana docet, in cuiuſuis conditionis mulieribus, experientia, iis inutili conatu & fructu euiſceratis & miſere dilaniatis.

Quod ad viuorum ex parente mortua (quæ tamen hac ratione in viuis conſeruari poterat) exſectionem attinet, cum iuſto copioſius, tam à veteribus, quam à neotericis ſcriptum ſit, neque res tanto artificio egeat, eiuſce hic nullam mentionem faciam: tametſi ab ea Romanorum Imperatorum primus, Scipio videlicet Africanus, ex matris vtero, hoc vti dicimus pacto, ſectus, Cæſaris nomen ſortitus ſit, & ad illius imitationem, hunc noſtrum partum Cæſarei nomi-

ne inſcripſerimus. At nos hunc eundē partum, diuino annuente numine, longe feliciori ſucceſſu perfecturos ſperamus: ſine materna ſcilicet nece, quod Scipioni non contigit, qui matre interempta, vti ex Silio Italico liquet, ſuauiſſimam hanc lucem aſpexit.

De vſu ac neceſſitate partus Cæſarei.

CAPVT II.

QVOD igitur attinet non ſolum vtilitatem huius ſectionis, ſed etiam eius neceſſitatem, ſciendum ſiue adhuc viuente fœtu, ſiue illo emortuo, vel eodem debili, vel robuſto, modo eum mater eniti nequeat (ob eas quas poſtea memorabimus cauſas) tum omnino ad ſectionem hanc confugiendum eſſe, aut vtrique fœtui & matri neceſſario erit moriendum, etiam ſi adhuc viribus valeant, quanto magis ſi iam proſternantur & concidant. Vnum itaque in ea ſectione ſalutis præſidium.

Vſus porro geminus eſt: prior, quia nempe tum viuus extrahitur fœtus, qui alias in vtero materno, ceu carcere ſuffocatus fuiſſet: alter, quia mater non modo ſeruatur incolumis (modo ratione qua decet, tempeſtiue & conſtantibus adhuc viribus ſecta

fuerit)

fuerit) cui alioqui moriendum fuiſſet : imo etiam non minus in poſterum vtero geſtando apta futura ſit. Quod ſi vero fractis iam viribus & deſperata ſalute incidatur, ſaltem ſupererit aliquid ſpei euadendi mortis periculum, ſi chirurgus (poſtquam rei diſcrimen præfatus fuerit) ex arte ſectionem adminiſtrarit : cuius etiamſi anceps ſit euentus, incerta tamen ſalus, certiſſima morte ſemper fuerit potior. Seruiunt hęc, inquam, non tantum conſeruationi connubiorum, propagationi generis humani, aliisque priuatis hominum confœderationibus ac commodis: imo etiam Rebuspublicis, politicisque rerum humanarum adminiſtrationibus, cum huius ſectionis beneficio cuiuſque genus ac proſapia conſeruetur, & ad cuiuſque poſteros ſucceſſione hæreditaria, patris in filium, vel propinqui in propinquum, opes, dignitates, regna, imperia deuoluantur, quæ alioqui ſectionis huius ignorantia magno cum Reip. ordinum ac ſubditorum euidenti detrimento grauiſſimis vicibus & mutationibus, ſæpenumero ſubiecta eſſe cernimus. Verum leuiori de cauſa, quã hæc ſit (cuius gratia ſectio inſtituitur) ſcripſit Hip. Aph. 59. lib. 5. *Si mulier non concipit, ſcire autem velis ſi conceptura ſit, pannis circumtectam,*

deſubter

desubter suffias: & si odor videatur per corpus ire ad nares & os, scito quod ipsa non ex seipsa sterilis est. Quod ex Commentario Galeni, super hunc Aphorismum, colligere est.

Quæ causæ difficilioris partus naturalis ad huius sectionis Cæsareæ necessitatem nos impellant.

CAPVT III.

CAVSAE naturalem fœtus exclusionem impedientes, hancque incisionem necessariam reddentes, plures atque diuersæ sunt: vel enim in infantem, vel in matrem referendæ. Ratione quidem infantis, si nimis crassus, magnusue, vel gemini aut plures sint, qui vna exitum quærant: aut si mola carnea sit coniuncta, aut monstrum: aut si situ non conuenienti prodeat, ita vt nec sui ipsius, nec aliorum ope, in pristinum melioremue situm reduci possit. Vel si mortuus sibiipsi, vti par esset, auxilio esse non possit: vel tandem, si adeo intumuerit, vt ipsi per viam consuetam exitus non detur. Ratione vero matris, si forte via, per quam fœtus excludi debet, sit quam oporteat angustior, id quod variis de causis vsu venit: vel enim ratione Conformationis, cum vna meatum multo strictiorem altera habeat:

quod ſane viris etiam contingit, quibus genitalia pari magnitudine non ſunt conformata. Vel ratione eã, dum aut nimis iuuenes, ante viarum dilatationem nupſere: aut ſi ſenio iam confectæ, vterus exaruerit, præſertim ſi tardius nupſerint. Sed & hoc accidit iis, quæ crebrius quidem vtero geſtarunt, interruptis tamen vicibus enixæ ſunt, ita vt viæ per hæc interualla, tum etiam per ætatem, anguſtiores & ſicciores fuerint redditæ: ratione cuius, os pubis, quod tempore partus diſſoluitur (licet ſint qui contrarium ſentiant) difficilius ſeparatur.

Sed hoc etiam aliquando vitio ortus, præter aliarum conſuetudinem contingit: ſi forte ſtatim à natiuitate, vel in ſinu, vel in collo, vel in fundo vteri, aliquod ſit obſtaculum, ita vt ob anguſtiam viarum, ſemen virile vix in ceruicem vteri eiaculari poſſit, quod tum ab vtero attractum, & per nouem menſes conſeruatum, tandem in fœtus magnitudinem accretus, ob coanguſtatas vias excludi nequit. Sub hoc etiam intelligimus vitium tale, quod Mulieri poſt natiuitatem contingere poteſt, vt ſi forte vlcere vteri, aut ceruicis eius laborarit, vt hac ratione cicatricem, aut callum contraxerit, ſiue id ob partum difficiliorem: vel calculi minus dextram extractionem: vel ratione humoris

acris,

acris, erodentis & exulcerantis, vel denique ob apostema iis in locis genitum, fiat. Sed horum omnium Symptomatum, quæ generali nomine Græci φιμώσεις vocitant, tam Celsus & Aegyneta, aliiq; ex veteribus, quā neoterici Chirurgi meminere, quorū plurima (licet cognita) tamen ab ipsis pro deploratis habita sunt, cum pudor & verecundia muliebris, curationem non admittant. Et quamuis horum affectuum aliqui in mulieribus non grauidis, modo ab ipsis tempestiue forent expositi, per se sint sanabiles: in grauidis tamen, quo tempore intactas relinquere oportet, res vti & in aliis quasi deplorata relinquitur, & consequenter pariendi facultate priuantur. Hæc ergo cum sæpe & pluribus etiam accidant, non solum vtilem sed & necessariam esse sectionem hanc Cæsaream, ostendunt. Hinc fit vt partim ex ignorantia horum Symptomatum, partim vero ex neglecta hac sectione (quod vnicum est remedium) quotidie infinitæ, tam infimi quam illustris ordinis fœminæ pereant: quæ res maximum, ob posteritatis spem ademptam, Principibus mœrorem conciliare solet: subditis vero (vt iam dictum est) ob amissionem legitimi Principis, sæpius detrimento esse consueuit. Accedunt etiam enar-

enarratis causis, naturalem fœtus exclusionem impedientibus, infiniti tumores ilico exorientes, inflammationes, defluxus, apostemata, scirrhi, lupiæ, & plures aliæ duries, quæ omnia & possunt, & consueuere has vias, & alias corporis partes, ita coarctare, vt quo minus mater præfinito tempore parere queat, impediant: nec etiam partus differri potest, cum gestationis tempus sit finitum, quousque hi tumores vel suppurentur, vel curentur, qui tamen excludi nequit.

Triplex argumentorum genus, quibus sectio hæc confirmatur.

CAPVT IV.

CVM de proposita materia, neque ab antiquis, neque à neotericis hactenus fuerit pertractatum, nec etiam sectio hæc in vsum hodie adhuc venerit, & nonnisi à tonsoribus quibusdam paganis vsurpata sit, idque quam rarissime: & quod maximum, à Medicis & Chirurgis, qui & doctrinæ & experientiæ nomine celebres habentur, pro falso & impossibili habeatur, quorum tamen erat, diligentius rem perquisitam commendare: necessarium erit omnes neruos intendere, vt ipsis persuadeatur, huic rei



fidem vt adhibeant & in vſum reuocent. Tribus vero id rationibus abſolui poterit: experientia nimirum certa: rationibus validis: & auctoritatibus (ſi modo haberi poſſint) certiſſimis. Prima hiſtoriis veris & approbatis abſoluetur. Altera vero Medicis diſputationibus perficietur. Tertia ratio, cum hactenus nemo, (quod quidem ad manus noſtras peruenerit) hac de re, quidquã ſcripſerit, nobis deficit. Quare eius loco per Analogiam diſputabimus, ſimilibus in medium reuocatis ſectionibus, aut etiam periculoſioribus in iiſdem humani corporis partibus, aut earum vicinis, imo etiam præſtantioribus & magis læſis, quarum tamen curatio ceſſit feliciter, ita vt inde ſectionem hanc præſentem feliciorem nobis polliceamur: cum ſectiones hæ partim conſilio meo fuerint adhibitæ: partim vero earundem curationes, cum ex celeberrimorum Medicorum adhuc ſuperſtitum praxi collegerim: tum etiam ex auctoribus, tam veteribus quam neotericis excerpſerim.

Hiſtoriæ ex fide dignorum relatu.

CAPVT V.

AC primum quidem, quod ad hiſtorias, quemadmodum aliorum experientiæ tantum

tantum credere nolui, quin meam ipsam quoque ad maiorem fidem adhiberem. Sic etiam meis obseruationibus tantum tribuere nolui, quin eadem similibus historiis ex fide dignis diligenter perquisitis, testata facerem, quas primo loco paucis enarrabo, subinde subiungã eas quas meas voco, partim quod meo consilio administratæ sint, partim vero quod earum fuerim oculatus testis, obseruatis singulis circumstantiis in ipsis mulieribus incisis, etiam in ipsarum ædibus, non solum Chirurgis opus attestantibus, sed incisarum mulierum viris ipsis, liberis, earumque tota familia, aliisque pluribus qui sectioni interfuissent.

HISTORIA I.

NON ita pridem ex quibusdam senibus fide dignis prope Millyum Vastineti cognoui verum esse, (de quo etiam apud ipsos dubium non est) cuiusdam Gothardi, habitãtis Mesnilii, quę Millyi parrochia est, coniugem, ante aliquot annos, sexies, cum alio modo parere non posset, sectione eiusmodi fœtus semper viuentes esse enixam. Postquam vero Nicolaus Guillet tonsor Millyẽsis, qui sectoris munus obierat, mortuus esset, cum septimo grauida, nec alia ratione

Milly en Gastinoys.

au Mesnil.

de Milly.

tionę

tione fœtum excludere posset, nec esset qui huiusmodi sectione consueta ipsi subuenire nosset, ipsam mori oportuisse; quod sane argumento est, magnam phimosin, vel naturalem angustiam fuisse, quæ quidem recipiendo semini, non autem fœtui excludendo, sufficeret.

HISTORIA II.

Pithuiers.

CERTO cognoui ex Ambrosio Nigro Chirurgo Pithuuerræ expertissimo, & Aegidio Bruno ipsos vna mulieri pauperculæ iuxta Merinuillam Belsiæ, tres infantes viuos è latere extraxisse: quam cum inuisere esset animus, vt locum vulneratum inspicerem, relatum fuit ipsam paulo ante peste, quæ tum vehementer sæuiebat, periisse.

Merinuille en Beausse.

HISTORIA III.

EST mihi ad manus D. Albosii Medici Senonensis perdocta epistola, in qua fuse, summo tamen cum ordine exponitur, qua ratione Ioannes Maresius (id est, Paludanus) Chirurgus apud Castream Biturigũ, Ludouici Maresii Archiepiscopi Senonensis Sallazarii, Chirurgi ordinarii filius, è propriæ coniugis latere inciso, filium Simonem Maresium nomine extraxerit, qui postmodum etiam Chirurgus, & Reginæ matris cubi-

chastre en Berry.

cubicularius factus. Nihilosecus tamen mater huius naturali modo postmodum filiam Renatam nomine est enixa, quæ dein Præfecto salinario nupsit. Hic Simon (qui sine matre vulgo cognominabatur) ex Rosa Gaillardeta vxore, binas filias suscepit, alteram Claudiam, quæ postea Francisco Artuzio Yxilodunienfi fuit desponsata: alteram d'Yssoudun vero Franciscam, Oliuario Gannerio nuptã. Hæ abunde satis attestari poterunt, ea quæ de paterna natiuitate dicta fuere, cum hæc partim ex vulgi fama, maxime vero ex frequenti parentis relatu, cognoscere potuerint.

HISTORIA IV.

DOMINVS Pelion, celebris Medicus Andagauensis, cum pridem Laurentio Angiers. Colloto Chirurgo cystotomo Lutetiano, similem casum, qui in Andium ducatu con- en Anjou. tigerat, narrasset, idem tamen nuper epistola ad ipsum data, (quã mihi tradidit) confirmauit. Opus autem hoc peractum esse à quodam Mathurino Debonnaire Chirurgo solũ monet, nec sigillatim reliqua ptractat.

Historiæ, ab ipsomet auctore visa & notatæ.

CAPVT VI.

NE tibi amice Lector, dũ iusto ſum prolixior, in recitandis leuiſſimis quibuſuis circumſtantiis tædium parere videar, ſcias hanc minutiſſimarum rerum enarrationem, mihi quidem labori, tibi vero vſui eſſe, quo facilius rei propoſitæ fidem adhibeas, veritate iis in locis, vbi hæc contigiſſe monuimus, indagata: quod etiam ex iis, qui ſuiſmet videre oculis, ſi modo dubites, intelligere poteris.

HISTORIA I.

Gian. Chaſtillon.

ANTE exortum bellum ciuile D. Dionyſius Armenaldus Medicus Genabenſis, & ego vna, vidimus in Xenodochio Caſtellionenſi, mulierem febri continua laborantem, quæ in inguine ſiniſtro rupturam habebat, cum cicatrice & factæ ſuturæ conſpicuis punctis, quæ poſt apertionem ipſius Abdominis remanſerat. Teſtabatur ipſa cũ marito, ante aliquot annos, filium qui tum ſeptennis erat (quem nobis oſtendit) cum aliter excludi non potuiſſet, extractum eſſe. Quæ inciſio per ſenem tonſorem eius pagi in Burgundia, in talibus (vt ipſi narrabant) exercitato, peracta fuit: cuius nomen conſignaram, quo cum ex ipſomet, tam per literas, quam per amicos, eius rei veritatem indagarem: tum etiam vt ex eodem operationem

tionem ipsi familiarem addiscerem. Sed eorum temporum iniuria fecit, vt & loci, & personæ consignationem amitterem, & hac ratione contigit, vt id quod expetebam non cognouerim. Verum ab incisione facta, licet adhuc ambo iuuenes essent, vtero non gestarat. Et hoc procul dubio ab Armenaldo, ipsius familiares sæpius narrari audiuere, quod quidem ipse, vti & alii quam plures, cum initio vt crederet adduci non posset, pro indubitato postmodum habuit, ita vt animum induxisset, si forte necessitas id requireret, sectione hac vti.

HISTORIA II.

CVM quatriduum extremis & irritis conatibus partus, diuexata esset Bernhardina Arnolda, Stephani Massicadi Nangeuillo pago vxor, qui inter Stampas, Puteolos & Pythuueras situs est, atque in extremis constituta, implorato meo per maritum auxilio, cum de sectione consilium audiisset, vel reclamante marito animo confirmato hanc in se experiri auide cupiit, idque ita subito post intellectum consilium meum, vt nollet Ambrosii Nigri aduentum expectare, quem tanquam in hac arte exercitatum, missurum me eram pollicitus, cum ob grauissimum morbum, quo tum detinebar,

Estampes, Puise auxes Pithniers.

mihi adesse non liceret. Sed opera Ioannis Lucæ iuuenis tonsoris vsa, qui tum vt etiam num Bunonii, in paruo pago vicino habitabat, qui dextre incisionem hanc sibi licet nouam anno 1556. die ipsius Paschatis in multorum præsentia peregit, cuius rei aliqui, inprimis vero ipse, testimonium perhibere possunt. Incisio (exemplum enim præcepti loco habeatur) à dextra Abdominis parte, transuerso digito infra vmbilicum, & vltra quatuor digitos, ad latus ipsius incipiebat, inde recta ad pudenda vsq; progrediebatur, absque tamen rectorum Abdominis musculorum læsione: tribus enim digitis superne à recto musculo distabat, inferne vero paulo minus. Musculorum, vti & Peritonæi facta incisione, absque tamen magna hæmorrhagia, vterus conspectui se obtulit, quem etiam separatim incidit, facto satis magno vulnere, quo fœtui viuenti vti & secundinæ, facilis per vulnus pateret exitus. Postmodum labia vulneris non gastroraphi, sed communi vulnerum sutura quinque punctis consuit, non quidem vterum, sed musculos & peritonæum, vti ipsemet obseruaui, dum eius solum rei gratia, cum conualuissem, ipsam inuisissem. Sed & posthac sæpius in ipsa id commode obseruaui, dum Herniam percurare conarer, quam

a Bunon.

quam deinceps ſemper habuit, vel ob ſuturam minus recte adhibitam, vel quod minus diu quam par erat, in puerperio remanſiſſet, quadraginta enim ſolum diebus lecto ſe continuerat. Seſquianno autem poſt, priori marito defuncto, cum Petro Chanclouio nupſiſſet, qui etiamnum ſuperſtes, rurſus concepit, & feliciter naturali modo filiam enixa, quæ etiam ſecundas nuptias contraxit, & Nangeuillæ habitat, quo loci, plures adhuc hodierna die, fide dignos huius rei teſtes eſt reperire.

à Nangeuille.

HISTORIA III.

NICOLAA Bellengeria, Simonis de la Garde coniux, quæ Alrii Briæ prope Fontem bellaquæum, loco duobus miliaribus ab vrbe Nemoro diſtante, habitabat, cum menſes decem & quidem iampridem fœtum mortuum vtero geſtaret, orificio vteri ſe non recludente, tandem Vincentium Valleau Chirurgum Nemorenſem, veteri mihi familiaritate iunctum, ad ſe vocauit: qui cum aliud auxilium, quo ipſi ſuccurrere poſſet, non videret, circa Ianuarii finem, anni 1542. inciſione lateris, non quidem vti prior dextri, ſed ſiniſtri vſus, loco tamen paulo altiori quam ipſius Nangeuillanæ erat: diſſecto

Aury en Biere pres Fontainebleau.
Nemours.

prius abdomine, dein ipſo vtero, ex quo fœtum mortuum, inflatum & fœtentem vna cum ſecundina putrida extraxit. Hoc facto (cum de ſalute apud ipſum exigua eſſet ſpes) cutem vna cum portione exigua Muſculorum, relicto tamen vtero, quinque punctis conſuit, quod adhuc conſpicuum, cum ſola ipſius cutis cicatrix, ſuper ipſa inteſtina conſpiciatur, hanc enim vt viderem inciſionem, cum Pauio Chirurgo Nemorenſi (prædicti Valleau quondam famulo) eo abieram: quare locum cicatrice obductum & vidi, & manibus, abſque tamen dolore trectaui: ſed eam ſubligaculo vti oportuit: & licet magna foret hernia, nihilo tamen minus victũ, vti licebat, manibus laborando quærebat. Quare ſtudioſe hoc obſeruandum erit, quo omnes intelligant perfectam gaſtroraphiam eo loci non neceſſario requiri, ne dum laboramus ex arte perfectam ſuturam (quãuis non neceſſariam) efficere, totum opus perdamus. Menſe ſeſquialtero lecto ſe continuit, dein biennio poſt filiolam commode enixa, & altero poſtmodum biennio, filium, cui nomen erat Petro de la Garde, peperit, qui nunc faber ferrarius eſt. Ipſa vero adhuc ſuperuiuit in pago Vry dicto, obſtetricis munenere fungens.

HISTO-

HISTORIA IV.

AGNETA Boyer Ioannis Compain rustici vxor, quæ Villerelli ꝓpe Neoburgũ Belsiæ commorabatur, postquam integro quatriduo misere, & quidem frustra discruciata esset, tandẽ vt & prædictis, latus dextrũ à Philippo Migneau tonsore Neoburgi habitante, sectione apertum fuit, quod anno 1544. contigit, dein prout licuit, Musculi vna cum cute fuere consuti. Vulnus quidẽ hoc in Abdomine breui temporis spatio fuit cõsolidatum, sed partes genitales attritæ, Chirurgum ab omnimoda prorsus vulneris curatione vltra mensium septem spatium impediere. Filiam tum habuit, quæ vltra menses septem sana superuixit, octauo dein mẽse, dum eodem in pago apud nutricem esset, in morbum, qui ipsi fuit exitio, incidit. Paulo post denuo grauida facta fœtum gestabat, ad rupturam (quæ vti & aliis incisis, absque tamen dolore remanserat) declinantem: verum quemadmodum nec prius, ita neque tum parere potuit, ob aliquas causas & obstacula (vti coniectari licet) superius enarrata. Quare vltro sectionem, qua prius vsa erat, expetiit, quod tamen precibus qualibuscunque à duobus iunioribus Chirurgis, hanc ob causam Neoburgo eo vocatis (qui

Villereau. Neufuille en Beausse. Neufuille.

post Philippum peste extinctum eo loci habitabant) impetrare non potuit. Quo factum, vt propter horum pusillanimitatem (cum tamen neque virium prostratio, aliudve difficilius symptoma ab incisione facienda, ipsos impediret) mater vna cum prole misere perierit.

HISTORIA V.

PARI pacto Antonia Andrea, Ludouici Garnier operarii vxor, Anno 1576. Iulii 22. per Adamum Albericum Pithuuerensem Chirurgum Obenignii habitantem, Ambedoyæ prope Brissonii fanum diœcesis Genabensis, fuit incisa: quod ab ipsomet Chirurgo fusissime vna cum felici successu, mihi fuit expositum, quod sæpius cum ipso, huius sectionis gratia contulissem. Cui (cum ipsius mihi perspecta esset in operando dexteritas, atque felicitas) suasor eram, vt sectione hac, si alia deessent auxilia, absque metu vteretur, licet forent Medici, & alii, qui contradicerent, modo id fiat cum iudicio & explicata rei difficultate, inprimis vero diuino auxilio implorato. Non enim hæc res inducias dat, nec etiam consilium longe petitum expectare licet, quod fieri solet in pagis, locisque campestribus: præsertim cum ipsorum nullus nec velit, nec audeat, huic

de Pithuiers à Aubigny.

huic consilio assentiri, eo quod horum aliqui huic rei fidem non adhibeant: alii vero calumniam metuentes, ne, si forte etiam ob aliam causam sinistri quid contingeret, auctores mali haberentur. Postmodum rursus grauida reddita, naturali modo fœtum enixa est, sed paulo post ob summam annonæ caritatem, alibi victum vt quæreret, maritum sequi coacta.

HISTORIA VI.

HISTORIA habetur alia, quæ non ita pridem contigit: anno nimirum 1578. Calend. Februarii Iohanna Michel, Argento oriunda, Georgorii Renaldi, habitantis in suburbio Obenigniano, vxor, cum iam vltra mensem decimum grauida, diu fœtum mortuum vtero gestasset, nihilo tamen secus munia domestica obibat, donec lecto se continere coacta: quæ cum diu ab obstetricibus frustra esset misere tractata, tandem Adamum Albericum & Guillelmum Colas, insignes Chirurgos ad se vocauit: hi postquam infanti brachium diu ex vtero materno propendens, iam emortuum & liuidum abscidissent, nec tamen reliquum corpus extrahere possent, latus dextrum incidere, vulnere orbi-

d' Argenti

d' Aubigny.

orbiculari & angusto satis (quo matri parcerent) facto. Hinc factum, vt dum in fœtu extrahendo laborarent, magnos dolores matri intulerint. Vterus enim ob vulnus angustius, fœtum cum dimittere non posset, eundem comitabatur, ac si vna extrahendus esset. Verum dolores hi, post fœtum vna cũ secundina exemptum, sedati fuere. Et sic paulo post fluxum lochiorum, (quæ non secus fluxere, ac si naturali modo fuisset enixa) conualuit, & septimanis quinque elapsis, rursus menstruas purgationes habuit, statimq; post concepit, in fine nimirum mensis Maii, anxia iam (rei anteactæ recentem colens memoriam) quid tempore partus futurum esset. Verum finito gestationis tẽpore, conuenienti modo fœtum exclusit, & licet infans vnam solum tibiam exereret, (quod sane periculo non caret) tamen cum ab obstetrice esset denuo indita, feliciter omnia successere. Ab eo tempore cum rursus grauida facta, non tamen secus quam antea felicem à Deo successum expectabat: quare nunc secundo feliciter peperit, muniisq; domesticis vt prius, ita etiamnum commode præest.

SECTIO II.

Altera huius operationis probatio, quæ rationibus absoluitur.

CAPVT I.

PROPOSITA prima probatione, quæ historiis ab experientia petitis fuit absoluta: sequitur alterum genus probationis, quod rationibus atque disputationibus perficietur. Desumuntur autem argumenta à natura, aut essentia subiecti, postquam partes, quæ (antequam ad fœtum perueniatur) incidũtur, methodice examinatæ fuerint: quæ tres numero sunt. Occurrunt enim primo loco Musculi ventris exterioris, abdominis puta, quod Græcis ἐπιγάστριον dicitur. Dein Peritonæum, membrana nimirum abdominis, ipsis musculis subtensa. Tum Vterus ipse. Vesica quidem, licet inter Peritonæum & vterum, sedem naturalem habeat, tamen dum sectio Cæsarea dicta sit, non occurrit, sed inferius paulo in hypogastrio situata est, maxime vero in mulieribus mox parituris, in quibus vterus distentus eam deprimit, potissimum vero, tum cum doloribus partus conflictantur, quo tempore plerunque vacua esse solet, ob perpetuam ad meiendũ irri-

irritationem: cuius gratia etiam minus tum ſpatii requirit, locoq; longe inferiori, quàm vbi ſectio fieri conſueuit, poſita eſt.

De Muſculis epigaſtrii, tanquam de eo, quod primum inciditur: & primum de vulnere, eiuſque magnitudine.

CAPVT II.

PRIMO omnium muſculos ipſius abdominis poſſe abſque periculo vitæ ſecari, manifeſtum eſt: quod ſi nulla alia ratione id probari poſſit, ſane vel ex eo liquet, quod Gal. in ſua Methodo Terapeutica, modum oſtendit, vulnus eorundem artificioſa gaſtroraphia conſuendi. Quod ſi quis obiiciat, vulneris magnitudinem manifeſtum minari periculum, idem Galenus abunde ſatis oſtendit, talem vulneris magnitudinem periculoſam non eſſe, dum præcipit, eiuſmodi vulnera in toto abdomine eſſe dilatanda, ſi minora videantur, quam ſufficiant repoſitioni inteſtinorum, aut omenti, ſi ſint prolapſa, nec ſecus reponi poſſint. At ſi quis inſtet hoc ſimile non valere, cum inſigniter amplum debeat eſſe vulnus, ſi modo magnum fœtum viuentem abſque læſione extrahere velimus, aut ſaltem mortuum,

prætumidum tamen vna cum ſecundina eximere. Reſpondetur, quod vulnus, licet valde magnum videatur, ita vt ad dimidii pedis longitudinem (ſi tanta opus foret ſectione) fieri poſſet, ſtatim extracto infante, ad longitudinem quatuor, vel quinque tranſuerſorum digitorum coarctatur: imo indies magis magisque coanguſtatur, donec vterus, qui elatus erat, plane collabatur.

De Hæmorrhagia, quæ ex ſectione Muſculorum abdominis contingere ſolet.

Capvt III.

Etsi res ita ſe habeat, aliquibus tamen ſectio hæc Muſculorum periculoſa videbitur, ob copioſum ſanguinis effluxum, licet hactenus leuis fuerit iis, qui operationem hanc peregerunt. Verum notandum, paucas valde venas inſignes eo loci, vbi hi muſculi inciduntur, occurrere: non enim occurrunt venæ Mammariæ aſcendentes, quæ ſecundum longitudinem rectorum muſculorum abdomen conſcendunt, quas tamen ſolas hoc loci periculoſam parituras hæmorrhagiam eſſet metuendum. Et licet aliquando ex improuiſo, in curatione Ramicum inciderentur, quæ in



loco

loco magis periculo obnoxio sit, quam hic sit, non tamen ob id necessario moriendum esset. Quod tamen Celsus sedulo cauendũ monet, præsertim cum prædictæ venæ, & arteriæ, quæ circa hanc regionem occurrunt, quasi anastomosi coniungantur, proportione tamen cum aliis abdominis partibus obseruata, cum post fœtus extractioné contrahantur, qua ratione fit, vt minus sanguinis effundatur. Verum licet magna fieret sanguinis profusio, ei tamen facile cum iis, quæ sanguinem sistunt, occurri posset: quod Paulus Aegineta suis Enhæmatis in curatione secti calculi, operis sui libro sexto, perficit.

De loco, quo sanguis, sectis Abdominis musculis, fluere debet.

CAPVT IV.

VT vt res se habeat, parum multumue sanguinis effluat, nihilominus aliquis obiiciet: sanguinem (vt & pus, quod ex vulnere elabetur) post dissectum peritonæum, quod statim etiam secatur, in capacitatem ventris inferioris defluere debere, quo loci putrescens, vt monet Hippocrates 6. Aphor. 20. Intestina corrumpet, multaque mala symptomata inducet. Ad hoc respondeo, fieri hoc non posse, cum hæc abdomi-

ni-

nis capacitas non ſufficiat, quam pro continendis inteſtinis, & iis, quæ à natura ob diuerſos fines ibi contineri debent, vt in ventriculo, inteſtinis, & vtero, ita vt ſi aliud quoddam corpus, potiſſimum liquidum abdomini ante ſectionem fuiſſet incluſum, ſtatim, facto vulnere, conſpectui ſe offerret, tanquam res naturę moleſta prorumpens, imo & inteſtina ipſa & epiploon, licet corpora ſint ſolida, reſpectu ſanguinis, quæ naturaliter eo loci continentur, elaberentur. Veritas huius rei conſpicitur in Paracentheſi Hydropicorum, in vulnere abdominis, & etiam in Enterocele, vbi inteſtinum, niſi à cute contineretur, prolaberetur.

DE PERITONÆO, ALTERA PARTE, QVÆ incidenda eſt.

De eiuſdem ſectione & vulneris amplitudine.

Capvt V.

PERITONAEVM abſque vitæ periculo incidi poſſe, iiſdem Galeni, Celſi, & Æginetæ auctoritatibus, dum de Gaſtroraphia agunt, manifeſtum eſt, cum eiuſdem etiam vulnerati curationem doceant. Ma-

gnitudinem porro vulneris curabilem, ex i-
psorum sententia esse, hinc liquet, quod
vulnus ampliandum monent, si angustius
sit, quam reponendis iis, quæ extra abdo-
men prolapsa sunt, conueniat. Præterea,
hoc magis comprobatur curatione ea, quæ
ab antiquis vsurpatur in magnis rupturis,
quæ vel propter dilacerationem, vel ruptu-
ram Peritonæi contingebant, quarum cu-
ratio ratione Peritonæi, longe quam nostra
hæc sit sectio, est difficilior: huius Celsus &
alii meminere. Curatio hoc pacto absolue-
batur: Peritonæum vna cum Musculis ipsi-
us Abdominis incidebatur, cum noua ipsius
substantiæ deperditione, maiori adhuc vn-
diquaque quam erat ipsius ruptura, facto
vulnere: tum scalpello duæ lineæ immitte-
bantur, vt exciso medio, interior membra-
na vtrinque recentẽ plagam haberet, quod
etiam in iis, qui fissuram labiorum (quod
vitium haud absurde λαγώστομον nuncupa-
uerimus) habent, fieri solet, quando labia
coniunguntur. Peritonæi enim vulnus
quod vetus esset, sutura, non coiret. E
hæc apud veteres frequens erat curatio
iam vero rarissime, aut omnino non in v
sum adhibetur, adeo vt somnium esse vi-
deatur: licet hoc tempore quidam Floren-
tius Vallee Aurelianus, & Borliuetus Mon-

targen

targissiensis pluribus in locis, felici cum successu hac curatione vsi sint.

Spasmum in Peritonæi sectione non esse metuendum.

CAPVT VI.

NEc etiam spasmus, vti obiici posset, metuendus erit, licet Peritonæum sit substantiæ membranosæ, imo (si quis velit) aliquantum neruosæ & sensibilis: cum eiusmodi symptoma etiam tum non contingat, quando licet punctis vulneretur, multo minus si incidatur, id vsu veniet, cum spasmi ex punctione orti, curatio, vtplurimum sit incisio. Sed hoc clarius ex eo patet, quod spasmus non superueniat, etiam in maxima Peritonęi dilaceratione, loco etiam longe periculosiore, quam is sit, vbi sectio nostra Cæsarea instituitur: loco nimirum tali, qui nobis maxime commodus & exoptatus videtur. Verum periculum, quod ratione Spasmi impendet, (qualiscunque demum spasmus sit) non facile accidit, nisi dum aliquæ fibræ exquisite neruosæ, quales Peritonæi fibræ non sunt, pari robore circa extremitates firmantur, & naturali modo propter rem molestantem, ad suum principium contrahuntur, cum disten-

tione violenta dolorem creante. Hoc in Peritonęo fieri non poteſt, propterea quod finis extremitatum, qui eſt in anteriori parte, (coniunguntur enim vtræque extremitates circa lineam albam) multo laxior eſt, facileque cedens ea in parte, quam ſit circa ipſius principium, vbi vertebris lumborum firmiter cohæret: quod ſingulari naturæ prouidentia factum, quo extremitates, quæ in anteriori parte ſibi inuicem occurrunt, & coniunguntur, poſſint abſque noxa libere vel contrahi, vel diſtendi: quod neceſſario requiritur in corpore tam ſalubri, quam ęgro: ieiuno, quam pleno ventre: tam in craſſo & ventricoſo, quam macilento: in hydropico, quam hectico: in mulieribus tam vtero gerentibus, quam non grauidis: tam propter neceſſitatem ad recipiendum id, quod nos tumidos reddit, quam ad euitandum vacuū, quod facile conſequeretur, ni ita fieret, maxime à Philoſophorum naturalium decretis abſonum.

De Hernia, quæ post inciſum Peritonæum, remanere conſueuit.

CAPVT VII.

QVOD ſi quis obiiciat (ſtudio nobis cōtradicendi ductus) malum valde moleſtum

ſtum metuendum eſſe, quod poſt vulnus curatum remanere conſueuit, Ruptura nimirum, quæ propter Peritonæum diſſectū & male conſolidatum, relinquitur. Ad hoc reſpōdeo, euitari poſſe Herniam, ſi Gaſtroraphia à Veteribus vſurpata, ab ingenioſis & diligentibus Chirurgis in vſum reuocetur. Sed quamuis Hernia euitari non poſſet, tamen malum hoc præſertim mulieribus tolerabile eſt, modo ipſæ ſubligaculis, aut ſolis faſciis repellant, & retineant: aut latos cingulos ad id accommodatos, ſub veſte ferant, quod abſque dolore, moleſtia, aut manifeſta deformitate fieri poteſt: imo, quod maius eſt, magno cum mulieris commodo, ſi forte contingeret eam grauidam redditā, rurſus hac ſectione (quod aliquando contigit) opus habere. Hac enim ratione minus laboris ſectori, minus item doloris mulieri, quæ aliter parere non poſſet, contingeret. Sed dato eo, quod Hernia hæc, aut moleſtiā pariat, aut impediat, aut aliquem dolorem creet, tamen magni boni loco haberi debet, quod propter tam exiguum malum, vnum, imo duo ſumma mala euitari poſſunt, quæ alia ratione vitari nō poſſent, nimirum tam Matris, quam Fœtus, miſerabilis & præſentanea mors. Hæmorrhagia hoc loco metuenda non eſt, cum Peritonæum ſit exſan-

gue, neque manifestas, alicuiusue momenti habeat Venas.

DE VTERO, TERTIA PARTE, QVÆ inciditur.

CAPVT VIII.

QVOD si quis hoc loco, vti prius factum, instantia tali vtatur: Vulnus ipsius Vteri necessario magnum esse debere, & per consequens periculosum, dum tanto corpori liberrimus datus fuerit transitus. Cum Galeno vt & prius respondeo, qui, eo loci, vbi de Vteri sectione agit, statuit, Vterum post fœtum exclusum collabi & contrahi, & quidem magis quam abdomen ipsum contrahitur: dum enim fœtus vna cum secundina exclusus est, nihil amplius superest, quod impediat, quominus Vterus secundum omnes suas partes coarctetur. Hæc etiam sufficiens ratio est, ostendens Vteri incisi ora sutura non indigere, cum ipsius latera ita coniungantur, vt videantur secundum intentionem primam consolidari, à calore tamen naturali & humido radicali (quod etiam fœtui impertiebatur) adiuta: dein etiam dum à partibus circumiacenti-

centibus naturali modo ſuauiter fouetur: & ſane melius adiuuatur, quam ſi artificiali calore foueretur, quemadmodum alibi hac de re problematice acturi ſumus.

Vtero inciſo, hæmorrhagiam non eſſe magnam.

Capvt IX.

SVPEREST vt dicamus, quemadmodum prius factum eſt, de Vteri inciſi hæmorrhagia, cum innumerę & venæ & arteriæ conſpiciantur. Verum primo loco notandum, quod ex Chirurgorum relatu habemus, parum ſanguinis facta hac inciſione effluere, quorum ſane teſtimonium à veritate & ratione alienum non eſt. Colligi enim facile poteſt, fœtum iam adultum maximam ſanguinis partem pro nutritione abſumpſiſſe: dein etiam multum ſanguinis mammas petiiſſe, quo in naturam lactis conuerteretur. Idem enim ſanguis eſt, ex quo lac generatur, & ex quo fœtus in vtero materno nutritur, vtpote ex menſtruo ſanguine ortus: propter eandem rationem in nutricibus plerunque (quo ſanguis in lac conuertatur) quemadmodum etiam in grauidis (propter alimentum Embryonis)

menstrua nō fluunt. Eandem etiam ob causam natura voluit, solum in iis ætatibus, quæ aptæ ad Vterum gestandum, aut infantem alendum, menstrua fluere, iunioribus autem puellulis ante prędictum tēpus fuere denegata; senioribus vero tempore concipiendi finito, fuere suppressa. Verum si quis instet, hoc licet dato, non tamen fieri posse, cum tot sint vasa, quin sanguis magna copia profluat. Ad hoc per hypothesin respondeo: etsi hoc contingat, nihilominus hoc accidere & vsu venire debere, etiam iis, quæ naturali modo sunt enixæ, alias in magnum periculum inciderent. At vnus idemque sanguis est, tam in vna quam in altera muliere. Quare insignis hęc hæmorrhagia, non solum hoc loco periculosa non est, quemadmodum nec ibi, vbi scilicet naturaliter enixæ sunt, sed potius omne periculum demit, cum sanguis hic sit solum reliquum alimenti in Vtero pro nutritione fœtus reseruati, cuius postmodum vsus nullus est, sed potius Matri noxius, cum menstrui sanguinis naturam retineat, quem natura cōsueuit singulis mensibus, ob metum mali alicuius euacuare. Et licet demus, sanguinem hunc & laudabilem & vtilem (imo ipsi Matri) esse: tamen hæc hæmorrhagia periculosa aut lethalis non est, ex sentētia Celsi, qui

qui in Vesicæ sectione inquit: *Si plus ex muliebri corpore sanguinis profluat, terreri non conuenit.* Et tamen sanguis is, de quo eo loci loquitur, qui è partibus sanis & mundis ipsius Vesicæ (modo exulcerata non sit) cuius collum incisum est, promanat, magis salubris & necessarius est, quam sit ipsius Vteri sanguis, cum Vterus indiuiduo minus, quam Vesica prosit. Nec etiam dicendum, propter adeo largam hęmorrhagiam Vterum lethaliter affici: sanguis enim is non propter Vterum, sed propter fœtum iam extractum, vti dictum, eo à natura fuit demandatus. Huic rei testimonio esse potest, quod dum natura nihil sanguinis eo mittit, vel ante pubertatem, vel post ætatem consistentem (dum amplius concipere nequeunt) tum Vterus adeo coarctatur, & exsiccatur, vt in senibus (quemadmodū in sacra Scriptura) emortuus dicatur.

De loco, in quo sanguis, Vtero secto, colligi debet.

Capvt X.

Qvod si quis mihi obiiciat, sanguinem, qui ex Vtero secto promanat & impurus est, in capacitatem abdominis cum periculo intestinorum effundi & retineri. Du-

plex erit responsio: prima quę data fuit, dum de sanguine, ex incisis Musculis abdominis profluente, dictum fuit: nimirum, non posse in capacitatem abdominis illabi, quin statim expellatur. Altera responsio, quæ hoc loco magis necessaria est: commodiorem dari huic sanguini defluxum, per orificium & collum matricis, quod tum temporis partim à natura, partim vero manibus obstetricum satis dilatatum est, vt huius sanguinis euacuationi sufficiat: quod iis, quæ naturali modo peperere, accidit. Hæc sane colli Vteri dilatatio, magno vsui est, non solum ad dicti sanguinis euacuationem, sed etiam quo (si opus sit) possimus in hoc, vel alio partu, medicamenta vulnus Vteri consolidantia iniicere, prout indicationes id requirent: quibus tamen medicamentis in prædictis sectionibus opus non fuit.

Spasmum, licet Vterus incidatur, non esse metuendum.

CAPVT XI.

CVM aliquando leuis Vteri noxa, quæ ex humore vitiato in eo collecto prouenit, vel exigua inferiorum partium læsio (quemadmodum dolores iis in partibus

gratuic

grauiores longe ſunt, quam in altioribus interioribuſue) Spaſmum inducere & Symptomata grauia cauſare ſoleat, ita vt & partes nobiles, & etiam totum corpus affi- ciatur, videri poſſet, talia & etiam grauio- ra mala, ex ſectione Vteri contingere debe- re, quando ita grauiter interior, & propria ipſius ſubſtantia vulneratur. Verum ex- perientia, quæ contrarium oſtendit, & do- lor vel nullus, vel paruus, quem in hac ſe- ctione mulieres patiuntur, diuerſum nos docent. Oſtendit etiam nobis, partem hanc inſtrumentariam eo loci, aut nullo, aut exiguo ſenſu præditam eſſe, & per con- ſequens, minus periculo obnoxiam: quam rationem vna cum aliis, quæ diſputatio- nem ſubtiliorem requirunt, tanquam Para- doxum (quod tamen verum) in præſens relinquo, differens in alium, quem maiorem faciam, de hac mate- ria diſcurſum, ne in hac E- pitome ſim proli- xior.



SECTIO III.

Tertium genus Argumentorum ab aucto-ritatibus desumptum, ad sectionis nostræ comprobationem.

CAPVT I.

QVAMVIS tertia hæc proband ratio, quæ auctoritatibus in simi li, aut periculosiore operation absoluitur, à duobus aliis proban di modis dependere videatur: nimirum ab eo, qui fit per Exempla & per Rationes, vbi simili ad simile, aut à maiori ad minus argu mentamur: tamen hoc loco Auctoritati bus, vt tertio argumentorum genere, in si milibus aut grauioribus casibus vtemur, c quæ eiusdem sunt naturæ, tam quoad pro positum finem, quam quoad operationen & qualitatem effectus, nobis desint. Sapi entissimi ergo Periandri cõsilium sequi vo luimus, ne quid noui adduceremus (licet ra tiones non deessent) quod vel cum legibu Veterum, vel consuetudine loci, vel cum in signi aliquo casu simili, aut parum dissimili non conueniat.

De Musculis Epigastrii ex auctorita-te historica.

CAPVT II.

N

NE ab incepto ordine recedamus, à Musculis Epigastrii ordiemur. Auctoritatem vero Galeni, quæ 5. Loc. affect. habetur, primum proponemus, quę est de magno atque profundo horum Musculorum abscessu, quem contra aliorum Medicorum opinionem Abscessum esse pronunciauit: qui hac de re dubitarit, eũ locum consulat. Dominus Ambrosius Paræus, & alii, (vt & ego) viderunt Abscessum simili in loco miræ magnitudinis, & summi periculi, ex sententia præstantissimorum tam Medicorum, quam Chirurgorum Galliæ, qui eò erant vocati. Fuerunt autem D. D. Hollerius, Gorræus, Duretus, Budæus Aurelianus, Antonius Franciscus Stampensis, Flexellius Medici, Chirurgi vero Neumusanus, Paræus, Gerardus Brunus, Tramot, præsentes. In consilium etiã adhibiti fuere, licet absentes, D. D. Mocellus, Fernelius, Rassius senior, & alii. Abscessus huius principium erat ad exortũ Musculi recti, & quidem lateris dextri, supra vmbilicum digitis tribus, loco fundo Ventriculi vicino, & iuxta Hepatis regionẽ, quem locum profundum & ob materiam crassam ibi contentam, valde distẽtum, præter alia signa, satis dolor ostendebat, qui eo loci augebatur, quando ventre extenso, & pectore dilatato Musculus oblęsus ad actiones

nes has peragendas extendebatur: malum hoc instar alicuius inflammationis œdematosæ, post multos diuersos & chronicos, sibi inuicem succedentes morbos ortum est, qui tandem morbi, postquam natura tam copiosos humores heterogeneos symptomatice in locum non naturalem reposuisset, desiere. Et hæc in illustri Ludoica Humierea, Antracis domina ad Malherbam syluam, visa fuere, Abscessu hoc aperto (cum ad eam maturitatem, quæ sperari poterat, peruenisset) incredibilis & tanta puris copia summo cum impetu prodiit, vt vsque ad pedes lecti proflueret, & quidem vltra sesquimensis spacium copiosissime effluxit, per vulnus amplum, cauterio actuali inflictum, quod semidigiti crassum, duorum vero latum erat, & vltra tres digitos in altum descendebat, antequam ad locum, in quo tanta puris collectio fœtoris intolerabilis continebatur, perueniretur, ita vt solum Peritonæum vulnerandum restaret: vt hac ratione materia, quæ longo tempore copiose inter ipsum Peritonæum, & pene omnes Abdominis Musculos profusa erat, facile in abdominis capacitatem inter intestina defluxisset, quod ex profunditate aperti abscessus, turundis, specillis & canulis, quæ indebantur, facile cognosci potuit

Loyse de Humieres dame d'Entragues, au boys Mallesherbes.

tuit

tuit. Malum certe hoc deterius multo erat (quoad Musculos Epigastrii) quam hæc nostra sectio, à quo tamen, laus Deo, intra paucos dies fuit liberata, & sanitati restituta. Tantorum virorum, quorum aliqui adhuc superstites viuunt; auctoritas & testimonium, veterum etiam præcipuis testimoniis æquiparari potest.

De Peritonæi sectione auctoritates.

Capvt III.

Qvoad Peritonæi sectionem, Hydropicorum paracenthesin, à veteribus summe vsitatam, & ab Hippocrate adeo celebratam, perpendendam propono: qua in sectione periculum si quod contingat, id non ratione Peritonæi, sed propter subitam & largam aquæ profusionem accidit, vti docet Hippoc. 6. Aphorismo 27. Accedit etiam huic malo vitiosa, vtplurimum, Hepatis diathesis, quæ remedio huic præstantissimo successum adimit. Verum hoc tempore rarius paracenthesi vtimur, eo quod plerique moriantur. Hoc autem idcirco accidit, quod si ea forte aliquando vtantur, serius id fit, cum iam malum altiores egit radices, & diutius occupati fuere (cõsuetudine

& ar-

& arte sic requirēte) in exhibitione leuiorũ medicamentorũ. Tum malũ non in causam morbi, sed in remedium ex quo auxilium sperabatur, falso refertur, vti à plebeis, rudibus & ingratis fieri consueuit. Nihilominus tamen Hydropicorum aliqui, ob metũ Paracentheseos moriuntur, qui tamen hoc remedio fuissent aliquando curati: potissimum vero ij, in quib. Hydrops fit ex corriuatione & collectione alicuius Vomicæ, aut Apostematis interni: quod vbi rumpitur, amandat, prout potest, copiosam hanc materiam in capacitatem abdominis, vnde nõ potest, nisi per huiusmodi puncturam Paracentheseos scilicet remeare, præcipue si sanies sit crassior: cuius Symptomatis causa difficillime, ne quidem ab iis, qui vel maxime acutum cernunt, agnosci potest. Facile tamen absque magno periculo occurri posset, si mali origo nosceretur, & Peritonæi punctio post abdominis Musculos commode esset administrata, id quod sæpius potius fortuitus euentus, quam solers sectionis administratio testatum reddit. Memoria enim adhuc recolo, me (dum Aureliæ in Scholis triuialibus essem) vidisse crassum quendam baiulum (nomine *va, si tu peux*: id est, eas, si tu possis) hydropicum, iam pridem pro desperato derelictum, cui cũ iuxta Sancti Aniani
S. Aignan.
fanum,

[a]nnum, nebulo quidam magno ictu cultri [A]bdomen perforasset, & subito copiosissi[m]a aqua putrida, riuuli instar fuisset effusa, [p]ostmodum curatum, statim, vt prius, absq; [t]amen recidiua operari cœpisse.

Addo præterea vstionem Peritonæi, per [i]psos Musculos: aliter enim fieri non pos[s]et, quæ ferro ignito loco valde periculoso [f]ieri solet, in antiqua Hepaticorum suppu[r]atorum vstione. Ex qua vstione si qui mo[r]iebantur (quod sæpius accidisse credibile, [p]ropter præstantiam partis adeo læsæ, cuius [e]tiam nomine non facile amplius hoc re[m]edio vtuntur) id non propter peritonęi [l]æsionem, sed propter Hepar corruptum [f]iebat, idque quando purulenta materia fæ[c]ibus vini similis erat: alii vero conualesce[b]ant, vt Hippocrates 7. Aphor. 45. te[s]tatur.

Præter iam dicta, datur & aliud exem[p]lum: peritonęi nimirum magna illa sectio, [a]b antiquis vsurpata, & nuper renouata: in [p]ræsens vero ob Chirurgorum ignoranti[a]m (quod multis exitio est) rara, nimirum [c]um in Hernia intestinali, intestinum ali[q]uod quasi captiuum continetur, ita vt et[i]am Voluulo laborent, & morti proximi [s]int, nisi subita dilatatione rupti peritonæi [s]ecentur. Qua sectione non ita pridem su-

E pradi-

prædicti Vallees pater & filius, & Martinellus Montargissiensis, Borliuetus, piæ memoriæ, vsi sunt. Qua ratione etiam Blæsis quidam ex amicis D. Alexii Gaudini, felicis memoriæ (in sua præsentia, vt mihi attestatus est) à Maupas celebri Chirurgo sectus fuit, postquam vnanimi consensu, aliis auxiliis deficientibus, sic inter ipsos esset conclusum. Tali enim necessitate fit, vt docti, industrii, & prudentes eiusmodi difficilia & grauia auxilia inueniant, benedictione diuina, in tanto charitatis opere adiuti. Plura adhuc similia mala sunt, quibus hæ duæ Abdominis partes absque magno periculo afficiuntur: altera quidem pars carnosa, nimirum Musculi: altera membranosa, Peritonæum puta. De quibus partim in peculiari tractatu acturi sumus: de aliquibus vero ob similitudinem aliquam, quam cum vtero habẽt, in tractatu hoc dicemus.

Montargis.

à Blois.

De Vteri sectione auctoritates.

CAPVT IV.

SVPEREST nunc, vt perpendamus, aliane similia, aut maiora dentur mala, quibus Vterus absque vitę periculo afficiatur, idque testimoniis (si modo haberi possint) comprobemus. Antequam vero Vterum

sectum

ſectum cum Vtero alias oblæſo conferamus, comparationem inter Vterum ſectum & Veſicam, quæ in calculi extractione ſecatur, tanquam partem vicinam inſtituemus: quæ ſane ſectio multis de cauſis longe periculoſior, quam ſit hæc noſtra ſectio Cæſarea, cenſenda eſſet.

Vteri inciſi, cum calculoſi Veſica inciſa comparatio.

CAPVT V.

VTERI actio, vt de hoc primo loco verba faciamus, non ad indiuidui, ſed ſpeciei conſeruationem neceſſaria eſt, idque non in omni, ſed in certa ſolum ætate conſtitutis. Veſicæ vero vſus adeo magnus eſt, vt ne quidem horæ momentum otiari poſſit. Plus ergo mali, læſam Veſicam, quam Vterum conſequitur: attamen ipſos ſæpius non mori videmus. Ex quo colligere eſt, multo minus ob vterum ſectum, mulierem morituram eſſe.



Epigaſtrio quin etiam in ſectione Cæſarea ſufficienter inciſo, & dilatato, licet videre, tractare, quin etiam incidere Vterum in quacunq; placuerit parte, cum ad fœtum inueniendum, tum commode extrahẽdum,

&abſque matris periculo. Hoc vero in vſitata Veſicæ in perinęo ſectione, fieri non poteſt, vbi ſolum palpando progredi licet, ſiue in ea incidenda, ſiue in calculo, (ſiue vnus, ſiue plures ſint) inueniendo, & quod maius, in eo extrahendo: ita vt ſæpius etiam exercitatiſſimi Lithotomi fuerint coacti ab incepto opere, re infecta, deſiſtere: aut certe Veſicam arripere, dilacerare, & inſtrumẽtis portionem eius cum calculo auferre. Poſtmodum rei huius ignaris, membranam eſſe, qua peculiariter calculus fuerit inuolutus, qua mediante veſicæ adhæſerit, oſtendunt. Verum difficile admodum eſt huic opinioni, quidquid hac de re à quibuſdam vel dicatur, vel ſcribatur, idque grauibus de cauſis, fidem adhibere. Si enim Calculus membrana velut peculiari inuolucro eſſet obuolutus, tum nec dolorem, nec moleſtiam, nec vrinæ aliquam ſuppreſſioné, quod alicuius eſſet momenti, parere deberet. Quare ergo, tanto periculo ſectionis, præter neceſſitatem temerarie quis ſe ſubiecerit? cum tamen nemo facile tanto periculo, niſi ſanitatis cauſa coactus, ſe ſubmittat. Tunica enim hæc, quę ipſum inuolueret, cum ſit inſenſibilis, leuis, & vnctuoſa, impediret ne ſua aſperitate calculus veſicam attereret, qui vlcus veſicæ eo loci vbi reſidet, cauſa-

usaret: & si vlcus non esset, nec etiam pus
omanaret, ratione cuius mordicatio in
rtibus vicinis contingeret. Quod si quis
iiciat, dato eo, quod ita res se habeat,
oad vlcus & dolorem vlcerosum, nihilo-
nus tamen dolor grauans adesset, propter
culi magnitudinem: & etiam dolor ten-
us, qui propter ipsius magnitudinem ob-
ando contingit. Sed quæro ego, quomo-
, & ex qua materia calculus ita augeri po-
t, cum membranæ fuerit inuolutus. Si
im calculo adhuc paruo existente, mem-
na hæc nata est, debuit postmodum im-
dire, nec viscidìtas illa vrinæ calculum at-
geret, neue ei agglutinaretur, quæ vnica
ius adauctionis materialis causa est,
emadmodum & generationis causa fuit.
quis respondeat, membranam hanc, ma-
o existente calculo, natam: quæro vbi-
m ex semet principium sumpserit. Non
etur, ex parte superiore calculi, aut ex i-
natam esse: necessum ergo, vt ex aliqua
icæ parte orta sit. Quod si ita sit, quomo-
quæso adeo parua & crescens adhuc, po-
set Calculum iam magnum inuoluere,
ipsi se adiungere, qui semper in vesica
nida vagatur, & de loco in locum mo-
ur? Adeo hoc absurdum est, vt refuta-
nem non mereatur. Licet enim in aliis

aliquibus corporis partibus, præter natura
modum aliquando Calculi oriantur, non
tamen eadem est ratio, ob innumeras, qua
adduci possunt causas, quas huic loco inse
rere lex vetat Epitomes, cum alibi id com
modius tractari possit. Verum concesso
rem ita se habere, videtur tamen debuisse
tunicæ huius ortum hoc boni attulisse, v
auferendo attritionem, exulcerationem, &
dolorem, necessitatem etiam sectionis a
meret, quod tamen non fit: multi enim
acti, magno cum vitæ periculo sectioni s
subiiciunt. Ne tamen cum aliquo, qui e
præiudicio iis, (qui hoc tradidere) assent
tur, aut qui velit huic errori sub specie sen
tentiæ receptæ, amico alicui vt gratificetu
patrocinari, in disceptationem veniam, hu
sententiæ, quantum licebit, vt & alii fidem
adhibebo donec melius & rectius huius r
veritas explicetur.

Tertio, vt ad collationem nostram red
eamus, in Perineo plures insignes vena
arteriæ, fibræ, musculi, nerui, sphincte
vasa spermatica vicina, tendines & ligamen
ta occurrunt, quæ in quærendo, inciden
do, dilatando, aut potius crudeliter ipsam
Vesicam in perinæo plurimis noxiis instru
mentis dilacerando facile, & quidem no
sine periculo offendi possent. Horum au
tem

em nihil, dum Vterum incidimus, in Epigastrio occurrit, & propterea minus periculosa, quam sit Vesicæ sectio, quæ tamen non semper lethalis.

Quarto: Vesica, quæ inciditur, vtplurimum valde exulcerata est: econtra vero Vterus dum secatur, sanus est, quod seipsum, & consequenter minus periculi eo læso impendet, & facilius curatur.

Quinto: cum fieri non possit, quin in vtraque sectione hæmorrhagia fiat, ex enarratis rationibus patet, sanguinem, qui ex secto Vtero promanat, impurum, superfluum esse, & si retineretur, noxium futurum: non vero periculosum si effluat. Econtra vero sanguis is, qui ex Vesica calculosi incisa promanat, naturalis est, purus, vtilis, si retineatur: noxius vero, si effundatur, etsi sectorum aliqui conualescant. Quare ratione huius etiam facilius & melius sectio nostra Cæsarea administrari poterit. Sexto & postremo: ex sectione Vesicæ, vtplurimum infinita symptomata, quæ euitari non possunt, remanent, quæ eam formidabilem reddunt. Et inter cæterea, perpetuum per vulnus vrinæ stillicidium incurabile remanet, cum vulnus vtplurimum coalescere non possit, quod præter dolores

ſummos, & fœtores maximos moleſtum valde ſymptoma eſt: eius enim cauſa hominum ſocietate & conuerſatione abſtinere aliquem cogit: neque poteſt, ſeu pedes, ſeu eques, ſeu decumbens, ſeu ſedens, aut ſtans, negotiis ſuis præeſſe; ſed quod maximum, ſæpius mors ſubſequitur.

Viceuerſa in ſectione Cæſarea, nihil horum accidit, nec etiam quid ſimile ſuperuenit, ſed ſolum ruptura, quæ tolerabilis, & quę facile perferri poteſt, vt plerunque & aliæ rupturæ. Sed & ruptura hęc euitari poterit, ſi modo recta Gaſtroraphia, quæ tamẽ neceſſaria non eſt, adhibita fuerit. Sæpius enim ruptura vt remaneat, ob futurum partum, perutile eſt, vti ſuperius à nobis fuit propoſitum. Hæc omnia licet ſint cognita, videmus tamen propter conſuetudinẽ hanc Veſicæ ſectionem adeo difficilem, cum dolore & periculo coniunctam, expeti, licet longo tempore euitari poſſit, imo ſæpius omnino non admitti; quod tamen ſine magni doloris perpeſſione fieret, (de omnibus tamen non loquor) aut ſaltem abſque vitæ periculo. Reperiuntur enim, qui per annos quadraginta calculum geſtarunt, qui tamen mortui non ſunt: ita vt ii, qui hoc quærunt remedium, ſimiles ſint iis, qui vltro ſe ſupplicio & morti ſubiiciunt. Quare ergo ſe-
ctio

ctio hæc Vteri, quæ Vesicæ sectione lõge tutior, facilior, vtilior, magisque necessaria & vrgens est, (adeo vt nisi cito occurratur, metus sit, ne misere eademque hora mater vna cum fœtu pereant) non inquiritur, recipitur, & exoptatur, cum adeo sit vtilis & necessaria?

Discursus de extractione Calculi per Hypogastrium.

Capvt VI.

SI Cæsaream sectionem, quæ in Epigastrio fit, tanta ipsius aut facilitas, aut vtilitas, nobis commendare debet: certe longe magis difficilia & ineuitabilia Symptomata, quæ ex sectione Calculi superuenire solent, nos à sectione Vesicæ, quæ in perinęo fit, absterrere debent. Aut certe, vt quid melius in humanum genus conferamus, nobis hæc res stimulum addere debet, vt modum aliquem meliorem & commodiorem, quo calculum extrahere liceat, inueniamus; qualis erit, si non amplius in perinæo, sed in Epigastrio, (vt in sectione Cæsaræa) sectio instituatur. Quod tum facile à quolibet vero Chirurgo præstari poterit, cum prius ipsi ab Hippocrate, in iuramento foret interdictum, cum more antiquitus re-

cepto, tantoque vti ostensum periculo, in perinæo solum sectio fieret. Hac ratione innumeris modis melius, doctissimorum simul & exercitatissimorum Chirurgorum opera ægrotis succurretur: quod hactenus à paucis solum circumforaneis impudentissimis, temerariis & ignaris factitatum fuit, qui (excipio bonos & doctos) monopolio inhumano crudeliter & corpus & crumenam, tam diuitum quam pauperum hactenus tractarunt, & adhuc exercent, dum ipsorum opera vti oportet, quocunque ab ipsis expetito præmio, numerataque prius pecunia. Quod eorum negligentia fit, qui melius quam ab his indoctis fiat, hoc pręstare possent, & deberent: de aliis non loquor. Verum noua hæc sectionis permutatio, quam propono, non absque plurimis rationibus fieret, & ad exemplum nostrorum antecessorum neotericorum: cum antiquorum sectio, quæ Celsistica nominari potest, iam permutata sit in Marianam. Celsus enim non ante nonum annum, neque post decimum quartum sectionem admittit: Mariana vero sectio, beneficio nouorum instrumentorum, omnes ætates admittit. Sunt tamen aliqui, qui certis rationibus freti hanc Celsi sententiam adeo angustis terminis inclusam, hoc pacto interpretentur:

tur: impoſſibile eſſe, vt in adeo tenella ætate in anum infantis, ipſius lithotomi duo digiti abſque noxa indi poſſint, ad calculum ad perinæum adducendum. Poſt annum vero decimumquartum, quum iam calculoſi magni & pingues redditi ſint, digitos ipſius lithotomi ad calculum pertingere non poſſe, vt eum adducant, dirigant, & firmiter in perinæo retineant, ad ſectionem ſupra calculum faciendam. Quæ Celſi operatio vulgariter Guidoniana vocatur: quoniam inſtrumentis à Guidone propoſitis perficitur, cui aliæ etiam ætates cum ſint ſuſpectæ, ad annum etiam decimumquartum ſolum ſectionem concedit, ſecutus auctoritatem Brunonis, cui (quemadmodum huius artis circumforanei) in totum fidit, quemadmodum & Hippocrates ſuo tempore fecit. Attamen fieri non poteſt, vt tempore Guidonis, more Celſi, non in omnibus ætatibus ſectionem vſurparint, cum non ſolum patrum memoria, ſed etiam noſtro æuo, infinitis in locis, tam in ſenibus, quam iuuenibus vſurpetur, idque non minori ſucceſſu, in villis & pagis, quam in magnis vrbibus, Mariana ſectio adminiſtratur. Quare aliquando eius fui ſententiæ, primos characteres numerorum duarum ætatum à Celſo expreſſarum in exem-

plari-

pluribus ex primo autographo transcriptis, fuisse mutatos: qua in re æque facile Typographus errare potuit, ac lectores sibi persuaderi passi sunt. Dum enim Medici & Chirurgi docti, locum hunc Celsi legerent, sicco pede transierunt, tanquam sectionem hanc non curantes, cum ipsorum non esset ex concessione, aut potius defensione Hippocratis, hanc instituere. Sed quod maius est, is qui viginti, triginta, aut quadraginta assecutus est annos, minus pinguis est, quam is, qui quatuordecim solum est annorum, & per consequens facilius calculus in perinæo per anum retineri potest. Verum siue ita res se habeat, siue contra, certum tamen hoc est, quod quocunque modo sectio adhibeatur, quemadmodum infantes valde iuuenes propter teneram ætatem & mollitiem, absque magno periculo, sectionem hanc Vesicæ perferre non possunt: sic etiam nec ii, qui senio iam sunt confecti, propter virium imbecillitatem sustinere queunt. Et hæ sunt meo iudicio duę rationes, quæ Celsum mouere, vt tempus sectioni commodum limitaret. Hoc posito, scribendum erat, ab anno nono aut decimo, vsq; ad annum quinquagesimum, aut sexagesimum: idem iudicium esse debet de Mariana & aliis, quæ inueniri possunt, sectionibus. Quam enim facilis &

commu-

communis ſit error, in ſubſtitutione numerorum, ex varietate doſium, quæ obſeruantur, tam in celeberrimis veterum Antidotis, quam in ipſa Theriaca adeo celebri & vſitata, colligere licet. Verum vtcunque res ſe habeat, ex his manifeſtum fit, quantum periculi ſit in hac operatione, idque omnino, vel ſaltem ex parte, propter partem, quæ inciditur. Hinc factum, vt minoris periculi gratia, & quo maior poſſet ſectio fieri, faciliusque multo iis, qui in prædicta ætate ſunt conſtituti, ſuccurratur, ſectio Mariana fuerit inuenta: quæ tamen non minus periculoſa, quam Celſi, imo ſępius periculoſior, idque ob difficultatem inueniendi lapides in Veſica iam ſecta, lacerata, & dilatata. Qui ſecandi modus, omnium maxime ad Celſi aut Guidonis ſectionem accedere cenſetur, in qua etiam metus non eſt, Veſicam cum calculo arripiendi, quod in altera metuendum eſt.

Exempla hiſtorica ad comprobationem nouæ huius ſectionis Veſicalis facientia.

CAPVT VII.

ETSI iam pridem ſumma cum diligentia perpendiſſem, ea quæ nunc proponun-

ponuntur, antequam de iis quidquam vel audiuiſſem, vel legiſſem: mihi viſum fuit, conſultum fore: ſi res apprime vtilis, magisque nunc, quam vnquam neceſſaria, proponeretur. Præſertim vero cum huius operationis feliciter peractæ exempla occurrant, vbi prius varia & diuerſa remedia fruſtra adhibita forent. Verum modus hic extrahendi calculum primo vſurpatus fuit, ſalute iam ægri deſperata, partim temeritate quadam, partim vero artificio, à Francone, qui inter Chirurgos præſtantiſſimos noſtri temporis habetur, idque in puerulo, parentis precibus (id ſumme expetentibus, vt ipſemet ſcribit) victus: ne tamen quis poſthac hac ſectione vtatur (quod valde miror) prohibet. Metuens forte ne collegas offenderet, neue temerarius poſtmodum cenſeretur, ſi forte ſecto puero, in ſectione hac adeo noua & inuſitata ob hanc, vel aliam aliquam cauſam, malum aliquod accidiſſet.

Huc etiam referri poteſt hiſtoria ipſius militaris arcigeri Mudonenſis calculoſi, quæ à Monſtreleto deſcripta, cum iam morti adiudicatus eſſet, concedente tamen Magiſtratu, ob inſtantem petitionem Medicorum Lutetianorum, cui venter apertus fuit, quo lapis perquireretur, & locus lapidis

Frãc-archer de Meudou.

obſer-

obſeruaretur: repoſitis dein inteſtinis, vulnus conſutum fuit: ipſe vero ſanitatem priſtinam adeptus eſt: ſentētia etiam, qua morti erat adiudicatus, remiſſa, propter dolores, inuite tum ab ipſo perpeſſos. Dominus Pareus, (qui tanquam miraculum quoddam lib. 24. cap. 16. hiſtoriam hanc citat) duo in Chirurgia apprime notatu digna, quod tamen facile ab ipſo præſtari potuiſſet, non exponit. Primum eſt, Calculuſne in ipſo Rene, aut in Veſica ab ipſis quæſitus fuerit. Alterum, quo in loco exteriori ſectio hæc cœpta fuerit: an videlicet in lumbis, aut alia in parte ipſius Epigaſtrii verſus ilia.

Quo ad primum, veriſimilius eſt in Rene potius, quam in Veſica quæſitum fuiſſe: idq; non ſolum idcirco ꝙ mentio fiat doloris nephritici, & lateris, (q̄ non ratione calculi in veſica contenti, ſed calculi renalis accidunt) ab ipſo ppeſſi: verum etiam, cum hæc pquiſitio ideo fuerit inſtituta, vt rei alicuius nouæ, notatu dignæ, anteaque non viſæ, fieret experientia: vt eſt inueſtigatio calculi in Renibus hominis viuentis, & eiuſdem non cōſuetæ ſectionis curatio. Veſicæ enim calculum à tantis viris non fuiſſe quęſitum facile credi poteſt, vt qui de loco & curatione talis calculi non ambigerent, præſertim cum iam pridem ſectio Celſiana & Guidoniana

foret vſitata, in qua in viuentibus perinæum inciditur, & in mortuorum calculoſorum veſicis calculos reperire conſuetum ſit.

Quo ad alterum, coniectari licet, ſectionem hanc externam non per lumbos, ſed per alium locum factum eſſe, cum multa ſint, quæ ſectionem per lumbos impedire poſſint. Primum quidem loci craſſities, vbi cum magno periculo plurimi muſculi, tam interiores quam exteriores, iuxta ipſorum principium incidi neceſſe. Dein etiam non ſolum vertebræ ſpinæ, & ipſarum apophyſes proxime adiacentes, ſed etiam vena caua & arteria Aorta, cum manifeſtis ipſarum ramis: Meſenterium item & Pancreas tali ſectioni impedimento eſſe potuere. Quare vt ad latus ipſius Abdominis ſectio hæc facta ſit, oportet, eo nimirum loci, quẽ Græci κενεῶνα, Latini Ilia vocant, inter lumbos & locum eum, vbi Cæſarea fit ſectio, altiori paulo loco, quam is ſit, per quem in Epigaſtrio, vti propoſuimus, calculus veſicæ extrahi debet. Quod exinde ſatis colligere licet, cum dictum ſit, inteſtina fuiſſe repoſita, & vulnus conſutum, quod in lumbis in regione Renis affecti fieri non potuiſſet.

Sed vt de ſectione Renis agamus, etſi demus, nunquam hanc ſectionem attendendam eſſe, attamen probabiliter de ea ratio-

nibus

hibus Medicis & analogice diſputare licet, poſſe eam malo vrgente, abſq; tamen mortis neceſſitate, perfici. Verum, præter obiectiones, quæ circa hæmorrhagiam renis inciſi fieri poſſent, & circa periculoſam puris, quod in Abdomen illabi poſſet, retentionē, iam ſolutas, alia inſtantia vti licet, propter periculum quod immineret duabus partibus hac ſectione læſis, Iliis puta ſectis, & Rene vulnerato. Quod ad Ilia, ex prædictis rationibus liquet, eorum ſectionem non eſſe neceſſario lethalem. Præter allatas rationes analogice adhuc argumentari licet, quod aliquando in parte ęque periculoſa, imo periculoſiore quam ſint Ilia, fiat, & quidem beneficio naturæ, amplum ſatis vulnus pro lapidis exitu nō ſolum calculi veſicæ, (quod in perinæo fit) aut calculi in vretere contenti (quod per hypogaſtrium iuxta inguina fit) ſed etiam Renalis (quod caſu per lumbos fit) quæ tamen omnia abſque morte patientis contingunt. Quę ſingula oſtendunt, idē quoque circa Ilia (loco ad calculi renalis extractionem commodiori) maiori ſecuritate fieri poſſe. Res enim hæc dubio caret, non ſolum ob id, quod plures hac de re ſcripſerint, & inter cæteros D. Dalechampius: ſed id etiam plurimorum Medicorum & Chirurgorum fide dignorum teſtimoniis

 patet,

patet, visos esse in nephriticis per lumbos (loco valde incommodo) magnos calculos è Renibus reiectos per Apostema iis in locis periculosissimis genitum, vt aliquando à Chirurgis apertum, aliquando beneficio naturæ ruptum. Qua in re necessum fuit, vt vna cum Rene plurimę partes corporis, tam externæ quam internę grauiter fuerint oblæsæ, quæ æque, imo multo magis periculo subiectæ sunt, quam ipsa Ilia, imo quam ipsum Epigastrium. Quare non adeo metuendum Epigastrium incidere, non solum in extrahendo fœtu sectione Cæsarea, quam sectione calculi Vesicæ eo modo quem in Hypogastrio proposuimus. Sed & in aliis periculosis Epigastrii partibus non minus periculosa superueniunt symptomata, quæ tamen lethalia non sunt. Tale est id quod accidit Anno 1557. in pago Han cognominato, in Algia Normandiæ, vbi quidam Carolus Trahardi nomine, à longo tempore nephriticus, cum dolores relicto loco consueto anteriora petiissent, regionem nimirum vreterum, tanquam dolore Colico laborans, frequentibus clysmatibus tractatus, quorum aliquot ob mali vehementiam euomuit, tandem inter Inguina & Ilia tumor insignis obseruatus, quem Iacobus Dux Chirurgus exercitatissimus aperuit, vnde

pays d'Auge en Normandie.

lapi-

lapidem fabæ magnitudine vna cum pure vrinæ permixto extraxit. Ex ſitu anteriora verſus vergente, facile fuit colligere, non ex Rene, vt qui in poſteriore parte eſt, calculum prodiiſſe: quare oportet (ſiquidem vrina per locum ſemper diſtillarit) fuiſſe ex vretere circa eum locum, vbi veſicæ iungitur: non enim veriſimile fuiſſe calculum veſicæ, partim cum alibi ſit locata (in medio nimirum Hypogaſtrii) partim quod vrina, quę per alterum vreterem in veſicam deferebatur, per penem, pro voluntate ægri reddebatur: nihilominus tamen per locum etiam inciſum ſemper vrina mingebatur: quare ad eam excipiendã Chirurgus (vt artis eſt) ſpongiam ipſi præparauit. Excepto perpetuo vrinæ ſtillicidio alias bene valens, adhuc per annos quatuor vixit, tandem vero Angina periit. Simile etiam à D. Bellangerio Medico Regio, Lutetiæ in hoſpita ad caniſtrum, iuxta templum Sancti Pauli viſum, quæ & calculum ſimilem, & per ſimile apoſtema pari in loco ortum, reiecit: paribus quinetiam ſymptomatibus relictis, ita vt vrinam per annos viginti & plures per vulnus reddiderit.

Quo ad Renem (alteram partem, quę abſque magno periculo ſecari non poſſe cenſetur) videtur, ſaluo tamen meliori iu-

dicio, vulnus non neceſſario eſſe lethale: ſiue ſpectemus actionem & vſum proprium (modo alter Ren ſanus & integer ſit, ſuoq; ſatisfaciat officio) ſiue ſpectemus ipſius ſubſtantiam, cum per ſe ſatis ſit oblæſus, imo ſæpius maxima ex parte putridus, & per conſequens ex parte, vel ex toto inutilis: ita vt à bono & exercitatiſſimo Anatomico, qui ſolerti ſit manu, & in ſimilibus caſibus exercitatus, poſſit facile & cum honore hæc ſectio adminiſtrari, ſed in corpore robuſto, ſi cum iudicio ſolum diſſecet eum locum, vbi calculum perſentit, cauendo, quoad fieri poteſt, ne vel inſertionem venæ emulgentis, vel vreteris exitum lædat: poſtmodum vero conſolidationem naturæ committat, eam enim à natura præſtari poſſe, præter rationem non eſt. Illuſtriſſima Duciſſa Ferrarienſis felicis memoriæ, cum doloribus nephriticis per certa interualla eſſet obnoxia, grauiſſimo item ſanguinis & vrinarum purulentarum mictu, exercitii loco deambulationibus vtebatur: à quo exercitio cum abſtinuiſſet, & quieti corpus dediſſet, curationem malo contrariam quærens, & ſic aliquando leuibus quibuſdam mediis contra calculum vſa eſſet, tandem hæ excretiones deſiere. Quare cum alio morbo interiiſſet, corpuſque fuiſſet apertum, in rene paruus calcu-

calculus repertus fuit, circa quem cicatrix pulchra, ſana & munda, dimidii digiti longitudine erat, quod fidem faciebat, cum tam excretiones, quæ per vrinas fiebant, ceſſaſſent, quam quod conſueti dolores nephritici remiſiſſent, calculum hunc multo maiorem fuiſſe, qui etiam vlcus cauſaſſet, ex quo prius ſanguis, dein & pus emanarit, quod cicatrice erat conſolidatum: quod etiam Hepati, Pulmonibus, aliiſque partibus principibus accidit. Sed cur quæſo ſimplex inciſio corporis renalis tuto fieri non poſſet, diligenti ad calculum extrahendum adhibito artificio, quandoquidem ipſo valde ſaucio, purulento, & fere ex toto putrido exiſtente, beneficio tamen naturæ, hos calculos per maiorem continui ſolutionem, quam ſimplex hæc ſit inciſio, eiici videamus, & quidem tanta cum interioris ſubſtantiæ ſuę deperditione, vt ſæpe ſola ipſius membrana integra remaneat, quæ magnum aut plures mediocres calculos, inſtar pecuniæ in crumena ſonum edentes, continet. Quandoquidem ergo ex rene adeo affecto, aliquando calculus per lumbos exitum quærat, (vti ſuperius dictum) quemadmodum etiam in aliquibus, is qui in vretere continetur, per latus Hypogaſtrii & Veſicæ, ſimiliter calculus per perinæum: quare non commodior

aliqua via quæritur, malo huic adeo deſperato ſuccurrendi? Per hæc & ſimilia loca diuerſa, fit in aliquibus calculorum expulſio: ſed longe frequentius Veſicæ calculus per perinæum expellitur, propter locum magis decliuem, quo omne corpus graue natura ſua tendit. Et hæc, meo quidem iudicio, potior eſt cauſa, quam ſit vlla alia, quæ primos lithotomos, & ad ipſorum exemplum, eorũ ſequaces adegit, vt calculum in Veſica contentum per perinæum potius, quam per hypogaſtrium extraherent: hac ratione ſe motum naturæ imitari, quod ipſius artis eſt, ſibi imaginantes: quamuis (verum modo ſi dicere velimus) hic naturæ motus ſymptomaticus potius ſit, & via huic malo non conueniens, quam quod per legitimam Veſicæ excretionem fiat, quæ naturaliter per perinæũ nil euacuat. Verum incredibilia hæc cenſeri non debent ab eo, qui non vidit, nec legit vnquam, per lumbos apoſtemate affectos, calculum renalem egredi poſſe, quemadmodum is, qui in vretere conſiſtit, per imam partem Iliorum, vti dictum: ſiquidem Ren, licet calculoſus non ſit, ſed ſolum vlceratus, & ipſi detur via per vreterem naturaliter ſe euacuandi, materiam tamen purulentam in eo contentam, ſæpius per lumbos excernit. Id quod poſt diuturnos dolores nephriticos

cos

los & vrinas purulentas ſæpius vſu venire ſolet, quæ etiam iis in locis fiſtulas incurabiles, ſed tamen tolerabiles, imo, ad euitandum maius malum, exoptatas cauſant: quod duobus in ægris, inter cęteros quam diligentiſſime animaduerti. Caſtellione enim ad Lænum, mulieri cuidam corpulentæ, poſt diuturnos dolores nephriticos, circa exteriorem regionem renum, abſceſſus magnus ortus, qui à Magiſtro Gerardo Chirurgo Regis Henrici, me præſente, cauterio actuali fuit apertus, vnde pus ſolum abſque calculo effluxit: ipſam vero fiſtulam cannula argentea concaua, & candela quinquè aut ſex digitorum longa, per annos viginti ſex & plures, apertam reſeruauit: hac ratione, ab vrinarum purulentarum excretione, & renum dolore liberata: quæ duo ſymptomata, quando emiſſarium hoc occludi volebat, ſtatim recurrebant. Similis morbus cum in Abſceſſum eſſet verſus, meoque conſilio apertus, ſimulque diu apertus reſeruatus, iuuenem quendam Paillet nomine, viginti aut viginti vnius annorum Guignouillæ Belſiæ à talibus nephriticis doloribus & vrinis antea valde purulentis, liberauit, ita vt poſtmodum bene valuerit, vſq; dum vxoré ducturus eſſet, tum ſubitanea morte periit, cum tempore

à Chaſtillion ſur Loin.

á Guignonuille en Beauſſe.

messis ex curru mergitibus onusto delapsus esset. Quare vt tandem huic proposito finé imponamus, vnum propter rationes allatas explicandum superest, quod nimirum in immuni illo sagittario, calculus non per lumbos, sed per Ilia aperta, & quidem in ipso rene affecto, non autem in Vesica fuerit perquisitus: quod nihilominus tamen pro tuenda sententia nostra facit, siue pro comprobatione opinionis nostræ de extractione calculi Vesicæ per Ilia, ad modum Franconis: siue ad sectionis nostræ Cæsareæ cõfirmationem. Verum quod ad exempli huius imitationem attinet, nolo quis sibi persuadeat, velle me ex rationibus allatis statuere, vel consulere, vt à quoquam temerarie talis sectio Renis instituatur, nisi prius simili sectione aliquoties fuerit vsus. Quemadmodum enim vna hirundo Ver non facit, nec vna solum serena dies Æstatem pollicetur: sic vnica experientia non potis est, has difficultates resoluere. Præterea Lithotomus talem sectionem nunquam tentarit, quin prius conuenienti instrumento, quo in loco calculus latitet, tentarit, licet plura & quidem vniuoca, quæ id attestentur, signa habeat, quod tamen in Rene fieri non potest, licet in Vesica hoc fiat. Et demus, de calculo Renali certo nobis constare, attamẽ calcu-

calculi huius extractio, maiori ex parte aut superflua, aut suspecta, aut saltem raro necessaria est. Superfluam dico, si nimirum alter ren sit sanus, adeo suo satisfaciẽs officio, vt quasi vtriusque munere fungatur, quod sæpius accidisse manifestum, dum nimirum vnus illorum diu fuit putridus (cui rei testimonio esse potest, puris cum vrina copiosa excretio) nihilosecus tamen alter attraxit, transcolauit, & sufficienter vrinam euacuauit. Suspectam dico, si nimirum ambo renes pariter sint affecti: tum enim si alter eorum secaretur, parum fructus inde perciperetur, nisi pari pacto & alter incideretur, quod tamen præsentaneam mortẽ ostenderet. Parum necessariam dico: nam ob alterum solum renẽ vlcere, aut alio morbo affectum, nihilominus tamen viuere licet, si alter sanus sit, vicioque careat. Verum hoc quidem est, si ambo simul omnimoda obstructione laborent, calculis adeo magnis, vt in Vreteres deuolui, aut ex Vreteribus vesicã ingredi non possint (quod ex vesicę vacuitate tum patet) tum hoc remedium cum alia desint, non absque ratione proponi potest, ita vt Renum alteruter secetur: cuius gratia etiam sectionem nostram Cæsaream, si alio modo partus promoueri non possit, proponimus. Quod non adeo difficulter ab ægrotis, tan-

tis tum ob calculum doloribus discrutiatis impetrari potest, cum ipsimet vel cum periculo hanc sectionem expetant.

In huius tractationis, in qua ꝓlixior fui, quam animus erat, fine, negligentię mihi accusandi venere ii, qui cum Lutetiæ adeo feliciter rem tam periculosam, tanta etiam cum vtilitate coniunctam, tentassent, quod id literis non consignarint, imo tabulis æneis insculpserint, posteritati eas consecrantes, & vt rem admiratione, imo sæpius imitatione dignam, eas in Scholis ipsorum erigentes. Res sane hæc tabulas illas meruisset, quæ in Germania esse dicuntur, magna quædam Paracelsi miracula attestantes: qui tamen maiorem partem suarum receptarum & secretorum secum abstulit, ex suis ignibus, sectatoribus suis, parum aliud quam frigidos cineres relinquens.

Responsio ad Obiectiones, quæ fieri possunt contra sectionem, quæ fit in Hypogastrio, in parte ipsius Vesicæ membranosa.

CAPVT VIII.

NON me latet, quin primo intuitu valde mirum videatur, concedi Vesicam absque

obſque vitæ periculo in parte membranoſa
incidi poſſe: quod tamen neceſſario fieri
debere videtur, ſi modo hoc, quod propo-
ſuimus verum ſit, & quod in hypogaſtrio ac-
cidiſſe auctoritatibus comprobamus. Hæc
enim recepta eſt opinio ad tutandam ſen-
tentiam Hippocratis, qui 7. Aphoriſ. 18.
ſine vlla diſtinctione ſtatuit, (quod & o-
mnes ipſius interpretes, ipſi aſſentiri volen-
tes, faciunt) Veſicæ læſionem & incurabi-
lem, & lethalem eſſe. Quod tamen intelle-
xiſſe debuiſſet, cum non ignorauerit ſuo et-
iam tempore, in extractione Calculi, ipſam
fuiſſe ſectam, quam ſectionem in iuramen-
to ſuo concedit, non tamen manum operi
adhibet. Fit ergo in parte membranoſa, li-
cet non ſit vere & ſimpliciter membrana,
cum in corpore ſita eſt: nec etiam vere talis
eſt, vt eſſe apparet, quando à longo tem-
pore fuit exſiccata, extenſa, & inflata,
ſed potius ad aliquam carnis ſpeciem re-
ferri poteſt, cuius carnis Galenus di-
uerſas facit ſpecies. Nam vt in Com-
mentar. 6. in 6. Epidemic. refert Hippo-
crates carnem appellat non ſolum eam,
quæ Muſculorum eſt, ſed etiam inteſtino-
rum, & Veſicæ. Quem etiam ipſe ſecutus
eſt 7. de Anat. adminiſtr. dum inquit: Carnis
non eadem vbiq; forma: quæ enim Muſcu-
lorum

lorum est, magis rubet, & mollior est, quam sit ipsius Ventriculi, Vesicę, Vteri, & omnium Intestinorum caro.

Detur Vesicam ipsam valde membranosam esse, imo membranam & vere spermaticam, eiusmodi tamen est & Peritonæum & periostium, cornea ipsius oculi tunica & Meninges cerebri, quæ tamen rursus consolidantur, imo & ipsum Cerebrum consolidatur, quod tamen tempore Hippocratis non fuerat obseruatum, vti posterioribus temporibus factum.

Verum Vesicam facile in parte membranosa cōsolidari, exempla multorum Vulnerum abdomini inflictorum, per q̃ vrina pura promanabat, quæ tamen curata fuere, attestantur. Et quare hoc Vesicæ non vsu veniret, quod tamen in ipsis intestinis tam tenuibus quam crassis obseruatur, imo in ipsomet Ventriculo, quod sæpe attestatur non solum Chylus, sed etiam cibus recens assumptus, subito è vulnere incoctus prodiens, & tamen hi non moriuntur. Hippocrates tamen omnia hæc magna vulnera non secus pro deploratis habuit, quam ipsius Vesicę vulnera: quare Hippocratis sententiam tueri si velimus, necessario Galeni dicto ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, nobis vtendum erit.

Exem-

Exemplum alterum ſectionem hanc comprobans.

Capvt IX.

EA quę hactenus dicta fuere, præterquā quod Franconis exemplo comproben-ur, aliter adhuc confirmantur: exemplo ni-irum ipſius Cueur de Cheſnè hoſpitis Au-elianenſis, ad inſigne floris Lilii, qui cum . Idus Feb. anni 1560. pugione vulneratus uiſſet, & iam per dies nouemdecim vrinam er vulnus ſolum reddidiſſet (ſignum mani-eſtum partis ſuperioris, & membranoſæ i-ſius Veſicæ læſæ) & à Florentio Philippo atheter per penem Veſicæ inditus, & in eo er paucos dies detentus fuiſſet, ſubito per-ecte curatus fuit. Cuius rei teſtes eſſe poſ-int D. D. Raſſius, & Ambroſius Paræus: uæ curationes adeo ſunt frequentes, vt hac e re dubitare non oporteat.

SECTIO IV.

ertia huius ſectionis probatio, quæ Hiſto-is & caſibus, qui huic parti accidere, longe fficilioribus, quam ſit Cæſarea noſtra ſectio perficitur: idq; Auctoritatibus, cum hac de re hactenus nemo ſcripſerit, deficientibus.

Capvt

CAPVT I.

RELICTA tractatione, quæ fuit d[e] sectione Vesicæ, ne præter propo[-] situm Vteri tractatum deseramu[s] nunc cum sectione nostra Cæsa[-] rea, alios casus longe periculosiores, qu[i] Vtero accidere, qui tamen respectu sui no[n] sunt lethales, conferamus: quos in quinqu[e] classes disponemus. In prima agemus d[e] Mulieribus, quæ se ipsis ignorantibus Vte[-] ro gestarunt, in quibus fœtus mortuus & putridus causa fuit, vt & Vterus in corpor[e] putresceret, ita vt temporis progressu inte[r-] ierint, quę tamen superuixissent, si mal[o] cognito, tempestiue sectione hac ipsis aux[i-] lium latum fuisset. In altera de Mulieribus, quarum aliquæ puerpuræ fuere, aliquæ ve[-] ro non, quæ Apostemate Vteri laborantes apertæ fuere, non sectione Cæsarea, sed cau[-] terio actuali Abdomini impresso, quæ tam[en] non modo non mortuæ, verum etiam ne[c] facultate concipiendi priuatæ fuere: qu[æ] tamen operatio, quam sit Cæsarea sectio longe peior. In tertia de Morbis Vteri, circ[a] interiorem partem fundi ipsius putrefacti, & quidem tanto cum vlcere, vt fœtus mo[r-] tui, è capacitate Vteri ad intestina fuerin[t] prolapsi, & inde per Epigastrium extracti

(qu

ſuo loci magnum ſolum Apoſtema eſſe, ſpicio erat) abſque tamen matris interne-one, aut poſtmodum Vtero geſtandi fa-ltate ablata, Vtero naturæ beneficio con-ſidato. Quarta continebit Hiſtorias Mu-rum, quibus Vterus prolapſus & putri-ſ, abſque vitæ periculo totus, & quidem ctione, vſtione, aut ligaturis ablatus fuit. uinta, hiſtorias Mulierum, quibus vterus de abſumptus & putridus, tandem ſpon-abſque tamen morte, aut morbo ſubſe-ente excidit, proponet.

Claßis prima, ternas continens Hiſtorias.

Capvt II.

HISTORIA I.

Vdovica Popard, Nicolai Seuin -Campi vaſtati dicti Aurelianenſis vxor, m propter febrim quartanam, qua deci-batur, Menſtrua ſuppreſſa eſſe (quod ple-nque vſu venire ſolet) exiſtimaret, tamen nceperat. Verum cum ſe grauidam non picaretur, vſa medicamentis, venæ ſectio-remediiſque topicis, quibus tam in febri artana, quam in hepatis & ſplenis duri-quæ huius morbi ſunt ſymptomata) Me-i vti conſueuere. Durities autē hæc, licet t ꝑpter fœtum in Vtero contentum, (ꝙ

non

non agnoſcebatur) tamen Scirrhus cenſebatur, aut alia colluuies, quæ ex putata Symptomatica Menſtruorum ſuppreſſione eſſet orta. Tandem fœtu mortuo, mollioribusque ipſius partibus putrefactis, nec vllis ipſius partus ſignis conſpicuis, oſſa tractu temporis denudata fuere, & Vterum posteriora verſus citra regionem recti inteſtini perforarunt, ita vt ſenſim per aluum, vna cũ excrementis oſſa fuerint excreta, & inter cætera, os tibiæ integrum fuit reiectum. Cum ita diu cum morbo fuiſſet conflictata, interiit: cuius corpus 8. Idus Februar. Anni 1565. per Florentium Philippum & Michaelem Pichardum apertum fuit: à quibus nil niſi oſſa putrida, & pręcipue capitis oſſa fuere inuenta, idque magna cum admiratione, quomodo in hoc cœno Vteri putrefacti ſubſiſtere potuerint. Videtur ſane, mulierem, quo ad hunc affectum, gaſtrotomia curari potuiſſe, ſi tempeſtiue malum cognitum fuiſſet, hocq; auxilium foret vſitatum, & cum iudicio adhibitum.

HISTORIA II.

CATHARINA des Fiefs, domina de Oncy prope Miliacum, cum ſecundas contraxiſſet nuptias, eodem tempore & in morbum incidit, & grauida reddita: non

tamen

amen ſe Vtero geſtare ſuſpicans: quare nõ
ecus, quam in prædicta Aureliæ factum e-
at, ita & ipſa Lutetię infinitis remediis, &
quidem Diæta ſudorifica (auxilium aduer-
us morbum quęrens) vſa eſt: etſi non deeſ-
ent ex Obſtetricibus Reginæ aliquæ, quæ
rauidam ipſam pronunciarent, eo quod
ymptomata ea, quæ vtero gerentibus acci-
ere ſolent, in ipſa obſeruarent, idque à tẽ-
ore ſuppreſſorum menſtruorum, donec
tiam Lac in mammis obſeruatur, & vſque
d nonum menſem: quo tempore omnia
lla Symptomata deſiere, vna cum motu i-
ſius fœtus: dein dolores partus irriti tum
uperuenere, & ſtatim poſt, omnia ſigna
œtus emortui obſeruare licuit, attamen
orum omnium ſignorum ratio non ha-
ebatur. Quare cum Lutetia domum
ediiſſet, adhuc fœtum mortuum Vtero
eſtauit, idque quindecim menſium ſpa-
o à die ipſius interitus ſupputatione fa-
ta, pręter anteactos nouem menſes, quibus
n vtero materno vixerat. Sic partes mollio-
es putrefactæ per inferiora eiiciebantur,
uæ (non abſq; ratione aliqua) per Domi-
um Pontum Medicum Melcedonſem de Melun.
octiſſimum, pro ſanie ex Vteri vlcere pro-
anente habebatur: quemadmodum oſſa
uæ remanſerant Scirrhum Lienis eſſe cen-

 ſebat.

ſebat. Tandem extincta cum eſſet, 5. Non. Octobr. Anni 1570. à Luca Champenois, & Iacobo Dazier Tonſoribus Miliacenſibus, præſentibus Dominis de Vertau, & la Ganniere, plurimisque aliis, aperta fuit. Quare copioſa adhuc ſanies in abdomine reperta abſque Vtero, & fœtus oſſa aliqua iam putrida, aliqua vero integra erant: & inter hæc oſſa vnum ex oſſibus clauiculæ iam liuidũ, Peritonæum & abdominis Muſculos iam perforarat, ita vt ſola cutis integra remanſerit, quod in latere ſiniſtro forinſecus conſpiciebatur, & iam pridem pro ſplenis ſcirrho habebatur.

Quæro ergo, ſi malum fuiſſet (modo non pertinaciter in ſemel & leuiter pronuntiata ſententia perſiſtatur) diligenter inueſtigatũ, per concurrentia ſigna cõceptum, dein fœtum mortuum indicantia: ſic ſi & alia coindicantia diligẽter fuiſſent obſeruata, & malum, quale erat agnitum, an non ſpes fuiſſet (tum cum parere non poſſet) ipſam vna cũ fœtu etiam hac ſectione conſeruandi: aut etiam poſt fœtum mortuum, qui diu in Vtero conſeruatus ſolum matrem hac eadem ſectione, quod tamen vnicum & neceſſarium erat remedium, ſaluandi.

HISTORIA III.

SIMI-

SIMILIS & æque lugubris casus, mulieri cuiusdam Chirurgi Monspeliensis Aulme vocati, accidit, qui celeberrimis Medicis amplissimi Collegii Monspeliensis (vti credibile est) pergratus erat: quæ (vti Dominus Rondeletius suæ Methodi curandi, cap. 65. meminit) cum Vtero gestaret, puerum putrefactum, illius aliquot partes frustulatim reiiciebat, solum maioribus ossibus in Vtero relictis, ita vt lõgo tempore post ipsi fuerit moriendum: Quamuis causę, cur huic moriendum fuerit, debuissent fuisse notissimæ, propter ipsius fœtus manifesta frusta, quę reiecta erant, & ipsius reliquũ, quod ibi tanquam in luto hærebat: recte tamen à marito factum, qui maioris certitudinis caussa ipsius corpus aperiri voluerit. Verum vtilius multo fuisset, affectu iam satis cognito, vt per orificium Vteri fuissent ossa extracta, si modo fieri potuisset: aut si hoc non licuisset, certe sectione hac nostra Cæsarea liberanda fuisset, si (cum viribus valentibus) hoc remedium tum temporis fuisset vsurpatum, ꝑ in talib. casib. vsurpari debet, modo nil vel impediat, vel aliud nõ habeatur remedium

Classis altera, continens historias quatuor de Abdomine, cauterio actuali aperto.

CAPVT III.

VERVM ne forte cauſa alicui ſit dubi-
tandi, Vteruſne adeo affectus ad extra-
ctionem fœtus demortui (qui vlcerum ho-
rum cauſa erat coniuncta) felici cum ſucceſ-
ſu & matris ſalute, ſecari potuiſſet, recitab
in hac ſecunda claſſe aliquot veras hiſtorias
quæ in æque periculoſis caſibus ex Abdo-
mine inciſo, felicem habuerunt ſucceſſum
quas ex duorum clariſſimorum Medicorum
literis cognoui: quamuis illæ mulieres non
forent grauidæ, ſed ſummo Apoſtemate V-
teri (quod longe peius erat) laborarint. Ho-
rum vero adhuc viuentium Medicorum ce-
lebritas, teſtimonii & auctoritatis loco eſſ
poteſt, quorum alter eſt D. Alboſius Sen
nenſis Medicus, cuius nomen cum adeo
celebre, in cauſa eſt, vt de eo plura non ſi
dicturus: alter vero eſt D. Villanouanus ſ
à Vualreas en Prouéce. nior, Valdreaci in Prouincia habitans, pr
mus, qui me, poſtquam ſtudiis meis fine
impoſuiſſem, & Doctoris titulo ornat
fuiſſem, ad inuiſendos ægros deduxit. Qu
rum epiſtolas ex ipſorum libris curationu
extractas (vti omnes Medicos facere dece
& ab ipſis mihi communicatas, cum ex c
pioſiori, elegantiorique ſermone Latin
quo ſcriptæ erant, breuibus in Gallicu
tranſtulerim, hic inſeram.

HIST

HISTORIA I.

Ioan. Albosius, Rosseto S.

NOn minus admiratione dignus est, quã tua sit Cæsarea sectio, casus ille, qui iuxta ædes meas accidit: Mulier Vtero gerens, cum aut propter grandiorem ætatem, aut aliam ob causam parere aliter non potuisset, nisi frustatim partibus ipsius fœtus exclusis: vtraque latera ipsius infimi ventris valde tumida habuit, propter vim ferreis instrumẽtis illatam, præsentibus etiam omnibus signis, apostema ostendentibus, quod etiam cum ductibus naturæ communionem habebat. Quare cum ipsius infimi ventris pars affecta, cauterio, & quidẽ amplo facto vulnere, aperta fuisset, magna puris quantitas effluxit, sed non minor puris quantitas, quæ eiusdem & substantiæ, & coloris fuit, per Vterum profluxit. Verum pati noluit, vt, speculo matric indito, quãtus esset ipsius sinus, experirer: nihilominus tamen satis conspicuum erat, & apostema, & vulnus cauterio inflictum ad vterum vsque vergere, quod ex symptomatibus, quæ successiue accidebant, & etiam excrementis similibus, colligi potuit: dein etiam ex eo, quod pari pacto, eodemque tempore vtraque pars affecta fuerit percurata. Quare cum ita se res habeat,

vti vidi, mirum non eſt, quod in tua gaſtrotomia tradis, cum longe difficilius ſit, tale vlcus, quam ſimplex eiuſdem partis vulnus, curari. Vale.

Altera hiſtoria priori ſimilis, eiuſdem Alboſii.

CVM cuidam Nicolaæ, Simonis Piſtoris Senonenſis vxori infans mortuus, inſtrumentis ferreis violenter foret extractus, abſque lochiorum fluxu & ſecundinæ extractione: tum intra dies quinque ex vtraq; parte infimi Ventris, magnus tumor obortus cum Apoſtematis ſignis euidentiſſimis. Quare cauterio actuali, vni ex lateribus profundiſſime impreſſo, ex Apoſtemate aperto, Chirurgus copioſum ſanguinem grumoſum, putridum & fœtidum manu extraxit: ita tamen vt alterius lateris tumor non conſideret, nec etiam ſecundinam educere poſſet: quare & alterum latus ipſum aperire oportuit, vnde ſecundinam extraxit. Hoc tamen non ſine extremis doloribus, in tam ancipiti & deſperato caſu euenit: ſemianimis enim remanſit, triennio ſe lecto continuit: biennio vero poſt, fulcris innixa, obambulabat: poſtmodum ſcipioni ſolum innitebatur, & ſic tandem ſucceſſiue ſanitatem priſtinam adepta eſt, ita vt ab eo poſt-

modum

modum tempore plures habuerit infantes, inter quos vnus Sebastianus nomine, qui adhuc & in viuis est, & in hac vrbe habitat. Vale.

HISTORIA III.

Duæ aliæ eiusdem argumenti historiæ à Villanouano communicatæ.

NICOLAVS Villanouanus, Rosseto salutem. Mirum in modum, &c. Sed vt ad rem veniam, fateor me tanto, ex quo vixi tempore, nunquam vidisse mulierem, quæ per latus enixa sit, & superstes remanserit, vt ad me scribis. Memoria quidem recolo, quod cum Dominæ de Pilis moniali, infimus Venter mirum in modum intumuisset, iussu meo Mauracium Valdreaci Chirurgum, Abdomen cauterio actuali ad Vteri fundum adacto, aperuisse: vnde tam per vulnus, quam partes inferiores, vltra septem libras puris, quod semper simile fuit, emanauit: & vt de loco affecto certiores essemus, specillo partem inferiorem dilatauimus, ita vt facile magnitudinem ipsius vlceris Vterini conspexerimus, quod sex mensium spacio percurauimus: ab illo tempore filiam enixa, quæ adhuc superstes est. Anno 1532. hoc accidit. à Vualreas.

HISTORIA IV.

Altera Historia ab eodem.

de Montelmar.

SIMILE accidisse vxori Pharmacopæi Brisseti Montlimarii habitantis, & etiam curatam fuisse attestor: cui contra duorum Medicorum consilium, qui eam tractabant, consentiente tamen marito, simili cauterio vsque ad interiorem Vteri partem adacto, Hypogastrium aperiri curaui: vnde pus, vsque ad spondæ pedes exiliit, & eodem tempore admiranda saniei copia inferne profluxit. Hæc trimestri spatio curata, statim post cõcepit: nam exinde tres filios, vnamq; filiã enixa est: accidit ann. 1558. Gratias ago Deo, quod cum iam peregrinationis meæ octuaginta quinq; annos absoluerim: tamen, suæ benignitate, adeo corpore sim sano, vt p̃ter exercitia, quæ à me fieri vidisti, adhuc quotidie corpore bene dispofito, tam eques extra, quam pedes intra vrbem incedam. Verum vt mihi omnia felicia precaris, sic vicissim vt tibi in pari & etiam maiori ætate eadem largiatur Dominus, exopto. Vale.

Classis tertia, sex historias de Vtero putrefacto, absque tamen internecione, continens.

CAPVT IV.

CV

CVm in præcedentibus hiſtoriis, nulla adhuc peculiaris facta fuerit mentio Mulierum, quæ vtrumque ſint perpeſſę: nimirum vt & grauidæ, & etiam inciſæ fuerint: prædictæ enim, quæ Vtero gerebant, cum ipſarum fœtus iam mortui, viam aliam quam per Abdomen inciſum ſibi quæſiuerint, ſectæ non fuere. Præterea eæ quæ ſectæ, grauidæ non fuere, quamuis peius habuerint, nimirum Apoſtemate Vteri laborantes. Quare magis ad rem faciet, ſi alias hiſtorias in medium attulerimus, in quibus vtrumq; contigit: nimirum ipſas & grauidas fuiſſe, & Abdomen ſectum fuiſſe, licet ſectione Cæſarea, vti nominamus, non apertæ fuerint, vt fœtus extraheretur, ſed vt pus ex Apoſtemate euacuaretur, licet vna cum Apoſtemate adfuerit, vel infans perfectus, vel collectio oſſium fœtus iam pridem mortui. Quo ſane in caſu, æque vt in aliis, plus fuit periculi, tum propter vlcus Vteri, tum propter alias cauſas, quam ſit in ſectione noſtra Cæſarea, & tamen non modo nullæ mortuæ, ſed quod maius eſt, pleræque ipſarum rurſus concepere, & ad legitimum tempus vſque Vtero geſtauere. Verum cum ex hiſtoriis ſubſequentibus tres habeantur in opuſculo, Matthiæ Cornacis Medici Viennæ Auſtriæ habitantis, edito: vna item apud Albucaſim,

suæ Chirurgiæ libr. 2. idcirco breuitati studens, pleraſque infinitas circumſtantias, vt ſunt loci, anni, diei, perſonarum: teſtes item quos citant, præteribo. Summa rei hæc eſt.

HISTORIA I.

HOSPITA ad inſigne Cancri rubei Viennæ Auſtriæ, cum parere non poſſet, per annos quatuor fœtum mortuum Vtero geſtauit, ita vt Vteri putridi fundo relicto (quod poſtmodum aperuit) ipſius corpus vlceratum Inteſtina verſus pertranſierit. Quare cum in Abdomine magnus tumor conſpiceretur, medium ipſius Epigaſtrii ad Abſceſſum euacuandum inciſum fuit, vnde infans extractus, nondum adeo putrefactus, (res ſane admiratione digna) quin maſculũ fuiſſe cognitum fuerit. Quæ cum priſtinam ſanitatem foret adepta, turſus concepit, & ad præfinitum à natura tempus, Vterum geſtauit: ſed cum abdomen non fuiſſet inciſum (licet recte Cornax conſuleret) ipſi moriendum fuit, fœtu non excluſo. Verum poſt mortem matris, elegantiſſimum infantem extraxere, viuacem valde, ſi modo ipſi vna cum matre ſectione Cæſarea ſubuentum foret.

HISTO-

HISTORIA II.

EODEM in opuſculo, epiſt. ab Achille Gaſſaro Medico Auguſtano ad Cornacem ſcripta, habetur, quæ ſimilem hiſtoriā iiſdem cum circumſtantiis continet. Mulieris cuiuſdam cui fere anno vno, poſtquam pariendi tempus eſſet elapſum, fœtus (vti & prædictę) è capacitate Vteri exulcerati ad inteſtina erat prolapſus, vti manifeſte conſpiciebatur ex Apoſtemate in abdomine, potiſſimum latere ſiniſtro, oborto. Quare à Chirurgo ſucceſſiue os vnum poſt alterum fuit extractum, quę cum percurata foret, poſtmodum conuenienti modo liberos & geſtauit, & enixa eſt.

HISTORIA III.

SED & altera etiam epiſtola, in eodem Cornacis libro habetur, ab Aegidio de Hertogæio celebri Medico Bruxellenſi ad ipſum ſcripta, in qua mentio fit hiſtoriæ cuiuſdam mulieris, quæ cum parere non potuiſſet, carne & partibus mollioribus fœtus iam putrefactis, & per vterum reiectis, ſub Epigaſtrio tamen oſſium colliſio ſentiebatur, (quod manu facile erat deprehendere (ita tamen vt parum actiones mulieris læderet, cum iam ab annis tredecim vtero geſtaſſet, quod

ſane

ſane abſque vteri perforatione fieri non poterat: hæc tamen curata fuit, vti fieri oportebat, cum nihil puris amplius ex vtero ꝓmanaret (vti factum foret) & etiam ordinate menſtrua fluerent.

Probatio Hiſtoriæ iam citatæ.

CAPVT V.

ADEO mirandum accidere poſſe, vt probémus, (quamuis ſenſus ipſi fidem faciant, etiam ei qui ex ſocietate aut ex affinitate S. Thomæ in) non præter rationem citari poteſt, adeo diuturna mora puris, non ſolũ in Renibus, Veſica, Meſenterio, Longano, prǫter tamen vitæ periculum, ſed etiam in Splene, & Hepate, quæ viſcera in quibuſdam reperta à longo tempore ſuppurata: in aliis vero tam hominibus, quam brutis cicatrice obducta & curata. Fertur in quibuſdam Splenis parenchyma, adeo abſumptum repertum eſſe, vt ſola cutis remanſerit, quod ſæpius in renibus à calculo vlceratis obſeruari, qui ſoli hinc inde verſantes, tanquam nummi in crumena remanſerant. Duorum D. Viardus Chirurgus inſignis meminit, in quibus, plurimis præſentibus, cum in latere ſiniſtro vulnerati fuiſſent, repererit Splenes ſauciatos, & eos partim alteratos, partim vero exſiccatos, quos ſectione ſe extirpaſſe

refer-

refert. Simile etiam ex D. Paruo perdocto Medico Genabi habitante cognoui, feliciter à Chirurgo eius loci idem in viro ſaucio, quem tractabat, factum, & tamen innumerabilis arteriarum plexus, quam neceſſaria ſit ipſi indiuiduo actio ipſius, ſatis oſtendit. De Splenis vſu alibi diſputabimus, ſumpta occaſione ex docta ipſius Vlmi diſputatione, quam tam contra veteres, quam neotericos habuit: quod nimirum infinitus fere tã venarum quam arteriarum numerus non impediat, quominus, abſque tamen mortis neceſſitate, magna ipſius omenti pars per vulnus exeuntis ſecetur, quod etiam quotidie feliciter exercetur. Pulmones ſimiliter qui vicini, & Cordis flabellum ſunt, ſæpius pure multis annis referti ſunt: præcipue vero ſi vnus pulmonis lobus ſanus ſit, & ſputum facile procedat. Sed quod maius eſt, à Cornace in Bibliopolæ cuiuſdam Viennenſis corde, (quod adhuc contingere poteſt) poſt mortem magnum apoſtema, mediam fere cordis capacitatem ambiens, in plurimorum præſentia repertum fuit (qui tamen diu prius leui ſolum ſyncopi obnoxius fuerat) quod certe non potuit, cum adeo fuerit magnum, momento accidiſſe. Idem etiam Nicolaus Maſſa, celeberrimus ſui temporis Medicus, in ſua Anatome teſtatur, ſe in Veneto

à Giaſt.

neto (qui ex vulnere capitis interierat) in auricula & ſubſtãtia cordis, dimidii oui magnitudine abſceſſum inueniſſe, qui in fibroſa hac ac ſolida parte, non potuit niſi longo temporis ſpatio naſci: quod, modo vulnus vlcuſue ad ipſos ventriculos non penetret, contingere poteſt. Tales etiam reperiuntur, qui vltra dies octodecim vixere, corde tamen ad profunditatem duorum tranſuerſorum digitorum, ſed ſolum in ipſius carne, læſo. Idem in Cerebro accidit, in ipſius inquam ſubſtantia, non autem in ventriculis, quemadmodum fieri hoc poſſe, hiſtoriis, a teſtimoniis, fide dignorum comprobatis, alibi oſtendemus, tædioſam prolixitatem in hac Epitome vitantes.

HISTORIA. IV. *eiuſdem ſubiecti.*

SI delicatioribus quibuſdam Lectoribus, quibus antiquitas ſolum placet, neoterici hi citati auctores non ſatisfaciant, nec alias ipſis quidquam, niſi ſumma cum difficultate perſuaderi poteſt: ſatisfaciet tamen, vt ſpero, docti & iam pridem percelebris Medici & Chirurgi Arabis Albucaſis auctoritas, qui libr. 2. ſuę Chirurgiæ, in hunc modum ſcribit. Mulierem vidi, in cuius vtero infans cum eſſet mortuus, rurſus

tamen

tamen grauida reddita, qui etiam fœtus in ea mortuus. Longo tempore post, tumor in ipso vmbilico obortus, quo aperto materia effluxit: ad quam vocatus fui, & longo tempore tractaui, nec tamen consolidari potuit: quare fortissima attrahendi vi pollentia medicamenta applicaui, sicque plurima ossa successiue prodiere: quo viso, perterritus fui, cum in Abdomine nulla esse ossa scirem. Quare omnibus perpensis, & indagatis, esse ossa fœtus emortui cognoui: ita vt cum plura iam extraxissem, eam pristinæ sanitati restituerim, eo solum excepto, quod semper aliquid per vlcus exsudarit. Hactenus Albucasis. Quod si adhuc aliqui adeo difficiles sint, quibus ne hac quidem ratione satisfiat, vt qui omnia quæ ab Arabibus sunt profecta, tanquam barbara detestentur, eos ad Alexandrum Benedictum, qui similem historiam in sua praxi, tract. de Difficul. partus habet, relego.

HISTORIA V.

VERVM ne hæc testimonia & historiæ peregrinæ, quæ à nobis sunt allatæ, aliquibus sint suspectæ, non secus quam narrationes eius, qui varias regiones pluſtrauit, cui etsi quis nolit, aut fidē adhibere oportet,

aut ea loca etiam perluſtrare, ad rei veritatem indagandam. Quare contentus ero allegatione ſimilium hiſtoriarum, caſuum eorum, qui in noſtra regione contigere, quæ non minus felices & laudabiles ſunt, qui eas diligenter perpenderit, quam ſint vllæ aliæ hiſtoriæ.

de Sully ſur Loyre.

In ſuburbiis Sullianis ad Ligerim Margarita Preuoſt, Petri Doreti molitoris vxor, cum certo grauida eſſet, & tamen tempore partus eniti non potuiſſet, quomodocunq; à mulieribus ipſi ſuccurreretur, ſenſim in grauidiſſimum incidit morbum, vt tandem venter adeo extenderetur, propter fœtum & ipſius tunicas putreſcentes, ita vt præter totius Abdominis tumorem, octauo, nonoue menſe circa regionem vmbilici, peculiaris tumor, valde elatus, obortus ſit, ſimilis abſceſſui molli rubro, vt iam ad apertionem maturus videretur. Quare abſceſſus hic anno 1550. die natiuitatis Chriſti ab Iterio Galmeto eius loci Chirurgo, cauterio actuali apertus fuit, qui puris incredibilem quantitatem ſcutellis exemit: altera vero die, cum vulneris rationem eſſet habiturus, qualeſnam eſſent pili, qui circa vulnus conſpiciebantur, inquirere voluit, quare fœtus caput iam putreſcens eſſe reperit, quod tum per vulnus dilatatum extraxit, cum reliqua ca-

daueri

laueris parte, fœmineum ſexum referente, attamen breui temporis ſpatio conualuit. Hæc poſt mortem Doreti mariti rurſus alteri nupſit, & circiter annos adhuc viginti ſeptem, corpore ſano ſuperuixit, quę modo nuper anno Chriſti 1577. diarrhœa periit. Verum ipſa vt nec prius, ita nec poſtmodũ vtero geſtauit. Cuius rei teſtes plures fide digni eo loci habentur, & pręſertim Gratiana Theobalda, prædicti Galmeti Chirurgi vxor, fidem facere poteſt. Verum ſi quis ſit, qui Chirurgi ſibi incogniti teſtimoniũ condemnat, (licet eo loci celebris fuerit) acquieſcendum tamen ipſi erit, ei, quod ſuccincte ſuo more, doctiſſimus Hollerius præceptor meus, ſub finem 1. lib. de Morbis internis ſcriptum reliquit. Refert Mulierem quandam Lutetiæ cum vtero geſtaret, fœtũ diebus quindecim antequam in lucem ederetur, brachium per vmbilicum matris extenſum habuiſſe, & tamen nihilominus ipſam vna cum fœtu ſuperſtitem remanſiſſe. Quomodo autem enixa ſit, aut per quam viam, & an poſtmodum rurſus vtero geſtarit, ſpeciatim non exponit, quod tamen & inueſtigatione, & conſignatione dignum erat: id quod facile ab ipſo fieri poterat, cum ſuæ foribus exemplum haberet: magna huius rei vtilitatę, tam quoad theoriam, quam

praxin perpensa. Sed quomodocunque se res habeat, hoc absque magno vteri vlcere fieri non potuit: licet fœtus dein in locum naturalem rursus redierit. Verum ex altera parte res summa admiratione digna est, infantem tamdiu superstitem, hoc pacto viuere potuisse, non solum vtero, sed & tunicis ipsum inuoluentibus ruptis, ipsius vteri fundo, brachio perforato: alia enim ratione fieri non poterat.

Referam adhuc historiam similem, absque contradictione veram, ex relatione Illustrissimæ & heroicæ Principissæ, quæ ex Illustri Borbonia stirpe est, Guysiana vsufructuaria (quæ licet ætate sit grandæua, sano tamen corpore & animo est, quod admiratione dignum, & heroicis huius seculi personis exempli loco esse debet) quam ex doctissimo ipsius Medico D. Bunoto cognoui, qui ad verbum id quod ex ipsa speciatim cognouerat, & quod etiam nuper denuo ab illa narratum & affirmatū ipsi fuit, ad me transcripsit. Historia sic se habet.

HISTORIA VI.

CVM sua Celsitudo ante matrimonium annorum iam esset viginti, & apud matrem adhuc educaretur, Feriæ vrbe Picardiæ, & in Templo esset, vidit matri suæ a- du

à la Fere en Picardie.

luci iuuencam ægrotam, pallidam, proſtra-
is viribus, tumentem, tantisque doloribus
liuexatam, ita vt nec quis morbus eſſet,
ioſceretur, nec ſpes vlla ſalutis ſupereſſet.
Quare Princeps miſericordia mota, eam
Obſtetricibus inſpiciendam tradidit, quæ
em vti ſe habebat, patefecere: ægrotam ni-
mirum, quæ virgo cenſebatur, fœtum adul-
um, & à longo tempore mortuum & pu-
ridum vtero geſtare, ita vt oſſa vtero perfo-
ato, ad latus vmbilici conſpicerentur: ex
quo loco ipſa Princeps oſſa aliquot extrahi,
& copioſiſſimum pus fœtidiſſimum emana-
e vidit: quo tamen affectu, breui temporis
patio percurata fuit: quam etiam diu præ-
dicta Domina valentem vidit, ſed quid tan-
lem ei acciderit, ignorat: nec etiam an
poſtmodum nupſerit, aut denuo grauida
acta, aut ſecus. Cum enim paulo poſt Illu-
triſſimo Principi felicis memoriæ nupſiſ-
ſet, ſedem mutauit, nec quid poſtmodum i-
pſi acciderit, perquiſiuit.

Claſſis quarta, Hiſtorias ſex de Vtero abſque vitæ periculo ablato, continens.

Capvt V.

ETSI huiusmodi vterini affectus in cor-
pore adhuc latitantes, & etiam remedia
horrenda, quibus vsæ, admiratione sint di-
gna, propter euentus adeo felices: alii tamē
adhuc longe difficiliores casus sunt, ratione
tamen quorum mulieribus necessario mo-
riendum non est, licet postmodum steriles
permaneant, cuiusmodi est omnimoda ipsi-
us Vteri ablatio, postquam adeo prolapsus,
vt extirpandus sit: quod nihilominus tamē
absque grauiori morbo accidit.

Sunt tamen Medici aliqui & Chirurgi
etiam doctissimi, qui omnimodam Vteri
procidentiam non concedunt, Æginetæ &
Aetii auctoritatibus moti, qui videntur non
concedere, nisi difficulter admodum fieri,
vt Vterus adeo è loco prolabi possit, & tamē
auxilia, remediorumque formulas ab anti-
quis traditas, pro ipsius Vteri in locum na-
turalem reductione proponunt, ita vt tan-
dem fateantur (quod ex relatione habent)
aliquibus mulieribus, quæ tamen supersti-
tes remansere, Vterum penitus exemptum
fuisse. Verum Hippocratis auctoritas, quæ
lib. de Morb. mul. habetur, vt & experientia
manifesta, ipsis contraria esse videtur. Scri-
bit enim Hippocrates, Vterum sępius è cor-
pore, & quidem sæpius vsque ad femora
prolabi, imo ex sententia Aetii, magnitudi-
ne

ne oui Struthionis: quod ſane ſolum Vteri collum eſſe non poteſt, abſque quo Vteri corpus totum non ſit prolapſum. Præterea oculis obſeruari poteſt, ipſius interiorẽ partem exterius inuerſam, & ſuperiorem, quæ interna etiam erat, prolapſam, exteriorem partem conſtituere. Verum tria ſunt, quæ præter auctoritatem Auicennæ, quæ habetur lib. 3. Fen. 21. tract. 4. cap. 5. hoc atteſtantur. Primo quidem ipſius ſanguinis mẽſtrui ſenſibilis effluxus, leuisque tranſudatio, ex tota ipſius vteri ſuperficie promanans, qui ſolum fluere debent menſtrua, amplius non procidit, quod ſane certum argumentum eſt, ex ipſius vteri corpore & capacitate promanare, & non ſolum ex vteri collo, vti multi contra Galeni ſententiam ſomniarunt. Verum præter propoſitum non eſt, ſed notatu digniſſimum, quod ſi ſolum ipſius collum procidat, corpus vero ipſum nondum ſit prolapſum, tum conſpici in ipſius fundo (qui tum parum maior, quam forte ſit ouũ gallinæ) foramen, quod os ipſius vteri eſt, ad ipſum collum attractum, & ab ipſius Vteri corpore depreſſum, per quod foramen in mulieribus iuuencis hoc malo diuexatis, ſanguinem menſtruum promanare obſeruatum fuit: & tamen facile prolapſus talis in priſtinum ſitum reduci poteſt. Sed ſi per fo-

ramen hoc pluribus de causis relaxatum ipsum corpus tanta mole procidat, quod quotidie accidere solet, tunc foramē id amplius non conspicitur, sed totum assimilari potest magno vini cantharo, qui in superiore parte oualem figuram habet, sed inferne minorem: inferne vero alia est rotunditas, superiore longe maior, absque tamen foramine: in medio autem manifesta conspicitur coarctatio, binas has partes aliquo pacto separans, quod nihil aliud est, quam os Vteri dilatatum. Et tunc obseruatum fuit, ex tota illa parte inferiore, in iuuencis (tanquā per resudationem) sanguinem menstruum debito tempore profluxisse. Hic est intermedius angustior locus, cui ligatura iniici debet, quando animus est Vterum prolapsum, & gangræna affectum auferre: rarius enim superior pars putredine tentatur. Hac ratione minor illa & superior rotunditas rursus reponi poterit, si inferiore parte ablata illa huius pondere amplius non prematur, vti ante prolapsum fiebat, nec etiam deorsum post omnimodam procidentiam trahatur. Si vero supra manifestam illam coarctationem, (vti aliquando factum) ligatura fiat, id cum dolore summo, & etiam cum periculo coniunctum erit. Dein exiguus, aut nullus dolor, quem massa illa carnea prolapsa

(Vteri

Vteri fundum puta) tum perſentit, etmſi duriter tractetur, dum reducere eſt amus, prędicta atteſtatur. Eſt enim, vt rum dicamus, os ipſius Vteri vna cum limentis à quibus dependet, quæ exquiſi ſenſu prædita ſunt, non autem ipſius Vri corpus, de quo hic agimus, & quod in rtu Cæſareo incidimus, quemadmodum bi probamus. Tum remedia quæ vſurntur, & inter cætera inſertio peſſarii in ndum vſque Vteri ex ſubere cera obduo, aut alia materia parati, de quo, ne à opoſito recedamus, in ſequentibus ageus, id etiam comprobant. Verum, vt ad rẽ cedamus, antequam aliorum auctoritates oponam, breuiter binas hiſtorias à me obruatas, referam.

HISTORIA I.

CVM Lunelli Vaſtineti, cuidam mulieri è corpore vterus auferretur, præns adſtiti, qui conſilio defunctorum I. D. Saportæ, hoſpitis & mecœnatis mei, Rondeletii, præſidis mei, à cadauerum iſſectore publico Bartholomæo nomine, ui poſtmodum phthiſicus interiit, exſeus fuit, idque poſteaquam Monſpeſſuli mnia remedia, ſed irrito conatu attentata lent. à Lunel en Gaſtinois.

HISTORIA II.

en Gastinois A B eo tempore, consilio meo nobili matronæ Vastineti, (cuius nomen subticere placet) Ambrosius Niger & Compagnetus à turre Chirurgi Pithuuerenses, vterum d'Pituthiers exsecuere, quod malum alias incurabile erat: iam enim gangrænam minabatur, & parum adhuc cuti adhærebat, cuius pars inferior propendens, magnitudinis duorum pugnorum, iam plane liuida erat.

HISTORIA III.

DOMINI Villanouani (cuius supra facta fuit mentio) etiam consilio, antequam ipsi familiaris essem, Petrus Mauracius Valde Vualreas reensis, Petri Costi textoris vxori vterum excidit: cui, statim post absolutum difficillimi partus puerperium, exciderat, nec reponi potuit ob summam in partu læsionem. Quem cum ligasset, abscidit, & cauterium adhibuit, idque inscio marito, qui tum absens erat, cum quo postmodum nihilominus concubuit, absque tamen voluptate: quod denuo epistola ad me data Anno 1533. attestata est.

HISTORIA IV.

CHRISTOPHORVS à Vega Hispanus, tractatu de Procidentia vteri, refert, se decen

decennio antequam hæc ſcriberet, cuidam mulieri curaſſe vterum excindi, quæ tum adhuc ſuperſtes erat.

HISTORIA V. TRES continens hiſtorias de Vteri ablatione.

CARPVS in ſua Anatome hac de re verba faciens, narrat vidiſſe ſe à Patre ſuo vterum auferri: dein ſe quoque cuidam vterum excidiſſe, & poſtmodum etiam per ſuum nepotem plurimis Medicis aſtantibus vterum eximi curaſſe. Quo loci obſeruationes admiratione dignas adducit, de quibus in paruo tractatu, de hac materia compoſito, problematice egimus.

HISTORIA VI.

NON ſolum ſectione & vſtione omnimoda vteri procidentia, poſtquam amplius reponi non poteſt, curatur: ſed etiam ligaturis, cuius rei hoc anno praxin vidimus, quod ſequens oſtendit hiſtoria.

Philiberta Louyſon Ioannis Baugini vinitoris vxor, Neouis inter Pithuirum & Puteolos habitantis, cum menſium octodecim ſpatio, ſanguinei vteri fluxu, eoque copioſo laboraſſet, adiuncto verſus collum vteri põdere: ſubito ſuis in ædibus perſenſit (res ſa-

à la Neufuille entre Pithuiers & Puyſeaux.

ne mira) Vterum vſque ad interiorem femorum partem prolabi, tanta magnitudine, vt cum eum reponere non poſſet, triduo aut quatrido poſt, Bonauenturæ Turræi & Blaſii Berthei Chirurgorum Pithuirẽſium, (quibus cum hac de re ſæpius contuli) opem implorarit: qui cum ſoli ſectionem adhibere non auderent, ligatura (meum aduentum exſpectantes) contenti fuere, quod anno 1580. 6. Kal. Martii factum. Ligaturam valde ſtrictam, cum eum reponere non licuiſſet, adhibuere, eamque non circa partem anguſtiorem, quæ eſt inter ceruicem & fundum vteri prolapſi, de quo præcedenti capite, quo loci omnium tutiſſime ſectio fieri poteſt: ſed ligatura facta in ceruice vteri, quę valde eminebat, ita vt ligatura, vretræ aut ceruici veſicæ proxima foret. Priorem hanc ligaturam per dies octo non mutauere, ſed his finitis cum eo vna cum ipſis veniſſem, vt Vterum ſecaremus, vreremus, & auferremus, videns ligaturam in altiori, quam par eſſet, loco, ita vt tuta ſectio fieri non poſſet, vſtio vero nulla, ratione etiam habita virium proſtratarum ipſius ægræ, conſului vt noua & arctior, quam prior fuiſſet, eodem in loco fieret ligatura: illa enim cum magnam partem ceruicis Vteri ſecuiſſet, laxior erat reddita. Quo facto, non abſq;
dolore,

dolore, altera hæc & fortior ligatura, magis, adhuc partem incidit, & hæc ſectio fuit in anteriori parte, eo loci vbi nodus ipſius ligaturæ erat, vſque ad medium canalem, per quem Vterus inuerſus prolapſus erat. Vnde magna copia puris effluxit: ex fundo nimirum Vteri, qui iam niger & gangrænoſus, ad femora propendebat, promanans. Poſtmodum cum alternis diebus, noua & indies arctior ligatura fieret, vti inter nos concluſum erat, tandem poſt decimam ligaturam 13. Kal. Aprilis Vterus ſponte excidit: ipſa vero iam conualuit, munia domeſtica rectius, quam ante hac obiens.

Claſſis quinta, binas continens hiſtorias de Vtero, abſq; tamen morte ſponte elapſo.

Capvt VI.

Historiæ iam adductę de exciſione prolapſi & putrefacti Vteri in mulieribus, quæ ſuperſtites manſere, abſurdæ videri non debent: ſiquidem Vterus, cum rurſus in corpus retrudi non poteſt, ſponte & à corpore ſe ſeparet, & etiam excidat, (niſi arte Chirurgica ſuccurratur) abſque tamen vitæ periculo, imo etiam abſq; morbo, vt ex ſequentibus hiſtoriis colligere erit.

HISTO-

HISTORIA I.

de Blancafort. CVM Dominæ Blanchafortiæ seniori, piæ memoriæ, à longo tempore, sed sensim Vterus adeo esset prolapsus, vt tandé nec rursus reponere, nec etiam amplius ferre posset, vt qui iam putrescere inciperet, à Montargis. Montargium ad me ventura erat, vt ibi eam curarem, aut Lutetiam comitarer: verũ dum in itinere esset, Vterus sponte excidit: nihilominus tamen iter absoluit, nec etiam aliis vsa remediis, quàm lotione ex vino & rosis à Fellæo Chirurgo adhibita, qui (vt narrat) eo loci, vbi Vterus esse solebat, nil nisi spatium vacuum obseruauit, Anno 1571, æstatis tempore hoc accidit, à quo tempore, pro ratione ætatis grandæuę, satis sana superuixit. Tandem è scala delapsa, subita morte periit: nec tamen eius corpus apertum fuit, vt locus vnde Vterus prolapsus erat, inspiceretur, vt in altera, de qua sequens historia aget, factum fuit.

HISTORIA II.

CVM ob plures difficiliores partus, Perrina Boucher Domini Francisci Quartei aduocati Montregiensis, iam prouectæ ætatis ancilla, Vteri prolapsu longo tempore laborasset, qui sensim adeo auctus, vt amplius

plius in naturalem locum reponi non poſſet, tandẽ gangræna affectus, putruit: & ſpõte an. 1574. dum vrinam eſſet redditura, excidit, nec tamen propterea lecto ſe cõtinuit, cuius rei fide digni teſtes ſunt D. Contugonius Medicus, & Ioannes Bellouacus Chirurgus Montregienſis. Vtero elapſo, toto adhuc triennio optime valens, ſuperuixit, niſi quod (vt ipſa narrabat) ab illo tempore coacta fuerit diligentius quam prius, partes inferiores à frigore externo cuſtodire, aut certe doloribus colicis diuexari. Tandem (me abſente) cum febri continua interiiſſet, & iam ſepulta eſſet, poſt reditum vnice me rogante factum, vt Magiſtratus permiſſu rurſus exhumata fuerit, & per Fellœum Chirurgum anno 1577. 10. Kal. Decemb. in præſentia D. Contugonii Medici, Obſtetricis, & aliorũ aperta fuerit. Nec aliud inter veſicam & inteſtinum rectum eo loci, vbi Vterus à natura poſitus fuerat, quam locus vacuus obſeruatus, per quod foramen facile, & abſque obſtaculo magnæ nouaculæ manubrium indi & eximi poterat: & per hoc reuera frigus externum ingrediebatur, & dolorem colicum cauſabat, reliquis vicinis partibus cicatrice obductis: nam ab elapſo & ablato Vtero, neq; ſanies, neq; purulenta aliqua materia emanauerat,

Addere

Addere hic possem id, quod in Turcis Eunuchis accidit, quos Imperatores cubicularios esse volunt, quibus non solum (vt olim fiebat) testiculi vel atteruntur, vel exscinduntur: sed nunc iis tam testiculi, quam penis & scortum adimitur: hoc quidem vtero inuerso, illud vero collo vteri simile: cuius tamen collum in sectione Cæsarea nó inciditur, nec aliquando etiam in excisione Vteri prolapsi. Verum si quis obiiciat, non simile esse, partim quod id solum in valde iuuenibus contingat, Cæsarea vero sectio in mulieribus adultis: partim etiam quod ibi remedia exquisitissima ad id accommodata habeantur. Respondeo, idem posse & debere etiam in hoc casu fieri, & quod maius est, ętas iuuenilis nobis nõ contrariatur, sed potius adstipulatur: siquidem censendum videbatur, ad talem sectionem minus aptos esse iuuenes, qui castrantur, quam adultiores, ad exemplum eorum, qui calculo vesicæ laborãt, qui si valde iuuenes fuerint, difficilius sectionem ferent. Et licet ætas his iuuenibus castratis Turcicis sit auxilio, videmus tamen plures iam adultos, & etiam senes, qui dum redditi sunt Maniaci, Melancholici, & insani, sibimetipsis tã testiculos, quam virgam excidere. Quod à me Aureliæ, dum adhuc Grammaticæ studerem, obser-

obſeruatum, in Epiſcopi Nannetenſis œconomo (tum temporis etiam Aureliæ literis operam dante) qui ex rabie amoris in profundas latrinas præcipitem ſe dederat: quo loci omnia ea, quæ amoris morbum cauſabant, exſciderat, maxima cum hæmorrhagia, vt facile eſt colligere, cum ea perſeuerarit, donec exinde extractus fuit, & tamen mortuus non eſt. Idem etiam adultioribus, in adulterio deprehenſis accidit, licet remedia non fuerint ſubito adhibita, quod tamen in ſectione Cæſarea fieri poteſt. Verum quilibet in Anatome bene verſatus, abunde ſatis nouit, quid periculi ſubſit in exſectione earum partium in talibus Eunuchis, qui æque aut magis periculo mortis ſubiecti, dum ſectio hæc adminiſtratur, quam eæ, in quibus ſectio Cæſarea adhibetur, in quibus vterus ſolum ſectione ſeparatur, abſque ipſius ſubſtantiæ ablatione, licet in illis Epigaſtrium non lædatur: quod tamen in his, quibus Cæſarea ſectio adhibetur, fieri ſolet.

de Nantes



Præcedentium Hiſtoriarum Epilogus.

CAPVT VII.

CVM

CVM ergo, vt hanc rem concludamus, Vterus in corpore tanto apostemate affici possit, vt aliquando in hypogastrio eũ aperire oporteat, (loco longe difficiliori, quam si in altiori foret loco, & eo loci, vbi sectio fit Cæsarea) & quidem ferro ardente: dein etiam cum adeo magno vlcere affici possit, vt fœtus mortuus integer, aut omnia ipsius ossa vsque ad intestina, & inde etiam foras pertransire possint, idque putredine, aut abdominis sectione, & nihilominus absque metu ablatę conceptionis curetur: tum etiam cum sectione, vel vstione, vel ligatura absq; morte mulieris penitus eximi possit: & denique cum post longum eiusdem prolapsum, corruptionem & gangrenam, seipsum separet & corrumpat, absque morte morboue mulieris. Quare ergo vterus pari, aut longe maiori cum confidentia in tali necessitate, arte secari non posset, & etiam remediis adhibitis curari, dein concipere, tum Vtero ad definitum à natura tẽpus gestare, & denique modo naturali parere? si modo aliqua coarctatio, seu coalitio ex causis prædictis originem ducẽs id non impedierit, quod eo ipsam adigeret, vt rursum sectione hac Cæsarea vti cogeretur: quæ tamen longe facilius, quam prius administrari posset. Videtur sane, merito naturam summe

ne conqueri debere, de Chirurgia, quæ ipsius est ministra, & de magnis ipsius artis Magistris, quorum fidei est concredita: siquidem ipsis ad oculum, & quidem digito huius rei tot exempla ostendat, quo humano generi succurrant (quod ipsorum esse professionis fatentur) & eo quasi ipsos adiuuat, vt id tuto, & felici cum successu faciant: attamen aut nolunt, aut non audent id aggredi, sed potius impediunt, aut prohibent, quantum in ipsis est, ne hæc sectio in vsum ab iis reuocetur, quibus tamen experientia, artium magistra, hanc industriam & solertiam obseruatione manifestissimorum effectuum communicauit.

SECTIO V.

Prædictorum magis plebeiæ & vulgares probationes.

Capvt I.

Ervm si quis, aut contradicendi studio ductus, aut veritatis osor, adeo animo sit obstinato, vt prædictis fidem vllam adhibere, neq; etiam autopsia, (pigritia ductus) vti, neque etiam argumentis & rationibus allegatis acquiescere velit. Opponam illi eos, qui bruta

castrare solent, qui mihi erunt loco Aduocatorum sub vlmo (vt est in prouerbio) ipsis vero loco Magistrorum, (vt dici assolet) de villagio, quæ sufficient, vt se ita victos fateri cogantur, vt quod respondeant, non habeant. Ii, quando & equos, & scrofas, & canes castrare solent, ipsis dũ adhuc iuuenes sunt, alii quidem eximunt vasa spermatica: alii vero testiculos fœmineos: alii denique qui in arte sunt graduati, Vterum penitus extirpant. Sed si huiusmodi bruta sint adultiora, malunt ea dum grauida sunt castrare: tum quia facilius Vterum inueniunt, tum etiam quia de vera castratione postmodum non dubitant: quibus tamen aliqui, vt qui in arte minus sunt exercitati, si vasa spermatica exemerint, contenti esse solent, sibi, quod fieri consueuit, tertio die ipsos fœtus reiecturos, certo pollicentes. Alii vero catellos extrahunt, vt vidi, & cani deuorandos obiiciunt, quod absque Vteri sectione fieri non potest. Verum qui in hac arte sunt versatissimi, maiorem Vteri partem excindunt, vel totum eximunt: alias enim vsu venire aliquando solet, vt equæ depereant & quasi œstro in se masculos incitent, quod sane in equis malum est. Hac sectione facta, aliquot solum punctis vulnus consuunt, & locum pinguedine porcina, oleo nucum, ci-
neribus

neribus foci, & aliquando pauca fuligine propter muſcas, aut vermes inungunt. Quidam Gaſſetus nomine, in arte caſtrandi verſatiſſimus, me iubente, duobus magnis canibus, mox catellos excluſuris, tam fœtus quam vterum extraxit. Inter quos alter, cum dentibus ſuturam ademiſſet, & inteſtina forent prolapſa, aliquot diebus poſt periit: alter vero, cui hoc non accidit, nunquam à cibo abſtinuit, licet quinque catelli vna cum Vtero eſſent extracti, quem circa inferiorẽ partem ligauit, quod fieri oportet, cum Vterum oblongum habeant, & tam in plures, variasque partes diuiſum, quibus cuiuslibet catelli particularis ſecundina adhæret.

Vidi etiam ſenem Opilionem, qui circa Autumni finem nil aliud facere ſolebat, quam hoc pacto adultas oues quomodocunque prægnantes caſtrare: partim quod ſecus difficulter hyemem ſuperuixiſſent, partim etiam quo melius, citius, & minori ſumptu ipſas impinguaret, carnes teneriores, ſapidiores, & palato gratiores redderet, quam ſit caro veruecis: ita tamen vt ex caſtratis nulla ſit mortua, vel quod à cibo abſtinuerit. Et hoc à quolibet videri, & etiam abſque periculo, paruiſque ſumptibus à quouis etiã Chirurgo experiri poteſt:

donec in mulieribus grauidis, quæ ad mortem sunt condemnatę, id experiundi detur occasio: à Magistratu, si fieri possit, gratiam & vitam impetrantes, si ipsas euadere contingat, quod (omni dubio remoto) fiet, si pariendi tempore appropinquante dextre secentur, & dein diligẽs ipsarum habeatur ratio. Tum enim & non citius secundina naturaliter à Matrice separatur, sine cuius separatione, opus longe difficilius & periculosius foret: adde quod tum temporis facilius, quam ante os Vteri aperitur, quo sanguis, sanies & pus, quæ intus forte continerentur, effluere possint.

Altera etiam vulgaris probatio.

CAPVT II.

AD hanc rem comprobandam, plebeio & vulgari adhuc exemplo vtar: proposito nimirum eo, quod mulierculæ rusticæ simili modo facere assolent, non solum dum castrant pullos gallinaceos, aut magnos gallos, quibus euidenter testiculos eximunt: sed etiam gallinis, dum ipsis vterum, aut id quod natura ipsis vteri loco dedit, auferunt, cui adhæret, quo fouetur, quo conseruatur, & nutritur ouum, ex semine galli, si sit fœcundus, & gallinæ simul iuncto natum: aut

ex

ſola gallina, ſi ſit ſterilis, & inutilis ad in-
bationem, quæ oua ſubuentanea dicun-
r. Vulnus tamen hoc adeo magnum eſt,
alte ſatis digitus indi poſſit, magnum val-
proportione habita cum mulieris inciſæ
lnere. Quod ſi indignum videatur, (quē-
modum & prædicta allegatio brutorum
villis petita) vt ex ſtabulis animalium &
llinarum huiuſmodi exempla in Medico-
m Scholas ſacratiſſimas introducantur: li-
t ipſe Cato, Varro, Palladius, aliiq; docti,
latu non indignum cenſuerint: attamen
hirurgis proderit, vt iis, quibus ſectionem
æſaream adminiſtraturi ſunt, animum ad-
nt, quo in tali caſu bene ſperent, dum ipſis
tendi & exponi poteſt id, quod tali ſectio-
in minoribus animantibus faciunt: qui-
s tamen nihil ſiniſtri accidit. Quare finem
c imponam concluſioni affirmatiuæ pro-
ſitionis in dubium reuocatæ, mihi per-
adens abunde ſatisfactum eſſe, quod etam
llicitus: nimirum quod ad poſſibilitatem,
ritatem, ſecuritatem, facilitatem, vtilita-
tem, & frequentiſſimam neceſſitatem
partus Cæſarei ſpectat, ſi modo be-
nè & cum iudicio, debito
tēpore & loco admi-
niſtretur.

De quibusdam Symptomatibus, quæ dici possunt periculosè, huic sectioni accidere posse.

CAPVT III.

DVo potissimum sunt Symptomata, quæ hic metuenda esse, obiici posset: Syncope & Conuulsio, seu Spasmus. Syncope quidem, propter insignem sanguinis effluxum, in quo robur & virtus hominis consistit: si enim sanguis nimius profundatur, summa virium prostratio succedit. Verum cum superius demonstratum sit, in hac sectione boni & laudabilis, vtilisque humoris, non magnam fieri iacturam, sequitur hoc loco Syncopes aut lipothymias (quæ vulgari nomine animi deliquia dicuntur) periculosè non esse metuendas.

Remanet ergo Spasmi aut Conuulsionis metus, qui partium neruosarum ad sua principia est retractio. Symptoma sane periculosum & sępe lethale: verum hic, aut nulla, aut parua conuulsio est metuenda. Eius vero causę, vt superius in sectione Peritonæi dictum, sunt vel internæ, vel externæ. Interiores in genere duæ sunt, inanitio & repletio. Inanitio quidem, quoad vterum incisum, maior non fit, quam esse debeat, quamue fiat in partu naturali: san-

guinis

[sang]uinis enim profuſio, quæ ſola fere id cau[ſa]re poſſet, adeo magna (vti prædictum) nō [ef]t. Altera vero cauſa, repletio puta, adhuc [m]inus adeſt, cum ſectione hac, ſi adeſſet, per [h]æmorrhagiam ſit ablata, quæ plethoræ eſt [cu]ratio, & præſertim ſi huius ſanguinis inu[ti]lis euacuationem perpendamus. Inter cau[ſ]as exteriores referri poteſt frigus externū, [p]artes interiores mulieris inciſæ petens, aut [ſ]ectione oblæſas partes exteriores lædens: [v]erum diligentia induſtrii & prudentis Chi[r]urgi huic rei facile occurri poterit. Super[e]ſt ergo dolor, qui medio modo ſe ha[b]ere, & his binis cauſis participare vide[t]ur, qui ad harum cauſarum aliquam re[f]erri poteſt.

Dolorem, qui ex inciſione Vteri contingit, Spaſmum cauſare non poſſe: & quod Vterus eo loci, vbi ſectio fit, parum ſenſibilis ſit.

Capvt IV.

Contra aſſertam ſententiam noſtrā, obiicitur triſtis effectus doloris: mul[t]is enim videtur dolorem neceſſario ſummum eſſe debere, in parte adeo neruoſa pu[t]ata, & per conſequens ſenſibili. Verum ad id, vt prius reſponſum fuit, ita etiamnum reſpondetur, non dari neſuos in Vtero,

qui notam mereantur, aut ſummo ſenſu ſint præditi in profundo & interiore capacitate Vteri, quo loci ſectio fit. At ſi aliqui nerui dentur, ii valde ſunt confuſi, inſtar membranæ ſemicarnoſæ, quæ diuerſis inſenſibilibus fibris intertexitur, multaq; adſunt vaſa, quæ humoribus ſumme repleta ſunt, qui omnium maxime ſenſus acuitatem, qui adeſſe poſſet, obtundunt. Et videtur neruus is, qui ad Vterum deſcendit, peculiariter Vtero inſeruire, propter fœtum potius quam propter matrem, quo fœtui ſpiritum animalem deferat, non ſecus quam venæ naturalem, & arteriæ vitalem deferunt: ſi modo ſpiritus hic animalis canali aut meatu, quẽadmodum non ſine ratione dubitari poteſt, opus habeat: etſi ſint quibus videatur poſſe abſque tali auxilio eo peruenire, idque irradiatione quadam per alias partes. Verum Philoſophicum hoc eſt, nec huius inſtituti. Mulier igitur cum pro ſe hoc ſenſu & motu non indigeat, quem neruus ad Vterum defert, id totum, tanquam beneficio naturæ, Vtero relinquit, vt eo vtatur, tã pro ſe ipſo, quam vt & fœtui, ſi quando opus ſit, communicet. Hinc forte fit, vt Vterus ſuos motus habet, & proportione habita, proprium etiam ſenſum, eumque præter mulieris voluntatem: ita vt Vterus alterum dicatur animal.

ia!. Ea ratione vero fit, vt ſeipſum extendat, contrahat plus minuſue, prout opus eſt: ita tamen vt mulieri moleſtiam non inferat, ſi modo naturaliter fiat. Sed ſi ex cauſa aliqua præternaturali fiat, tunc noxa in aliis partibus corporis magis, quam in ipſomet Vtero ſentitur, ratione doloris, ſiue corpus, ſiue animus afficiatur. Sæpius enim etiam modeſtiſſimas mulieres impatientes reddit, iſarum mores, mentes turbat, rationemq; edit, ſiue ſit ratiocinando, ſiue ſe mouendo, alioue modo. Talis ſenſus obſcuritas, cũ non ob aliam, quam propter hanc cauſam a in parte ſit, tum etiam vt ea, quæ moleſtiam pariunt, diſcernat: idcirco ſingulari naturæ prouidentia eo loci obtunditur: quod etiam aliarum partium ſubſtantiæ propriæ internæ, quæ tamen Vtero magis principes ſunt, contingit: vt Spleni, Renibus, Hepati, Cerebro, Spinali medullæ, imo etiam Cordi, vt ex ſupra citatis, ex Cornace & Maſa patet: vt prætereamid, quod Pulmonibus, Venis, Arteriis & Oſſibus etiam accidere ſolet. Sed dicet quis, manifeſtos tamẽ dolores perſentiri, vti fit in Inflammationibus, Eryſipelatibus, &c. Ad hoc reſpondeo, eſſe ipſius Vteri os, & eius appendices, ligamentaue, quæ dolori, aut voluptati facile ſubiecta ſunt, quæ ſane in ſectione noſtra nõ

lęduntur. Huic rei fidem facit, (vt dictum fuit) exiguus aut nullus dolor, quem persentiunt, non modo mulieres Cæsareæ, dum in parte altiori inciduntur, sed etiam mulieres eæ, quæ ruptura, causata à prolapsu Vteri, laborant, parum doloris persentiunt: imo sæpius nullum perferunt, quando partes prolapsæ, & quidem duriter, tractantur: dum videlicet Vterum reponere studemus, quo loci sane sectio fit Cæsarea, de qua quæstio est.

HISTORIA

SENTENTIAM meam magis confirmat historia cuiusdam Mulieris, quam ante aliquod tempus vna cum aliis Medicis & vidi, & ægrotam tractaui, quæ post mortem in præsentia testium fide dignorum aperta fuit: in cuius Vteri carnosa substantia, (non in cauitate, neque superficie gibbositateue externa) collectionem adeo admirabilem, tam humorum, quam carnosarum excrescẽtiarum, membranarum, tendonum, officiculorum item instar gummatum, lupias aliaque corpora diuersę substantiæ, coloris, odoris, aliarumque qualitatum habebat, vt pondus omnium esset librarum mercatoriarum quadraginta. Et tamen ab annis tribus, & longiore etiam tempore, quo tem-

poris

pris ſpatio materia eo loci erat contenta, nullum dolorem, qui alicuius eſſet momenti, perſenſerat, licet tantæ ſordes, tantaque moles in Vtero continerentur: tamen toto illo tempore, tam naturales & vitales, quam animales functiones perfectas & integras habuit.

Verum poſito & conceſſo eo, quod propter huius partis membranoſæ læſionem ſpaſmus fieri deberet, (qui raro, niſi à punctura cauſatur, & tamẽ ſectione partis punctione læſæ curatur) attamen cum partem ſecamus id impediri, imo ipſum Spaſmum curare deberet. Præterea etiam licet alterutrum Symptoma, Cõuulſio ſcilicet aut Syncope, propter ſectionem hanc accideret, aut propter aliam quampiam cauſam, (quæ etiam in partu naturali ſæpius contingere ſolent, vbi tamen ſectio nulla fit) attamen occurri poſſet iiſdem remediis, quibus auxilio eſſe ſolemus iis, quæ naturaliter enituntur: vtpote in Syncope, diuerſis corroborantibus: in Conuulſionibus vero fotubus conuenientibus. Quorum remediorũ materia, forma, & adminiſtratio alibi proponi debet.



SECTIO VI.

Fœcunditatem poſt ſectionem Cæſaream remanere, probatur.

Capvt

CAPVT I.

ETSI multę ex propositis historiis mulierum, quarum Vterus diuersimode læsus erat, tam sectione Cęsarea, quam longe grauiori modo, satis testatum faciant (cum postmodum Vtero gestarint) fœcunditatem post huiusmodi operationes Chirurgicas integre reseruari. Video tamen nihilominus fore aliquos, qui eo non sint futuri contenti, qui id fieri non posse duabus rationibus nō leuibus probaturi sunt. Vna est, Vteri intēperies, quam ex prædicto largo sanguinis profluuio prouenire præsupponent. Verum huic rationi iam responsum, dum ostendimus, quod licet hæmorrhagia foret magna, quæ tamen non est, eiusmodi tamen sanguinem inutilem esse, & per consequens ipsius pręsentiam naturæ optime dispositæ molęstam, vti vice versa ipsius profusio valde vtilis est. Quoad alteram rationem, solutionē continui, iam ostensum eam paruam esse, post Vteri contractionem, dum infans inde extractus est.

Cicatricem, quæ post vulnus vteri incisi coalitum remanet, fæcunditatem non impedire.

CAPVT

Capvt II.

Verum contra ſolutionem datam obiici poteſt: quod ſi pars inciſa adeo, vti diximus, ſe coarctauerit, tum & cicatricem paruam habebit, & eam valde craſſam, duram, & difficulter cedentem, ob multiplices fibras, quæ obſcure hinc inde intertexuntur: quæ omnes huiuſmodi cicatrice firmiter colligantur. Quare vterus, inquiunt illi, eo loci ſatis dilatari non poterit, ad commode fœtum in latum collocandum, & æqualiter continendum: & ſic cicatrix hæc, vt ipſis videtur, aut conceptionem, aut geſtationem, aut fœtus auctionem, aut robur Vteri, quo minus valeat in partu fœtum expellere, qui tum ex omnibus partibus ęqualiter dilatari debet, impedire poterit. Sed etiã quod peius eſt, poterit cicatrix hæc (inquiunt) in perpetuum cauſare malum illud, quod Hippocrates 2. de Mor. mul. Contortionem matricalem vocat, quæ neceſſario ſterilitatem cauſat. Verum quo ad primum, reſponderi poteſt, ſi conſolidatio ex prima intentione facta ſit (de quo problematice alibi fuit diſputatum) nulla aderit cicatrix, quæ partem illam læſam, magis quam alteram poſſit breuiorem reddere. At ſi ſit ex intentione ſecunda, & adſit cicatrix, Vterus ſufficienter adhuc ſe dilatabit, ad bene continendum infantem,

fantem, eo quod reliquum Vteri facile f dilatabit. Quod si quis instet, etsi hoc detur, tamen cum Vterus magis in vnum quam alterum latus detrahatur, propter cicatricem duritiem futurum, vt & fœtus vna in id latus adducatur, & hoc pacto deformis reddatur. Verum nego ego, quod propterea malum aliquod matri contingat, neq; etiam infanti aliqua deformitas: quippe quod ex supra dictis infantibus, qui post talem sectionem concepti, & nati fuere, nullus fuerit; neque gibbosus, nec claudus, nec mancus, aut alio modo deformis. Ruptura enim, quæ in mulieribus sectis (bono omine) remanet, conducit infanti vt melius locetur, seque dilatet, & extendat, neque vllo modo quasi coactus detinetur, vt in omnibus obseruatum fuit: nec etiam aliqua ex matribus mali aliquid perpessa est. Addo etiam, fœtum figuram & conformationem suam non ab Vtero accipere, tanquam ex proplastice, quidquid ab aliis in contrarium hac de re disputatum fuerit, sed solum ipsi fœtui e conuenientis domicilii, hypocausti & penarii instar, non secus quam terra grano frumenti, aliisque seminibus: syluestris aliaue arbor, ipsi taleæ, quæ inseritur: calor item fotrix ouo ad generationem membrorum ex ipsius albumine. Virtus enim fœtum

in vtero informans, ſemini tam virili quam muliebri incluſa, tacite inſita & abſcondita eſt, (quemadmodum longe exactius alio in loco à nobis fuit diſputatum) quamuis etiam Vterus ratione aliquarum qualitatum multum adiuuet, ſi modo vera eſt Hippocratis ſententia, qua ſtatuitur, mares vtplurimum in dextra, fœminas vero in ſiniſtra vteri parte fieri. Quare ergo non poſſet commode vnum continere, cum duo etiam locum habere poſſint? vel cur non duos, cum ſæpius tres contineat? præſertim cum aliquando abſque gemellis vna cum fœtu Mola, aut aliud onus grauius quam ſit fœtus cum omnibus ſuis inuolucris, contineatur: nec tamen animaduertatur, quod aut noxam infanti intulerit, aut quod valde moleſtum matri fuerit. Quo ad vltimum argumentum, quod ex auctoritate Hippocratis eſt deſumptum, quod erat de Contortione vteri, quæ vtplurimum ob attritionem, in difficili partu factam, aut ex casu, aut ex imbecillitate naturali, vel accidentaria, & reſolutione alterius lateris, aut ex conuulſione, ratione plenitudinis alterius partis orta accidit: clarum eſt quod cum hoc nihil commune habeat: propter cicatricem enim hac in parte nihil debilitatus eſt, neq; relaxatus (ſed contra potius corroborari

debe-

deberet) neque in alteram partem conuulsus (vti iam dictum) est: quare argumentum ipsorum nihil concludit.

Alter probandi modus, quo fœcunditatem cicatrice non impediri ostenditur: argumento ducto à forti ad debile, quod consistit in assertione noui Paradoxi, quod tamen verum esse, & experientia, & rationibus Medicis comprobatum.

CAPVT III.

CVM argumenta hæc, quæ allata fuere, ab experientia & rationibus sint petita, satisfacere quidem deberent: verum vnum adhuc confirmationis gratia addam: cum Pessarium, satis quidem magnum, latum & crassum, Vtero inseri possit, & in fundo ipsius Vteri prius prolapsi, sed dein repositi, retentum (quo Vterum in corpore contineat) nec conceptum, nec gestationem, nec etiam partum (quod & historiis, & rationibus me probaturum spero) impediat: certe nec etiam cicatrix horum quicquam causare debet. Quod vt æquo animo suspicias, amice Lector, rogo, neue hoc primo statim intuitu absurdum tibi videatur, tanquam omnium opinionibus contrarium, & præsertim

vt pra-

præcipuis auctoribus, tam veterib s, quã
otericis contrarium, cum quorum disci-
lorum ne minimo quidem me conferre
lo, vt sententiæ meę applaudam, nisi qua-
nus & experientiis, & auxilio rationum
ritate inexpugnabili roboratur. Quibus
nfidens, postquam diu restitissem, hæc
oponere ausus sum, tam ad præcedẽtium
nfirmationem, quam ratione ea, quod ve-
Medico curæ esse debet, vt bona fide in
mmunem hominum vtilitatem conferat,
quod nouum, & vero consentaneum in
axi obseruauit, in remediorum admini-
atione, quæ illi solenni iuramento in bo-
m publicum fuere communicata. Hac e-
m ratione factum, vt ex additionibus tali-
s, artes ad eam perfectionem, quam ha-
nt, peruenerint. Primo ergo diligenter
supra citatis historiis, rationibus & aucto-
atibus notare oportet, Vterũ modo ma-
, modo minus prolabi, tam propter cau-
externas & violentas, quam internas, &
vel ratione humorum, aut sine humori-
s: quæ vteri ligamenta labefactant, & re-
uunt, aut ipsius orificium & ceruicem di-
ant. Hoc enim non solum ex solo aliquo
more, aut ipsius solidi corporis plenitudi-
, quod potius Vterum in corpore retine-
, quam quod propelleret, accidere solet.

Quod inde manifestum fit, cum minus pro-
labatur & relaxetur, menstruis instantibu
(quo tamen tempore ſucculentus, plenus
& grauis eſt) aut tempore geſtationis, quan
fiat poſt fluxum menſtruorum, aut poſt pu
erperium: propterea quod menſtruum, an
tequam profluat, tumidum reddit, aut in
fans, quia antequam in lucem edatur, vter
implet: hæc, ne procidat per orificium pro
prium & ceruicem tum nimis anguſtam
quam vt vterus adeo dilatatus prolabi po
ſit, impediunt, ita vt tum temporis mulie
quaſi curata videatur. Verum cum non di
in corpore Vterus per ſe remaneat, Medicu
arte auxilium fert, vt Hippoc. libr. de Mor
mul. docet. Sed & experientia noua oſten
dit, præ cæteris remediis, conferre certi al
cuius Peſſarii inſertionem, quod forte ca
inuentum, aut potius (meo quidem iudicio
ab induſtrio Medico, qui id quod natura te
pore geſtationis facit, aut inſtantibus men
ſtruis, imitaturus erat: & hoc quo imp
diatur, ne hæc domus, Vterus nimiru
(vt ſic loquar) per proprium oſtium egr
diatur. Peſſarium vero hoc non ſimile e
iis, quæ ſolum in ceruicem Vteri inſeru
tur, propter varios & diuerſos Vteri mo
bos, quos aliquibus peculiari nomine L
mniſcos vocare placuit: ſed & commodu

idoneum est, ad indendum & retinendū
propria ipsius Vteri concauitate. Pessi, aut
essarii, aut Emmoti nomen, aliunde mutu-
ntes, ipsi tribuimus (aliis nominibus defici-
ntibus) cum de eo in specie ab antiquis nil
erit traditum. Qui voluerit, Syphonem
Gallis *soupompe* dictum) nominare poterit,
similitudinem instrumentorum hydrau-
corum, quæ à Gallis *pompes* nominantur, cū
ibus in vsu similitudinem aliquam ha-
ent. Illa enim Vterum in corpore reti-
ent, quemadmodum hic ipsam aquam in
ydraulo.

De Pessarii huius inuentione, & diuersitate.

Capvt IV.

Qvod à Veteribus de hoc Pessario ni-
hil vnquam perfecte traditum fuerit,
irum non est, cum infinita sint leuia & cō-
oda auxilia, quæ à mulieribus experientia
otidiana inueniuntur: quæ non minus
geniosæ sunt in morborum propriorum
xiliis adinueniendis, quā natura verecun-
ntur viris morbos suos exponere, qui in-
r ipsas secreti habentur, ita vt pleriq; ex i-
rū Medicis ignorēt: credo ego, apud ipsas
c Pessarium diu loco secreti habitū fuisse.
rum hoc tempore Chirurgorum ali-

qui hac de re, sed diuersimode libros con-
scribunt, & lectiones habent: nimirũ quo-
ad materiam, ex qua hęc Pessaria facta sunt,
quoad figuram, & quoad vsum. Aliqui enim
ex sola cera, alii ex argento, aut auro excaua-
to, alii ex subere cera tecto conficiunt. Præ-
terea aliqui figura rotunda, alii ouali, alii tri-
angulari, aut quadrangulari, inæqualibus ta-
men lateribus, aut in angulos obtusos for-
mant: alii forma cordis depressi, alii ex ro-
tunditate oblonga & obtusa figurant: alii
denique rotundos in latitudinem, quæ in
medio aliquando, aliquando vero non per-
forata sint, parant. Sic etiam multi inden-
tes, funiculum ad alterum extremum alli-
gant, quo commodius, quando voluerint ex-
trahere, possint: alii absq; funiculo indunt,
ita tamen vt sine magna molestia, quando
visum fuerit, extrahere possint, non secus
quam si funiculus alligatus esset. Sunt vero
alii, qui nunquam eximunt, quale est hoc
pessarium, de quo sermo est, quod quando
in interiori vteri capacitate est, tamen nihi-
lominus mulieres viris cõcumbere possunt,
etiam maritis, si modo ipsæ velint, ignoran-
tibus: siquidem non solum locus laxus &
amplus est, in quo continetur, sed etiam fi-
gura æqualis & polita est. Nec impedit et-
iam quo minus mulier concipiat, eundem
con-

onceptum retineat, vtero gerat, & pariat. quod sane admirandum auxilium, tutumq; t, quo tanto malo præcipitationis Vteri ccurri poteſt, ita vt ſæpius malum omnimode curet, poſtquam aliquo temporis ſpao in corpore geſtauere, ita vt eo opus poſtodum non habeant. Imo etiam ſi mulieres prius propter Vteri præcipitationem cōpere non potuere, vt concipiant auxilio t. Si enim Epiploon os vteri comprimens, 5. Aphor. 46. Hippocrates habet, concetum impedit, quanto magis tantus vteri rolapſus id impediet, qui in ſeipſum relatur, quaſi ſeipſum oppreſſurus, niſi hoc odo occurreretur: quemadmodum in ais fit, corpus emaciando, quod ſæpius diæ conuenienti à nobis præſtatur.

IISTORIÆ ALIQVOT CIRCA HOC propoſitum.

aradoxum, quo oſtenditur etiamſi mulies Peſſarium tale in Vteri corpore ferant, nihilominus tamen ipſas & concipere, & Vtero ad præfinitum à natura tempus geſtare.

Capvt V.

CVM iampridem mihi recitatum for[...] Puissaye mulierem quandam esse, q[...] gestando hoc Pessarium, plures habuerit l[...] beros: & postmodum etiam ab Obstetric[...] Picarda, Prignon nomine, (quæ à magn[...] tibus propter insignem eius in arte & exp[...] rientiam & dexteritatem summe expeteb[...] tur) eadem mihi essent narrata, nūquam t[...] men, vt nec & alii, fidem adhibere volui. I[...] terim tamen non desii pluribus in locis i[...] diligenter hoc perquirere, donec tande[...] quod volui cognouerim, presertim cum n[...] per etiam huius medicamenti effectum v[...] derim, quod prius mihi non minus visu[...] incredibile, quam olim fuit etiam doctiss[...] mis sub zona torrida habitatio, quæ tame[...] non ita pridem opera quorundam Naut[...] rum nobis exposita & patefacta fuit, idqu[...] contra celeberrimorum, qui vnquam fu[...] re, tam Mathematicorum, quam Cosmo[...] graphorum scripta doctissima, quæ indub[...] tanter pro veris habebantur. Quare vt e[...] iam pessarium hoc cognoscerem, elaps[...] diebus Vernolii prope Senlicetum & in v[...] cinia anno 1579. omnibus modis laborau[...] ita vt & viderim, & allocutus fuerim, & f[...] miliariter etiam cum pluribus mulierculi[...] contulerim, quæ tali pessario vsæ fuere, [...] adhuc vtuntur, quarum pleræq; nomen c[...]

la[...]

en Puisaye.

à Verneul pres Senlis.

tri volunt: verum eæ, de quibus in ſequentibus erit ſermo, hoc tanquam omnibus viinis notum non tegunt. Aliquæ etiam ipſarum ſunt, quarum ne quidem mariti ipſas peſſario vti ſciunt: propterea harum etiam nomen ſubticere oportet.

Clementia Herauldie, Finet vulgo vocata, Geruaſi du Mont opificis vxor, (quæ iã olim Giſordio Normandię Vernolium cõceſſit) Ioannis Herauldie Finet dicti, olim Giſordii Tonſoris filia, cum valde iuuenca nupta fuiſſet, ante decimumtertiũ ætatis annum prolem habuit, quæ res forte in cauſa fuit, cur vteri procidentia laborarit. Ex Galeni enim ſententia, libro de Natural. facult. ſæpius ob fortem conatum in partu vterus prolabitur. Quare cum ab ipſa Vterus, etſi rurſus corpori inderetur, contineri nõ poſſet, pater ipſius, qui Chirurgus erat, peſſariũ tale illi præparauit, qualia ipſa nunc parat, & aliis mulieribus, quæ eo opus habent, exhibet: cuius nomine ſępius tam à vicinis, quã à longe remotis conſulitur. Hæc dum peſſarium tale ferret, tertio concepit, vtero geſtauit, & peperit: quamprimum enim eſſet enixa, rurſus Vtero indebat, eo ſolũ abſterſo, & butyro oblinito, nec alio nouo vtebatur. Ita vt iam ab annis quadraginta & vltra, vno eodemque peſſario ſolum vſa ſit, abſq;

deGiſors en Normãdie.

vlla ipſius peſſarii corruptione, aut ipſius ſuberis putrefactione.

Dein etiam eius loci, vicinæque Obſtetrices (præſertim vero la Mineuſe nomine) conſtanter mihi affirmarunt, ipſas iampridē plurimis mulieribus in partu adſuiſſe, quibus prædicta Clementia, peſſaria dederat: inter cæteras autem mihi nominabant mulierem Nuretam dictam, quæ filium ante annos nouem erat enixa, qui mihi oſtenſus fuit: cui, cum ante excluſum fœtum, peſſarium procidiſſet, ipſa quarto à partu die, cum Vterus rurſus ꝓlapſus foret, denuo indidit, quod poſtmodum ſemper ad mortem vſq; abſque moleſtia, in Vtero reſeruauit. Præterea tale etiam peſſarium ab eadem Vernolii Genouefæ Salantin nomine, adhibitum fuit, cui in primo matrimonio ob difficilem partum Vterus prociderat. Quod cum per annos quatuor geſtaſſet, interim licet grauida facta, peſſarium tamen hoc toto geſtationis tempore etiam tulit, quod tribus ante partum ſeptimanis ſpōte prolapſum (quod ſane propter eam quę ſequitur de recluſione oris vteri in grauidis diſputationem, notatu digniſſimum eſt) ita tamen vt idcirco ante præfinitum à natura tempus, enixa non fuerit. Infans trium nunc annorum eſt, nec hactenus ipſius mater peſſario opus habuit,

cum

um ab Vteri prolapſu recte fuerit curata: ta vt ab eo tempore rurſus filios gemellos dhuc viuentes pepererit, quod ſane multis e cauſis (quas breuitatis habita ratione omitto) memorabile eſt.

Confirmatio prædictorum, quæ rationibus aliquot, contraria ſoluentibus argumenta, abſoluitur.

Capvt VI.

Cvm ſcripſerim peſſarium hoc in interiorem Vteri cauitatem inſerendum eſſe, Doctorum aliqui ſunt, qui contrarium ſentiunt, ſtatuentes peſſarium in collum Vteri ſolum inſeri, nec poſſe vlterius quam ad os Vteri immitti. Verum ipſorum obiectionibus (quæ potius ab auctoritatibus, vel præiudicio aliquo, quam ex rationibus ſolidis dependent) reſpondendum, quibus ſolutis clare oſtendemus, non ſolum poſſibile, ſed etiam neceſſarium eſſe, vt ad peſſarium hoc indēdum os Vteri recludatur: quod duabus rationibus abſoluere poſſemus. Primo quidem Problemate, iampridem à quibuſdam ſtudioſis doctiſſimis, primum quidem in fine cuiuſdam Anatomes, dein etiam Monſpeſſuli in diſputatione, vt vocant, Quodlibetaria, propoſito. Quod quidem tametſi rationibus haud euerti poſſit (re-

moto omni præiudicio) ne tamen aliquorum lectorum aures delicatas offendamus, in aliam disputationem problema hoc reiiciam, quod in Scholis, potissimum vero Anatomicis, commodius exponi poterit, subiecti & terminorum, quibus vti oportet, ratione habita. Quare ad alteram rationem, quæ magis seria est, descendam, quæ talis est:

Si totus Vterus in modum sacci inuersus, (vt contra Græcos ex Arabibus probauimus) ex interiore corporis parte, extrorsum prolabi potest, imo sæpius vltra medium femorum, & mole duos pugnos excedente, tum oportet necessario, vt hoc magnum, crassum & oblongum Vteri corpus, per ipsius os transierit, & rursus etiam absq; magna difficultate pertranseat, quando is in naturalem locum reponitur, & id antequam pessarium, de quo agimus, indatur: quod tamen quam sit ipsius Vteri corpus, longe minus est. Quare ergo non subito & tum etiam quando recenter os Vteri dilatatum est, facile pessarium hoc inderetur? quod cum semel inditum est, in Vtero ita se disponit, vt nec ipsum, nec etiam Vterus excidat, si modo pessarium vt conuenit sit paratum.

Quare amplius non miror, si mulieres iis

pessariis vtentes, quæ multi Chirurgi rem non intelligentes, suo more parata & effigiata adhibent, & in collum Vteri, non autem in capacitatem induunt, parum, aut nihil omnino fructus persentiant: sed econtra sæpius plus quam prius molestiæ persentiant, tam quoad dolorem, quam impedimenta in actionibus muniisque domesticis. Adde etiam, quod potius Vteri prolapsum causant, quam quod retineant, cum Vteri collum, per quod delabi debet, dilatatum retineant.

Corollario alia instantia, quæ contra oris Vteri in mulieribus grauidis apertionem adferri potest, soluitur.

Capvt VII.

Cvm hanc disputationem de apertione oris Vteri, vsque ad mulieres grauidas perduxerimus, (quod sane hodierna die paradoxum est, vt sunt & alia plura) paucis pro eius probatione, rationem eam quæ sequitur, subiungemus. Quæ sane ratio sententiæ Hippocrateæ correspondet, licet Aphorismo 51. lib. 5. nobis contrarius esse videatur: quo in Aphorismo perspicuis verbis exponit: *Os vteri in iis, quæ vterum ferunt, comprimi.* quod sane non de adeo exquisita & perfecta occlusione intelligi debet, quemadmodum Gale-

Galenus intellexisse videtur, qui inquit: à conceptu vsque ad tempus ipsius partus, ita occlusum esse os vteri, vt ne quidem apex alicuius acus indi possit. Quæ sane opinio introducta & per manus tradita fuit: siquidem primo intuitu videtur, quod si secus se haberet, futurum vt semen statim elaberetur: quod tamen etiam absque hac perfecta occlusione ab Vtero expetitur, recipitur, agglutinatur, & retinetur, nisi ob violentam concussionem effluat, vti ei ancillæ, de qua Hippocrates, accidit. Vocabulum hoc Græcum σύλληψις, aut Latinum conceptio, causa forte fuit huius opinionis, quasi significans Vterum necessario vndiquaque sperma cōplecti debere. Verum Galenus in Comment. aphor. 1. lib. 6. in voce Lienteriæ, satis ostendit, sæpius rem non talem esse, qualem vocabulum vsu receptum denotare videtur. Sed præter instantiam, circa hoc Pessarium ab ἀυτοψία desumptam: contrarium tamen huic sententiæ multis naturæ effectibus ostendi potest, cui ex artis decreto lex nulla statui potest: inter quæ sunt: primo quidem Superfœtationes, de quibus adeo multa scripta fuere, siue sint naturales, quādo nimirum fœtus vnus post alterum concipitur, vti probabimus: siue non naturales, sub quibus omnis generis moles informes,
molas

[m]olas item & irritos inutilesque conceptus [s]olloco: ex quibus superfœtationibus nulla [u]nquam fieret, si os Vteri non recluderetur, [q]ui multi sentiunt. Verum quidem est rece[p]tam opinionem esse, rudiores molas ex so[l]o spermate muliebri oriri. Hoc si verum es[se]t, tum argumentum nostrum hic locum [n]on haberet. Hæc enim ouis subuentaneis, [o]uis nimirum gallinarum sine gallo degen[ti]um assimilatur, quæ oua licet sint sterilia, [n]ihilominus tamen forma, figura & sapore, [cu]m aliis conueniunt. Sed eiusmodi irriti & [i]nutiles conceptus, cum vero Embryone [f]œtuve nihil similitudinis habent. Verum [c]um talia raro aliis quam mulieribus mari[ta]tis, aut viro concumbentibus, grauidis, aut [n]on grauidis accidant, idcirco multi sunt, [q]ui contrarium sentiunt, statuentes semen [v]irile imperfectum, & facultate formandi [f]œtum priuatum cum semine muliebri cō[c]urrere. Cuius causa ab Vtero attrahitur, [q]ui eum retinet, & sanguine menstruo alit, [q]uod non faceret, si muliebre solum semen [a]desset, absque virili, quod tamen Vterus [a]ppetit. Qui huius opinionis sunt, parum [c]erte aliquarum puellarum aut monialium, [a]ut viduarum honorem curant, quibus ne[s]cio quomodo talia accidere solent: quare [e]orum sentētiæ esse nolo, & propter ipsas

à pro-

à proposito (in præsens) desistam. Quoad naturales superfœtationes, hoc verum esse, quod duo infantes, dierum aliquot interiecto numero, vnus post alterum conceptus sit, sufficienter ostendunt, quod iam pridem Pithuueris semel obseruaui, in muliere quadam, quæ tribus septimanis post priorem partum (è cuius puerperio iam erat egressa) secundum infantem enixa est. Hanc rem historia Dominæ de Malorthye, quæ omnib. nota est, comprobat, quę ita se habet.

SVPERFOETATIONIS *historia.*

de Neuchastel. deCremaille. DOMINA Maria è Nouo castro, cum ex Barone Cremalliensi nouem liberos suscepisset, secundo contracto matrimonio cum D. de Malorthye, ex quo grauida reddita, tres filios vna vtero gestauit: hinc factū (vt cum paruæ sit staturæ, sed tamen fertilis) vt adeo fuerit grauata, vt circiter quintum mensem ex filiis vnum fuerit enixa. Quare cum existimaret D. Theobaldus (vt & ipsa) à Chasteau-tierry. celebris Medicus Castro Theodoricensis in Campania, alios duos filios, nihil aliud quā lochia retenta esse, aut molas, irritosve conceptus, ipsi post octauū ab abortu diem, forte medicamentum, ad hęc expurganda aptum exhibuit, quod sane abortum secundum

lum duorum aliorum filiorum causauit: qui adeo integri & viuaces fuere, vt ipsemet Medicus, quem consilii sui pœnitebat, testaretur, nisi medicamentum purgans vim ipsis intulisset, licet prius abortum fuisset passa, quod tamen absque dubio ad rectam peruenissent maturitatem. Ab illo tempore sæpius grauida facta, & fere semper gemellos tulit, modo puellos, modo puellas. Verum dum semel vtero gestaret, à cuiusdam canis vehementi impulsu adeo læsa fuit, vt statim male habens non dubitarit, quin apud eam fœtus esset mortuus: quare quindecim dierum spatio post, duos infantes peperit, quorum alter mortuus erat, quem diu ante mortuum fuisse manifeste erat colligere: alter vero viuebat, sed adeo debilis, propter malum à fratre gemello communicatum, ita vt triduo integro sugere non potuerit: diligenti tamen cura factum, vt indies melius se haberet, qui nunc annorum est octodecim, & in Regis Galliarum magno equili. Quas Historias, ex epistola quadam, quam habeo, à D. de Malorthye, ad Dominam Bellouocam Nangiensem scripta, desumpsi, in qua omnia in specie deducit, quamque manu propria subsignauit, postquam à D. Seuræo docto & exercitato Medico Meledunensi diu precibus



de Beauuais
de Nangi.
à Melun.

bus ſollicitatus fuiſſet: eum enim rogaram, vt hoc officii amico, idque in bonum publicum, præſtaret. Infantium hoc modo naſcétium, poſtremum natu Romani, vt monet Plinius, Vopiſcum cognominem fecerunt: quam vocem ex Græco ortam interpretor, quaſi ὑὸς ὄπισα κυόμβυος, infans poſt natus.

Propoſito noſtro conueniunt ſuperfœtationes, non ſolum ſi infans vnus poſt alterum naſcatur, ſed etiam ſi ſimul concepti, diuerſo tamen tempore lucem hanc aſpiciant, vt ex Aphoriſ. 37. & 38. lib. 5. Aphoriſmorum Hippocratis colligere eſt, in quorũ primo inquit: *Si mulieri vterum gerenti mammæ repente graciles fiant, abortit.* In altero vero: *Mulieri geminos gerenti, ſi altera mamma fiat gracilis, alterum abortit: & ſi quidem dextra mamma gracilis fiat, marem: ſi vero ſiniſtra, fœminam.* Hinc manifeſtum euadit, quod licet alter fœtus matrem in grauiditate conſeruet, vt vt non abortiat, nihilominus tamen alterũ abortu reiici: & ſic conſequenter ex ipſiuſmét Hippocratis ſententia liquet, os vteri etiam in grauidis, imo ſummè recludi, quo fœtum mortuum tanquam rem, quæ ſibi ponderi & moleſtiæ eſt, reiiciat: ita tamen vt viuus adhuc fœtus, qui non in lucem prodit, ſed reſeruatur, nil moleſtiæ perferat.

Dein plures grauidæ ſunt, quæ tam abſq;

propria,

opria, quam ipsius fœtus molestia, copio-
fluore vterino phlegmatico, menstruisq;
is laborant: quæ omnia aliunde quam ex
itate Vteri profluere nequeunt, quid-
id in diuersum ab aliis dicatur. Etsi enim
ncedendum foret, quod tamen minime
cessum, sanguinē menstruum in grauidis
venis cruralibus profluere, & ex iis venis,
æ collo vteri sunt insertæ, quæ solum
nguinem continent: dici tamen non po-
t eiusmodi humores & excrementa, quæ
llo modo sanguinea, sed cruda, viscosa,
ssa, interdum putrida, pallida, viridia, sed
pius decolora sunt, in tanta copia, aliunde
am ex quadam ampla concauitate, vbi
mores hi collecti fuere, promanare: non
tē ex quopiam loco, qui perpetuo fluxui
noxius sit, vt est collum vteri, quod in re-
piendis, & statim reiiciendis excrementis
eri pari munere fungitur cum naribus,
æ crassum, aut copiosum mucum statim
acuant, qui primo collectus, & longo tē-
re in superioribus concauitatibus, supra
sa Ethmoidea infarctus fuit. Necessario e-
m oportet, vt eiusmodi vteri excrementa,
alia sint, qualia ex vteri collo promanare
nspiciuntur, primo fuerint recepta aut
nita, diuque in quadam earum partium
ncauitate retēta, quæ alia esse non potest,
L quam

quam ipsius vteri capacitas, ex qua cum hæc excrementa promanant, tam in iis quæ grauidæ sunt, quam quæ non sunt, si modo excerni debeant, vt ipsius os recludatur oportet.

Verum licet eiusmodi excrementa, aut fluores vterini vnius aut alterius superfœtationis, conceptionem præcesserint, aut eam sint secuti, nihilominus tamen hoc ad sententiæ nostræ confirmationem facit. Si enim præcesserint, æque admiratione dignum, quomodo postmodum concipere potuerit, quam mirum videtur fieri posse conceptum supra cicatricem aut pessarium ex subere cera obducto, & bene composito: quod tamen fieri posse, statuimus. Contra vero huiusmodi molæ, aut fluores menstruorum alborum, quemadmodum etiam superfœtationes, si post conceptum superuenere, tum os vteri grauidæ recludi oportet, quo fluxui eiusmodi humorum exitus detur, quemadmodum etiam ad receptionem noui spermatis, alio iam prius recepto.

Tum, hoc inde etiam apparet, si plurimorum sententiam magis verisimilem sectemur, quæ est de emissione spermatis grauidarum viris concumbentium, in quibus non secus quam prius, sperma è vasis in vterum

m excludetur, vterique collum lubricum
ddit, quod ſine oris vteri recluſione fieri
quit.

Quarto, notandum, grauidarum aliquas,
æſertim valde ſanguineas, vt quotidie ob-
uare licet, qua de re etiam plures ſcripſe-
ordinarie menſtruas ſuas purgationes, &
s copioſas habere: abſque tamen fœtus
ocumento, vt qui plus alimenti, quam in-
geat, habeat: ratione etiam cuius ſæpius
nguinem venæ ſectione ipſis detrahimus,
grauiora ſymptomata, non ſolum ipſius
ethoræ, ſed etiam cacochymiæ, quæ breui
bſequitur, euitanda. Hippocratis tamen
mpore periculoſum hoc erat, quia eius æ-
te copioſior ſanguis, quam noſtro tempo-
fiat, mittebatur. Hanc ob cauſam 5. Aph.
. vt à venæ ſectione abſtineatur, monet.
eruntamen ſanguis hic menſtruus graui-
arum, etiam ex ipſius vteri capacitate pro-
anat (vti alibi à nobis fuit oſtenſum) &
uidem ex aliquorum acetabulorum reſe-
tione, quibus fœtus per ſecundinam non
ligatur: ſi enim ex his venis efflueret, ab-
rtus ſequeretur, quod tamen non fit: ſan-
uis autẽ hic profluens, nõ magis fœtui ſuis
embranis inuoluto moleſtiam infert, quã
pra dicta excremẽta alba aut putrida faci-
nt. Attamen tũ forte (non tamẽ neceſſario)

naturæ immediate per venas aliquas ipsius colli vteri, & etiam aliquando per nares & per hæmorrhoides se exonerat: quæ tamen loca minus quam sit ipsius vteri collum sunt accommoda; imo etiam quod sæpe obseruaui, vomitu sanguineo, qui tempore menstruis præfinito fiebat, quæ res in talibus naturæ reuulsionibus admiranda, non tamen arte medica imitanda.

Quinto, rationis loco, Analogia vtemur & similitudine inter vterum naturaliter in corpore retentum, & huius mali curationē, auxiliumq; artificiale, quod mouemus. Mulier enim quæ solum post menstruorum fluxum, & cum vtero non gestaret, vteri procidentia diuexabatur, se curatam, aut saltem subleuatam persentit, cum grauida est, aut quando tempus menstruorum instat. In primo horum duorum casuum, infans qui prohibet ne procidat (vt facit etiam pessarium) non in collo, sed in concauitate vteri sedem habet. Quoad alterum, certum est sanguinē menstruum, dum vterum intumescere facit, (quod & pessarium eo dilatando facit) ne elabatur, pari pacto prohibere, cum materia, internę ipsius vteri substantiæ, non autem collo ipsius sit imbibita.

Sexto, melius adhuc exinde hoc apparet, quod viri propter pessarium hoc satis magnum

gnum (quando ſemel vtero inditum eſt, & inde non retractum) non intermittant frequenter cum mulieribus conuerſari, & quidem abſque noxa aut impulſu, imo vt etiam maritos lateat, ſi modo mulieres ipſos celare velint. Quod ſi ſolum in vteri collum peſſarium eſſet inditum, propter ipſius magnitudinem ipſos latere non poſſet. Quare neceſſario ſequitur, vt in concauitate vteri tale peſſarium contineatur.

Peſſarium non impedire, quin apte ſemen & recipiatur, & vtero recte adhæreat.

CAPVT VIII.

VERVM metuendum non eſt, eiuſmodi peſſarium (ſi modo vti oportet, formatum & compoſitum fuerit) impedire poſſe, quo minus ſperma viri & mulieris, vti conuenit, recipiatur, agglutinetur, & parietibus internis ipſius vteri adhæreat, quod & alterũ in Medicina Paradoxum eſſe videtur, ſed tamen cum Hippocratis doctrina conueniẽs. Si enim tale ſemen receptum, vni ſolum ipſius vteri parti adhæreat, & ab ea alimentũ ſumat, ſatis eſt, modo pro ipſius conſeruatione & nutritione, ſufficientia acetabula adſint, nec magis omnibus opus habet, quã

infans duabus mammillis, si vna sufficiente alimenta (vt sæpe accidit) ministret. Quare pessarium hoc ex subere paratum, non impediet, cum sit mediocre, leue & politum, & sic per consequens Embryonem nec comprimere, nec detrudere, nec lædere potest; quod in brutis polytocis, præsertim catellis vtero contentis, obseruare licet: quorum singulorum secundinæ separatim adhærēt, à se inuicem satis distinctę. Ratio hæc punctum meretur, non solum propter huius dubii explicationem, sed propter nouam, veram & necessariam ipsius Aphorismi 59. lib. 5. interpretationem, quo in Aphorismo Hippocrates ostendit, mares dextra, fœmellas vero sinistra vteri parte contineri, quod de adhæsione intelligi debet: quod & ipsę mulieres persentiunt, idque vel ex pondere aliquo, vel ex motu Embryonis, in vno magis quam altero latere, & hoc vsitatum & certius ipsarum secretum est, quo de sexu infantis prædicunt. Eadem hæc interpretatio plures obiectiones, quæ contra Hippocratem fieri possent, soluit, præcipue autem explicat Aphorismum 38. lib. 5. in quo agit, vt ante ostensum, de Gemellis: quorum si alter ex vno latere abortu excludatur, alter tamen ad præfinitum à natura tempus gestetur, necessario sequi vt non vna iisdem a-

cetabu-

etabulis adhæreant: ſecus enim ſi eſſet, vnª
xcluderentur, ſed quilibet per propria ace-
abula ſecundinæ adhæret.

Solutio aliarum obiectionum, & probatio huius peſſarii vſum nouum non eſſe: licet aſſertio hæc, qua ſtatuitur mulierem peſſarium geſtando nihilominus concipere poſſe, obſeruatio noua ſit.

Capvt IX.

HÆc ſunt, amice Lector, quæ vera eſſe adinueni, & huic tractatui inſerere volui, vt rem propoſitæ materiæ non diſſimilem, tam quoad ſubiecti materiam, quam quoad rei nouæ & paradoxi affirmationem: quod tamen neceſſario verum eſſe debet, aut ſenſus non ſolum vnius, ſed omnium fallaces erunt, à quibus tamen principium & modus verum à falſo diſcernendi, dependet. Addo etiam vtilitatem, quæ inde percipitur, imo & neceſſitatem, ſi recte & dextre adhibeatur, idque tam in commodum & leuamen matris, quam ne ſpes adimatur vtero adhuc gerendi, dum eo etiam peſſario vtuntur, quod ſecus non fieret. Rei veritatem omni inuidia remota tibi pateſeci, dum & locorum & perſonarũ nomina propoſui,

quo iis in locis, & etiam alibi, huius rei veritatem cum iudicio perquirere poſſis, vſq; dum tibi ſatis fiat, quemadmodum etiam à me factum eſt, donec temporis tractu in poſterum huius rei maiorem comprobationem accipias. Obiicies ſat ſcio, hac de re nil vnquam traditum fuiſſe, tam à veteribus, quam neotericis, qui tamen in aliarum rerum inueſtigatione diligentes fuere, nec etiam in vſum receptum, nec obſeruatum eſſe, à tot Chirurgis acutiſſimis. Quod ſane lubens concedo, ne cum contentioſis in diſceptationem veniam, quod etiam de ſectione noſtra Cæſarea intellectum volo: attamen rem tibi expoſuimus, quam perpẽdes. Non enim omnia ea, quæ olim facta ſunt, literis fuere tradita, vt nec ea ſingula quæ rara & ſecreta fuere ad noſtram cognitionẽ peruenere: ſemper enim quędam fuere remedia, præcipue inter mulierum ſecreta propriis morbis conuenientia, quæ quaſi per manus ſibi inuicem tradidere: quemadmodum & olim inter Medicorum ſecreta fiebat (imo ab ipſo Aſclepiade) qui plurima ex ſecretis ſolum ſuis, quaſi hæreditario iure detegebant, idque ſolenni iuramento dato, ſe ea aliis non expoſituros, quod ex iuramento Hippocrateo coniectare licet. Inter mulieres hoc accidere, multo eſt veriſimilius,

ius, præſertim in celandis iis, quæ ad partes genitales ſpectant: ſiquidem & viros ipſos, qui tamen minus ipſis verecundi ſunt, pudet earum partium affectus exponere, ita vt ſolum familiariſſimis & quidem quam tardiſſime hæc exponant. Quod à Plutarcho in libro de Curioſitate traditum fuit, dum inquit: Si Herophilus, aut Eraſiſtratus, aut Eſculapius ipſe homines vt dictum exiſtentes, morborum remedia & ſanitatis inſtrumenta in manibus habentes, vltro aliorum ædes accederent, inquirentes eſſetne vir aliquis circa anum, aut mulier aliqua cancro pudendorum laborans, qui ipſorum indigeret opera: illi certe tanquam aliorum ſecretorum indagatores abigerentur.

Verum hæc parua & leuia, ſed perutilia, & certa remedia melius & rectius inter plebeios, qui qualicunque experientia contenti ſunt, quam inter magnates in auguſtioribus locis conſeruantur. Sic enim ſæpius fatuoſus & arrogans Doctor quiſpiam, ſed parum exercitatus Medicus (qui Legislatoris inſtar, naturæ imperare putat, non autem ipſi, vti deberet, auxilium fert, iis remediis, quæ à natura quaſi digito & ad oculum ipſi oſtenduntur) aliud non facit, quam vt vel inuidia, vel contemptu motus, quo minus alius quiſpiam minoris nominis melius ipſo

ægro ſuccurrat, impediat. Hic error eſt, qui nos cæcos reddit, & ſæpius in præiudicium maiorum nobis occaſionem adimit, quo minus plurima bona remedia cognoſcamus, quæ aliqui volunt nobis expectanda eſſe, ſed fruſtra, ex Rhabarbari exhibitione, & venæ ſectione, quæ ſæpius tam barbara ſunt, quam ſanguinaria, niſi ea certo cum moderamine & deliberatione potius fiant, quam tyrannico imperio, quod recte docti, boni, modeſti & exercitatiſſimi ſanitatis diſpenſatores facere norunt.

Verum demus, hactenus hac de re à nemine quicquam ſcriptum fuiſſe, ad hæc noſtra vſque tempora, quibus ingenioſus & induſtrius aliquis ex euentu variorum affectuum conſuetorum, vel inaſſuetorum, qui mulieribus accidunt, hæc inuenerit (vt etiam in ſectione hac Cæſarea vſu venit, licet obiiciatur hoc forte temeritate quadam factum) attamen pati, bonum aliquod qualecunque ſit interire, ſacrilegium foret, quando tale bonum Deus per eiuſmodi media, & tales quos vult miniſtros, nobis patefecit, quocunq; etiam tempore id contingat. Attamen crederem ego (quoad vteri in loco conuenienti ſolum retentionem, non autem quoad concipiendi facultatem) hoc ab Hippocrate Aphoriſ. 47. lib. 5. intellectum

fuiſſe

misse, vbi inquit: *Si Vterus intra coxas situs suppuratur, necessarium est emmotum fieri.* Si modo alibi quoque eius rei meminisset, eo nimirum in loco vbi speciatim vteri prolapsi curam tradidit: aut si quispiam è veteribus de re quippiam scripsisset: aut denique si huius Aphorismi interpretatio à Galeno tradita, alio non pertineret, qui circa vocabulum διαπυήσῃ subsistit, quod pro διαπυδήσῃ aut διαπέσῃ ab illo tẽpore forte positum, quo Aphorismi hic sit sensus: *Si Vterus intra coxas situs deciderit, aut desilierit, necessarium est emmotum fieri.* His non contrariatur ipsius vocabulum *Em moti aut Linamenti*, emphaseos allegatio, cum ex diuersis materiis, vnum idemque remedium fieri possit. At siue res ita se habeat, siue minime, nolo tamen auctoritatem tantorum Interpretum, quos habuit, cauillari, quos ego & veneror, & imitari volo, qui sæpius non metuere modeste ea, quæ ab ipsis erant inuenta, in vtilitatem posterorũ proponere. Quo tacite nos monuerũt (quod & meum est propositum) vt idem in gratiam nostrorũ faciamus: præsertim vero quando de veritate q̃stio est, q̃ cum temporis sit filia, à patre suo didicit, nõ omnia vno eodẽq; tẽpore ꝓducere. Sed vtrũq; res se habeat, id tanq̃ alia bona acceptare debemus, & à manu nõ ingrata recipere,

quando

quando tempore ſuæ maturitatis nobis ſe offert, per ea media, per quę Deo (qui auctor omnium temporum eſt, & omnium ſeculorum parens) placuit ea nobis communicare. Cui ſit gloria, honor, cum gratiarum actione in æternum. Amen.

AD CHIRVRGOS

BREVIS EXHORTATIO de ſectione Cæſarea, quomodo, quaue ratione adminiſtranda ſit: eiuſdem

FRANCISCI ROSSETI.

CREDO ego promiſſis me ſtetiſſe, dum abunde ſatis teſtatum feci, ſectionem hanc tuto fieri poſſe, ita vt non ſit metuendum obiici poſſe, temerarie hanc ſectionem adhibitam fuiſſe, alterius vita in periculum coniecta, quo alterum à morte vindicaremus: licet ſecus ambo in ſummo nimis periculo verſarentur, cum ipſorum ſalus in anguſto eſſet poſita. Quare hic ſummam manum imponam, tibi (amice Chirurge) & ſectionis huius adminiſtrationem, & etiam præceptorũ methodicam conſcriptionem committens, vbi data occaſione rem feliciter peregeris, cum vtrumque tanto magis tui ſit officii,

uanto magis induſtrius es,& ſcientiam ma-
orem es adeptus: quantam ſcientiam, plu-
es eorum, qui hanc ſectionẽ, vt potuerunt,
dminiſtrarunt, non habuere, quibus tamẽ
eliciter ſucceſſit: quare ei, à quo ſolo omnis
elicitas procedit, ſit laus. Sed tamen vt ad-
uc tibi gratificer, ſimque auxilio iis, qui nõ
deo in arte ſunt exercitati, donec (hęc vbi
æpius exercueris) ipſis meliorẽ inſtructio-
em proponas, quemadmodum tractatio
æc meretur: quędam vniuerſalia quaſi in
enere deliberatiuo, nec tamen curioſius
roponã, vt facit nimis phantaſticus Pictor,
qui dum manum à tabula remouere nõ po-
eſt, exiſtimans magis affabre ſe picturum,
d quod ſatis commode erat delineatum, nil
acit aliud, quam totum opus confundere
& deuaſtare.

Primo tibi conſiderandum erit, aliaqua-
e ſit ſpes alio faciliori modo fœtum nan-
iſcendi. Dein, ſitne mulier robuſta, & an
igna lethalia adſint: præcipue autem an nõ
imium ab Obſtetricibus, aut ob ſummos
& violentos in partu conatus læſa fuerit: aut
quorundam Tonſorum carnificina crudeli-
er dilacerata, quod frequentius ab ipſis, quã
matronis fieri ſolet. Si enim eam tum mo-
i contingeret, cauſa mortis ſectioni tuæ, nõ
utem ipſorum erratis adſcriberetur. Sic,
poſt-

postquam (inuocato tamen prius numine Diuino) aliquis, qui tibi ad id commodus visus fuerit, iussu tuo, mulieri animum addiderit, & vt primo Deo bene confidat, dein etiam de tuo auxilio rectè speret, admonuerit: conueniet te instrumenta hæc pauca habere, ad hoc opus peragendum necessaria: ita tamen vt hæc instrumenta ab ipsa non conspiciantur. Nouaculam nimirum acutam, nouaculam rotundæ aut globosæ cuspidis, acum cuspide triangulari filo instructam, spongiam mollem, pannum lineum mollem, veterem, complicatum, cõsutum & iam imbutum decocto calido, de quo in sequenti agetur, vel alio simili decocto, quo dein bene expresso, melius quam spongia vteris, tam ad sanguinem imbibendum & exsiccandum, quam ad labia ipsius vulneris fotu adstringente, & calore suaui ac blando fouenda.

Præterea etiam linteamina sint in promptu, quæ ipsi mulieri substernantur, & circumponantur, quo sanguis qui promanabit, tegatur, cuius etiam parua quantitas magnam profusionem ostentat, & tam mulieri patienti, quam astantibus terrorem incutit. Adsint etiam fasciæ, linamenta, splenia, stupæ bene pexæ, puluilli, vsitatis medicamentis adstringentibus imbuti: quæ omnia in

prim

rimo post sectionem apparatu, separatim
abere oportet, aut eadem, si tibi ita videa-
ur, coniunges. Postmodum vbi te monito-
, vrinam, si fieri poterit, reddiderit, (quo
esica vacua deorsum cōcidat, & minus im-
ediat, quamuis ea locum sectionis non at-
ngat) situanda est, si vires valeant, supra le-
ti extimam partē in dorsum inuersa & in-
exa, ita vt tibiæ aliquantū propendeant, sed
rmiter coniunctæ seruentur, ipsa vero blā-
e à familiarib. robustis & animosis sustinea-
ur. Aut si vires sint ꝓstratę semidecumbens
ontinenda (hic enim situs à Syncope præ-
eruat, q̄ in sectione venæ eorum, q̄ lipothy-
niis obnoxii sunt, obseruare solemus) ita ta-
nen vt versus pedes aliquantum ꝓpendeat,
ibiæ vero æqualiter sint extensæ.

Tum vnum aut alterum quod voles latus
liges, hoc enim in idem recidit, vt ex supra
itatis historiis colligere licuit. Attamen si
Hepatis aut Splenis aliqua durities adsit, cō-
ultius videtur fore, si oppositum latus inci-
datur, idq; variis de causis, de quibus alibi a-
turi sumus.

Si vero hernia sit in latere eo, quod inci-
dere est animus, & quod censeatur intesti-
num ibi, nimirum inter Peritonæum & V-
terum non hærere (difficulter enim ibi esse
potest, quia vterus in muliere valde gra-
uida

uida prius quam intestinum se offert) tum ibi sectio fieri poterit, eo enim citius quam in oppositum latus Vterus decumbit. Hac ratione fiet, vt postmodum ægrota non ex vtroque latere sit herniosa. Et licet intestinum se ibi offerret (quod tamen fieri non potest) nil idcirco periculi esset, modo in altum nouacula non adigatur, ne ipsum lædatur. Olim enim in curatione Herniæ, magna supra rupturam incisio, absque tamen noxa fiebat, vt Celsus & Ægineta testantur.

Hoc facto, optimo atramento locum incidendum notabis, linea oblonga & recta per abdominis longitudinem ducta, cuius exsiccatio expectanda, ne rursus deleatur, quo recto tramite abdomen secetur. Fiet autem sectio inter vmbilicum & ilia, tribus vel quatuor digitis ab inguine pecten versus, & id secundum recti Musculi longitudinem, cauẽdo tamen ne vel caput, vel cauda ipsius Musculi lædatur. Notandum autẽ hoc loco, quod si sectio paulo altiori in loco potius, quam nimis inferne fiat, eam meliorem & tutiorem ratione hæmorrhagiæ fore: minus etiam molestam, si Hernia remaneat: adhæc minus etiam doloris causabit. Sed & eodem atramento, in quatuor aut quinque æqualiter distantibus locis, quatuor aut quinque paruas lineas transuersales

decus

ſtuſſatas, ſuper lineam primam per abdo-
mis longitud nem ductam, notare opor-
it, & vt exſiccetur, curandum: ſupra quas
ncta futuræ ſuturæ ſibi inuicem recte re-
ndentia locanda, quo recta fiat Gaſtro-
hia.

His peractis, ſectio ipſius Cutis, ſupra li-
am dextre adhibenda, ad pinguedinem
que, ſed caute, nouaculam adigendo: cu-
vulneris longitudo erit, dimidii circiter
dis, plus minuſue, prout mulier magno
ruoue corpore fuerit, poſtea eodem prio-
ſectionis tramite, prudenter, & quidem
cundum longitudinem, Muſculi ipſius E-
gaſtrii incidendi, & etiam peritonæum.
d caute inquam peritonæum ſecandum
t: ſub eo enim ipſius vteri corpus tũ præ-
midũ ſe offert, ipſis inteſtinis, quæ abſcõ-
ta ſubiacent, incumbens. Tum implora-
diuino auxilio, vterus incidendus erit, ita
men vt alta non fiat ſectio, ne fœtus, ſi ad-
c fruatur vita, lædatur: ſi enim mortuus
, tum citius omnia peragi poſſunt, cauen-
ſolum ne nimium mater lædatur. Incipi-
da erit ſectio in ſummo ipſius vteri, & de-
ſum inter latus & anteriorem partem du-
nda, quo iis locis, vbi ſunt Epididymi, vaſa
ermatica, & Teſticuli muliebres, cauea-
r.

Quod vt tutius fiat, consultum erit, tum ad manus habere nouaculam alteram, dorso crassiore, acie acutissima: ita tamen vt ipsius acuminis principium globulo plumbeo au buxeo muniatur (ad instar cultri, quo vtun tur ii, qui omasa præparant, & intestina re purgant) ne acumine infans, dum se in vtero mouet, alioue pacto lædatur.

Post fœtus & secundinæ extractionem linteamine tenui, molli, blando & veteri, o čties vel decies breuiuscule complicato, & sequenti decocto imbuto (quo loco spon giæ vti licebit) diligenter & blande is, qu aderit sanguis, abstergendus est: ita tamen vt blando calore foueatur, quo duabus sa tisfaciamus indicationibus, & quidem con trariis, idque eodem tempore, habita ratio ne breuitatis temporis, quo id fieri debe Decoctio sit talis:

Recipe herbarum Artemisiæ, Absinthi Agrimoniæ, Betonicæ, Althææ, Florur Maluæ arborescentis (quam Rosam tran marinam aliqui vocant) si reperiatur, folic rum aut florum Granatorum, Rosarum sy uestrium odoratarum, Rosarum rubr. exsic catarum ana M.j. rad. Aristolochiæ longæ & rotundæ, Cyperi, Schœnanthi ana circit ℥. 8. Fiat omnium decoctio vsque ad terti partis consumptionem, in vini crassi rub

Fleurs de Roses tremieres. d' Esglantier.

austeri ℔ vj. (sunt duę pintæ Parisienses)
n coletur: colaturæ addatur Aquæ fabro-
n hemina, id est, quartarii duo (est dimi-
icheopina Parisiensis) & rursus vna bulli-
. In hoc decocto temperati caloris, lin-
men complicatum, eo modo, vt dictum
, intingatur, & exprimatur: hoc eadem
ra & saniem absterget, & partem lęsam
ebit, sanguinis fluxum sistet, partem de-
gatam corroborabit, & lochia, quæ flue-
debent, promouebit. Sed hoc loco stu-
sse dictum illud, *Festina lente*, obseruan-
m.

Hæc vbi ratione Vteri peregeris, & eum
nde in locum conuenientem, absque ta-
n sutura, reposueris (Vteri enim in sei-
m contractio, quam sutura melior est)
n statim Gastroraphia adhibenda (id au-
n festinanter fieri non debet) vulneri ipsi-
bdominis procurans, ne frigore interio-
fficiantur, & apte vulneris labra secun-
m lineas decussatas, vt iam dictum fuit,
nmittenda. Quæ quidem res & secundi
uius operam requirit, qui intestina, quæ
n iuxta vulnus, quod consuitur, occur-
t, intro trudat, ne ipsa vel acu lædantur,
inter puncta suturæ occludantur, dum
um eum, quem prius Vterus iam retra-
s obtinuerat, occupant.

Nec etiam nimis cunctanter res agend[illegible]
vti prædictum, vel in curiosa gastroraph[illegible]
administranda, vel aliquid cum ægrotæ p[illegible]
riculo experiundo, ne totum opus corru[illegible]
patur: siquidem experientia compertu[illegible]
quod in iis, quæ incisæ omniũ optime co[illegible]
ualuere, nil aliud quam cutis, & quidẽ pa[illegible]
cis punctis consuta fuit, nec tamen prop[illegible]
herniam, quamuis valde magna foret, a[illegible]
quid molestiæ pertulerunt. Nam (vt est[illegible]
prouerbio Gallico) melius est infantẽ m[illegible]
cosum relinquere, quam nasum omni[illegible]
auellere.

Post suturam Abdominis, reliqua quæ[illegible]
aliis etiam recentibus vulneribus fieri [illegible]
lent, erunt administranda, vsque ad cica[illegible]
cis generationem: frigus tamen summe [illegible]
uendum: fiet autem id per vnguenta, ca[illegible]
plasmata, emplastra, fotus, puluillos, stu[illegible]
bene pexas, pro ratione temporis, & in[illegible]
cationum.

Ratione autem Vteri, duo potissim[illegible]
conuenient: Pessaria & Iniectiones in V[illegible]
rum. Pessaria erunt effigiata in formam [illegible]
nicilli, pollicis crassitie, aut paulo mino[illegible]
& satis longa, quovsque in concauitat[illegible]
vteri absque offensa indi possint. Parabi[illegible]
autem ex linteo, aut ex candela cerea pe[illegible]
rata in modum penicilli fistulati (quas T[illegible]

tas c[illegible]

as cannuleas vocant) linteo, aut bombace
obducto, butyro recenti, pinguedine galli-
næ, oleo rosato, vitello oui iniuncto: quod
sæpius extrahendum, & rursus intrudendũ
erit. Proderit tale pessarium, tum ratione
longitudinis, tum etiam ratione perforatio-
nis, quo saniei pateat transitus: dein etiam
ut collum & os vteri muniat, ne saniei acri-
monia afficiantur: Hippocratis consilium
imitantes, si modo communem interpreta-
tionem sequi velimus: *Si vterus inter coxas ia-*
cens suppuretur, necessarium est emmotum fieri.
Quod si sæpius id extrahamus, non impedi-
et quo minus puri, humori pituitoso, aut
grumis ipsius sanguinis detur exitus, sed po-
tius ea secum ducet.

In eundem vsum Clysteres vterini con-
uenient, qui ipsum fouebunt, abluent, ab-
stergēt, roborabunt, & consolidabunt: quę
parabuntur ex decocto Artemisiæ, agrimo-
niæ, absinthii, althæę, plantaginis, rosarum
rubrarum: floribus aut foliis maluæ arbo-
rescentis, nepetæ: radicum aristolochiæ,
salsæ parillæ, cyperi, schœnanthi, quæ o-
mnia decoquentur in aqua chalybeata, ad-
dendo parum vini crassi austeri, & optimi
hydromelis aliquid. Horum nihil, aut pa-
rum, in supra citatis historiis obseruatum
fuit, quæ nihilominus tamen recte, & cito

curatæ fuere. Quare si prędicta omnia ha-
bere non liceat, non tamen ob absentiam
(vt est in vulgari prouerbio) vnius Mon-
chi, Abbatis electio intermittenda.

Victus ratio sit ex cibis euchymis, & si
quoad vires concedent, tenuis. Mulieres e-
nim modo enixas, & tali pacto exercitat
corroborare conuenit: at in vulneribus
apostematibus interioribus exquisita victu
ratio reqritur: quare mediũ seruare oporte

Quod si aluus non respondeat, Clyster
bus ex saccaro rubro, diapruno simplic
butyro recenti, oleo rosato, cum iure gall
næ pinguis, absq; herbis & sale paratis vti o
portet. Reliqua pro iudicio Chirurgi & pr
dentis Medici, qui forte aderit, fient.

Verum quemadmodum Varro doctissi
mus, ex numero primariorum Romanoru
de Philosophia scribens, de ea non peculi
riter tanquam dogma aliquod propositur
scripsit, sed solum vt iuuentuti eius gustu
aliquem proponeret. Sic etiam, candide L
ctor, me fecisse cogitabis, non quod præc
pta necessaria tradiderim, sed solũ vt te ei
monerem, cuius partim ex inspecto oper
partim vero ex dato aliis cõsilio, quibus b
ne successit, obseruationem habeo, tibi i
quod hactenus obseruaui, digito ostender
quo hæc tanquam ex tua officina profect
agn

gnoſcens, & etiam ſerio poſtmodum ei incumbens id & tuearis, & proſequaris, ne præda, quam tuo labore eris aſſecutus, prieris. Ad quod præſtandum tibi Dominus ſucceſſum largiatur, quo feliciter ad humani generis vtilitatem, ipſiusq; gloriam hæc præſtare & perficere poſſis. Cui, vt & Spiritui ſancto, ſit honor & gratia per IESVM CHRISTVM Filium ſuum, Dominum noſtrum, in ſecula. AMEN.

MARONIANVM AVCTORIS AD LIBELLVM.

Nunc te ſtramineum pro tempore fecimus, olim
Si fœtura gregem ſuppleuerit, aureus ibis.

FINIS.





APPENDIX VARIAS ET NOVAS HISTORIAS CONTINENS, QVIBVS EA quę in præcedenti Tractatu proposita fuere, comprobantur:

à

CASPARO BAVHINO addita.



CVM in Tomi secundi Gynæciorum, Sectionis alterius Præfatione, pollicitus sim ea quæ à Rosseto proposita sunt confirmare, est vt fidem sol uam. Verum cum hoc in libro quinq; potissimum proponantur:

1. Qua ratione fœtus viuus ex matre viuente extrahi debeat, & possit. SECT. I. & II.
2. Vesicæ sectionem, vulnusq; non esse lethale. SECT. III.

3. Vter

3. Vteri cum fœtu putrefacti historiæ. SECT. IV.

4. Vteri vel sponte elapsi, vel absque morte exsecti exempla. SECT. V.

5. De variis Pessariis, & quomodo ea conceptum non impediant, idq; superfœtationis exemplo. SECT. VI.

Conabor hæc exemplis & historiis, partim mihi per literas communicatis, partim ab Auctoribus descriptis, & partim ex propria obseruatione petitis, illustrare & comprobare.

I.

EXEMPLA ALIQVOT ΤῊΝ ὙΣΤΕΡΟΤΟΜΟΤΟΚΙΑΝ comprobantia.

HISTORIA I.

CVM circa annum salutis 1500. Elisabetha Alespachin, Iacobi Nufer ὀρχοτόμου in pago Sigershausen (præfecturæ Gottliebanę in Turgauia, parochiæ Altishuuilanæ) vxor, primo vtero gestaret, & iam doloribus partus per aliquot dies diuexaretur, ad se Obstetrices tredecim, & aliquot lithotomos vocauit à quibus, frustra tamen, opem sperabat, cum nec fœtus excludi, nec etiam dolores mitigari possent. Quare iam despe-

rata ſalute, maritus vxori conſilium ſuum communicat: quod ſi conſentiret, velle ſe quo ſperaret, annuente Domino, felicē ſuc- ceſſum, in ipſa ſuam experiri induſtriā. An- nuente ergo ipſa ad Archipræſidem Frau- vvenfeldenſem abiit, rem vti ſe habebat, ex- poſuit, conatum aperuit, licentiamque ſibi dari rogauit. Re intellecta, Archipræſes pri- mum quidem difficiliorem ſe exhibuit: dein vero fiducię mariti confidens, annuit. Quare licentia impetrata, domum redit, Obſtetri- ces alloquitur, & hortatur, vt quæ cordatio- res ſint, ſibi & vxori in Hypocauſto aſſiſtant: timidiores vero ex conclaui recedant: mo- liturum enim ſe aliquid, quo, benedicente Domino, ſalutem Vxoris ſperaret. Obſte- trices ergo, conſilio magna cum admiratio- ne intellecto, ex ipſis vndecim è conclaui re- ceſſere: duæ cordatiores cum Lithotomis mulieri parturienti adſtitere. Quare Mari- tus implorato primum diuino auxilio, & ia- nua diligenter clauſa, Vxorem menſæ impo- nit, abdomini vulnus (non ſecus quam por- co) infligit. Verum primo ictu ita feliciter abdomen aperuit, vt ſubito infans abſque vlla læſione extractus fuerit. Cum iam vn- decim Obſtetrices, quæ præ foribus ſta- bant, infantis vagitum audirent, intrare (ſed fruſtra) expetebant: non enim intro-

missæ fuere, antequam fœtus mundatus, vulnusque Veterinario more consutum foret, quod postmodum absque alio superueniente symptomate, feliciter coaluit. Eadem enim post hancce τομοτοκίαν, secundo gemellos enixa est: quorum vnus Ioannes Nufer nomine, pagi Sigershausen Præfectus, annum iam agens sexagesimum, anno octuagesimo tertio adhuc in viuis fuit. Post hos gemellos quatuor alios liberos enixa est. Exsectus vero infans, primum anno salutis septuagesimoseptimo, diem suum clausit. Huius etiam mulieris liberi atque nepotes adhuc viuunt superstites.

HISTORIA II.

VIVVM valentemque educi fœtum posse, tum omnibus quidem integris ipsius rebus, tum etiam matris: vtero nimirum ad latus vmbilici alterutrum dissecto prudenter. Cuius argumenti disceptationem, quando rationibus multis & operibus, etiamque euentis nouissime confirmauit Doctor Franciscus Rossetus, vir vitæ & artis clarus, integritate & vtilitatis publicæ amantissimus: rati desistēdū nobis ab hoc incœpto, censuimus indies rē nostrā, hoc est, Hippocrateam, eodē pacto vniuscuiusq; Doctorū opera

opera ſcriptoque amplificari oportere. Sed inter omnia duo ſunt, quæ haud poſſumus ſatis demirari. Inprimis etenim Buneum Tonſorem iſthunc iuuenem & inexercitatum diſſectorem aliquando rogabamus, anno nempe ſalutis 1571. cum ad medicinam faciendam vocati veniſſemus in Vinetum (quæ villa eſt ſui quondam poſſeſſore domino clariſſima, Regis Cãcellario digniſſimo, bono viro, piiſſimoque Hoſpitali) quanam id arte præſtaret, induſtriaq;. An cutim primũ diuidere ſolitus eſſet: deinde an hos vel illos potius Epigaſtrii muſculos, poſtremoque Peritonęum, ipſumque tandem Vterũ: an quæque hæc ſeparatim ſcilicet, an vero ſimul vniuerſa. Quæ nobis percontantibus, nec ſine ſtudio & admiratione, totus ipſe obſtupuit, obmutuitq;: cumque vrgeretur magis, faſſus eſt is ingenue, noſtras interrogatiunculas ænigmatum plenas ſibi videri. Se ſecurum tunc ab omni metu, ventrem fœtus granditate diſtentum quam maxime, non ſecus ſcalpro ſolitum diuidere, quam abſceſſuum aliud omne genus. Partes diſſectas non re, nec verbo potuit vnquam rogatus diſcernere, & ne vllam quidem appellare.

Alterum nos non diſſimiliter coniecit in admirationem, quod poſtquam vir eius mu-

liercu-

lierculæ (vtrumque enim perplacuit conuenire) excessisset è viuis, cui nomen fuit Stephanus Massicault, & alteri se Petro Chanclou mulier iunxisset, non desierit concipere, nec vtero gestare, neque etiam legitimo tempore perfectum parere. Ergo quod tantopere visum insolens fuit summo artis dictatori, in vsum tandem trahetur, & consuetudinem: longe melioribus muliercularum rebus, vt & permagno posteritatis commodo, hoc est, in securiorem parientium valetudinem, & auctiorem generis humani propagationem. Mauricius Cordæus Commen. 1. ad 1. libr. Hippocratis de Morb. mulieb. text. 11.

Quamuis historia hæc apud Auctorem nostrum secunda sit sectionis primæ cap. 4. cum tamen quædam scitu non indigna à Cordæo proponantur, addere eam placuit.

HISTORIA III.

CASPARO BAVHINO D. MEDICO IOAN. ALBOSIVS Medicus Gallus S.

GRATISSIMÆ mihi fuerunt tuæ literę (Doctor eruditissime) tum quod in ista solitudine (nisi spectatissimus tuus frater Iohannes Bauhinus, hisce tenebris illuxisset) mihi vna cum patria nostram artem abdicasse

casse viderer: tum quod isto veluti classico me adhuc nostro fulmine tempestatis Gallicæ attonitum, ad duellum & scribendi vicissitudinem prouocares. Quid vero mihi dulcius, quam veteris studii memoriam repetere, mellitissimoque tuo colloquio nostræ miserrimæ sortis ἀγχάδας temperare, tædia demulcere, & temporis iniurias fallere? Agebam igitur animam, somno curisque sepultus, nisi tua Musa, quæ tot tantosque tibi liberos parturit, ab isto veterno excitasset. Quod autem aliorum studia cum tuis coniungis, facis id quidem non indecore. Sed si nostrum Lithopædion, quantulumcunque sit, in eam familiam adscribi desideras, propter spectaculi nouitatem, rogo vt nos admoneas primo quoque nuntio, vt, &c. Sed iã accipe (Doctor lectissime) quod excusso iam illo opusculo in nostra vicinia acciderit, cuius hic etiam habemus testes locupletissimos. Agitur iam triennium, à quo Ioannes Iacotius, Chirurgus paganus, & ex media plebe in ora Altisiodorensi ad pagum D. Mauricio dicatum, vulgari nomine Tirouaille degens, me obuium, & ad alia nostra munia properantem inuitauit, vt parum à recta via deflectens, in proximum vicum (dictum Marry) diuerterem, vt miserrimæ mulierculæ consulerem, cui nuper fœtum

rum disſecto abdomine exenteraſſet. Ego vero plebei Chirurgunculi(vt hi ſæpe in artis operibus experimenta quærunt, quouis diſpendio)temeritate perterritus, in rē præſentem venio, accerſitis nobiſcum nobili viro Domino de Vaulx Præfecto Altiſiodorenſi(Balljuum vocant)eiusque illuſtri vxore, noſtri amātiſſimis, cum paupercula prope ad eorum Caſtellum habitaret. Fœtum tunc deprehendimus in cunis, alacriter ſe gerentem, ſed vagientem, famisque impatientiſſimum, cum matercula inedia exhauſta, dolore, febre, vigiliisq; confecta, peneq; exanimis, nihil de partu cogitaret. Abdomē interea matris detegere voluimus, in cuius parte dextra vulnus conſpeximus, oblongū quidem, ſed cuius labia adhuc ſubcruenta nulla alia γαστροῤῥαφίᾳ coaleſcerent, quā decem aſſicularum nexu, quæ punctim cuti poſt ſectionem infixæ, adhuc hærerent. Tū vero & Matri & fœtui ita proſpectum, vt vterq; ſit etiam hodie ſuperſtes, Numinis benignitate potius, quam Chirurgi conſilio & prudentia.

Paulo poſt id tempus noſter Roſſetus à me admonitus, nos conuenit, vt acceptis à nobis literis Chirurgum ſalutaret, cū multa in idem opus haberet ex auditu, alia vero pauca. At vero

Segnius

Segnius irritant animos, demiſſa per aurem,
Quàm quæ ſunt oculis ſubiecta fidelibus.——

Sic Iacotius (aberat autem à nobis tantum diei vnius itinere) Roſſetum in proximam illam domunculam deducit, vbi vidit fœtũ iam grandiorem, matre ſoſpite, quorum vterque in hunc diem viuit, &

——*veſcitur aura*
Purpurea, nec adhuc crudelibus occubat vmbris.

Porro in commendationem huiuſce fortunati euentus potius, quam prudentis conſilii, ipſe Roſſetus Chirurgum ſecum abducit, cuius opera, ad ſectionem quorundam ἐμπνυῶν feliciter vſus eſt, ſed anno ſuperiore ex morbo interiit. Sic Roſſetus deſiderium expleuit, teſtisq; fuit oculatus eorum, quæ antea iam ſcripſerat. Quod ſi huius hiſtoriȩ prȩcipua capita opuſculo tuo inſerere placuerit, facies id quidem pro tua prudentia, acceptis & datis à nobis in eam fidem mutis vadibus, quos hic habemus fortunarum comites. Mitto quoque Hexaſtichon, quod exarauimus in Auctoris commendationem, quod ſi probaueris, adiungi curabis, &c. Datum Montembel. 20. Decemb. 1585.

Hiſtoriam prædictam plenius Roſſetus ſic expreſſit.

ANNO

ANNO Domin. 1580. die Pentecostes
quamproxime muros Castelli pręsidis
ltissiodorensis domini de Vaulx, in eodem
co de Vaulx, paræciæ Merry, regiunculæ
ctæ La vallee d' Aillant, ita peperit ferro
obstetricante Antonia Dauid, vxor Seba-
iani Barbe agricolæ, sectore Ioanne Iaco-
no barbitonsore vicino, nempe habitante
aud ita procul apud viculum Sancti Mau-
cii Tyranreille. Eam adhuc lecto puerpe-
li (nondum persanato vulnere) decumbē-
em ante me vix famæ credens inuiseret ex
icinia meus Alibosius Senonum Aescula-
ius, historiæ eius patriæ satis locuples te-
tis, qua per eius ad me literas audita, eo-
em ipse data opera ꝓficisci, Chirurgumq;
n via assumendum mecum ducere volui, vt
lam visitando, contrectando, percunctan-
o, hunc de sui operis modo, artificio, veri-
ate, interrogando, & ambos de singulis
ymptomatis, ac successibus audiendo cer-
ius perdiscerem, quid in eo remedii neces-
arii genere sequendum, fugiendumq; ma-
ime videatur. Is ergo Chirurgus, prudētior
vt decet) quam audacior, magisq; tum vsu
eritus, tū natura industrius, quam doctus,
& (quod plurimi fieri solet) in susceptis pe-
iculosarum tum ægritudinum curationib.
ortunatissimus, fœminam in parturitione

iam quatriduano ab obstetricibus, seq; ipso nil non antea frustra molito deploratam secuit, ab ipsamet eiusq; viro inde bene sperante rogatus, nempe non ignorantibus tale quid antea ab eodem factum, cum aliis aliquot in locis, tum haud ita nuper prope villarium S. Benedicti in muliere ibidem alacriter degente: tum etiam aliquantulo antea in alia quadam Pontallii Burgundiorum fœmina, cuius infantulum ex obstetricante sic natum sacro lauacro se extulisse referebat. Is cum prę virium languore supine & proiectim iacentem, nec tantillo vel à seipsa, vel ab astantibus erectius componi sustinentem secare cogeretur, (in quo situ ad eam sectionem valde incommodo tumor ventris ab inguinibus sursum versus præ grauitate fœtus reuoluitur) coactus est abdominis sectionem inchoare aliquanto altius vmbilico, eam inde per latus producens ad ipsum prope pectinem, sic vt diuiso postea subtus Vtero citra notabilem (ea ipsa teste, quod notatu dignissimum est) dolorem, & sine multa hæmorrhagia, exemptoque liberrime fœtu viuente, epigastrii cicatrix pede maior mihi id admiranti videretur, sedecim circiter locis reiuncta fuisse apparens, restantibus videlicet adhuc ibidem vestigiis totidem acicularum

mulie-

uliebrium, quibus (non attentata Vte-
i ſubſecti ſutura) loco acuum Chirurgi-
ırum, eo more tunc vſus eſt (idque vel-
t perfunctorie, & de eius, vt ait, ſalute i-
ſe deſperans) quo fieri ſolet in lagochi-
ɔrum, aut labiorum colotomatis tranſ-
digens nimirum æreas fœminæi vſus
ciculas per cutis ſolius diuiſæ, & ſibi
regione viciſſim reſpondentia ſectionis
ıbra, eosque filo duplice cannatuno vtrin-
ue tranſuerſim reuocato æqualibus in-
eruallis valido nodo ſtabiliens. Vnde
t vt ſola Epigaſtrii cute, vaſtam her-
ıiam nunc tegente, manui & oculis
e offerant varii inteſtinorum ſtercore,
& flatibus diſtentorum gyri, non tamen
ıitra leues quoſdam colici doloris re-
urſus, quando videlicet aut laboribus
um domeſticis, tum ruralibus delaſſari,
ut frigore tangi eam accidit, nullo v-
entem in hernia tam vaſta vel tegu-
mento (quod omenti vice internas par-
es ſola cute protectas foueat) vel ſub-
igaculo, quod eaſdem à lumbis tra-
ctu degrauante etiam dolentibus velut
ſuſpenſas ſuſtineat. Nono, decimo,
& vndecimo diebus aciculæ ſponte de-
ciderunt, obductæ cauſa tunc cutis
epigaſtrica cicatrice: quo tempore toto
N 2 Chirur-

Chirurgus bis tantum ad eam reuersus est, quod alio atque alio ad ægros procul vocaretur: sed vnguenta & emplastra consolidantia ad eam quotidie mittebat, quæ sibi ipsa curabat à viro adhiberi. Tandem mense exacto infantulum cuidam ante nutrici vicinæ traditam ipsa lactare coacta, non amplius trimestri tẽpore in cubili desedit, domesticis mox occupatiunculis & infantis nutricationi inseruiens, quam per 14. menses alioqui optime valentem tussis eo anno passim quamplurimis, sed maxime infantibus lethalis sustulit. Cum vero mẽstrua suis exinde temporib. fluerent, haud dubie concipere, vtero gerere, & fortasse vt alias naturaliter (vel hoc iterato artificio) parere tuto potuisset: nempe iuuenis & iuuenem adhuc virum habens, sed præteriti periculi memor, virum ei à tali grauiditate metuentem admittere ausa non fuerat. Ii porro ex me resciscentes multas ita sectas, vbi post concepissent partim sponte, partim iterante ferro faustissime multoties peperisse, de prolis spe cogitare mutuo inter se risu cœperunt, caseo, nucibus, vino secundario, & atro pane nos tanquã nouos paranymphos hilariter excipientes.

HISTORIA IV.

à Roßieto.

ANNO

ANNO Dom. 1582. Francisca Grignon, vxor Io. Chopardi agricolæ apud Ouynuillæ viculum, in Belsia Pithuuirca habitantis eo modo quo Nangeuillana secta est, ab eodem Io. Luca tunc parum sobrio. Cui tūc bene poto si hoc non male successit, quid ei non est sperandum qui sobrius, & mentis compos arte duce eo accedet? Nunc autem ea viuit, & valet, familiam in vico Engenuillano (quo recenter emigrauit) vt prius curans.

HISTORIA V.

CASPARO BAVHINO IATROPHYSICO FRAN. SAGVYERIVS Medicus Gallus S.

TVAS accepi literas, suauissimas, & mihi gratissimas duplici nomine. Primum quod per eas certior sum redditus de tua bona valetudine: dein quod scripto confirmasti tuam erga me beneuolentiam, vtcunque prius viua voce declaratam, propter quam multum tibi debeo, nunquam, Deo iuuante, animum mutaturus. Cæterum quantum ad rem, de qua ad me scribis, attinet, dicam paucis, &c. Existimabam me reperturum inter alias historias Medicinales, quas apud me habeo, eam, quam tibi pollicitus sum, περὶ ὑστεροτομοτοκίας, sed falsus sum: relicta

est inter alia aduersaria, quæ domi meæ in Gallia omissa sunt. Quam primum autem sese offeret occasio, dabo operam, vt ad me integra deferatur, & tandem ad te. Memini quidem appellationis pagi & Chirurgi, in quo & per quem aduenit ille partus Cæsareus: memini & anni & mensis quo id accidit, sed nomen patris & matris memoria excidit. Pagus est in ducatu Burgundiæ, & vocatur Marsilli, non longe à Castro, dicto, Mons D. Ioannis. Chirurgus erat patria Beluensis, sed domicilio Arnetensis: Arnetum vero vrbs est distans ab Heduis decem milliaribus Italicis, nomen illius Antonius Robinus, sua arte maxime dignus. Annus agebatur post millesimum quingentesimum octuagesimum secundum, Aprili mense. Mulier per biduum fuerat grauiter excruciata, cum tamen iuuenis esset, & rustica, forti animo incisionem, quæ feliciter successit, passa est: fœtus non diu ab extractione vixit: mater mansit superstes. Non amplius possum ad te de hoc negotio scribere: si aliquando licuerit, parẽtum nomina mittam. Versionem tuam & menti Auctoris, & rei gestæ explicationi maxime conuenire, si quid valeo iudicio, autumo & tueor, atque propter eam multum tibi debere profiteor, linguæ Gallicæ ignaros, quod sit libri Rosseti

eti argumentum, cognitione omnibus dignissimum, sed præcipue Medicis & Chirurgis. Plura cum non suppetant, quæ ad te scribam, finem faciam huic Epistolæ, Deum Opt. Max. humiliter & ex animo rogãs, vt te diu arti Medicæ propagandæ & enucleandæ seruet incolumem. Vale vir clariss. & tuum Saguyerium, qui te colit, diligit & obseruat, amare perge. Monsbeligardi nonis Nouembr. Anno Domini 1586.

HISTORIA VI.

CONCVBINA Sacerdotis cuiusdam in Zupfingen Heluetiæ pago Bremgartensis ditionis, Barbara Fhirera nominata, tertio grauida, cum partui vicina esset, per octiduum pariendi conatus cũ maximis vteri cruciatibus persensit, neque tamen peperit, sed exacto illo tempore, cessantibus conatibus, cum diu postea ægra permaneret, tandẽ in ventre illius, paulo supra vmbilicum vesica quædam nucis iuglandis magnitudine erupit, quæ cum illi maximos dolores per triduum causaret, tandem ipsa admodum rogante, à muliere quadam subula pertusa, & disrupta fuit. Qua adaperta, admodumque propter ventris tumorem dilatata, mox fasciculus fœtum continens apparuit, qui postquam à Chirurgo Iohanne Burgisio

Bremgartensi, deliberatione primum diligenti cum Obstetricibus habita, approbantibus singulis, parte aliqua dissectus esset, fœtus cubitus prominens, in conspectum se dedit, quem cum forfice ad id parata arripuisset, integrum fœtum, sed semiputridum artificiose per foramen illud extraxit, nihil tunc grauius passa matre, nisi quod animo, dum fœtus extraheretur, parumper defecerat. Dein alio adhibito Chirurgo Brugensi, Candela cerea accensa, & foramini nonnihil indita, postea etiam manibus in abdominis cauitatem immissis, anne quid restaret, diligenter explorarunt: & cum nihil superesse deprehendissent, vulnus emplastris ligaturisque curando, trium septimanarum spatio integre consolidarunt. Mulierque à partu recte & decenter, vti alias fieri solet, purgata, ab Anno 1582. quo hæc facta sunt, ad Anni 1584. diem 24. Augusti, quo extincta primum est, adhuc vixit, misere tamen adflicta, quod ventrem fasciis inuolutum & suspensum ab eo tempore, quo hæc passa fuit, gestare deinceps coacta fuerit.

Historiam hanc à clarissimo viro D. FELICE PLATERO Archiatro, Collega meo honorando, accepi.

HISTORIA VII.

De

DE vulnere Vteri, ne id nobis effluat, literis (si placet) & posteritati quam primum tradatur, quod accepimus quidem ab illio, sed fide summa (quam tamen alioqui superare videatur) condigno Parisiensi Doctore. Albertus Faber ex Ruellio nepos perdoctus & coęqualis noster, cum maximis Reipublicæ temporibus, & valde iniquis, lares patrios deseruisset, cum multis eiusdem suæ sortis Anno 1569. externos secutus exercitus, Sacrumcæsarem tandem aliquando appulit, qui totam hanc morbi calamitatem suis (vt dicitur) oculis vidit. Eo namque cum venimus, iam perfecta morbi curatio fuit. Simplex veraque morbi narratio erat huiusmodi.

Mulier quædam rustica fœtum octomestrem gerens, dum ad forum vrbis Sacricæsaris mandasset se viæ, è ferocienti equo excussa in saxum prægrande, hoc est, eius angulum, ad vmbilici regionem impegit. Ea integrum à casu diem obmutuit, sensu motuque priuata. Perendie prehendit acuta febris eam, & comitata quidem sæuioribus symptomatibus. Namque animo liquit, vomuit, delirauit. Repurgatur interim Medicorum præscripto aliquoties, ac iterato sanguis detrahitur. Imperata sunt denique, quę sumpta admotaque æstum febrilem infrin-

gerent, & ſanguinis intus latentis vim retunderent pernicioſam. Trigeſimo poſtea die, remiſſioribus ſymptomatis quibuſque, ſecundum vmbilicum quidam tumor, magnitudinis vt minimum manus concluſæ, ſeſe prodidit. Eoque rupto, fœda ſanies, virulentaque, vna cum tabo primum exiit, quam purulentæ particulæ carnis ſequebãtur, poſtremoque fœtus ipſius oſſa fruſtillatim effluxerunt. Decimo tandem ab hinc menſe, vlcere concluſo, perductoque ad cicatricem, mulier conualuit. Attamen deinceps non potuit concipere, nec vtero ferre: nec illi, vt prius, tam larga manu menſes profluxere. Cui aliæ perplures aliquot hiſtoriæ conſentiunt, quas partim accidiſſe ipſi vidimus, tanquam oculati teſtes modo locuti; partim etiam aliis dignis fide omnibus accepimus. Mauricius Cordæus Comment. 1. ad lib. 1. Hipp. de Morb. mul. text. 11.

Etſi Hiſtoria hæc ex profeſſo ὑστεροτομοτοκίαν non comprobet, eius tamen ſumma eo redit, vt oſtendatur, quod fœtus, ſi abdomen ad alterutrum vmbilici latus, prudenter fuiſſet diſſectum, forte ſaluari potuiſſet. Ad ſectionis tamen 4. cap. 4. hiſtoriam 5. & 6. referri poteſt.

HISTO-

HISTORIA VIII.

à Rosseto.

CVM excellentissima princeps hera nostra ANNA ESTENSIS dux Nemoria in suo Sabaudiæ Annisio ægrotans, me nno Domini 1578. sibi medicaturum ex rancia illuc acciuisset, & ad se eodem euoari meo rogatu iussisset ex vicino Fabricio Fauergium vocant) quandam Carlotam Grarauld, iam annosam Marci Seturi vorem, cui iamdudum circumferebatur secto per abdomen Vtero extracta fuisse puela viuens, quæ postea sexennalis peste intererat, nihil tamen tale ex ea tunc nobis verisimam historiam narrante audiuimus. Ea eim à Carolo Seturo mariti fratre, & Ioane Præposito Chirurgis secta fuerat, anno Dom.1558.in orificii vterini strictiore, quam t illac naturaliter parere posset, penitima lausura: Phimosin oris vterini congenitam (primus enim erat partus) eamque mediocris angustię esse oportuit, nimirum per quam non prorsus strictissimam genitura virilis facile intromitti potuerat, sed ex qua postea fœtura auctior erumpere sponte, aut vi non potuit, nisi ferro diducta phimosis fuisset, idque dolore, vt ipsa dicebat, prorsus incredibili : ibi enim exquisitissimus

est

est sensus, non in penitimo vteri corpore. Hoc exemplum tumoris sæpe fallacis licet ad nostras Cæsareas non pertineat, tamen iuuit eius meminisse, vt inde doceamus hos partus nostros præsumpta desperatione credibiliores videri debere, cum hic (quod attinet ad vitam) non omnino pessime successerit, qui tamen illis nostris & operatu difficilior, & sensu intolerabilior, & successu periculosior, ac diutissime postea molestior fuit, si singula considerentur. Opus enim id mulieri dolentissimum fuit, quod in Cæsareis non accidit. Deinde toto decennio virum non admisit, nisi quam ægerrime: qua voluptate & coniugali in viros obsequio nostrę puerperæ non frustrantur. Postremo deinceps non concepit, vt nostrarum Cæsarearum plerisq; mos est. Vnde coniici potest à cicatrice vulneri inducta fœminæ illi, naturalem phimon antea habenti, inductũ ab ea sectione alterum phimum fuisse priore peiorem, in strictura vterini oris incisi, & cicatrice durati, eaque genituram & conceptionem iam non admittente, vt prius.

HISTORIA IX.

ALIQVOT post Hysterotomotokias nostræ editionem mensibus, D. Verzunianus doctissimus apud Dictanos doctor,

-or, histor. sequente de hac Chirurgia bene -ereri voluit. Eius ad me epistola hæc est.

Vxor villici cuiusdam, nomine Brodronii -kuperia, annorum 24. genere Dictanensis, -omo Furneauilla vltra Montrenaldum, nõ -rocul ab oppidulo Angla, iam pene appe--nte partu, rheumate quodam cum grauis--mis doloribus corrupta fuit: nullis mox -boribus in pariendo apparentibus. Chi--urgus enim eã primum triduo toto iis mi--re afflictam, sed ab hinc nullis tentatam -firmat. Totum autem corpus, maxime ve-- naturam illi intumuisse memorat, sic, vt -n summum vitæ discrimen adducta fuisset, -isi protinus necessitate ita imperante, fuis--et ei opitulatus. Imperitiæ ergo cuiusdam -bstetricis se nihil promouere, videntis sua--, se barbitonsorculo Anglianſi Leodoga--io Paruo secandam, partumq; suum extra--endum præbuit, quod se alia ratione pare--e, ac liberari posse diffideret, dubiam spem -ertę desperationi præferens. Sectione igi--ur secundum corporis longitudinem ali--quodammodo ad sinistram inclinante, ad -teri vsque penetralia scalpro adacto, fœtus -um suo inuolucro inde euulsus est, aquis -nagno impetu inde erumpentibus: vixit -oras plus minus quinquaginta. Quo facto -Chirurgulus ille membranam interiorem,

& sum-

& ſummam cutim vt potuit ſutura commi-ſit, atque ita plagam concluſir. Puerpera autem parum prudenter ſibi cauens, cum poſtridie in pedes conſtitiſſet, ſuturam ma-gna ex parte diſſuit, tempore tamen cura-tum vulnus eſt, & vino albo in ænea patella feruente fotum, non tamen ita, quin ſub graui fœtus mole interior illa abdominis membrana ſuperiore cute integra rupta ſit, atque ad oui anſerini magnitudinem abdo-men ea parte dilatatum permanſerit. Duo-bus poſtea annis vitalem, ac maturum fœ-tum maximis niſibus illa pariente factum eſt, vt cum ſuperior illa caro mollis eſſet, nec ſatis inteſtina contineret, iis intenta cu-tis indecore intumuerit, inteſtinis ipſis et-iam nunc ad femora vſque deuolutis. Cæ-terum nunc quidem ſumma illa cutis liuet, ac ſtupet, nullo etiam admoto ignis ſenſu. Nunquam tamen niſi vterum geſtans male habet, quod ſexies iam à primo illo partu cõtigit, ſed vno aut altero tantum partu ma-turitatem aſſecutis, qui tamen & ipſi diu non vixerunt. Quin vero nec ea per graui-ditatem aduerſa valetudo ex præcedente ſectione ob id pendere videtur, quod ne tunc quidem ventris (quod mirum eſt) aut aliarum corporis partium dolore vllo tentetur, ſed animus quaſi marcet,

loqui

oqui & moueri piget, corpus torpe-
ſcit (qui affectus multis grauidarum fami-
ares ſunt) infirmior autem ſeipſa ab eo
empore viſa eſt. Sed hoc annis euntibus,
c multiplicis ab hinc fœturæ, atque her-
iæ reſtantis moleſtiæ, ac laſſitudini tribui
ebet, maxime cum ea infirmitas tunc po-
iſſimum eam fatiget, dum inteſtina in ſi-
um illum delapſa ſunt, quæ vbi ſupina
acet, in ſuum locum redeunt, vt in rami-
oſis fit cute pannoſa & rugoſa remanen-
e, quę prius diſtenta erat. Hæc anno
)omini 1573. diligenter obſeruaui, & in
dduerſariis meis adnotaui. Vale.

Hæc doctiſſimi Doctoris diligentiſſi-
na obſeruatio vna hiſtoria operis huius fi-
lem, herniæ reſtantis facilem tolleranti-
m, & fœtificationis ſecuturę integritatem
xplicat.

II.

VESICÆ SECTIONEM NON ESSE LETHALEM, HISTORIIS quinq; comprobatur.

CVM Medicinæ parens, Hippocrates libr. Aphoriſ. 6. aphoriſ. 18. dixerit,

Veſicæ

Vesicæ disciβionem lethalem esse, factum vt non solum apud doctos, qui sententias Hippocrateas pro oraculis (& recte quidem, modo dextre intelligantur) habent: sed etiam apud idiotas pro confesso fuerit habitum, vesicæ, intestinorum, ventriculi, &c. vulnera esse lethalia. Verum cum exemplis comprobari possit, vesicam dissectam coalescere posse, sane vt Præceptorem tueamur, non absurdũ fuerit, si cum interprete Galeno, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον id fieri, Præceptorem voluisse dixerimus. Non enim hoc loco de collo vesicæ, quod carnosum, & quotide sanari, cum lapis fuerit extractus, videmus: sed de fundo ipsius loquimur, quod propter substantiam suam nerueam, tenuem & exsanguem coalescere non posse volunt. Verum vesicæ substantiam non totam nerueam, sed partim carnosam, partim neruosam esse dicimus. Licet enim tunica interior tenuis quidem, nervea, & candidissima, omniq; staminum fibrarumue genere intertexta sit: altera tamen, quæ exterior, carnosa est: non autem similis carni musculorum (non enim eadem vbique carnis forma: quæ enim Musculorũ est, magis rubet, & mollior est, quam sit ipsius ventriculi, vesicæ, vteri, & omnium intestinorum caro, vt Galenus 7. de Adm. anat. & Comment. 6. in sextum Epidem. ex sententi-

ntia Hippocratis loquitur) ſed qualis eſt
ntriculi & inteſtinorum ſubalbida (quâ
re fuſius, volente Deo, in libro 2. noſtræ
natomes, cuius liber primus iam prodiit)
tione cuius vulnus coaleſcere poſſe dici-
us. Et licet Fallopius tract. de Vulner. ab-
ominis, capite 20. teſtetur, ſe veſicam, quæ
llula plumbea erat perforata, ſanatam vi-
ſſe: tamen hiſtoriis id comprobemus,
uod propoſitum noſtrum exiſtit.

HISTORIA I.

ANNO 1558. cum Hiſpaniarum Rex Philippus Regi Galliæ bellum intuliſſet, uo nobiles ex Marchia, qui eius militiæ ſo-i erant, & ſtipēdia ſub Rege Philippo me-bantur, cum iam in itinere cum aliis com-uribus eſſent, forte fortuna coorta inter ſos diſſentione congrediuntur. In quo ertamine is, cui à Kalckreut nomen eſt, al-rum Conradum à Bernheim infeſtiſſime loriens, bombardæ ictu petit. Verum glo-us crumenæ lamina ex chalybe obductæ, qua ictus pulueris & pilarum gerebat, ca-illiſus à latere eius reſiliit, & palmi infra mbilicum ſpatio intra corpus penetrans, eſicam homini traiicit, in eadem ſubſidēs, npetu eius ex primo afflictu fracto. Hoc ecepto ictu, equo decidit, & à Satellitibus

ſubleuatus, Lipſiam ad Chirurgos exa-
mis reducitur: qui dum vulnus ei obligant,
animaduertunt veſicam ſphærula ſauciatam
eſſe. Ibi deſperantes obligato valedicunt,
omni curationis ſtudio abiecto: nemo enim
tantum ſibi ſumere voluit, vt plagam veſicæ
inflictam ſanaret, quam ex Hippocratis A-
phor. lib. 6. aphor. 18. inſanabilem & morti-
feram didicerant: cui tamen Galenus in
Commentario ſupra eundem aduerſatur.
Sic igitur derelictus, omnique cura deſtitu-
tus ſaucius, accitis Miniſtris ſuis, domum ſe
reportari expetit, aut viuum, aut mortuum.
Quod cum facerent Satellites, & iam Tor-
gam Lipſia aduexiſſent, æger cupidus vitæ
Chirurgum oppidi peritiſſimum Leonhar-
dum Vvolcium, & me quoque precibus ac-
cerſit. At primum rem omnem vt accidiſſet
prolixe nobis recenſet: deinde gemebun-
dus opem noſtram implorans, obſecrare ſe
ait, vt deſertum ab omnibus noſtra beneuo-
lentia complecteremur, & curandum ſuſci-
peremus. Chirurgus itaque laxatis ligamen-
tis, & cognito vulneris periculo, mox vitam
ſimul atque curationem denegat deſpera-
to. Tandem mea interceſſione motus, cum
pollicerer meam quoque operam, ac fidem
coniunctorum, ſuſcipit, & religat ſummo
ſtudio. Ibi tum hebdomadas vndecim vri-
na non

na non canalem perfluxit ordinatum, ſed per plagam manauit: per eam autem omnis ſubſtantia cutis carnisque vſtulata ab ictu erat, eique materies quædam glutinoſa ex acredine lotii, ſanieque circumcirca adhæreſcens, in lapidis ſoliditatem obduruerat: ita tamen vt vrinæ meatus de die in diem exiguus pateret, qua ſtillaret, donec elapſis quinque ab ictu ſeptimanis, ſubſtantia ea vſtulata, putredine ſenſim laxata, vna cũ calculo accreto, à Chirurgo inſtrumento extracta fuit, & vrina iam immediate vulnus permanauit. Porro ſubſtantia ſoluta & exempta, ambuſtæ & lĕtæ admodum cuti perſimilis erat, duarum ſtipularum craſſitie, digiti tranſuerſi latitudine, lapidoſam eam materiam ambiens, qua vrina exitum habuerat: quæ quidem tophos, qui in thermis congelantur, fere ſuperabat firmitate, colore cinereo; tactu aſpera, vt è groſſis arenulis conglutinata. Sic igitur ampliato meatu, & purgata veſica, liberataque à reliquis ſordibus, calculis, viſcoſitate, ſanie, & aliis, quæ de globo bombardico, lotii, acrimonia conſumpto ſupererant, & orificium veſicæ obſtruxerant, vulnus ſanari rite (DEO auxiliante) cœpit: idque tam breui tempore penitus adeo coaluit, vt nec ambulanti, nec equitanti, nec

curru vecto, impedimento molestiæue es-
set. Post hæc vxorem duxit nobilis, & in hũ
vsque diem valetudine est commoda &
firma.

Historiam hanc habet Ioan. Kentmannus, libello de Calculis in corpore humano repertis, cap. 11. quem Conradus Gesnerus (cui historiam hanc annis sex post curationem communicauit) edidit.

HISTORIA II.

IN Gallia Narbonensi cum essem, circa annum 1555. accidit, dum spectacula ederentur, atque inter reliqua Taurus cum Leone certaret, vt cum Tauro fugienti Heluetius Tigurinus Regis Nauarræi Satelles se opponeret, ab eo cornibus petitus, altero in pectine circa regionem vesicæ intruso, penitus transuersim perfoderetur, atque vrina in lumborum regione emanaret: qui tamẽ Chirurgi Monspessulensis opera sanatus, sine omni incommodo diu postea superuixit. Quo exemplo, vti & aliis edocti, ea vesicę vulnera, quæ in carnosa illius parte accidunt, vel alia quoque, vbi caro illi contigua est, qua accrescente occludi & callo obduci possunt, eadem ratione sanari posse nonnunquam statuimus.

Historia hæc à Clarissimo viro D. Felice
Platero

Platero Archiatro mihi communicata fuit.

HISTORIA III.

ANNO 1581. Septembri mense, nautæ Griphsvvaldensi in Pomerania, cui Ioanni Iacobo nomen erat, culter in dextrũ abdominis latus, quatuor transuersis digitis supra pudenda defixus fuit, ita vt toto triduo vrina non per vrethram, sed per vulnus effluxerit, qui tamen hoc pacto probe fuit percuratus.

Primo ergo Enhæmata applicita, dein vulnus, nullis tamen turundis propter vesicæ metum inditis, sed linimento consolidante imposito, obligatum fuit: tum emplastrum cõueniens ex gummatibus & magnete confecto, superimpositum. Intrinsecus vero, quotidie bis haustus decoctionis Fabariæ, quæ apprime his vulneribus vtilis, propinatus. A calidis cibis abstinere, pauco potu contentum esse, & in lecto supinum se continere iussus. Hac cura vsus, triduo post vrina rursus per vrethram effluxit, & successiue penitus curatus, ita vt nec stillicidium vrinæ, aliudue symptoma molestum superuenerit.

A FELICE WIRTZIO, nunc nostrate Chirurgo.

HISTORIA IV.

PETRVS HASE, posteaquam carunculis in medio Pene constitutis laborasset tandem in scirrhum abiere: varia, irrito tamen conatu, attentata fuere, vt partes induratæ consumerentur: tandem adeo scirrhu excreuit, vt omnimoda vrinæ suppressio fuerit subsecuta, quæ per aliquot dies perstitit, donec tumor cum inflammatione in inferiore inguinis parte obortus, eo ad suppurationem accedente, aperiendum curarim. Apostemate aperto, puris parum effluxit, & statim vrina subsecuta, quæ deinceps voluntarie per vlcus, & non amplius per Penem reddebatur. Hic vltra anni spatium vixit, de nulla vrinæ retentione conquerens: sed tandem alio superueniente morbo interiit.

Ex Epistola Ioannis Bauhini, Illustr. Principis Friderici Comitis Wirtembergici, & Montembelgardensis, &c. Archiatri, Fratris charissimi, ad me 5. Ianuarii, 1587. data.

HISTORIA V.

PISCATORI Basiliensi, Gysi nominato, sarciti laboranti in teste dextro, cum subito vrina penitus suppressa esset, nec vllis remediis, vel immisso quoq; cathetere pro-

moue-

moueretur, adeoque ventris distensione conatuque mingendi assiduo angeretur, & ad extremum vsq; periculum peruenisset, consilio nostro ad sectionem sarcitis, quā aliqua ratione causam huius suppressionis esse certis coniecturis statueramus, & quæ alioquin cum mole nimia in immensum excreuisset, auferenda erat, deuentum fuit. Ibi cum sectio in inguine (vt moris est) primum fieret, Lithotomusq; in separanda carnositate, quæ eo vsque protensa erat, laboraret, casu vesicam illuc quoque nimia distensione ampliatam, productamque vulnerauit, atque vrina maximo impetu in altum prosiliit, subitoque æger omni molestia liberatus est. Postea vero teste illius lateris exsecto, sarcitim successiue mensis fere spatio amputauit: vrina interim continuo, vna cum frequenti arenularum copia per vulnus emanāte, nec per penem nisi guttatim extillante. Tandem vulnere sanato, fistula in inguinis regione remansit, per quam immisso cathetere breui, quem continuo gestat, vrinam iam toto biennio, incolumis alioquin, reddit, neque per Penem amplius emingit.

Huic sectioni Clarissimus vir Felix Platerus mecum adstitit.

HISTORIA VI.

HANC historiam ex Francisco Rosseto placet huic attexere, quæ sectioni vesicali supra eius collum factæ fauens, eadem opera pro calculi Vesicalis extractione hypogastrica facit.

Catharina Biard vidua Mathurrini Serre, domini hospitii dicti les verus gallands, in Blesiæ suburbio dicto Bourgneuf, sexaginta sex annorum, per XX. annos tam ægre & duriter cacaturiebat, vt sæpe toto mense adstricta, nec sumptis ore catharticis quicquã proficiẽs, solo enematum vsu demissis stercoribus verissimos calculos, instar auellanę, aut iuglandis podice egereret. Accidit tandem vt vasto & duriore, quam per ascitẽn aut tympaniten tumore in speciem prope scirrhoso turgescens, mirata sit per pudenda massam indigestam sibi deuolui; cui malo pro matrice præcipitata accepto, ea fieri, quæ ad vteros prolapsos faciunt, cum medicus iussisset, nec hilum ea profecissent, conuocatis secum Chirurgis Carolo magno, & Iacobo Bellaii, communi sententia agnouerunt eam massam spissam, rubentẽ, carniformem, duobus pugnis maiorem, inæqualiter duram, dumque tractaretur collisionis sonum auribus referentem esse vesicę calculis oppletæ corpus internum, põdere calculorum eo depressum, laxatis scilicet ab

ret ab eo fasce membranis, quib. ossi pectinis adnectitur, adducta secum colli Vterini parte non exigua. Sic igitur cum affecta parte cognito etiam affectu, ducta satis lata incisione in ipso Vesicę pendentis corpore, vndecim calculi inde exempti sunt, triangulares omnes, quorum nonnulli paruas pilas palmarias, quidam castaneas magnas, & mediocres æquabant, cum numerosis arenis, quos omnes vidi, & tractaui. Sic igitur repulsa cum Vtero Vesica, quo mēse toto decubuit, sede sua constitit. Surgenti autem relapsa est; nempe laxari iamdudum consuetis eius appendiculis, & solito stercorum durissimorum pondere pessum euntibus. Atqui vel sic habita, non segniter tamen negotia domestica hospitalaris per quinquennium postea versabat, subligaculo ad id idoneo vtens.

III.

EXEMPLVM VTERI CVM FOETV PVTREFACTI.

Fœtus mortuus quatuor mensibus retentus, viuente matre.

SARTORIS Basiliensis vxor, Chatarina Frechin, annorum circiter triginta, quæ

quater prius pepererat, quinto grauida fa-
cta, cum iam pariendi tempus instaret, atq;
in ipso labore fœtus quandam conuolutio-
nem, leuesque aliquot pariendi conatus
sentiret, tandem iis omnibus cessantibus,
rursum ad se rediit, ita vt licet plerunque se
in lecto & hypocausto ob imbecillitatem
quandam contineret, nullis tamen agitare-
tur doloribus, idque mensium decem spa-
tio. Quo tempore intermedio, cum an gra-
uida esset, ex eo quod supra vteri gestationis
tempus tamdiu superstes maneret mulier,
nec grauiora pateretur accidentia, in quæ-
stionem veniret, & de mola, alioue aliquo
tumore inter Obstetrices consultaretur, tā-
dem consilio meo habito (licet eam viuam
non viderim) de fœtu mortuo pronunciaui:
exhibitisque medicamentis fœtum propel-
lentibus, menses primum promoui: quibus
fluentibus, adeo leuata fuit, vt tribus inde
septimanis cibum sine fastidio sumeret, am-
bularet, & in publicum quoque sine mole-
stia prodiret: postmodum denuo rogatus
pessaria subieci, vnde mox chorda vmbili-
calis propendere cœpit: quæ tamen cum
putris esset, tandem amissa fuit. Verum cum
nullus sequeretur abortus, nullusque esset
omnino fœtum excludendi conatus, vt is
promoueretur, mulier quædam ventrem
ill

illi variis modis aliquoties compreſſit, deorſumque impulit. Quo facto, fluor vterinus, in quo putris, alba, fœtidiſſimaque materia ex vtero profluebat, ſubortus eſt, quo octo ſeptimanarum ſpatio perſeuerante, accedēte interim febre, corpus adeo contabuit, vt nihil præter duriſſimum tumorem è tranſuerſo vmbilici in ventre amplius emineret, ac demum viginti ſeptimanarum ſpatio ſupra decimum menſem, quo vterum geſtarat, tempore exacto, exſpiraret. Rogatus vt corpus aperirem, primo ventris intuitu, veſicas geminas liuidas in latere vmbilici, vbi tumor durus, inęqualis adhuc tranſuerſim eminebat, deprehendi: quibus leui negotio, cum tenuiſſimæ eſſent, diſruptis, ſtatim vertebræ ipſius fœtus, vna cum ſcapulis & coſtis obuiæ erant. Tranſuerſim enim collocatus & ſupinus, dorſo inflexo, vti in orbem conuolutus iacebat, verſus exteriora prominebat. Qui exemptus diductuſq;, adeo putris erat, vt præter cutem & oſſa, quæ tamen leui negotio diſſoluebantur, & quod fœmella erat, nihil alias liceret, vel fœtor immenſus ſineret cognoſcere. Hoc ſaltem manifeſtum erat, tranſuerſum illius ſitum, atq; eximiam magnitudinē, quam longitudo illius, & capitis amplitudo, prolixis admodū capillis iā ornata, declarabant, impedimēto

fuiſſe, quo minus in partu prodire potuerit. Sicque retentum viginti ſeptimanarum ſpatio, cōputruiſſe, & ſimul vicinas partes vndique infeciſſe. Cum vniuerſus vterus vna cum inuolucris & omenti portione aliqua, muſculisque epigaſtrii illius loci deſiderarentur, totaque illa regio pure, fœtore & nigredine infecta eſſent, & ad extimam vſque cutem, vbi veſicæ apparuerant liueſcentes, corrupta. Quo in loco, ſi ſectio ante extremam illam viſcerum corruptionem facta fuiſſet, fœtus eximi, matre fortaſſis ſuperſtite manente, potuiſſet.

Hiſtoriam hanc communicauit Cl. Felix Platerus: ſed & egomet oſſa cranii capillis ornata, poſt aliquot dies adhuc ſumme fœtentia, licet diligenter abluta forent, vidi.

IV.

EXEMPLA XIX.

VTERI, VEL EX PROCIDENTIA, VEL GANGRÆNA, vel aliter vitiati, totius citra valetudinem exſecti.

HISTORIA I.

MVLTI, abſceſſu in aliqua vitæ neceſſaria parte oborto, præter opinionem conſanuerunt, cum & iecoris fibram, & o-

menti

menti partem, peritonæique & totam vulvam subinde redemptam fuisse, nec morté inde subsecutam, memoriæ prodatur. Ægineta lib. 6. cap. 88.

HISTORIA II.

SI processu temporis id quod prolapsum est, putredinem fuerit expertũ, idipsum auferetur, nullius metu periculi. Etenim vulua vniuersa ablata, vbi computruerat, mulierem superuixisse cõmemorant. Idem lib. 3. cap. 72.

HISTORIA III.

SI pars prolapsa temporis progressu per negligentiam computruerit, & ex assidua vrinæ irrigatione, & adhærentibus sordibus exulcerata fuerit, auferatur citra vllius periculi formidinem. Narrant enim, totum vterum putrefactum aliquando ablatum esse, & mulierem nihilominus superuixisse. Ætius Tetrab. 4. Serm. 4. cap. 76.

HISTORIA IV.

RECORDATI fuerunt quidam Medici, quod aliquando putrefiunt ligamenta matricis omnia, & exit matrix omnino, & permanet mulier absque matrice, & viuit sine diminutione aliquarum suarum operationum

tionum. Et dixit mihi quidam amicus meus de quo & eius veritate multum confido, q vidit mulierem, cui omnino matrix exiue rat, & remansit viua, faciendo omnes suas o perationes naturales integre & perfecte: & sic esse debet absque dubio, cum non sit mē brum principale, nec aliquibus membris a liquas præstet vtilitates: nec præstat aliquod iuuamentum in conseruando vitam, nec in uentum fuit ad illud. Auenzoar lib. 2. tract. 5. cap. 4.

HISTORIA V.

VIDI vnam Papiæ, de qua dicebatur quod ab ea exierat tota matrix, secundū partes putrefactas in diuersis temporibus & superuixit per aliquot annos post, & erat ex nobili genere. Matth. de Gradibus Comment. ad cap. de Exitu & dispositionib. matricis, lib. 9. Rasis ad Almansorem.

HISTORIA VI.

VIDI mulierem Andreæ Salsitiæ, cuius matrix corrupta tota, emissa est, & vixit postea multis annis, exercens negotia familiaria. Nicolaus Florentinus Serm. 6. tra. 3. cap. 26.

HISTORIA VII. IIX. & IX.

POTES

POTEST vterus pati omne genus morbi, & sæpe procidit, & totus potest extrahi à corpore, durante valetudine. Vnam matricem corruptam, ego vidi extrahi integre in festa Carpi à Genitore meo, quæ sanata est, & diu vixit. Ego etiam Bononię extraxi vnā aliam integre, quæ erat gangrænata, Anno 1507. mense Maio, quæ superuixit sana. Vnam aliam scilicet matricis receptaculum præcipitatum extra ventrem & corruptum, me præsente nepos meus ex fratre Damianus extraxit integre, & in cœtu Doctorum, & multorum Scholasticorum, Anno 1520. die 5. Octob. Ista vltima nomine Gentilis, erat vxor Christophori Brianti Mediolanensis, habitantis Bononiæ, quæ hora ista 1523.10. Iunii est sana, & exercet negotia familiaria, & relatu ipsius & sui mariti, in coitu emittit semen, & habet menstrua temporibus debitis, res notatu digna. Carpus in Isagoge anatomiæ.

Auctor noster paucis historias has, Sect. 1. cap. 5. hist. 5. attingit.

HISTORIA X.

VIDI matricem mulieri Bononiensi, cū mola trusatili, hordeum & id genus frumenta degluberet, elapsam, & cucurbitæ instar inflatam, Carpum Chirurgum, me coope-

cooperante nouacula abſcindere: quam tā- dem toto biennio Bononiæ crebro mihi obuiam, & ſuperſtitem vidi, donec Bononia emigrarem. Langius Epiſt. tom. 2. epiſt. 39.

HISTORIA XI.

INGENIOSVS noſtri ſeculi Medicus V- golinus Piſanus me, licet iuniorem, aduo- candum cenſuit: vt vna cum illo mulierem quandam curaremus, quæ vuluæ pernicio- ſo vlcere vexabatur. Huius nos malitiam, o- mni ſtudio & diligentia tollere, ſed fruſtra conati ſumus: nam corrupta interim vulua, & fruſtulis comminuta deſcendens, nō pri- us fluere deſtitit, quam tota putreſcens de- cideret: & ſic mulierem ingenti malo libe- rauit, quæ licet vulua carens, ſana tamen ſu- peruixit annos decem. Beniuenius de Abdi- tis, cap. 11.

HISTORIA XII.

COMPLVTI mulierem vteri proceden- tia laborantem vidimus, cuius vterus extra computruit: Chirurgus tamen totum abſcidit ad collum vſque, & non paucis de- inde annis vixit. Auicennas totum vterum abſciſſum refert, & iecoris partem, & vixiſſe. Et Galenus lib. 4. de Vſu partium, refert ſe abſcidiſſe totum fere omentum: ſed hoc nō

adeo

deo graue eſt. Chriſt. à Vega, Com. ad aph. 8. lib. 8. Hippocratis.

HISTORIA XIII.

NOs cuidam fœminæ ætatis annorum triginta quatuor, vterum putrefactum abſcindere præcepimus; decem ab hinc annis, quæ adhuc viuit. Idem libr. 3. cap. 10. Artis Medicinalis.

Hiſtoriam hanc Auctor noſter Sect. 4. cap. 5. hiſt. 4. etiam habet.

HISTORIA XIV.

MVLIERI cuidam fere trigenariæ ſanæ menſtruali, & bene famatæ cõceptionis ſigna paulo poſt ſecundas nuptias, quas anno 1571. contraxit; cum ex priore matrimonio prolem nullam concepiſſet, apparuerunt. Progreſſu temporis obortus eſt ad partes imas & pudenda, ponderis ſenſus, dolore & vrinæ retentione adeo moleſtus, vt Chriſtophoro Mombeo Chirurgo vicino ſuo, in ſuburbiis S. Germani commoranti, patefacere ſe infortuniumque ſuum, coacta fuerit. Is viſo tumore in perinæo, fotu & cataplaſmatibus anodynis & remollientibus; dolorem ſedauit: ſed mox ad pudendi labrum interius vomica, velut ab abſceſſu rupto apparuit, ſanie ſubrubra, citrina &

pallida, multo tempore manans. Interim haud euanefcebat ponderis ille fenfus, quin potius augebatur indies, ita vt ab anno 1573. ne fe quidem in lecto in hoc illudve latus conuertere poffet, nifi admota manu hypogaftrio ad oneris leuamen: fed & tum quidā veluti globus, toto corpore & pondere fuo fibi prouolui videbatur, in quodcunque latus decumberet, nec ftans. nec fedens, alui excrementa reddere valebat, nifi pondere illo furfum manibus ad diaphragma fublato. Inceffura vix crura promouere poterat, quafi fibi femper ex interfœmineo aliquid penderet, quod progreffum remoraretur. Ex interuallis, vomica illa recludebatur, fanie folita manans: fed tum capitis, membrorumque omnium dolor, animi deliquia, faftidia, vomitus, fuffocationes, miferam vrgebant, adeo vt ab empirica muliere perfuafa, facile adducta fuerit, vt antimonium hauriret: cuius tanta fuit & tam effera vis, vt poft multas cum multis torminibus vomitiones, & aquofas per aluum deiectiones, vifus fit fibi anus procidere. Sed admonita à familiari quadam fua, cui fe videndam crediderat, haud ab ano id procidere, fed à vulua, Anno Domini 1575. Chirurgus vocauit, me, Iacobum Guillemeau, & Antonium de Vieux, qui fibi auxilio afflictæ fanitati effe-

ſemus. Expenſa re tota, & diligenter animuerſa, communi conſilio cenſuimus, id quod prociderat, extirpandum eſſe: quod ro colore, fœtore, & aliis eiuſmodi ſignis utridæ ac corruptæ rei argumenta manifeſta præberet. Ergo per duos dies ſenſim frutim & ſine dolore corpus extraximus, quod aduocatis Medicis, Alexio, Gaudino, eureo, Violaneo, & nobis vteri corpus eſſe ſum eſt. Cuius rei fidem fecere, vnus ex teiculis, qui integer extractus eſt, craſſiorue item membrana reliqua ex mola, quæ ppurata, rupto abſceſſu, ſenſim diffluerat: reuulſo omni eiuſmodi corpore meus ægra habere cœpit: & tamen ante extirpationem nouem totos dies vrina ſuppreſſa fuerat. Dehinc omnia ſibi, naturæ æ, & ſtato curſui reddita ſunt, totumque imeſtre ſana, & egregie incolumis mulier iperuixit, donec ſuborta repente pleuride, interiit. Diſſecta à me & ſedulo ſinula exquirenti, nuſquam comparuit vteus, ſed eius loco calloſum quoddam corus, quod natura, quæ nunquam in nobis tiatur, iacturam eius partis quaſi reparara, vel lacunam potius alui repletura, ſubituerat. Paræus libr. de Hominis generat. ap. 41.

HISTORIA XV, XVI. XVII.

EXACTIS pluribus annis, accersitus Chi-rurgus ad mulierem quandam in pago Grotzingen, non procul à Caluu, cui cum ex toto matrix procidua facta esset, nec Chirurgus, nec astantes mulierculæ, quæ alioquin fungebantur Obstetricũ munere, quid esset, sciebant: ego vterum esse dicebam, qui instar inuersi pilei decidisset etiam refrigeratus aliquot diebus nigrescere incepisset. Itaque ne fluxus sanguinis incideret, Chirurgo auctor fui, vt vtrinque ligaturas institueret, & postera die (erat enim infelix astrorum aspectus) abscinderet: id quod ob molestum onus mulier ipsamet serio expetebat. Resecta procidua parte, mulier melius habere cœpit, & relicta portio momento se retraxit, nulla notabili hæmorrhagia succedente. Quæ postmodum peste quoq; correpta, multis annis superstes remansit. Tandem vir secessit in alium pagum Colmbach, ad ferinas thermas situm: saltuarium enim egit, &c. Bellocatus Pręceptor meus Italus, Paduæ sublatum vterum duabus absque dispendio affirmauit. Esaias Meichsnerus de Obseru. propriis, ad Clarissimum D. Schenckium missis.

Historiæ hæ septendecim mihi à Cl. viro D. Io-

D. Iohanne Schenckio de Graffenberg, Friburgensi Medico, ex magno suo Obseruat. opere, transmissæ fuere.

HISTORIA XIX.

VXOR Cantoris Iaurauiensis (Silesiæ vrbs est) gracili admodum corpore, naturæ biliosæ, nonnihil ad melancholiam declinans, in partu ab Obstetrice quadam inclementius, quam par est, tractata, cum graui & acuto vteri dolore, vinculorum eundẽ sustinentium, vel ruptorum, vel luxatorum, saltem causa, structuræ vitium passa est: idcoque post partum aliquoties vteri substantiam, in pudendi sinum, non extra tamen eundem sibi prolabi sensit, eoque plus, quo plus oneri alicui subleuãdo eniteretur. Hoc malo per annos aliquot durante, neque in peius, nec melius vergente, bis prægnans facta, difficilius quam antea peperit. Et paulo post domum scopis mundãs, mensa quadam onusta sublata, vteri corpus magna cũ molestia extra sinum ipsi prolapsum est: quod tamen fomentis decentibus calefaciendo, molliter loco suo ipsa restituit: licet postea leui momento rursus exciderit. Hinc menses primũ inordinate fluere, vterus male affici, nonnunquam suffocari, caput scotomiam pati cœpit. Subsequẽte assiduo flu-

xu albæ & acris materiæ, itemque ſanguini interdum corrupti, & in grumos colle-cti. Et cum parum obtemperaret, in ma-principio Medicis, in peius omnia ruere, a-que ex fœdi odoris materiæ effluxu, dolore-que loci eiuſdem continui, vlceris maligni vel apoſtematis ſuſpicio oriri, quod & euen-tus teſtatus eſt. Nam poſtquam vterus ſæpi-us hoc modo excideret, vt vrinæ vias aliquã-do omnino præcluderet, ægrotantique gra-uiſſima ſymptomata inueheret: quamuis manu prudentioris Obſtetricis aliquoties ſuo loco reſtitueretur: attamen perforatu tandem, atque inuerſus eſſe, ante pubis ori-ficium dependens, & copia vrinæ impletus deprehenſus eſt. Idcirco meo conſilio leui-ter compreſſus, vrinam exceptam per fora-men, proculdubio ex corroſione factum, re-uomuit, adeo vt inuerti rurſus & ſubleuari melius, inque ſinum pudendi rurſus inſeri potuerit: quamuis priſtino ſuo loco reſtitui ob dolorem nequiret. Spatio igitur vnius menſis malo hoc ter quaterue recurrente dictoq; modo vrina expreſſa, vniuerſus de-niq; vteri interior venter, totus corruptus & lacer excidit, intollerabili fere fœtore depē-dens, quem nullo prorſus ſenſu præditum vtpote partem emortuam, & gangrænoſam Obſtetricem excindere vnde & vſq; quaq; iuſſi

[i]ussi. Locum vero affectum, vapore odora-[t]arum herbarum & seminum decoctorum [f]oueri, à quo etiamsi meliuscule habere cœ-[p]erit, vrinamq; liberius emiserit, quid tamē [p]ostea factum sit, discedens non resciui.

Historiam hanc D. Christoph. Rumbaum Medicus Iaurauiēsis, mihi (cū apud nos summum in arte titulū assumeret) cōmunicauit.

HISTORIA VTERI PRÆcipitati, & gangrænam iam patientis, cathæreticis consumpti à Rosseto.

VTERVM medicamentis deterentibus consumi posse, ratio dictat, & exempla probant, quod Blesiæ à docto sed industrio (si quis alius tunc fuit) Chirurgo Maupasio, & à Carolo magno eius socero feliciter antehac præstitum fuit, vt ex communibus illorum diariis diligenter didici.

Blesiā venerat ex oppidulo Chasteaurenault dicto, q̄dā primi illic nominis Matrona, cui iamdudum ꝓpendulā matricem gestāti, ea ob æstatis ardorē ita incaluerat, vt tādē liuida, ac fœtens in gangrænā tota opputresceret, eiusq; bona pars spōte frustulatim excideret. Quod vero ex illa adhuc viuum & sanū superat, metu depascētis cōtagii à mortuo ac putri separatum excedente medicamēto fuit, atq; ita derso eo ꝙ iuxta viuum

ſupererat ſordidi, id eius, quod pauculum e: Vtero ſupereſſe videbatur intro ſponte re ceptum eſt. Quo ex tempore domum re uerſa diu, incolumiterque ſuperuixit.

Hac hiſtoriola monentur Chirurgi, ne temere ad illa ſectionis, vſtionis extrema remedia, leuioribus his neglectis, accedant: memores Hippocratici conſilii, aphoriſtice pronunciantis; quę victu non curantur, medicamentis curari, quæ illa negligunt, ferro, quæ ferrum igne, quo nihil agente, ſpem curationis nullam ſupereſſe certum eſt.

HISTORIÆ DVÆ QVÆ exiguum eſſe ſenſum Matricum interiorum atteſtantur: à Franciſco Roſſeto.

PRÆTER tam rationes, tam auctoritates ſententiam noſtram firmat, hiſtoriarum aliquot αὐτοψία, ex quibus haud paucis duas ſolum tractabo, ſed paulo explicatius. Priorem illuſtriſſimæ cuiuſdam è vetere Ducum Armoricorum, & Principum Rohauicorum proſapia noſtratis matronę in Belſia. Alteram noſtratis etiam cuiuſdam pauperculæ mulieris. Quantos vtraque interioris Vteri abſceſſus citra vllam doloris, aut certe notatu effabilem vehementiam diu pertulerit, ex hiſtoriis mirabundus perdiſces.

Anno

Anno Dom. 1578. adhibitis quibuſdam
ex ea familia propinquioribus, mortuæ ab-
domen nouacula transfodimus, vnde nullus
flatus erupit, qui agitata cerei accenſi, ad-
motiq; flamma Tympaniten argueret, nul-
la aquæ guttula, quæ Aſciten proderet, toti-
us accuſatum. Ergo circumſectis quam lon-
giſſime latiſſimeq; fieri potuit, & ſimul ſub-
latis omnibus abdominis continentib. par-
tibus, nullo viſcerum aut inteſtinorum (vt
moris eſt) deſuper apparente, admiranda V-
teri vaſtiſſimi moles, orbicularis, quoquo
verſum expanſa, omnibus interaneis ſubter-
latentibus incumbens, nulli tamen vicino-
rum tot corporum præter naturam adhæ-
rens, in conſpectum ſe mox obtulit, appen-
dicibus, ligamentis, & radicibus duntaxat
firmata ſuis, ſed iiſdem multo varioq; topho
duratis, glanduloſa congeſtione tumefactis,
& ab incumbentis eius ponderis grauitate
ad liuorem vſque proculcatis: qua de cauſa
aliquanto ęgrius ad latera, quam antrorſum
manibus noſtris moueri ea moles poterat.
Quia vero nō niſi ea ablata ſpectandorum,
quæ ſuberant corporum libera fiebat facul-
tas, eo quod tanta eſſet, quantam vix duo
brachia cōplecti poſſent, viſum fuit ab imo
eam reſecare. Id ex arte facturis vt tota Vteri
ſubſtātia integra ſeruaretur, neceſſe fuit cir-

cumamputare adnata in imis eius partibus innumera quędã ſcleromata, glandulis confuſa, quæ tres & amplius libras magni ponderis ſuperabãt. Sic circumcidendo ventum eſt infra orificium matricale, vbi eius collũ vinculo duplice valide conſtrinximus, ne ſi hiaret, tunc efflueret ꝙ molam feciſſe, vel vterinũ hydropẽ nonnullis viſum fuerat. Sed cum è vinculis quo erat pondere erepſiſſet, nihil tamẽ ex vteri cauo effluxit. Integrũ id corpus in alteram trutinæ lancem miſimus. Pondus erat 37. librarũ Pariſiẽſium, ad quas accedentib. illis trib. totum vteri pondus reſultabat ad libras mercatorias 40. Id extrinſecus vniuerſim ſic erat rotundum, vt tamẽ multis ſuſq; deq; locis obſcure & inęqualiter ſubſideret & ꝓtuberaret, nõ eadẽ vbiq; velut materia cõſtare apparẽs, ſed in multis diſcolor, imis eius radicib. duriorem, ſuperis autem partib. verſus fundum molliorem tactũ ferentibus. Color ei ex pauco plumbeo ſubalbidior, quodã ad ſplenẽ loco ſubliueſcebat, alio ad dextrũ ile obnigruerat in ſphaceli modum, iis quas circũquaq; preſſat partibus cõcolor. Hæc ergo de externa eius matricis facie. Cæterũ ne qd ꝑturbate fieret, Vteri fornicẽ viſuri, relictã de induſtria vterini colli particulã cũ eius orificio abſq; omni vitio deprehẽdimus. Inde cauitatẽ adeũtes, qã puſillã (vt q̃ à circũſtantib. arctaretur) ſed vbiq;

biq; incolumem, nec vllo penitus ad latera
umore aut intra eius ſpaciũ inane humore
occupatã cõpimus. Quocirca exertũ, & pe-
ui impoſitũ enormẽ globũ manib. prehen-
dentes, eo figurauimus ſitu, quo in fœminæ
viuẽtis & ſtãtis ventre ſedebat. Tũ ex cõfoſ-
ſa ad vnũ digitũ ꝓfunde, & vulnerata 4. digi-
tis in longũ parte eius anteriore (vbi exſtare
videbatur tumor quidam ſubmollis) magna
vis materiæ heterogeneæ, ex ſpõgioſo quo-
dam vulneris cauo effundi cœpit, varie refe-
rens conſiſtentiã, & colorẽ mellis, terebin-
thinæ, butyri fuſi, pulticulæ coctæ, gypſitum
molliti, tũ durati, calcis humefactę, arenæ,
capillorũ, quorũ omniũ q̃dam mixta, q̃dam
ſeparata videbãtur, ſine vlla puris ex abſceſ-
ſibus manare ſoliti ſpecie, vel putredinis fœ-
tore: & quo ad ima ꝓpius accedebatur inci-
dẽdo, eo ſpiſſiora cõtenta ſe offerebãt, in q̃
conſiſtentiã reliqs, ſupiorib. illis craſſiorem
coiuiſſe ea oportebat, lõgiore ipſorum in iis
locis infimis mora, q̃ in ſupioribus. Ab imo
.n. hypogaſtrio tumor ille dudum incipiẽs,
paulatim ad ſupiora ſuccreuerat, vnde ſum-
pta à principio nobis fuerat ratio ſtatuendi à
ſitu & loco affectũ fuiſſe vterũ. Cæterũ ſpiſ-
ſiora illa q̃ dixi, & inferiꝰ ſtabulãtia corpora,
partim ſupficiariæ eius corporis quaſi cuti
adnexa, partim ſupfluis partib. illis ꝓfundę
permixta erant, nõ vnius omnia ſubſtantiæ,
coloris,

coloris, craſſitiei, glandulasque membraneas, cartilagines, neruos, oſſicula, informia hyperſarcoſi ægre ſeparabili veſtita referebant. Rurſus vterinam cauitatem genituræ receptricem ſtudioſe perquirendo, ſaniſſimam animaduertẽtes (quod toto morbi naſcentis, creſcentis, & ad extremum producti tempore certis rationibus conieceramus) id vitii nihil aliud à principio, & antequam in eam velut puris heterogeneam ſpeciem veniſſet, fuiſſe deprehendimus, quam Sarcoma quoddam heterogenium, quod ſic in ea ad Vterum ipſum, & in eius ipſiſſimo corpore, non in concauitate concreuerat, vt fere in virorum ſcrotis, ad teſtes & epidydymida, membranasque teſticulares, & ſcrotũ ipſum muliebri Vtero reſpondẽs talia corpora accreſcere ſolent. Toto autem (quod mirum videbatur) fere morbi tempore, menſes ſuo more, modo, & tempore naturaliter deſcẽderant, in omnibusque ſuis actionibus, naturalibus, vitalibus, animalibus, optime valere videbatur, bene appetens, non male cõcoquens, probe excernens, libere ſpirans, placide dormiens, domeſtica negotia regẽs, genio indulgens, hilariter ſe gerens, quadriga ſæpe, nonnunquam lectica, ſæpius pede, tam longum iter in ambulacris dimetiẽs, vt ſe comitantes quoſuis iocabunda delaſſaret:

quod

quod identidem vidi illam ad fontes medicatos ex consultantium consilio (cum nihil aliud possent) peraegre proficiscentem, cum eius comitatu prosecutus.

ALTERA HISTORIA exigui sensus Vteri interioris, eo depulso foras.

ANNO Dom. M. D. LXIV. cuidam Praegentię per septennium apud Renondum dominii Nemaurensis redemptorem ancillanti, & postea aetate iam grandiuscula in vxorem ductae à Thoma quodã viculi Iaruillae dicti vinitore, cum aegre (vt grandaeuis primum nuptis accidit, aut forsitan imperitae obstetricis culpa) peperisset, sic prolapsus est Vterus, vt cum restitui non posset, pendentem per duodecim annos eũ circumferret rubentem, pedalis longitudinis, crassitie pugno ter maiore, horrido aspectu, eo quod secum magnam partem intestini recti sibi retrorsum adhaerentis, & connexi, atque colli vesicalis, sibi antrorsum contigui detraxisset, sic vt obliteratis, & secum cõfusis earum partium meatibus, stercora, lotia, flatus, vellet nollet semper exeũtia, non nisi per eam massam deponeret: quã licet sacculis ad id compositis exciperet, intollerabili tamen eorũ sordium foetore coacta,

cta, à ſodaliũ vicinarum ꝓpinquo congreſſu ſecedere ſolebat: ꝙ illi p̃ pudore quam dolore moleſtius erat. Toto enim illo decennio, aut vitibus cum marito colendis, aut agris ſarriendis, aut culmo ad ignem (lignorũ inopia) comportando, aut in ſpicilegiis, aut racemationibus ſtrenue victum quęrebat, plerunq; Nemorum, Puteolos, Caſtrolandonem vrbeculas ad mercatum ſe conferẽs, alioqui ægrotare inſolita. Tandem vero febre continua, ibi tum populari per quatriduum ægrotans ſublata eſt. Nihil deterius ſolito in vetere illo morbo tunc ei accidiſſe, duę eius vicinæ (quæ ægrotanti & morienti adſtiterunt) mihi ſunt teſtificatæ. Similis eſt fere hæc hiſtoria affectui iam memorato Catharinæ Biard Bleſenſis, cui veſica prolapſa, & calculis turgens, non quidem inteſtinum, ſed Vterum ſecum detraxerat, in collo magis, quam in fundo dolentem, quæ tamẽ vtcunq; curata, & pro tempore ſibi reſtituta fuit, calculis compluribus inde extractis.

V.

DE PESSARIIS.

PESSARIORVM duo ſunt genera: alia enim in ceruicem ſolum vteri induntur, & quibuſdam Lemniſci dicuntur: alia in ꝓpriam vteri cauitatem intruduntur. Horum mate-

ateria diuersa est: aliqui enim ex sola cera: i ex subere, cera tecto: alii ex ferro albo, ra obducto: alii ex argento, aut auro exca- to conficiunt. Horum etiam figura diuer- existit: alii enim ouali, alii rotunda, alii ex tunditate oblonga & obtusa, alii inæqua- bus lateribus aut in angulos obtusos, alii rma cordis depressi efformant: sic aliqui erforatos, aliqui non item, effingunt. Ve- im diuersimode etiam induntur: alii enim l alterum extremum funiculum alligant, uo cum lubet extrahere, possint: alii absq; iniculo intrudunt: ita tamen, vt cum vo- int eximere possint: alii denique nunquam imunt, vt sunt illa, quæ ad vteri capacita- em intruduntur. Et licet Auctores de his, um de vteri agunt procidentia, quædam roponant, attamen placet Pessaria, vel Cir- ulos, quibus Pessariorum loco in vteri pro- dentia nostrates vtuntur, proponere.

ESSARIORVM FORMÆ.

NOSTRATES filum sumunt subti- lissimum, quod delicate obuoluunt, lobum ouali figura, ouo tamen paulo mi- orem, efformant, quem cera virginea ob- egunt, ac in vteri collum indunt. Solet au- em globus hic, dum menstruis laborant, labi.

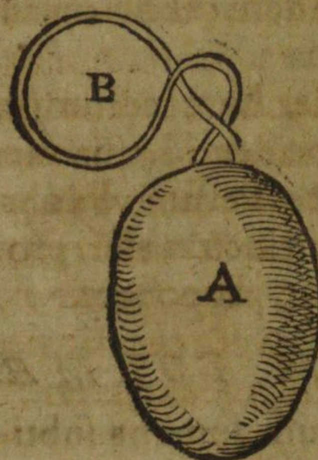


Alter

Alter modus.

ALIÆ vero hoc pacto conficiunt: accipiunt nucem iuglandem excauatam quam cera virginea affabre obducunt, forma & magnitudine fere oui gallinacei, & in internam vteri concauitatem Obstetricis opera ingeri patiuntur. Quod vt facilius fiat fluxu menstruorum fere desinente, fotubus ac insessibus malacticis ad oris vteri relaxationem vtuntur: dein, Pessarium indunt: tum, locum astringentibus & corroborantibus fouet & decubitum supinum atque tranquillum præcipiunt. Tale Pessariũ apud nobiles Germaniæ matronas, si vteri procidentia laborent in vsu esse consueuit: cuius hęc est forma:

Pessorum ouatorum effigies.



A Monstrat Pessarii corpus.

B Funiculum (si quis velit) ad femur religandum.

CIRCVLI VTERINI.

PESSA-

PESSARIORVM loco in vteri procidentia, circulis aliquæ vti ſolent matronæ: quare circulorum formam à ſocru mea, P.M. (quæ in arte medica fuit verſatiſſima) mihi communicatam, quibus in multis vſa eſt matronis, proponam.

Accipe radicem Vitis ſylueſtris, & ex ea circulos rotundos, modo maiores, modo minores, pro ceruicis vteri magnitudine, paruitateue conficito: dein accipe Ceram virgineam q.ſ. cui adde Reſinæ albæ, aut Terebinthinæ parum, liquefiant ſimul: tum circulos prædictos huic ceræ reſinæ mixtæ toties immergito, vſque dum craſſitiem debitam acquirant.

Circulus talis in vteri collum inditur, qui ſi minor ſit, quam oporteat, excidit: ſin vero iuſtam habeat magnitudinem, ſine vlla noxa remanet, nec facile elabitur: & melius eſt vt non eximatur, ſed vt vſq; dum ſponte excidat, relinquatur: quod ſi vero excidat, nec dum curata ſit mulier, alius indendus erit.

Circulus alter.

IOHANNES BAVHINVS, Illuſtriſſimi Principis Wirtembergici, &c. Archiater, frater meus Chariſſimus, ad procidentiam vteri Circulos ex filo argenteo rotundo cum furca trifida ex eadem materia parata, con-

fici curat. Hic sine vi in collum vteri intr ditur, qui interdum facile, nisi educatur, ha ret: sin vero à pondere vteri propellatu fascia retinendus erit. Hactenus de PE SARIIS.

VI.

DE SVPERFOE TATIONE.

SVMMVS Medicinæ dictator 5. Aphor 51. *Quæ vtero gerunt, iis os vteri comprimi*, d xit: & Galen. in Comment. *Si os vteri claud tur, conceptionis indicium statuit.* Hinc factum vt pro confesso fuerit habitum, os vteri i prægnantibus non reserari, cum 14. de V part. 5. Galenus dicat, à conceptu vsque a tempus ipsius partus ita occlusum esse os v teri, vt ne quidem apex alicuius acus in possit. Verum rationibus, quæ in hanc re adduci possent, in præsens relictis, dicimu os vteri etiam in prægnantibus reserari: ex eo liquet, quod mulieres etiam grauid sperma reiiciant: probatur quinetiam e emplis superfœtationis & molarum, qu post fœtus conceptionem generantur: n huic rei aduersatur Anatome, facile eni id fieri posse, ea nobis ostendit: secundi enim dicta tunica, vni tantum vteri par adha

hæret, vt recte nobis Valuerda in sua pro-
pnit Anatome. Sed superfœtationum ali-
quot exempla proponamus, quæ rationes
contrarium sentientium satis infringent.
Verum Plinii verba, quę in hanc rem habet,
afferamus, dein nouis historiis, Germanico
sermone mihi communicatis, rem compro-
bemus.

Plinius libro 7. capite 11. Naturalis histo-
riæ, inquit: Præter mulierem pauca anima-
lia coitum nouere grauida: vnum quidem
omnino, aut alterum superfœtat. Extat in
monumentis etiam Medicorum, & quibus
talia consectari curæ fuit, vno abortu duo-
decim puerperia egesta. Sed vbi paululum
temporis inter duos conceptus intercessit,
vterque perfertur: vt in Hercule & Iphiclo
fratre eius apparuit: & in ea, quæ gemino
partu, alterum marito similem, alterum a-
dultero genuit. Item in Proconnesia ancil-
la, quæ eiusdem diei coitu, alterum Domi-
no similem, alterum Procuratori eius. Et
in alia, quę vnum iusto partu, quinque mē-
sium alterum edidit. Rursus in alia, quæ se-
ptem mensium edito puerperio, insecu-
tis mensibus geminos enixa est. Hactenus
Plinius.

HISTORIA I.

ANTE annos circiter triginta, Ioanni Pflieges, rustici vxor, in Rixheim, Suntgauiæ pago, duobus Basilea miliaribus, gemellos vtero gestauit, quorum primus iusto post partum annum vnum superuixit: alter vero sex septimanis post fratrem suauissimam hanc primum aspexit lucem, qui non ita pridem adhuc (octo habens liberos) in viuis fuit.

HISTORIA II.

CHRISTIANA SCHLECHTIN, Michaelis Vogel, Prætoris pagi Bőllickheimensis (duobus cum dimidio Basilea miliaribus) vxor, priori marito, cum quo decẽ habuerat liberos, defuncto; prędicto Prætori nupsit, & circa quinquagesimum circiter ætatis annum grauida facta est (postquã in vtroque matrimonio annis fuisset triginta.) Gestationis tempore completo, Anno 1575. Aprili mense, & quidem die Dominica, circa diem S. Georgio sacrum, doloribus partus corripitur, puellã feliciter, quæ postmodum Maria nominata, enititur, quæ dies solum quindecim superuixit. Finito puerperio, cum ad consueta properaret munia, septimanis quinque, & totidem diebus post primum partum, dum in vineis esset, nihil minus quam de altero partu cogitans, nouis dolori-

oloribus partus corripitur: quare domum uersa, filium, qui patri factus est cognominis, enixa est. Post hunc partum amplius vero non gestauit: verum vt parentes, sic & ilius, in hodiernum adhuc diem viuit.

HISTORIA III.

ANNO Christi 1584. posteaquam vir nobilis, D. Philippus Ludouicus ab Hirshorn (cuius sedes fuit in Palatinatu, tribus ab Heidelberga miliaribus: in oppidulo, quod eiusdem nobilis viri nomen sibi védicat) rebus humanis exemptus esset, neque ullum post se hæredem reliquisset: vidua interim ipsius vterum ferente: statim ipsius defuncti agnati, & feudorum successores (vt qui vehementer dubitarent, ferretne masculum grauida vidua, an potius fœmellam) nō solum omne ius successionis feudorum, in omnem euentum, à feudorum dominis obtinuerant: verum etiã quia libenter plenam & fundamentalem notitiam omnium feudorum & redituum habuissent: ideo statim à morte prædicti nobilis, superstitem ipsius viduam, adhuc immaturam defuncti mariti mortem lugentem sua in domo operuerunt: eique claues ad cryptas & cellas è lumbis, non sine vi & vehementia detraxerunt. Quæ res adeo miseram & tristem vi-

duam affecit, vt coniectis in verticem suum manibus, vociferari, & eiulare magis cœperit: vt quæ grauiter molesteque huiusmodi sæuitiam & agendi modum ferret. Quin etiam paucis interiectis diebus, tandem peperit, & quidem egregium puellum, sed mortuum, & caluaria carentem.

Cæterum cum agnati & hæredes defuncti Nobilis, ea de re certiores facti essent, persuaserunt sibi, suam ipsorum spem iam expletam, & ipsos sui compotes voti factos fuisse. Quare ius suum in vtenda, fruenda hæreditate feudorum persecuti sunt. Sed Deus Opt. Max. velut è saxo alium partum masculum, & paternorum bonorum hæredem viduæ illi mœstæ & desolatæ suscitauit, atq; donauit.

Etsi enim non ita pridem puellum enixa esset, tamen subtumida à partu remansit, nihil aliud suspicata, quam vel tumorē præter naturam, vel aliquem morbum in suo residere corpore. Id quod etiam aliquibus Medicis (quorum consilium separatim requisitum & auditum est) visum fuit. Causam enim morbi quiduis aliud existimarunt, quā quod ipsam grauidam adhuc esse, suspicarentur. Quare consilium ei dederunt, vt ad Thermas fontis acidi ad Rhenum (bey Elsal am Rhein) sese conferret. Ad quas illa

Thermas

Thermas, secuta ea in re Medicorum consilium, vt vidua mœsta & orba, vnica ancilla comitata, profecta est.

Verum enimuero vt tandem mense Iulio 1584. eo loci venit, ob Thermas: accidit, vt ibi inueniret Electoris Saxoniæ Augusti (qui paulo ante in fata concesserat) viduam: nec non alios, aliasq; Principes: qui ita loca pręoccuparant, vt ipsamet in diuersorio locum manendi non inueniret: præsertim cum nemini notum esset, quæ, qualisue matrona foret, quæ vnica tãtum ancilla comitata venisset. Porro tandẽ eius loci Præfecto quænam esset, significans, & suum ei casum, qui non ita pridem acciderat, commemorans: ęgre ab ipso hospitium ad sequentem noctem obtinuit.

At vero ea ipsa in nocte, cum iam decima ageretur hebdomada, à priori & proximo partu, Deus Opt. Max. ipsam & mœstam atque adflictam, & apud peregrinos, pulcherrima prole mascula, eaque viua, ditauit. Id quod statim fando peruenit ad aures Illustr. Principum.

Et quidem ei Elector Moguntinus lautũ ac nobile puerperium instituit: defunctus vero Elector, eidem mille Thaleros dono dedit. Quin etiam omne ius hæreditariæ successionis & feudorum ab aliis repetitũ,

& huic ipſius filiolo, hæredi videlicet legitimo, reſtitutum eſt.

HISTORIA IV.

ANNA CANCERINA, Chriſt. Schollers Sutoris noſtratis vxor, cum iam annis aliquot fuiſſet in matrimonio, aliquoties grauida facta, feliciter enixa eſt: dein cum rurſus vtero geſtaret, accedente debito partus tempore, poſteaquam toto triduo leuibus doloribus partus fuiſſet diuexata, Anno 1587. Ianuarii 25. hora 6. matutina, caſu Embryonem è corpore elabi ſenſit, qui digiti vnius longitudinem æquabat: verum eadem die veſperi ad horam ſextam maximis conatibus partus diuexata, alterum iuſto partu fœtum perfectum & viuētem excluſit. Ambo autem, vt narrauit Obſtetrix, vna continebantur ſecundina.

VTERVS BIPARTITVS.

ANNE mulieres eæ, quæ ſuperfœtare ſolent, aut plures fœtus, quam duos generant, bipartitum vterum habeant, quemadmodum canes, lepores, & ſimilia animalia, quæ multos generant fœtus, mihi dubium mouit Fratris mei chariſſimi Iohannis Bauhini obſeruatio, qui circa annum 1565.
dum

um ordinarius esset Lugdunensium Medicis, & Chirurgis Anatomen demonstraret, in quadam puella vterum bipartitum, qualem canes habent, obseruauit: quod vt rem valde raram, doctissimis Medicis Lugdunensibus, ac multis aliis demonstrauit. Ea ergo de re, Anatomici, si mulierum corpora talia occurrant, cogitabunt, cuius nomine hoc proponere libuit.

Superfœtare alias solent hæ, quarum Vteri os, post primum conceptum non ita valde clauditur, vt libro de Superfœtatione HIPPOCRATES demonstrauit.



AD LECTOREM.

ETSI Auctor noster Historias quatuor, quæ apud Cornacem habentur, breuiter capite quarto sectionis quartæ attigerit: tamen cum multa, quæ & eleganter & planius rem explicant, à Cornace addantur, placuit hoc loco (cum non videretur æquum Rosseti orationem continuatam interrumpere) ipsius Auctoris verba subiungere: quibus subijciemus aliquot admiratione dignas ex nostra obseruatione Historias, non multum à proposito alienas.

MAT

MATTHIÆ CORNACIS PHILOSOPHI, ET MEDICI ROMANORVM REGIS PHYSICI,

historia gestationis fœtus mortui per annos plus quatuor: qui tandem opéra, & consilio Medicorum ex vtero ita per aluum, Deo adiuuante exsectus est, & membratim exemptus, vt mater, viua permanens, integra restitueretur sanitati: atq; post biennium denuo conciperet, vt secunda testatur Historia.

HISTORIA PRIMA.



ANNO Domini 1545. quædam conciuis Viennensis, nomine Margaretha, filia wolfgangi Karlinger ciuis Viennensis: vxor vero Georgii wolczer, hospitis eo tempore ad ædes Rubri Cancri appellatas Viennæ: postquã antea etiam enixa esset aliquos liberos, concepit anno ætatis suæ 25. omnia deniq; habuit signa felicis impregnationis: fœtum insuper temporis progressu sensit, ante festum

D. Bar-

D. Bartholomæi eodem anno, valentem, & strenue sese mouentem, vsque ad festum D. Lucæ sacrum. Quo sane illi tempore superuenerunt partus dolores adeo vehementes, vt antea experta iam sæpius ipsa, iamiam se crederet enixuram. Statim igitur aduocari iussit matrem, & vnam ex suis sororibus: acciri etiam obstetricem. Quæ cum aduenisset, statim re animaduersa, iussit omnia ad manus esse parturienti necessaria, hæc verba adiiciens: Statim, Deo volente, puellum natum habebimus: & quemadmodum postea euentus comprobauit, vera vates extitit. Interea prægnans in sedem parturientium consedit, & cum instanter admodum à circumstantibus mulieribus admoneretur, vrgeretur etiam ab obstetrice, omnibus nisibus elaborauit ad pariendum: in quibus, heu, nimium vehementibus conatibus, fragor quidam increpuit satis sonorus: quiq; non temere argueret magnam vim vel fœtui, vel matri illatam fuisse, vel certe cõquassatum infantis caput in partes discessisse. Ab eo fragore viuacitas fœtus deprehendi amplius nullis argumentĩs potuit. Grauida inde maiorem in modum cœpit ęgrotare, ac propterea in lectulum suum reducta, & reposita est. Interim lac accurrens, quod parturientibus vsu venit, vbertim vbera repleuit,

it, adeo vt ſtillatim etiam è papillis gliſcentibus coloſera deflueret, ſpectantibus multis, & iis honeſtis, ac prudentibus mulieribus, quæ dies, noctesque aſſiſtentes, præſtolebantur felicem partum. Dum vero res ita protraheretur, ſemperque maior difficultas, minor vero ſpes eluceſceret, deliberatũ eſt ab omnibus, quæ tum præſto erant, & tum in eam ſententiam, vt plures obſtetrices accerſerẽtur in rem præſentem, aliquod forte ſalubrius allaturæ conſilium. Sed ex harum etiam aduentu nil miſeræ adminiculi acceſſit: neque quicquam ab his in medium dici potuit, vel conſuli ſalutare, præterquam quod vna ex iis iudicatum habebat (& fortaſſe non male) rem nimis feſtinatam fuiſſe, os ſacrum nondum ſatis hiaſſe. Nihil itaque etiam tum effectum datum eſt, geſtansque Vterum mulier tandem per multas ſeptimanas grauiſſime decubuit, ventris tumore, duritie, fluxu qui ſuperuenerat, doloribus nihil remittentibus. Quæ omnia, continuæ deniq; corporis graues afflictiones, animi perculſiones ad ſummam deſperationem miſeram videbantur compellere, effeceruntq; vt ad tentanda omnia omnium conſilia animum aduerteret, ad vſurpandas omnium medelas doctorum & indoctorum, Chriſtianorum, & Iudæorum. Quæ tamen

men

men nequicquam adhibitæ, auxilii nihil, plurimum mœroris,& deſperationis(cũ res difficilis ad impoſſibilitatem videretur vergere) attulere. Hiſce periculorum, & ærumnarum aceruis circumuēta, atroci inſuper ventris, ac ineuitabili onere ſumme implicita mulier per quadriennium vſq; ad annum Domini 1549. ſemiuiua perdurauit. Sed quod prætereundum hoc loco non eſt, propter has enumeratas à nobis difficiles calamitates, miſella inſuper afflicta eſt defluxu continue putrilaginoſo, qui per locum muliebrem erumpens, totum hoc quadriennie tempus durauit, ita tamen, vt aliquando parcius, aliquando copioſius profluens, diſpari ratione mulierem affligeret, ceſſaret tamen nunquam. Cruciatibus igitur hiſce, ac grauedinibus diu perſtantibus, tandem natura (quæ ſemper indiuiduum conſeruare contendit) acore, & copia putridi humoris non euicta, ſed compulſa (vt poté cui inferna humoris ſubductio non ſufficeret) ad vmbilicum, matricem ipſam, totum denique abdomen, multis alioquin partibus munitum perfodit. Foramen igitur factum eſt primo anno Domini 1548 in loco prædicto, ex quo multum ſanioſi fœtidiq; mucoris profluxit. Succeſſu deinde temporis poſt aliquot menſes, adhibitis ex-

tern

ternis emplastrorũ adminiculis, aptio coã-
nit, posteaquã, vt videtur, colluuies humo-
rum nociuorum abunde excreta esset, vel a-
liquãtisper pro necessitate euacuationis di-
minuta. Sed ꝙ efflictim obseruandum est,
paulo post ann. Dom. 1549. mense Iun. cum
scilicet multa putrida superfluitas omni cõ-
natu mox ꝑ naturam expellenda, iterũ col-
lecta esset, natura denuo eodem consilio &
via, proximo in loco, non ita procul à priore
apertione distante, per ventrem iterum per-
rupit, & affatim eduxit necessario euacuan-
dam purulentiam.

In hoc foraminulo exhibebatur omni-
um conspectui, & tactui os quoddam, quod
euentus postea (resecta aluo, & matrice)
comprobauit, infantis fibulam sinistri bra-
chii fuisse. Durauit iterum hæc apertio eo-
dem statu, & effluxu, cum magna fœminæ
in vtero habentis virium prostratione, ad
menses aliquot. Cum autem periculi ma-
gnitudo, dolorum, fœtorisque intolerantia
indies magis ac magis ingrauescerent, vide-
renturq; omnia ad interitũ spectare, ipsaq;
miserrima ꝑ cruciatibus immẽsis, animi cre-
bris deliqꝫs iamiã crederet sibi exitũ immi-
nere, denuo iniit consiliũ asciscẽdi medicos:
si fortasse ex singulari Dei misericordia felix
horula salubris consilii elucesceret: si deniq;
Deo

Deo ita diſponente, in hora contingeret quod non contigiſſet in annis. Vocati igitur ſunt Chirurgi tres: aulæ regiæ Chirurgus Sixtus wirt: Paulus Dirlevvang, vrbis Viennenſis ordinarius Chirurgus: & Petrus winckler: qui cum aduenissent, rem omnem intuiti, atrox periculũ præ oculis eſſe animaduerterunt: ſimulq; moderate omnes vnanimes reſpõderunt, maius eſſe negotiũ hoc quam vt ipſi quicquam certi in hoc caſu ſtatuere vel debeãt, vel poſſint: accerſendos eſſe medicinæ aliquot Doctores, quorum cõſilia merito accedere debeant: & ſi quid in re tam ardua faciendum ſupereſſet, ſibi conſultum videri, vt id ex eorum matura deliberatione proficiſcatur.

Acciti igitur ſunt Doctores duo, Ioannes Enzianer, & Matthias Cornax: alter vir ſenex, & reuera miles (vt dicitur) emeritus: hic publicus Medicinæ in Viennenſi Gymnaſio ordinarius profeſſor. Qui cum veniſſent, aliquoties poſt crebram inſpectionem, ægræ virium explorationem, circumſtantiarum diligentem inquiſitionem, nihil aliud videbant ſupereſſe conſilii, quam vt (ad ſententiam Hippocratis) extremis morbis extrema adhiberentur remedia, quantumuis periculoſa.

Decretum itaque ab iis eſt, de aluo aperienda

ida: à Chirurgis etiam in eãdem itum sen-
ntiam. Quod cum certo cõstitutum esset,
iam fœminæ, eiusq; marito, & propinquis
edicorum consultum indicatum est, à
uibus omnibus assensum. Statuta tandem
es est decima mensis Nouembris 1549.
ora duodecima pomeridiana. Christi igi-
ur Domini auspiciis, cum tempus statutum
duenisset, rebus rite auxiliaribus denique
aratis, & dispositis præsidiis, si quid forte
rauius contingeret pręsentibus Doctori-
us nominatis, & Chirurgis, sectio cũ sum-
na diligentia peracta est: Linea autem se-
tionis ex mea designatione ducta est; ab a-
pertione ea inchoata, (quæ paulo supra vm-
bilicum à natura, vt diximus, facta erat in la-
ere dextro) recta deorsum ꝑ tractum mus-
culi recti abdomini incumbentis, longitu-
line plus minus octo vnciarum: hoc est se-
mipedis antiqui, & duorum pollicum. Qua
facta incisione propter necessitatem, & in-
tolerabilem fœtorem, subito contentum in
vtero à Chirurgis vndique liberatum est, &
exẽptus frustulatim fœtus masculus emor-
tuus, & semiputridus. Secutus est hanc ex-
tractionem fœtor incredibilis: adeo enim
putredo inualuerat, vt bona pars membro-
rum pueri consumpta appareret: caput ve-
ro totum confractum, & ossa cranii dispersa

extraherentur, cerebri vero videretur nihil: nimirum quod totum putredine diuturna consumptum esset.

Absoluta hac sectione, ex summa Dei Opt. Max. misericordia, feliciter, mulier debita ratione infractis, laceris & rugosis vteri cauitatibus ligata, & curata est: illique de rebus necessariis quam optime prospectum à Medicis & Chirurgis. In omni autem ista administratione misella, quæ resecabatur, nullum est passa animi deliquium, sed forti, & sedato animo omnia pertulit: adeo vt Deus & Natura ipsa in conseruanda hac inopi, & ignobili fœmina contẽdisse videantur.

Successu deinde temporis, cum omnia ex singulari Dei nutu feliciter procederent, sine vlla sutura, rugis (de tumescente ventre ob exinanitum Vterum) coeuntibus, postliminio venter ab onere putrido liberatus, peroptime coaluit, & fœmina præter omnem expectationem curata est, & vterus ipse, vna cum abdomine, & eius partibus plane consolidatus: quinetiam matrice ita probe restituta, menses bono ordine & modo rediere, vt spem aliquam conceperimus, membro quantumuis sensibili, & spermatico ita persanato, mulierem denuo concepturam, & fortasse fœtus editu-

ram.

am. Quod tamen postremum, vt valde ex multis rationibus est ambiguum, ita incertum Diuinę Omnipotentiæ relinquimus determinandum.

HISTORIA II.

Quod eadem fœmina denuo conceperit, & gestauerit fœtum viuum, perfectum masculum, ad legitimum pariendi tempus: quodq́; ex posthabita sectione mater, vna cum puello, interierit.

POSTEAQVAM superne à nobis descripta MARGARETHA, ex sanctissimi opificis Dei voluntate conualuisset, conuixisset denique sana marito annum plus minus integrum satis frugaliter, denuo concepit, & gestauit vtero puerum bene valentem, & rite succrescentem vsque ad secundum diem Mensis Iunii, ANNO DOMINI 1551. quod erat legitimum tempus pariendi. Ea dies cum mane illuxisset, & bello se haberent omnia, infans robustus strenue palpitauit, & elaborauit ad egressum vteri: mater mœsta omnibus neruis ad expellendum fœtum incubuit, præsentibus multis mulieribus, sed in cassum omnes conatus cessere. Quapropter

vocatus eſt Paulus Dirlewang, Chirurgu
Viennenſis, qui antea illam ſecuerat, vt i
medium cōſuleret: ille vero præ oculis cer
nens graue diſcrimen, conſuluit me etiam
eſſe vocandum.

Adueniens itaq; & ego, cum perluſtra
ſem ventrem enitentis, vidiſſemque fœtum
validum, matrem autem omnibus viribus
quæ ad certamen enitendi requirebantur
deſtitutam: cicatricem præterea veterem
quaſi per rimam longam hiſcere, omninoq
impoſſibile eſſe, vt conatus fœminæ tam la
cero vtero, inciſis per longum muſculis, &
abdomine, tanti eſſe poſſent, qui in vtero
contentum, quantumuis viribus præſtans
& ſeſe adiutans, per os ſacrum poſſent ex
pellere: ſuaſi è veſtigio ventrem ferro, vt pri
us, reſecandum eſſe. Firmauit meam opinio
nem & hoc, quod rimula ſectionis priſtinæ
laxata pellucens madebat, & per ſe diſceſſio
nem parietum cicatricis minitabatur. Hiſc
perurgentibus rationibus, nos vterq; com
pulſi, & commemoratione prioris felicis e
uentus animati, ſectionem iterum inſtitu
endam cenſuimus: acquieſcebat conſiliis
noſtris alioquin moritura puerpera.

Verum enimuero mater eius, & reliquæ
aliquot præſentes fœminæ aſſentiri nullo
pacto voluerunt: interim ego ordinatis qui
buſdam

ſdam præſidiis confortantibus conſola-
s afflictam, diſceſſi, & paulo poſt reuerſus,
riter inſtiti iterum peragendæ cenſuræ.
d perperam tum obtinuit matris affectus,
uæ cum cæteris fœminis in ea perſeuera-
t ſententia, vt Deo omnia committeren-
r, reiecta periculoſa ſectione, quæ tum et-
m ſatis tempeſtiue adhiberi poſſet, cum
tremum anhelitum mater ſpiraret.

Expectatum igitur vſque ad horam deci-
nam noctis, eo tempore infelix, cum fruſtra
iu, & ſtrenue luctata eſſet, viribus omni-
us exhauſtis, cruciatibus oppreſſa, animam
xhalauit. Quod cum factum eſſet, ſubito
Chirurgus prædictus vocatus eſt, & citiſſi-
ne ventrem aperuit: ſtatimque infantem
erfectum maſculum, omnibus numeris
bſolutum exemit.

Ibi videre erat (ſuperueneram enim &
ego) certamen adnitentium puello vitam,
quæ paulo ante abierat, reuocare, & ſufflan-
do omnia tentare ſpiracula, ſed perperam,
& fruſtra omnia fiebant. In promptu cauſa
eſt eruditis & Anatomiæ peritis: ſiquidem
in confeſſo eſt, vitam & motum cordis in
infante à duabus arteriis vitalibus matris p
vmbilicum fœtui, ceu per inſitionem, inſer-
tis dependere: quæ vaſa natura fabricauit
pro cordis refrigeratione. Quare cum arte-

riarum motus in matre cesset, earunden etiam motum euestigio in infante cessar necessum est: siquidem fieri minime pc test, vt puer ante præcisionem vmbilici, i ipso denique vtero inuolutus tunicis, spir tum per os attrahat.

Præterea esto quod continuatio vmbili ci fœtus à matrice sit libera, ruptis cotyle donibus partus tempore: tamen nihilomi nus vmbilicus secundinæ adhæret, neces sario ab obstetrice præcidendus: vel etiam si à secundina, in vtero existente puello vmbilicus solutus esset, tamen respirar per os non posset infans, panniculis inuo lutus, vteri præterea parietib. inclusus, mu coribus deniq; & aquositatibus circumfu sus: quæ certe res sæpe solutos infantes, hæ rentes tamen diutius in angustis faucibus ossis sacri, enecat suffocando.

Cum ex prædictis itaque necessarium sit vita & motu puerperarum cessante, cessare etiam infantis in vtero contenti vitam, & motum: impossibile est tam immediate excindi infantem posse, in eo ictu tempo ris, quo anima ex matre migrat: quæ si se mel euolauerit, certe reuocari humanis præsidiis nullo modo potest. Si autem forte fortuna exemptio infantis contigerit in agone puerperæ, aut in animi deliquiis, præsen-

æſcentibus adhuc ſpiritibus vitalibus, tum nſemus omnino ſuperuiuere infantem oſſe, quemadmodum ſine dubio de Iulio æſare contigit.

Hac de re lege præfationem noſtram.

HISTORIA III.

De muliere, quæ annis tredecim in vtero geſtauit Sceletum fœtus mortui, quod tactu, cum ab ipſa matre, tum ab omnibus illi præſentib. percipitur: ſcripta ad Matthiam Cornacem ab Aegidio Hertogio Medico.

CATHARINA quædam, vxor Michaelis de Menne, viri ruralis, & pauperis, annis duodecim vtero gerit fœtum mortuũ, vel potius Sceletum fœtus emortui; res penitus monſtroſa, & miraculo digna dici poteſt. Ita tamen res ſe habet, ſic vt ipſo tactu vnicuiq; fuerit manifeſtiſſima.

Mulieris enim ventrem inferiorem propriis manibus attrectaui, non bis, terue ſed pluries: idem quoq; mecum egere cum viri, tum mulieres illuſtriſſimæ, non ſine omniũ admiratione maxima, quos omnes honoris gratia præterimus. At vel vnius viri hac in re teſtimonium oculare ſufficere poterit, puta excellentiſſimi D. Henrici Cornelii Mathiſii, qui quondã Carolo, eius nominis Quinto Auguſto Medicus fuit domeſticus.

Hic, inquam, cum stãtem, & supine decumbentem, dictam mulierem crebrius attrectasset, omniaque ossa fœtus mortui ipso tactu optime deprehendisset, præ stupore nimio, tum admiratione summa dicebat: Deo & naturæ nihil impossibile.

Anno igitur Domini 1549. eadem Catharina, posteaquam antea enixa esset duos liberos, concepit mense Martio, omnia signa habens felicis inprægnationis: fœtum insuper temporis progressu à quarto mense conceptus sensit valẽtem, & strenue se mouentem vsque ad festum Diuo Andreæ sacrum eodem anno: quo sane illi superuenere dolores partus adeo vehementes, vt iam iam crederet se enixuram. Vterus quoque mirum in modum prominebat, vberaq; lacte copiosissimo turgebant, idque magis instante iam partu, quam multis diebus antea. At cum ad parturiẽdum nulla amplius mora expectaretur, accidit, vt vetula quædam malefica, & præstigiatrix ventrem huic vtero gerẽti attigerit, in aurem insusurrarit, & in faciem sufflarit, aliaque peregerit, quæ, quoniam parum ad rem nostram facere existimo, pluribus non persequor: illius tamen meminisse placuit, nam in vetulam mulier culpam omnem reiicere videtur, quod illi res tam infeliciter successerit. Vt autem parturien-

rientium dolores cum in ventre inferio-
r, tum in lumbis ſenſit, ſtatim acciri obſte-
tricem & mulieres vicinas iubet, quæ dies,
noctesque aliquot partum præſtolabantur:
nullum tamen partus breui futuri ſignum
obſeruat obſtetrix, præter illos dolores, qui
toto biduo increbeſcebant. Quare diſcedit,
reuerſura ſi ita res poſtularet. Quid multis?
dolores nihil interim remittuntur, ſed die-
bus totis quadraginta, & die & nocte illam
ſæuiſſime affligere non deſinunt, vt totum
id tempus miſella iſta inſomnis egerit. Ab
vtero quippiam interea effluxiſſe nunquam
animaduerſum fuit.

Fœtus vehementiſſime ſemper moueba-
tur, ac calcitrabat, ita vt manifeſte illius mo-
tus ab aſtantibus obſeruari poſſet: toto iſto
dolorum tempore ſudoribus quoque co-
pioſiſſimis madebat. Lac præterea è mam-
millis vberius fluebat: quod quia acrius, tū
plus iuſto millioſum erat, omnes fere partes
vicinæ, quas defluens attigit, exulceraban-
tur. Quadrageſimo demū ſecundo, & quar-
to dolorum die fœtus tā valide amplius mo-
ueri deſtitit. Dictu profecto mirum, ꝙ tan-
to tempore ſubſiſtere potuerit incolumis:
tandem conatu vehementiſſimo ita fœtus
mouebatur, vt inde tranſuerſim in vtero re-
uolutum, mater narraret, Dolores ab illo

impetu fœtus multo mitiores euasere, &
paulo post plane recesserunt. Post vero die
quatuor vel sex cruenta quædam ac nigr
per aluum deiicere cœpit, illis similia (v
illa inquit) excrementis, quæ pueruli iam
in lucem editi primum excernere solent
cuiusmodi excrementa egerebat diebus sin
gulis ad sex libras. Cumque antea nullus in
vtero collisionis ossium sensus voluntariu
perciperetur; hic tandem putans misell
se ab omnibus ærumnis liberam, vnicuique
tangenti vterum sese prodere cœpit: v
etiam illam non lateat ossium fœtus mor
tui situs, quippe cum digito monstret, hi
caput, illic costas, hic humores, illic femo
ra contineri. Quod ego & alii complures
me monitore, deprehenderunt.

Cadauer istud, ceu Sceletum in vtero
matris iacet transuersim capite, & cruribu
introrsum, dorso vero extrorsum promi
nente. Sub ilio dextro caput reconditur
quod cum profundius, quam matris spi
nam dorsi respiciat, non sine ratione tactu
nostri iudicium refugit: ibi tamen ossis hu
meri caput superius contineri manifesto
constat. Sub ilio sinistro sunt crura, &
pedes: sed introrsum reflexi, vt attingi mi
nime possint. Coniectura tamen artificia
li, & Anatomica ita esse, iudicare non es
diffi

fficile, tum ex ſitu reliquo corporis, tum
ia ibi os femoris apertiſſime deprehen-
tur. In medio ventre dorſum euiden-
ſime cognoſcitur, vertebræque omnes
cillime diſtinguuntur: Coſtæ quoque
aiori ex parte, tam ſuperiores, quam in-
riores dinumerantur: turget venter ma-
rnus tumore oblongo, qui in puden-
um deſinit: eleuat totam iſtam molem
rſum, eandemque pro animi arbitrio
eprimit, non ſine aſtantium ſumma ad-
iratione. Oſſa vero ſic ſatis induruiſſe
ntiuntur, ita vt validiori compreſſioni
ifficulter cedere videantur. Venter ma-
rnus interea dum attrectatur, nullo do-
re angitur, niſi id plus, quam par eſt fiat
utius.

Valet ſic ſatis illa mulier, omniaque ſua
unia tam domi, quam in agris vna cum
arito ſuo optime peragit: hilaris eſt, pru-
ens materfamilias, & vtcunque faceta,
nnum nunc temporis agens quadrageſi-
um quintum. Corpore gracili, nec ha-
itu illaudabili. Menſes cum annis qua-
ior eſſent detenti, potiunculis nonnul-
s, illos promouentibus, vſa rurſum
anare cœperunt in hunc vſque diem.
t menſibus ſingulis cum eorum ter-
inus inſtat, venter inferior intumeſcit,
illam-

illamq; dolores inuadunt vehementissimi haud aliter q̃ si nunc nunc esset enixura: ne antea cessant ni menses omnino eruperint. Quod si mulierem aliquo malo laborare contingat, iisdem plane doloribus, ad integrum morbi terminum corripitur.

Aliud præterea notatu dignum refert quintum nunc esse annum, ex quo natura quodammodo istius Sceleti expulsioné tentarit. Vteri enim osculum hiasse, & inde aliquot ossicula fuisse egressa: qua de causa e vestigio accersitur obstetrix, ac cum satis imperita, vel potius rei nouitate percussa, nullũ remediũ ferre se posse indicaret, omni ope humana hanc multis modis longe infelicissimam destituens, recessit. Ipsa vero interim nihilominus intrepido, fortiq; animo, officula illa, vt in proprium locum retrocederent, propriis manibus allaborauit, sic vt in pristinum redierint. Ab isto vero, vti nec antea huiusmodi quid sinistri illi accidit.

Mirum denique quantopere rustica illa flagitet, summisque precibus contendat, vt abdomen ei manu medica aperiatur, Sceletumq; ab vtero eximatur. Sic enim seipsam sanitati pristinæ restitui posse confidit optime. At quo minus id tentatum hactenus sit, adhuc sub iudice lis est.

HISTO-

HISTORIA IV.

e fœtus mortui geſtatione, ab Achille P. Gaſſaro Medico, ad D. Matthiam Cornacem miſſa.

NON abſimilis tuæ Viennenſis illius hiſtoriæ ante annos plus minus viginti x, apud nos quoq; contigit in comitatu ·ldkirchienſi, qui immediate Sereniſſimo oſtro D. Regi attinet. Nam muliercula uædam, cui à mariti familia Pflegerin coomen erat, quęq; in pago Gettzig ſub ar- Montis fortis tum habitabat, vere imprępnata ad decimum vſq; menſem, ſatis incoumis pro ſua conditione ſibi viſa eſt. Ac inante tãdem partus tempore, iuſti dolores, ec non humorum excretiones conſuetæ, ræſentibus & agnatis, & obſtetrice, nulla bortus ſuſpicione innata, per aliquot horas lam debito exagitarunt modo.

Cum autem in caſſum diutius laborare ideretur, aſtantes vicinæ ad fortius enitenum ſubinde illam adhortatæ ſunt: imo pro ua ruditate tam inceſſanter ægram ad coendum accelerandumq, partum impuleant, ac miſeram mulierculam ad eiuſmodi nimi deliquia, tamq; crebras ſyncopas ſua ſta importunitate adegerunt, vt non ſolum œtus, inſciis illis, ſuffocatus ſit, ſed & mater

etiam

etiam euidenter de vita periclitaretur: i
que defectu Medicorum omnium in tert
um, aut forte plures vsque dies factitatu
est, donec commiserantibus cunctis æg
illa soli naturæ, & Diuinæ clementiæ, ta
quam omnino desperata relinqueretu
ac veluti omni momento moribunda o
fulis, ac gallinarum iusculis per interual
refocillata solum sit. Et sic misera il
per reliquum puerperii spatium vtcunq
curata, paulatim dolores remittere, me
struorum tamen fluxum perseuerare sensi
&, quæ est Omnipotentis ineffabilis bon
tas, nullius medicinæ beneficio post al
quot septimanas indies magis ac mag
habere melius cœpit: donec & muliebr
profluuium cessarit, & dolores magna e
parte euanuerint: adeo vt illa domestic
negotiis iterum qualicunque valetudin
præesse sategerit, ac decrescente insup
nonnihil vteri mole, cuncta sibi prospe
ad integrum fere annum repromiseri
Quo tamen non plene euoluto, tumo
quidam particularum in sinistra inferi
ris ventris parte, paulo supra inguina ap
parere de nouo cœpit: qui dum quotidi
augeri, & demum etiam dolorem apost
matosum, cum cutis liuore, superinduce
re pergeret, ibi mulier illa de fœtu nih
ampl

nplius sollicita, Chirurgi auxilium inuo-
uit primum. Is fuit Magister NICO-
AVS CLÆSI, ciuis Feldkirchiensis,
æ artis peritissimus : qui sæpissime quo-
ue strenuissimi quondam militis, MAR-
PSITTACI ab Emss castra tam in Vn-
riam, quam in Italiam non infeliciter se-
tus est.

Is inquam vigentibus tum accidenti-
us, quæ generationem puris concomita-
solent, tum ingenti necessitate abscess-
m illum, iam ad humani capitis magni-
dinem excrescentem, omnino detume-
cta aluo, nouacula decussatim, vt in fun-
orum apertione vsus obtinet, discidit, quo
cto tanta fœtidissime virulentiæ copia ef-
uxisse fertur, vt præsentium nullus, ne-
um ægrota mulier, aut ipsemet Chirur-
us facile sufferre potuerit. Nihilominus
men vlcus illud sordidissimum præfatus
hirurgus mundificare, & abstergere pro
ore non destitit: quousque intra paucu-
s dies semiputrida quoque ac corrosa ossi-
ula vna cum pure exire cœperunt. Quæ
um is remittentibus indies tum dolore,
um fœtore, vnde nam in ventrem, conca-
itaté nimirum exossem, peruenissent, stu-
idus miraretur: en tandem erumpentibus
tegris tibiarum ossibus, posterioribusque
calua-

caluariæ fragmentis, manifesto deprehen-
dit, ea ipsa reliquias esse fœtus illius, quem
mulier ea ante annum peperisse debeba-
Vnde vehemētiore admiratione captus, de-
coctiones, loturas & vnguenta qua potu-
it solertia pro vlceris profundissimi mund-
ficatione, exiccationeque semper adhibui-
Donec illud, fœmina nil vltra conquerente
per sese ad consolidationē properare anim-
aduertit. Ibi cicatrisationi, quam vocant, in-
uigilās, mulierem eam omnino persanaui.

Quę posthac plures superstes fuit anno-
ac redeuntibus in ordinem naturalem m-
struis purgationibus, ni fallor, feliciter pos-
ea quoq; viuum adhuc enixa puerum est.

Hæc Matthia doctissime, non relation-
tantum aliorum recito, sed prænominata-
mulierculam viuam & valentem, vna cu-
particulis officulorum prioris illius infant-
sui coram vidi, & allocutus sum. Factaq; su-
per prædicto negotio sufficienti inquisitio-
ne, non modo quæ iam ab aliis fide digni-
hominibus perceperam, credere didici, ve-
rum etiam verisimillima esse, oculari demo-
stratione asserere possum. Nec dubito, qu-
tota ea regio, si opus sit, testimonium abu-
de narrationi huic perhibitura sit. Hacten-
ex Cornace.

HIST-

HISTORIA V.
à Rosseto.

DOMINVS Regius, Reginæ nostræ archiatros, & è Montispessulanæ Acade-
æ consuetudine hactenus mihi mutuo a-
ore cōiunctissimus, de cuius celebri fama,
ectatissima fide, doctrina, & longo felici-
n artis operum vsu nemo apud Gallos du-
tat, sacrosanctę in celebri aliquot medico-
m, Chirurgorumq; regiorum & nobiliū
orum conuentu nobis affirmauit, hanc
ter aliquot memorabiles suas curationes
erapiam admirabilem ei contigisse, circa
nnum Dom. M. D. LXV. cuidam fœminę
nnorum 23. in regiuncula Turonensis agri
hemon dicta moranti, cum esset grauida,
ec parere potuisset, quamuis bene habita,
lensq; videretur, contigit, vt fœtus in vte-
o enecti, ibiq; retenti partes molliores per
idenda diu deuoluerentur, ossibus (quæ
lis mensium nouem spacio retenta fuerāt)
i dies egredientibus è matrice vlcerata, p-
isaq; versus intestina, & tamē in epigastrio
imorem abscessumque subesse præ se ferē-
bus, qui tandem à Cyreto Turonensi Chi-
urgo cum latiuscule apertus fuisset, aliqui
na cum pure congestorum capillorum ha-
si & ossa cadauerculi magna ex parte ca-

S riosa

riosa inde extracta fuerunt. Vlcus id ex eius-dem Medici præscripto ab eodem Chirur-go diligenter percuratum est: fistula tamen ibi diu restante, quæ tandem & ipsa percu-rata fuit.

Curatio processit purgationibus, fomen-tis, iniectionibus, puluisculis, vnguentis quorum materiam præcipuam is fuisse me-minit, Betonicã, absinthium, rosmarinum aristolochiam, centaurium minus, scordi-um, thus, masticheri, & alia quædam pro té-pore mutanda. Ab ea percuratione auditum sibi ait, illam iterum concepisse, cuius tamẽ rei fidem non præstat, ad eam nunquam ex illo profectus, & quæ ipse vidit testari con-tentus.

HISTORIA VI.

De muliere, quæ vtero gestauit fœtum, cum duobus serpentibus.

MVLIER cuiusdam baiuli, dicta Anna Tromperin, in Xenodochio nostro in-ter pupillos educata, cum iam annorum es-set circiter triginta, enixa est puerulum cum duobus serpentibus, anno 1576. circa festum S. Iohannis. Sed paucis de gestatione fœtus, de partu, atque educatione, & etiam de ser-pentibus vna enixis: & prius de serpentibus, tanquam primo in corpore natis.

Narra-

Narrauit mihi, fide data, se anno 1575. cir-
a festum Iohannis, cum esset messis, &
mme caleret, bibisse ex scaturigine fontis
syluula, Bruderholtz dicta, qui locus
arta parte miliaris Basilea distat, vbi su-
icatur bibisse se sperma serpentum; par-
o enim tempore post potum aquæ cœpit
nter augeri: tribus dein mensibus post
auida reddita, vna cum fœtu aucti etiam
rpentes: tantam vero in molem abdo-
en excreuit, vt fascia vti cogeretur ad ge-
ationem ventris. Dum ieiuna esset, sen-
ebat morsus & punctiones circa regionem
entriculi: cibo vero sumpto melius habe-
at, munia etiam commode obibat, ver solo
ctis desiderio tenebatur, & etiã vtebatur.
Cum vero iam tempus adesset partus, tri-
us diebus ante partum à cibo plane abhor-
uit, ita vt nec lac, nec minimum alterius
limenti assumeret. Monuit tum ipsa, vt
uamprimum foret fœtus exclusus suppo-
eretur orca lacte repleta: de serpentibus
nim, vel de vermibus apud ipsam esse suspi-
ionem, idq; partim propter morsus, par-
im propter mirabilem motum, quem toto
nno persenserat.

Quare feliciter puerulum enixa, cum
ro copiosissimi ichores, quos aquas vo-
ant, effluxere: dein cum ad secundinæ

exclusionem se præpararet, orca tum cu
lacte supposita, prodiit serpens: vnde muli
res parturienti astantes, perterritæ, arrep
puero secessere: quare & ipsa puerpera t
more perculsa, eleuato capite, non solū se
pentem vidit, sed & alterum prodeuntem
non solum persensit, sed etiam obseruaui

Puer paruulus erat, ita emaciatus, vt v
ossibus hæreret, viuax tamen: foramen ha
bebat in ceruice tantæ magnitudinis, vt fa
cile nux indi posset, quod sanefactum pu
tribus iis diebus, quibus mater lacte abst
nuerat, alias corpore toto absque noxa: hi
annum vnum, & septimanas duodecim su
peruixit; tandem vero anno 77. cum apu
nos pestis sæuiret, ea lue correptus obii
Serpentes vero erant longitudine vlnæ, qu
crassitie pene infantis brachium æquaban
maculis variegati: qui ita viui ab obstetric
fuere in cœmiterio S. Elisabethæ sepulti.

Iam ad matrem redeo: illa dimidio anno
à partu corpore incuruato incessit; se enin
erigens, dolores immensos, & in abdomi
ne, & in dorso perferebat. Postmodum ta
men ventrem semper habuit satis magnum
ac si vtero gestaret: sed & ab illo tempore
quatuor habuit liberos. Ventriculo tamen
hactenus imbecilli, cum dolore vteri.

Sesquiannus est ex quo alio symptomate
fuit

fuit correpta: cum enim per ſeptimanas 26. menſtrua eſſent ſuppreſſa, venter indies augeretur, ſe tamen grauidam non eſſe certo ſciret, cōſultis duobus, vt ipſamet mihi narrauit, grauidam eſſe pronunciarunt: ipſa ergo, cum tanto tempore viro caruiſſet, & hoc à veritate alienum eſſe noſſet, ꝓprium conſilium ſecuta, ſtufam ingreſſa eſt, cucurbitulas ſedecim affigi curat, & pedibus, & fœminibus, aliisque partibus corporis, ſequenti die binas incidi venas, & copioſe detrahi ſanguinem curat: tertia poſtmodum die menſtrua copioſe cœpere fluere, ſicque ventris tumor concidit. Verum dum hęc narraret, ſatis magnum adhuc habebat ventrem, qui aliquando augetur, aliquando concidit.

Quam hiſtoriam anno 1585. 14. Auguſti rurſus mihi in præſentia matronæ nobilis à Weſthauſen recenſuit. Sed & teſtes eſſe poſſunt mulieres, quæ parienti adfuere, in primis vero obſtetrix.

HISTORIA VI.

De altera muliere quæ ſe grauidam ſuſpicata, Ranam, Bufonem, & Salamandræ ſpeciem reiicit.

MVLIER ruſtica annorum circiter 24. ex pago dicto Nunige, pręfecturę Gil-

penbergensis, ditionis Solothurensium, cum iam ab anno se grauidam suspicaretur, idque partim ob suppressa menstrua, partim vero ob motum aliquem, quem in sinistro latere diebus alternis persentiebat, accedente ventris quinetiam tumore. Et licet dolorem nullum perferret, perterrita tamen, eo quod ab anno se grauidam existimaret, quis futurus esset euentus dubitans me consuluit.

Signis vero ipsum conceptum indicantibus perpensis, & symptomatibus, quæ grauidis superuenire solent, perquisitis, iudicaui tum vteri solum flatus, vel saltem molam si non sanguineam, at flatulentam esse. Cur vero Molã esse suspicarer (cuius signa multa Hippocrates tradit libro de Fœminarum morbis, circa finem) hæc fuit ratio: quod in multis iam mulieribus obseruauerim, quæ vtero molam gestant, vel vt nostrates vocant, ein Froß / toto fere gestationis tempore punctiones in sinistra abdominis parte persentiunt: imo quando tempus exclusionis accedit, summum dicti lateris dolorem perferunt, non secus, ac si animal quoddam ipsas morderet, imo etiam loco sæpe non mouetur: accedunt quinetiam animi deliquia, & aliquando deliria, rarius tamen ante diem septimum, ex quo fluere

incipi

incipiunt menses, ipsas reiicere obseruaui.

Vteri flatus cur censerem, fuit: quod & prius in Nobili matrona quadam (cuius nomen nunc subticere placuit) notaui: quę cũ grauidam se crederet, tempusq; ipsius partus appropinquaret, rebus omnibus ad id necessariis dispositis, nil nisi flatus per pudẽdum expirauit, & tumor ipsius ventris concidit: quemadmodum etiam adnotaui in quadam aquam per os vteri sensim effluxisse, cum à septem mensibus se grauidam suspicaretur, suppressis menstruis purgationibus, aucto ventre, & mammis. Sed ad rem.

Huic ergo rusticæ mulieri inter cætera Tragema præscripsi ex iis, quæ in tali casu conueniunt, habita potissimum ipsius vteri, & ventriculi ratione. Cum vero iam secundo sumpsisset de hoc Tragemate, altera die vesperi (q̃ fuit 15. Iulii, anni 1583.) in lecto iacens, vomitu correpta, tria reiecit animalia, Ranam, Bufonem, & Salamandram, quam Germani ein Mol appellant, sicque sensim tumor ventris remisit, & sanata est. Cuius rei testes sunt non solum illius Pagi, & in vicinia rustici, sed & arcis Præfectus.

Qua vero ratione serpentes prędicti, & hęc animalia genita sint, & generari possint, dicturus sum, si quando obseruationes meas

Medicinales edidero: Lubet tamen in præsens ad harum historiarum cõfirmationem quædam addere, quæ Ludouicus Duretus Regius ante paucos annos apud Lutetiam professor, meusque præceptor.

Vidimus mulierem (inquit) quæ cũ nouem mensium spatio vterum gestasset, omnibus, quæ in legitimo partu euenire solent, mirifice respondentibus, tandem nihil aliud, præter animalia quædam, Ranis haud absimilia, cum multis purgationibus cruentis, & corruptis in lucem edidit.

HISTORIA VII.

De Hydrope Testiculorum Muliebrium.

ANNO 1588. Iunii 23. circa meridiem Domina Sabina Schockin / vxor Cl. viri D. Hectoris Vogelmanni, fato feliciter functa: posteaquam sedecim annis grauissimis morbis fuisset conflictata, inter quos fuit ante aliquot annos Hemierania, quæ aliquot annis singulo die septimo molestabat: conuulsionibus, quinetiam vt & febribus tertianis, aliisque morbis sæpius diuexata: perpetuo tamen de dextri lateris dolore cõquerens, & defluxionem existimans. Ego vero renem corruptum censebam, eo quod vrinas cruentas aliquando se habuisse referret; quinetiam pus per anum, & per collum

matri-

matricis nonnunquam excreuerat, ſicut in
rinis pus interdum, & arenas craſſiores cō-
pexi. A Venere multis annis & abhorruit,
t propter dolorem abſtinuit.

A triennio cœpit omnino ſupra dor-
um decũbere, à biennio nec ſtare nec am-
ulare poterat, dolores ingentes perferens,
umores magni in latere dextro: fluor puris
c ſanguinis copioſus per aluum: aiebat ſe
eiicere arenas per aluum: à multis menſi-
us condyloma magnum in ano, quod mul-
os dolores pariebat, & enematum iniectio-
em, quibus tamen ſubleuabatur, impedie-
bat. Intumuit venter non parum in dextro
atere aliquot ante mortem ſeptimanis: ti-
biæ quinetiam valde intumuerant, præſer-
tim dextra: tumebat etiam labrum dextrum
pudendi. Pridie mortis difficultatem ſpiran-
di cum raucedine perſenſit: hora vna, aut
altera, antequam expiraret, mortẽ præſen-
ſit, vt etiam pridie ſe ſuffocaturam dicebat,
mens ſana remanſit, donec in Domino ob-
dormiuit.

Sequenti die ab obitu, cũ Chirurgo Petro
Borne, præſente marito, & D. Superinten-
dente, hac ratione inſtitui ſectionem: Tu-
morem paracenteſis modo aperui, ex quo
ſeroſi humoris menſuræ duæ, aut tres Baſili-
enſes, hoc eſt, ad nouem libras effluxere:

educto humore, decussatim aperui abd
men: eo aperto, comperi tumorem adh
insignem in latere dextro, hærebam no
nihil dubius, qualis esset tumor, & qua
parte: quem non aperui, donec omnes pa
tes diligenter inuestigarim, incipiens ab i
testino recto: attrectaui etiam intestina
mnia, vsque ad duodenum, & ventriculur
& rursum à ventriculo ad intestinum rec
manum deduxi: in intestinis & circa illa n
hil præter naturam animaduerti, præter a
pendicem (quæ cæci intestini loco) tumo
adherentem, sine tamen vlla corruption
omentum non habebat: in Mesenterio nu
lus scirrhus aut tumor: Ramus portæ Ha
morrhoidalis satis magnus. Ligato intestin
recto, separaui omnia intestina vsque a
duodenum: deinde peruestigaui vasa spe
matica, vtramq; arteriam reperi, & vtran
que venam valde amplam. Perquisiui test
culos matricis, quorum dexter vix apparui
quia ex eo prodibat tumor ingens, ex quo
duxeram per paracentesin copiam seri pra
dictam: tumor ille constabat ex tunica cra
sa, quæ externe adhærebat quibusdam loc
parti dextræ peritonæi, intus rugosa era
nullubi peruia: adhærebat ei, versus intern
partem, alter tumor insignis (quem po
stremo loco administrationis aperui) in
terr

ne etiam rugosa tunica sine exitu: circumcirca multi parui tumores, siue hydatis. Vas eiaculatorium valde tenue. In latere sinistro testiculus erat, magnitudinis fere Cotonei, summe inæqualis, qui scatebat hydatidibus multis magnis, & prolabebatur in capacitatem ossis sacri, relaxatis omnibus tunicis, videbatur comprimere, & vesicam, & intestinum rectum, fortassis ex eo erat dolor tantus, quem circa pubem sentiebat. Vas eiaculatorium extenuatum apparebat: circa matricem, & intestinum rectum, nullus alius tumor. His indagatis catheterem per collum vesicæ immisi, & stylum per vreteres. Tandem aperto osse pubis, vesicam aperui, in qua nihil & intus, & exterius contra naturam reperi, præter ruborem circa orificium vesicę, & in ea paucas arenas rubras crassiores.

Tandem intromisi digitum in collum matricis, ad tactum nihil extranei sensi: eo aperto comperi fistulas duas (non callosas) ad anum vergentes, ita vt excrementa tenuiora possent ad collum vteri peruenire, & in eis aliquid purulenti apparebat.

In sinubus matricis nihil præter naturam: matrix etiam suam naturalem proportionẽ habebat. In intestino recto nullus tumor, dempto

dempto condylomate externo. Vterque r
cum vreteribus optime habebant, sine vl
lapidibus, aut arenis, aut corruptione. Spl
paruus, sanus, non adhærens peritonæo: c
ca eius vasa, duo veluti lapilli, vel potius ve
uti duæ cochleæ callosæ. Circa ventriculu
nihil præter naturam. Hepar maximum a
bicans, non scirrhosum, nec putrefactū, a
hærens quibusdam locis diaphragmati. Fo
liculus fellis paruus, totus repletus gyps
dura materia alba, sine felle: porus ab Hep
te ad duodenum amplissimus, sine vlla o
structione.

Abdomine rite pervestigato, eleuato d
inde sterno, pulmones consideraui, & th
racem, in cuius vtroq; latere multum se
Pulmo sinister sanus, in cuius latere paruu
lapillum reperi, qui aliquid inflammation
habere videbatur. Pulmo dexter quibusda
in locis adhęrebat tunicæ succingenti, &
diaphragmati, non tamē multum tumeba
& inflammationem patiebatur: nulla pu
trefactio, aut putredo.

In cordis pericardio, non multum era
ichoris, nec in ipso corde quicquam extra
nei animaduertimus. Verebamur in aper
tione abdominis fœtorem, & copiam puris
verum nullum persensimus, nec pus reperi
mus. Hanc historiam Iohannes Bauhinu
Illu

lustrissimi Principis Wirtembergici Medicus ordinarius, Frater meus charissimus mihi communicauit: verum & ego sæpissime ægrotę adstiti, consilioq; adfui.

HISTORIA IIX.

Fœtus mortui per pudendum instrumentis Chirurgicis extracti.

CVM in Epistola dedicatoria facta sit mentio extractionis fœtus mortui per pudendum matris, qua in sectione Iohann. Bauhinus frater charissimus cum felix sit, subiicere placuit ex plurimis suis in eam rē historiis vnam solum, quam mihi roganti per literas communicauit.

Anno 1587. Octob. 26. cum essem in Illustriss. Principis mei arce Horburg, quæ iuxta Colmariam est, vocatus fui à cœna, post horam septimā, ad iunioris mei principis Ludouici prius nutricem, Barbaram nomine, quæ doloribus partus diuexabatur. Hæc enim cum foret partu proxima, supputationumq; dies præteriissent, 23. huius mensis per scalas supra dorsum delapsa, vt fere in lipothymiam inciderit: die vigesima quinta ante prandium, partus dolores persentire cœpit: 26. vero auctis doloribus, & ruptis inuolucris, aquæ effusæ, quo tempore vixisse ad-

ſe adhuc fœtum mulieres aſtãtes aſſerebant quod ex motu apparente collegerint.

Dum vero adfui, licet à 7. vſque ad noctis adſtiterim, nullum motum ſenti potui: dolores tamen, & conatus crebro non fortes, & irritos pertulit. Sacculos ex no in aqua coctos applicari iuſſi, & cõtinu pubi admoueri, idq; ad partes emollienda & tumorem impediendũ: ipſa vero aliqua do ſellæ inſidebat, interdum ſtabat. Obſt trices bonum fœtus ſitum aſſerebant, cap & capillos ſe ſentire, ſæpius à me interrog tæ, aſſerebant.

Ego tandem videns illam fruſtra eniti torqueri, iubeo in lectum recumbere, diſc do rediturus cũ vocarent. Vocor poſt qua tam, dolores non aderant magni: de dolo tantum lumborum conquerebatur, ex d lore delirabat. Obſtetrici iniungo vt hum ctatam manum in decocto lini, & inuncta butyro pudendo inſerat, & ſcrutetur, quo ſtatu ſit fœtus, & an aliquid mutatũ: reſpo det, eſſe in eodem, quo præcedente fuer die, ſtatu: ego tandem præparata manu, v obſtetrix, eam admoui, comperio tumo fere extra collum vteri, qui tangẽdo reſtiti digitos molliter ſupra tumorem ducend nullos ſentio pilos, hinc malum coniicio tum fœtus, intrudo manum, vt perquiram

comp

perio partē mobilem in tumore, dubius
ereo, q̃ sit pars; paulo penitius perquirens,
mpitur ex imꝑuiso tunica amnios, & ꝑ-
iit aliq̄d liquoris: ad tactū apparet manus,
vasa vmbilicalia: indico obstetricibus, eas
ceptas eo tumore, & vt iterū admoneant
anū: sed nihil trahant, educantur, mihi alia
tione ꝓcedēdū. Quare iubeo ipsam supra
arginē lecti sedere, & dein p̄ transuersum
dorsum recūbere, pedes supra scamnum
cto admotū firmaret, q̄ p̄ duos tenerentur:
pra corpus relinquo culcitram, superinduco
nteū, vt nullæ partes apparerent, nec etiā q̃
go manibus, aut obstetrix ageremus, quo
onestius omnia tractarētur. His ita pactis,
funde in vterū ꝓtrusa manu ad mediā fere
nā, ꝑq̄siui pedes alternatim, modo dextra,
odo sinistra manu vtens: satis cōmode pe-
ē vnū repio, paulatim attraho, alterū ꝑq̄ro,
on possum inuenire, tandē fascia ligo pedē
n ipso collo vteri: iubeo obstetricem paula-
m trahere, dū iterū intrudā manū, & ꝑqui-
am alterū pedē, ducens manū secundū crus
etus: ꝑuenio ad podicē fœt⁹, intruso digito
n podicē, traho paulatim, iterū ꝑq̄ro pedē,
ed frustra: tādē paulo fortius podicē dextra
anu traho, & sinistra ligamētū pedi anne-
ā: res nōnihil succedit, postea inuenio pedē,
uo repto victoriā cano, attraho paulatim,

co educto, vtrumq; pedem obstetrici trad
iubeo vt lente trahat, ego manu dext
vterum dilato, & sursum rugas repell
tandem sequitur abdomen cum dorso, h
ret deinde circa humeros, alterum brach
perquiro, & educo: iubeo obstetricem co
tinuo modeste trahere, manu impedio, r
vterus ad collum pueri claudatur (quod fi
ret, nisi manus impediret) manū in os pue
intrudo, & paulatim caput attraho.

Extracto toto fœtu, subito ne claudatur
terus (q in momēto fit magno cū pericul
intromissa manu ad mediū fere cubitū pa
latim secundinam pquiro; ac sine vi (ne i
uertatur vterus, vt euenisse opera malaru
obstetricum vidi) eam leuiter integrā ed
co, sanguinem etiā grumosum, manu duc
p totam vteri capacitatē, extraho: subito r
traho manum, & vt cōprimat crura iube
paulatim supra lectum retrahendā curo, p
dendis & abdomini cū sacculis appono p
nem coctum in vino, & aqua, à somno i
pedio & à vini potu, ac quietē iniungo, pa
lo post aliquid iusculi curo exhibendum, i
terdico ne nimium calefaciant hypocaust

Operatio hæc feliciter fuit peracta int
horæ semis spatium: Deo Opt. Max. sit la
Hactenus Historia, quam mihi Ioh. Bau
nus, frater charissimus communicauit.

Il

INSTRVMENTA, QVI-bus vtendum talia sunt.

Vncinorum extrahendo fœtui mortuo idoneorum delineatio.





CVLTELLI CVRVI R. scindendo pueruli in vtero abdomini idonei forma.



PARE

PARERGA.

I.

[I]NTESTINI CITRA *mortem vulnerati historia.*

CVM in Præfatione libri primi nostræ Anatomes, qui est de totius corporis humani partibus externis, polliciti simus, nos huic O-
culo addituros intestini secti historiam,
n nunc referamus: hæc enim simul pro-
bit Peritonæum lęsum spasmum non in-
ere: vulnera item musculorum abdomi-
non esse lethalia. Res ergo ita se habet:
Adamus Brantz Rusticus pagi Riehani,
onis Basiliensis, cum diu ἐντεροκήλη labo-
et, tandem sectionem pertulit, probeq;
atus fuit. Verum biennio post (annos
iter triginta natus) in eundē pene mor-
m incidit: ita tamen, vt non solum inte-
a, sed & omentum delaberetur, idque,
n vt prius, in scrotum, sed ad latus ingui-
sinistri, tumor ex Peritonæo rupto ob-
us: quo cum morbo diu fuit conflicta-
. Cum autem malum ingrauesceret, ab o-
ibus operib. abstinere fuit coactus: qua-
quo se sustentaret, stipem quærere eū o-
rtuit. Dū ergo an. 1586. intensissimo exi-

ſtente frigore oſtiatim ſtipem peteret, f
ctum vt ex femoralium attritu, non ſolu
cutis, ſed omnia cuti ſubiecta vſque ad om
tum attererentur: hinc cũ malum iam ſph
celum minaretur, lecto ſe continere coact
fuit. Cum ergo lecto iam affixus eſſet, p
patrem ſuum, pagique Præfectum & con
lium meum, & Lithotomi operam impl
rauit: & licet in Anatome publica (quæ
13. diem à me fuit producta) tum eſſe
vt qui & ſectoris & pręſidis munere fu
gi ſoleam, occupatiſſimus: diem tam
illum, frigore ita concedente, ægroto, & m
ſero, & pauperrimo tribuere volui.

Deductis ergo mecum in pagum ſtudi
ſis aliquot Medicinæ (inter quos fuere
Iacob. Gregorii Pannonius, & Daniel Py
nuſius Polonus, iuuenis, vt totius Medic
næ auidiſſimus, maxime vero in ſtudio ta
Anatomico, quam Botanico diligentiſ
mus, ideoq; mihi familiariſſimus, nunc M
dicinę Doctores) vna cum Lithotomo, eiu
que comitibus ægrotum, eiuſque caſum i
ſpeximus: tum conſilium iniimus: & lice
ſectione, tãquam à caſu pene deplorato, a
ſtinendum eſſe conſultius duceremus, a
groti tamen precibus victi, cum Celſo, m
lius eſſe experiri anceps remedium, quã nu
lum, arbitrati ſumus.

Qua

Quare rei difficultate, quæ cum summo
et iuncta periculo, exposita, rem aggres-
est Lithotomus. Tumoris exterior faci-
talis fuit.

Detecto Abdomine, in sinistro Hypoga-
i latere, tumor infantis caput æquans, ap-
ruit, cute cum subiectis partibus exulce-
a: stylo ergo profunditatē sumus explo-
i, qui in ipsum abdominis cauitatem sine
olestia vlla intrudebatur, & quidem pene
sque omni ægroti sensu, vt qui vix stylum
rsentiret: quod sane argumento erat etiā
ritonæum ipsum læsum esse. Sed & pin-
edo supra tumorem conspiciebatur, faci-
que stylo, sine vllo ægroti dolore amoue-
tur, quæ omentum esse satis ostendebat.

Re itaque, vt dictum, deliberata, ægrotus
modo, quo solent ii, qui Herniæ causa in-
duntur, primum tractatus, mox tabulæ su-
rimpositus, ligatur: tum magnum in ab-
omen vulnus fuit inflictum. Quo facto, in-
stina prolapsa, quę reponere, sed irrito co-
tu tentauit: adeo enim flatibus erant di-
enta & omento annata, vt ne vix quidem
anibus ab omento separari possent.

Cum ergo intestina quasi capta contine-
ntur (eo modo quo solet fieri in iis, qui ru-
tura Peritonæi supra vmbilicum laborant,
uibusque voluulus superuenit, cuius rei

apud nos etiam ante paucos annos habu-
mus exemplum: qui tamen, magna Perit-
næi adhibita ſectione, probe curatus, in h-
diernum adhuc diem viuit,) mihi Gale-
auctoritas, & magna illa Peritonæi ſectio
antiquis vſurpata, in mentem venit. Gale-
quidem auctoritas, qui magnitudinem vu-
neris muſculorum abdominis periculoſa-
non eſſe, ſatis oſtendit, dum præcipit eiu-
modi vulnera in toto abdomine eſſe dilat-
da, ſi minora videantur, quam ſufficiant r-
poſitioni inteſtinorum, aut omenti, ſi ſi-
prolapſa, nec reponi poſſint. Magna ve-
Peritonæi ſectio, cuius Galenus, Corneli-
Celſus, & Paulus Ægineta, dum de Gaſtr-
raphia agunt, meminere: vbi monent, P-
ritonęi vulnus, ſi anguſtius ſit, quam rep-
nendis iis, quę extra abdomẽ prolapſa ſun-
conueniat, ampliandum eſſe.

Quare ſubito vt Muſculorum abdomin-
vulnus, & Peritonæi ruptura dilataretur, n-
inteſtina diutius foris propendentia refr-
gerarentur, conſultum viſum fuit. Dilata-
ergo vulnere (ſine tamẽ magna hæmorrh-
gia) nec dũ inteſtina reponere potuit, qua-
cultello ab omenti & ad latera à Periton-
membrana, cui erant adnata, ea ſepara-
oportuit, quod tamen ſine læſione fie-

nc

..a potuit: hinc factum, vt ex tenuibus ..stinis vnum leuiter læderetur.

Hoc peracto, cum inteſtina ab omni fere ..enti parte eſſent ſoluta, inteſtinumque ..um foret conſutum, omnia in abdomi..m capacitatem fuere repoſita, tum leui ..troraphia vulnus conſutum: totaque ..c operatio abſque vlla lipothymia fuit ..oluta.

Vide cap. 23 tra. de Vulner. Fallop.

Cum poſtmodum excrementa non per ..um, ſed per vulnus reiiceret, aliquoties ..ſmata ad aluum ſollicitandam fuere inie..: nunquam tamen clyſma, licet larga ma.. decoctum fuiſſet adminiſtratum, ad vul..s peruenit, ſed vt iniecta, ita etiam fuere ..iecta.

Vulnus autem abdominis (non vero in..ſtini, ne quidem in hodiernum diem) pe..e coaluit: fæcũ vero nihil omnino, etiam..um per anum reiicit, ſed per ipſum in..ſtini vulnus, quod circa vmbilici latus ſi..iſtrum remanſit: verum dolorem nullum ..erfert, nec quando excrementa effluxura ..nt, perſentit: forti tamen ligatura vtitur, .. difficilioribus ruſticis operibus preeſſe ..on poteſt.

Cauſam quærentibus ſtudioſis, cur, cum ..xcrementa per vulnus reiiciantur, clyſma..a non etiam eo pertingant. Ad hoc reſpon-

ſum fuit, clyſmatum materiam ad inteſtin
tenuia, meo quidem iudicio, naturaliter n
peruenire, quod & auctoritate & ration
probamus.

Clara eſt auctoritas Galeni 5. Meth. me
11. quæ habet: *Superioribus inteſtinis vlcerati
vtendum eſſe medicamentis per os aſſumptis. Quo
enim per ſedem iniicitur*, inquit Galenus, *ad e
quæ ſunt vicina ventriculo ſubire nequit.* No
minus perſpicua eiuſdem altera 13. Meth
med. 17. ſententia, vbi inquit: *Quæ per ſeden
infuſa ſunt, ea omnino ad ieiunum vſq; aſcender
nequeunt, imo ſi admodum nitaris, fortaſſe tenu
tantum inteſtinum contingent.*

Ratio vero à VALVVLA COLI INTE
STINI deſumpta eſt, quæ id impedire po
teſt: ſed cum de hac Valuula breuibus tan
tum in Præfatione libri 1. Anatomes noſtra
dictum fuerit, fuſius de ea nunc verba fa
ciamus.

VALVVLA IN INTE- ſtino Colo, Anno 1579. à me reperta.

DVM Lutetiæ Pariſiorum ſtudiorũ gratia verſarer, & inter cætera ſtudia priuatim in Anatomico ſtudio cum Clariſ. viro D. D. Thoma Coccio populari, me exercerem, contigit vt Anno 1579. dum inter cætera.

ra, quæ à me diſſecabantur, curioſius inte-
inorum ſtructuram rimarer, ea penitus à
leſenterio liberarim, & ad eorundem fi-
ras & tunicas conſiderandas, abluerẽ, aqua
nodo per ieiunum, modo per rectum inte-
inum infuſa. Quod cum factitarem, aquā
er ieiunum infuſam facile, & quam citiſſi-
ne elabi obſeruaui: per Rectum autem in-
uſam Colon inteſtinum non pertranſire,
tiamſi inteſtinum leuiter comprimeretur.
Quare, quidnam eo loci occurreret obſta-
uli, perquirere lubuit.

Inueni ergo in Colo inteſtino, eo loci,
bi tenue inteſtinum, Ileon puta, finit, & ap-
endix lumbricum referens, Cœcum qui-
uſdam dictum inteſtinum, apponitur, ad
Coli nimirum principium, inſignem VAL-
VLAM, latitudine pene vnguem ipſius pol-
icis æquantem, craſſam, mẽbranoſam, &c.
Quod tanquam nouum, à nemine hactenus
iteris traditum, tum temporis multis, præ-
ertim vero Clariſſimo viro D. D. Guiliel-
mo Capello, Profeſſori Medico, & Præce-
ptori meo humaniſſimo oſtendi.

Sed & hactenus in publicis Anatomiis
Academiæ noſtræ, quib. multis annis nunc
præſum, eius à me facta fuit mentio: maxi-
me vero in duabus Anatomiis, quas anno
1586. adminiſtraui (poſteaquam à Succen-

turiato meo D. Daniele Pyrnuſio mundata fuiſſent inteſtina) toti ampliſſimo conſeſſui oculis ſubieci, aqua & per ſuperiora, & per inferiora infuſa: eandem etiam palpandam exhibui. Eadem etiam inteſtina, quo rectius eorum longitudinem (quæ 24. erat noſtratium vlnarum) dimetirer, in iiſdem Anatomiis folle inſufflari curaui, tumque temporis ne quidem flatum Valuulam hanc pertranſire fuit obſeruatum.

Cum vero dubius eſſem, anne in brutorum etiam inteſtinis talis reperiretur Valuula, in ſtudioſorum Medicinæ gratiam, Canem, aliasque aliorum animalium partes, in quintum ſecui diem: idque eius nomine, quo ea, quæ publice hactenus in Anatome, & quidem methodo ſecandi docuiſſem, ipſorum oculis ſubiicerem: eam etiam Valuulam in canis ſectione inquirere viſum fuit.

Cum ergo inter plures doctiſſimos & ſtudioſiſſimos, qui ſectioni aſtabant ſpectatores, D. Antonius Boucardus Lotharingus, huius ſtudii, vt & rei herbariæ curioſiſs. mihique amiciſs. hoc ſibi laboris ſumpſiſſet, vt Canis inteſtina mundaret, aqua tam per ſuperiora, quam inferiora infuſa, impleret, & inuerteret: eam etiam Valuulam ipſis oſtendi, quæ tamen non Valuulæ humanæ, ſed

id Circulo similis erat. Et hæc est Valuulæ huius inuentio, & inueniendi modus, qua in re prolixior fui, nō sane eius nomine, vt me esse inuentorem iactitarē, sed vt Lectori pateret quando fuerit inuenta, & quomodo inuenienda sit, cum sciam etiamnum Cl. viros eam & negare, & inuenire non posse.

Vsum huius Valuulæ quod attinet, eum esse arbitror, ne excrementa ex tenuibus intestinis ad crassa delata regurgitare possint: nec obstat id, quod sæpius mihi fuit obiectum, morbum nimirum Iliacum dictum, contrarium ostendere: quo probare nituntur, Valuulam hanc non omnem penitus viam intercipere. Sed quid rationib. opus est, cum αὐτοψία obiectionem soluat? & quod nihilominus Iliacus possit fieri morbus, nō negamus: tanta enim cum violentia morbus is accidit, vt non solum Valuula hæc cedere, sed etiam facile frangi possit, cum ipsa excrementa etiam pilorum, cui natura Circulum apposuit, referent. Sed de his & similibus in nostris libris Anatomicis, Deo iuuante, fusius sumus acturi.

HISTORIAE RAMICOSORVM SEctorum (*quos vulgo captiuos aut Iliacos vocant*) *in Epigastrio & Peritonæo: quæ sectio Cæsarea difficilior, nec tamen lethalis: ex Francisco Rosseto.*

EN tibi amicissime Lector, quod perinde ac nouum hoc nostrum pariendi artificium videri mirum poterit: vtpote nouum, à nemine forsitan scriptum, & paucis futurũ credibile, ab experientissimo tamen Cystotomo Florentio Vallensi in ptochodochio Dithuirii Belsici apud nostrates factũ haud ita nuper, Guillelmo Clarensaco Medico, & Astrologo insigni, & Ioa. Arsentio pharmacopola, Ambrosioque Nigro docto & experiente Chirurgo præsentibus.

Mendico insigniter ramicoso intestina excrementis & flatu distentissima, nec restitui, nec quicquam difflare aut egerere poterant, quod isti incarcerationem intestinalem vocant, præsentissimi, & atrocissimi tũ angoris, tum periculi symptoma. Doctus ille pro suo seculo, & ordine senex, interque suos collegas nominis facile primi circumforaneus Herniarum & calculi Machaon, moribundum fausta nouacula ab orco gratis reuocauit, pari & prope tanta cutis, musculorum, & peritonæi facta ad imum abdomen sectione, quantum in Cæsareis ducimus, & loco incommodiore. Is mihi postea familiaris factus, & eius curationis occasione de eo opere necessario mecum non indocte differens, illud idem iam antea sæpe, & nunquam infeliciter se exequutum fuisse affirma-

firmauit, re ex tempore nata id exposcen-
. Hoc enim malum cum inuadit, tam ve-
ox & quasi præceps vrget remedium, vt vix
propinquo accersendi Chirurgi prius sup-
etat otium, quam is veniens moribundum
grum offendat: quæ res ab vtroque opere
iscipiendo quos non vel peritissimos, mo-
o vt non imprudentissimos reuocet? Eius
nortui filius suprascriptum Celsi chirurge-
na herniarium patris imitatione ex profes-
o postea diu exercuit, hãc quoq; captiui in-
estini curationem semel atq; iterũ fauste æ-
nulatus, vbi fotibus Chalasticis, aut ali-
er tentata reductio non processisset. Illi a-
perto superius quam tumoris incremen-
um circumscribebatur abdomine (sed in-
eriore, atq; dolentiore, & ob id periculosi-
ore loco quam vbi nostras Cæsareas seca-
nus) inde ad herniæ vsq; proruentis locum
cautissime secabant cutim, musculos, peri-
tonæum, moxq; diducta vetere ramicali ru-
ptura intestinum intro cum vita iamiam a-
lioqui euolatura restituebant, (vt præter te-
stes prædictos, qui sectioni adfuerunt, is
primum, deinde eius idem filius mihi, per
otium recitauerunt) qua poterant (nempe
communi) gastroraphia vtentes.

SECVNDA HISTORIA CAPTIVI *Intestini Chirurgica manu restituti.*

SED

SED quas eius generis duas historias fide-
liter accepi, non modo à Chirurgis qui
secuerunt, & medicis qui præfuerunt, sed
etiam ab herniosorum percuratorum fa-
miliaribus (nam ii longo post tempore a-
liis morbis interierunt) te audire velim.
Quæ ab operantium tripode sum mutua-
tus, qualia à MAVPASIO sectore, eius
ipsius manu scripta fuerunt Gallico idio-
mate, adnotatis tamen à me (vt fando ac-
cepi) quibusdam circumstantiis, ex ore
CARLOMAGNI (qui sectionibus iis
collega adfuit) quæ tyronibus pręceptio-
num loco esse queant. Auctores mihi
fuerunt ex Medicis, ALEXIS GANDI-
NVS Reginæ nostræ archiatros: ex Chirur-
gis, CARLOMAGNVS, & IACOBVS
BELLAII pater & filius Blesensium Chirur-
gorum primi, quibus eundem MAVPASI-
VM CARLOMAGNI generum doctum
& industrium Chirurgum adiuuantibus, cu-
ratio vna atque altera sic processit.

ANNO DOM. 1559. medio circiter Maio
cum Blesiæ FRANCISCVS quidam PRA-
TENSIS annos natus XXX. caligarius su-
tor iamdudum antea herniosus, sub sole
feruido palmaria pila diu multumque lu-
sisset, longe maiorem grauioris quam an-
tea herniæ molem in Oscheum subito rue-

re quæ-

questus est: quam dum nec ipse situ, nec
anu pro more restitueret, nec eo voca-
MAVPASIVS, & CARLOMA-
NVS vlla resupinati sursum versum cor-
oris figuratione, aut fotuum emollien-
um, resoluentium, discutientium mini-
erio, aut manus repellẽtis adminiculo re-
onere possent, eo tandem t nquam ad
cram anchoram (velut in rebus deplora-
s solet) ventum est, ALEXI GANDI-
O probante, vt extrema ferro tentaren-
ur. Cum ergo intestinorum & omenti
ona pars diducto vi peritonæo delapsa,
rotum ingens oppleuissent, tum ibi,
um ad inguen prætumidum tantus dolor
ob peritonæi ab intestinis deuolutis ten-
, & intestinorum à Peritonæo & scroto
ompressorum violentiam) miserum cru-
iabat, vt febre inuadente, ructibus-
ue & singultibus, (vt in voluulo) sub-
rtis cibi, flatus, stercoraque omnia
omitu semper, nulla autem deiectu
el spontaneo, vel imperato redderentur,
idore diaphoretico succedente, & pulsu,
c viribus iam fere prostratis. Qua vitę
esperatione, & vxoris precaria flagi-
atione victi, ad salutis vix sperabilem por-
um ex desperationis occasione spectare
cœpe-

cœperunt. Ergo quę tunc oportuit ritu me-
dico præfari, scamno (vt testiculariis secto-
ribus mos est) herniosum figurant, & quo
ad inguen loco tumor eminebat, Maupasi-
us incisuram nouacula duxit, incipiẽs à qua-
tuor supra os pubis digitis, ad eius vsque os
sis regionem descendendo, & sensim eo vs-
que pertingendo, tamque alte paulatim pe-
netrando, vt ventris subiectam cauitatem
propius attingeret, vnice cauens ne quam
intestini, aut alius interioris substantiæ par-
tem offenderet. Vacuo igitur reperto (rupt
enim nec simpliciter laxatum fuisse perito-
næum oportuit) & cautissime ęquata peri-
tonæi diuisione cum superiore epigastrii di-
uisura, tunc manibus, & quibus leuissim
fieri potuit adminiculis epiploon, & ali
quędam cum cęco toto non pauca intesti-
na, ex scroto paulatim subducta, in ventri
cauum reposuerunt. At quia omentum fer
totum corruptela ibi liuescebat, tantam ei
præligati portionem secuerunt, quanta e
duorum gallinæ ouorum moles, reliquum
eius sicut filo erat constrictum vna cum in-
testinis intro retrudentes, quorum depre
sissima iam in sphacelum obnigruerant, o
immodicas scilicet compressionum fatiga-
tiones. Gastroraphicis quinque suturis o
vulneris iuncta fuerunt. Sed qua parte po

triduum

um suppurare vulnus cœpit, stercora
pure nunc mollia, nunc duriuscula; nō-
quam in lōgum aut rotundum suffigu-
copiose p interstitia vinculorum egere-
ur: argumento manifesto iam tandem
i insigniter eius intestini, quod gangræ-
ctum præuiderant. Eius cum pure ster-
eiectio, amplius sesquimense cum per-
uisset, tandemque cessauisset, quatuor
de totis mensibus crocea in morē Rha-
aricæ infusionis recrementa per vulnus
uxerunt. Vt ergo vlceri simul, & intesti-
nedicina fieret, illi iniectionibus per in-
n sauciatum, huic enematis per anum
entibus, detergentibus, agglutinanti-
, sic prospectum est, vt ambæ simul par-
fuerint persanatæ. Ex eo enim nouem
annos tā incolumis Blesiæ vixit, vt nul-
ypozomate (quod tamen antea illi per-
essarium erat) vteretur, ne tunc quidem,
n vel pedes, vel eques quolibet itaret, vel
sæpe die pila palmaria suo de more lu-
et: Hoc supra octennium temporis spa-
bis ducta vxore, ex vtraq; liberos vtriusq;
us suscepit, nullo ex tot malis superstite
tigio, præter exiguam ventriculi brady-
siam, quam illi vt militi Galenico ob
ploi subiecti iacturam superfuisse opor-

HISTORIA TERTI
Chirurgicæ curationis in hernia Iliaca & Captiuo intestino.

ANNO Dom.M.D.LI. cuidam Henri
de Monceaulx Blesiæ scripturā abec
dariam pueros docenti, vetus hernia repe
tino delapsu tam periculose intumuerat,
febre superueniente, cibi, stercorisq; vom
tione succedēte, (ob deiectionem omni
cohibitam) dolore ad inguen, & distentu
scrotum intolerabili, sudoribus vires exso
uentibus, pro moribundo haberetur. Ei
vxoris & amicorum rogatu iidem cum e
dem Medico Chirurgi illum suo (id est pa
prorsus modo) sectum, non tamen simil
omnia medendi forma, & successu curau
runt, cum in ambobus paria non essent
mnia. Licet enim huic Henrico vastius, q
illi Francisco hernia intumuisset, detru
scilicet in scrotum cum toto fere epiplo
longe pluribus intestinis (sic adeo vt tum
magnitudine caput æquaret) tamen incol
mia inerāt huic omnia, sic vt nec omentu
in operatione subsecare, nec post operati
nem damnum rupti intestini resarcire fu
rit opus. Quod leuioris noxæ beneficium
cet Chirurgis magno ad celeriorem perc
rationem compendio, & ægrotanti Hen

co p

ri (eatenus) lucro fuerit, hoc tamen ei
Francisco (putre omentum, & intesti-
pta habẽti) deterius cessit, quod pristi-
mici perpetiendo, & subligaculo vete-
tando non desiit (vt alter ille) esse ob-
us, licet vtriq; eadem gastroraphia ad-
strata fuerit. Ergo cui vsui (inquies) ea
rici sectio & laniena fuit, si remansit idẽ
cosus? Nempe, vt sic vrgentiori malo
tius, imo vero necessario occurreretur,
lusis scilicet antea maiore cum crucia-
& periculo intestinis simul cum omẽto,
velut carcere, vbi mors præsentissima
ro intentari iamiam apparebat. At inde
atus diu postea vixit sospes & alacris.

II.

RPVS SINE HEPATE & Liene inuentum.

NNO Christi 1564. die vero 11. Se-
ptembris, hanc vitam reliquit Domi-
Matthias Ortelius, Mercator oppidi
tuerpiensis celebris, natione Germa-
s. Duodecima vero facta fuit eius cor-
ris sectio, à Chirurgis eius rei peritis, me
esente Medico, vt constitutionem par-
m nutritioni seruientium videremus,
ecipue Hepatis & Lienis: nam aliquot

annis antea Hydrope laborauerat, qui m bus necessario affectus Hepatis, vel prim rio, vel secundario comitatur, cumque diaphragmate, atque costis spuriis, He & Lienem quæreremus, ne vestigium c dem illarum partium inuenimus. Ca profecto inauditus, & admirabilis : at su stantia omnium intestinorum carnosa pr sus erat, & multo solidior, quam ipsa m culorum caro, vt soliditate Cordis carni re responderet, & vena caua ex ipsis inte nis suam originem sumebat, eo fere mod quo vena porta in ipsis intestinis solet i plantari. Hæc sane causa fuit, quod tot inflammatione & abscessu intestinorum borarit: facilius enim quod carnosum, q quod membranosum est, inflammatur, abscessibus torquetur. Nam carnosæ part plus, membranosæ vero minus sanguinis humoris participant.

LAMBERTVS TVLVTANV
Medicus, ciuibus Antuerp
ensibus adiuratus, manu pro
pria hanc historiam texuit.

Ego Thomas Comaus, Chirurgus & Tons Antuerpiensis, attestor, me Dominum Matth am Ortel Augustanum, piæ memoriæ, post eiu obitum, in præsentia Domini Lamberti Tulutan Medici,

*dici, mea ipsius manu secuisse, & in eius corpo-
nuenisse, ac vidisse, quemadmodum præfati Me-
i testimonium asserit, in cuius rei fidem manu
pria me subscripsi.*

THOMAS COMAVS.

Historiam hanc Clarissimus vir D.D.
hannes Iacobus Schifferus Medicus Au-
stanus, cum à Clarissimo viro D.D. Tho-
a Cneulino accepisset, mihi per literas
mmunicauit.

F I N I S.



ORTEN-
TOSVM LI-
THOPÆDION,

SIVE

MBRYVM IN VTE-
o materno per annos 28. contentum,
petrefactum, & post matris mor-
tem exsectum.

liecta leui & succincta exercitatione, eaq;
Academica, de huius indurationis
causis naturalibus.

AVCTORE

OANN. ALBOSIO
Hæduo, apud Senonas Med.

Cui accessit

IMONIS PROVANCHERII
Medici Senonensis, & Francisci
Rosseti de eadem re opinio.





V 4 IOHAN.



IOHANNE
ALBOSIVS HA
DVVS, ET APVD SE-
nonas Medicus, Lectori
S.



OVITAS huius speci-culi, quod prisca ætas aut n[...] vidit, aut de eo scriptis, quæ [...] nos peruenerint, posteritati [...] dem non fecit, nos excitauerat superiorib[...] mensibus ad exprimendam huius prodi[...] iconem, quam ad amicos naturalis Philo[...] phiæ studiosos, vltro citroq; mitteremus: [...] quia esset de earum genere, quæ ab illus[...] causa, vt scribit Plinius, perpetuitatẽ m[...] rentur: tum etiam, quia præter alios mu[...] tos graues viros, Paræus ille Protochiru[...] gus Regius (cui nostra ætas multum debe[...] nos ad id studium excitasset. Sed cum D[...] ctorum nemini esset ea in re satisfactum[...] quod quererentur istud esse veluti in C[...]

lib.34. c. 4. Nat. histor.

mœd[...]

mœdia κωφὸν πρόσωπον, postularentq́; vt personam loquentem faceremus, & vtraque lingua, quo etiam ignaris linguæ Latinæ luderetur, & ad exteros quoq́; Portenti fama & forma, non sine aliquo vsu perueniret: parere, visum est æquissimum, tum quia foret piaculum tam portentosam rem silẽtio præterire, qua monemur nos λιθοκάρδιοι petere supplicibus votis à Deo, qui rerum omnium est prima causa efficiens, & πρωτοπλάςης, vt nobis det cor carneum, quod iam ad omne scelus occalluit: tum etiam vt nostra vrbecula, quæ suorũ stemmatis, virtute, & veteri gloria adhuc fulget, noua veluti præconis voce, toti Galliæ, imo & toti orbi, summi numinis ostenta promulget. Protypum autem efformauimus de nouo (quo sint δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι) vt te, quem latere nihil volumus, quasi in rem præsentem deduceremus, & infantulum, & in sinu vteri latentem, & suo tegmine explicitum, & in hanc & illam dimensionem, quantum cedere potuit corpusculi (per multas horas aceto macerati) durities, protensum conspiceres. Adiecimus etiam nudã

hiſtoriam, nullusq́; coloribus fucatam (veriſsimam tamen) huiuſce Anatomes, adhibitis ad eam confirmandam oculatis & fidelibus teſtibus, Iohanne Perigois, Simone Prouancherio, & Iohanne Rouſſelet, Medicis & collegis noſtris: item & Glaudio le Noir, & Iohanne Cottias Chirurgis, à quibus extractum fuit Embryum illud, Stephano Bouuier Pharmacopæo, manum operi admouente. In hiſtoriæ autẽ calce, obiter inquirere viſum eſt, veluti per ἀπόρημα *Pyrrhonis illius Sceptici exemplo, tantæ duritiei cauſas, vt tecum ludere liceat, non contendere (cum ſæpe veriſimile à vero longiſſime abſit) vtq́; eo veluti præludio, doctiores prouocentur ad acriora certamina, quibus huius* μεταμορφώσεως *in tenello naturæ corpore, Phyſica ratio quæcunq́; fuerit (cum in eo opere* τὶ θεῖον *etiam illucere putemus) melius innoteſcat. Opellam hanc noſtram, qui tibi ſi non prodeſſe, ſaltem placere ſtuduimus, amice Lector, æqui boniq́; conſule. Datum Senonis Idibus Octobris 1582.*

In

In Iconem Lithopædii ἑξάστιχον IOAN. ALBOSII.

inxit Deucalion saxis post terga repulsis,
Ex duro nostrum marmore molle genus.
Qui fit vt infantis, mutata sorte tenellum
Nunc corpus saxis proxima membra gerat?
Flectebat priscos diuina potentia mores
Nullo hodie flectas saxea colla iugo.

Iocus puerilis PETRI ALBOSII impubis ad Patrem obseruantissimum IOAN. ALBOSIVM Medicum, de eius Lithopædio.

Quæ noua progenies ista est? Irane Deorum
Nata mihi soror est, Gnataq; nata tibi?
Non agnosco tuos in duro marmore vultus,
Namq; pium, tenerum, molleq; pectus habes.
Degener huicq; animus nulla pietate parentem
Respicit, aut fratri est blandior illa suo.
Attamen arte tua (quæ virgo sepulta iaceret)
Viuit, & est hæres nominis vsq; tui.
Isti ergo inuideo sortem, nisi saxea moles
Et cedat fratri, cedat & illa patri.

De Lithopędio Senonensi, in Zoilum sui partus Cæsarei calumniatorem, FRANCISCVS ROSSETVS Medicus

AD

AD IOAN. ALBOSIVM Medicum amiciſſimum.

Hæc lapidoſa caro, cum tempeſtiua ſub auras
Vitales primam vellet inire viam.
Inſonti fertur ſpirans Lucina nouercam
Præcluſiſſe viæ parturientis iter:
Sic fruſtra eluctans, diuiſo ventre parentis
Matre tamen poterat ſoſpite ſalua trahi.
Terruit exempli nouitas, ſuſpecta recluſo
Sic vtero matrem viuere poſſe negans.
Ergo ibidem luſtris prope ſex coniuncta coegit
Matrem, facta diu ſaxea maſſa, mori.
Cur potius quæſo, geſtati tempore tanto
Accipit hæc fœtus ſaxea forma fidem?
Quam noua Cæſareo monſtrans Chirurgia partu
Soſpite qui fœtu viuere fœta queat?
Vtilis hæc multis venit ars, at inutilis iſte
Aſpectus, ſolo nos nouitate mouet.
Vt pateant oculis ſubiecta fidelibus ambo,
Sæpius hæc illis, viſa fuere tamen.
Et dubitamus adhuc manifeſtis credere, quamuis
Non fuerint priſcis ſcripta voluminibus.
Nempe Dei bonitas, largo mage fonte miniſtrat
Naturæ tacitas prodiga ſemper opes.
I nunc, atq; omni dic omnia Zoile ſeclo,
Aut vni potius nota fuiſſe viro.

Ad

d puellam in vtero materno lapidefactam, SIMONIS PROVANCHERII Medici, Epigramma.

uius non esset suppressa memoria morte
Quærenti, æternæ surgit origo duplex.
er magnæ virtutis opus via prima docetur,
Ingens per vitium proxima deinde patet.
Ias ego, nec plures, ineunti lumina vitæ
Credebam geminas constituisse Deum.
Nunc admitto nouam, qua tu mea filia viuis,
Vitæ expers: viuis, nec tibi vita fuit.

Aliud eiusdem.

er genus & sexum viuas mea filia quantum
Est hominis, nunquid vita perennis erit?
Nam de plebe tuum genus est, es fœmina sexu
His viuas, breuis est vita futura tibi.
ro mortis damno reddit te fama perennem,
Mortis quam vitæ, sors igitur melior.

ENAR.



ENARRATIO TOY ΛΙΘΟΠΑΙΔΙΟΥ,

SEV

EMBRYI CVIVSDAM longa temporis mora in Matris vtero in saxeam duritiem concreti, quod ex gestantis cadauere extractum est, in vetusto Gallorum Senonum oppido 16. Maii, Anno 1582.

ADIECTA QVOQVE EST succincta & leuis quædam exercitatio, eaq; Problematica, de istius indurationis causis naturalibus, vt postea penes Lectorem sit huius iudicii summa.

HISTORIA EMBRYONIS *petrefacti.*



MVLIER Senonensis, nomine Columba Chatry, quæ Ludouico Carita homuncioni (quadrato tame & bene habito) ex vulgari plebe

& sar

sartori vestiario nupserat, ab annis quaginta octo, fracta ætate & valetudine, hic ccubuit decimosexto mensis Maii, annum tatis agens sexagesimum octauum.

Hæc ante annos viginti octo, quæ nunuam antea vterum gestarat, licet iamprid upsisset (nihil de sanitate prius admodum onquesta) certissima habuit inchoati hoinis indicia. Nam qui statis periodis erumere solebāt menses, illi statim substiterunt. ica primis mensibus laborauit, tempestiuū mbryonis motum & frequentem persent, tumore lumborum & abdominis paulam subcrescente, mammisque lacte turentibus. Tandem autem decurso pene eræ gestationis curriculo, labores puererii graues & abdominis dolores experiri ncepit, vrina ad aliquot dies suppressa (Meicis tunc varia & dubia de illa κυοφορία sentientibus) quæ postea currente veluti alueo c magna vi erupit, profuso illo ichore, non im ex vesicæ meatu, vt credibile est, scatuiente, quam ex mulieris loculis, Amnio tuica disrupta, cum vna cum istis serosis reementis (quas mulierculæ aquas vocant) liquis concreti sanguinis trumbus emererit. Inde autem & mammæ concidere isæ sunt, motus infantis aut ignauus, aut ullus, labores mulieris tolerabiliores. Hipp.aph. 38. lib. 5.

Quibus



Quibus omnibus attonitæ fuerunt Obste-trices, quæ antea certissimum puerperium expectassent.

A ludibrio autem istius fœturæ, totum triennium lectulo illa decubuit, ad extremã vitæ calcem de valetudine conquesta, de tu-more, de duritie, de torminibus alui (quam obuiis quibusque & Chirurgis & Medicis tractandam exhibebat) de inutili & graui il-lo pondere, quod pro vario gestantis motu, modo in hanc, modo in illam partem pro-cumbebat. Denique de languente & depra-uata appetentia, quam subinde acetariis & absorpto omphacio sollicitabat, alioqui p-petuo ἄσιτος. Illamque ferunt vicinæ, inter suos sales sæpe dictitasse (vt erat genio satis lepido) se fœtum vtero gerere, qui tandem parenti foret exitio & internecioni, quan-quam cum serio loqueretur, maleficium ac-ceptum potius accusaret.

Postquam autem fato esset functa, eius vir officiosus in vxoris manes (quam tamdiu & tantopere excruciatam viderat) accersiuit vnum atque alterum ex nostris Chirurgis ambo valentes arte, & artis vsu, quibus (licet de scirrhoso tantum tumore cogitarent) dis-secto mulieris abdomine, & reiecto infra peritonæo, vterus sese offert, aspectu quidé rugosus, & versicolor, vt crista illa pendula

qua

Gallis Indicis ex ſummo capite prola-
r, vel potius vt operimentum illud cuta-
m, quod illorum collum ambit. Tactu
m durus, teſtaceus & craſſus, inſtar τῶν
ακοδέρμων. Tum nouaculam in portento-
illam molem & gypſeam iniiciunt, qua
ciem cultelli renitente, ſcalprum altius
gunt. Eorum autem alter inflicto caſu in
nium vulnere, & in aliquot coſtas, tandē
nerum dextrum impetit, à quo erumpēs
s caput, certiſſimam fecit fidem oſſium
latitantiū. Ex quo ſcalpellum alio tranſ-
nt, & magna vi, ſenſim tamen, & recta,
rum ſecant, diductisque duriſſimis vul-
is labris, infantē in orbem implicitum,
x tranſuerſo in vtero poſitum, introſpi-
nt in penitiſſimo ſinu, & altiſſimis late-
s ſtabulantem, in ſuamque veluti Cyſtin,
m Allantoidem tunicam fuiſſe puto,
oſiſſimam reconditum.

Quo ſpectaculo inexpectato obſtupefa-
Medicos conuocant, quos in re inaudita
nſulant, adhibeantque in teſtimonium &
icium rei huius, quæ pene fidem omnem
eret. Interea multis ad nouum prodigiū
urrentibus, & opus Chirurgorum inter-
bantibus, venit ipſis in mentem totam
m molē ex illo veluti antro & manibus,
vncis Chirurgicis, qua valerent, vi abſtra-
re vt arborem ex ſuo caudice, domumq;

X com-

cõportare, vt priuatim & apud ſe accuratiu
corpuſculi anatomen ſectarentur, & cu
peritis de portento nouo & inaudito, co
ſilia conferrent.

In præcipiti autem & violenta illa lani
na non licuit opus feſtinantibus introſpic
re, quod ſubſtratum eſſet infantulo Chor
on, quæ vteri acetabula, qualia vmbilici va
quis eſſet Allantoidis cum vtero & cum fo
tu nexus, cum vterus ipſe, præcipue ad co
dextram, ad nates, & ad partem ſpinę dor
cum cute infantuli omnino coaluiſſet.

Situs infantis erat pene ſphæricus, fac
ad thoracẽ affixa, ſublatis ad nares genibu
vnde poſtea eæ patulæ retuſæ & reſimæ c
ſpectæ ſunt. Oſſa capitis tenuia quidem, ſe
firma, & inſtar cornu nitentia, cute capit
multis in locis piloſa, caput in ſiniſtrum br
chium ita procumbebat, vt à protuberan
humero auris & os Occipitis impellerer
tur, quod incauatum ea parte introceſſiſ
conſpicerentur. Cubitus ad ſummũ hum
rum reflectebatur, porrecta ſola manu, qu
in pugnum adeo firmiter contracta, & ſum
mi digiti ita palmæ hærebant, vt licet appa
rerent ſeriatim inter ſe diſtincti, re ipſa tam
in vnum idemq; vere lapideum corpus co
creuiſſent. Dextrum autem brachiũ ad vm
bilicum manum extendebat, quæ ad carp
inad

uertenter abstracta fuit, & in aluo ma-
relicta. Fœmur, genu, tibia sinistra, de-
incumbebant: quibus tamen erant ita
ilicita, vt talus sinister pedisq; planta, in
rum Pedion implantarētur, quibus ex-
tum cederet, & pene indissolubili nexu
igaretur. Vtrumq; crus in ventrē & pe-
reflectebatur, certissimāq; fœminei se-
notulam tegebat. Tibia vtraq; ad nates
rquebatur, pedibus & pedum digitis ita
r se compactis, & lapidefactis, vt facto ex
lis & tactu iudicio, totum istud opus di-
es esse alicuius Phidiæ, qui vel ex ebore,
ex marmore maturæ ætatis Embryi ab-
tissimam Iconem expressisset, maxime
n in ea duritie corpusculi moles non cō-
isset, imo cum cute nitida integram suam
συμμετρίαν & πολυσαρκίαν retinuisset.
Partes autem internæ, viscera nempe o-
ia, Cor & Cerebrum habebant naturali-
, eo dempto, quod vltra modū indurue-
t, minus tamen quam externæ, ita vt ho-
exertum istud corpusculum, neq; putre-
em minetur, neq; teredinem. Ex quo
stea dentem exemit inopinanter quidam
uius, qui prodigium contrectabat, vt
ntis sedem in ipso alueario adhuc con-
icere liceat. Hæc de matris & fœtus admi-
strata Anatome dicta sunto.



A F gura & situs infantis in vtero.
B Infans extractus cum parte vteri & tunicatum.
C Corpusculum in quam potuimus dimensioné ext ensum

EXE

EXERCITATIO PROblematica de istius indurationis causis naturalibus.

...m de istius indurationis naturalibus cau-
...s aliquid disseramus. Huius autem prodi-
...si abortus, nisi sensus nobis faceret fidẽ,
...stra quęreremus rationum momenta.
...d cum visus & tactus, certissimi inter sen-
...externos iudices, rẽ ipsam bis mille ho-
...num oculis spectandam exhibeant, ma-
...busque tractandam (vt hodie quoq; idem
...er nos & spectare, & palpare subinde li-
...)tria videntur superesse liberalioribus in-
...niis discutienda.

Vnum, qui factum sit vt corpusculum
...ud, quod constituta & naturali puerperii
...riodo, & inter tam graues cruciatus ex-
...ctum fuisse constat, tam diu in istis latibu-
... asseruatum, nõ computruerit, aliorum
...ortuum more, quos vel derepente Ma-
...icidas esse videmus, vel paulatim & ex lõ-
...s interuallis excussos fuisse, à grauibus au-
...oribus accepimus: vel facta sibi per ven-
...em inferiorem via, membratim excussos,
...m hic tres putredinis causæ videantur cõ-
...urrisse: nempe corpusculi temperies cali-
...a & humida, qualis est puerorum. Loci na-
...ura, cum vterus intertextus sit multis venis

& arteriis, & visceribus (in quibus resi
naturalis caloris fons) proximus. Cum i
sit in mulieribus veluti sentina, in quam t
tum corpus suorum excrementorum sar
nam deponat, cum denique sit puden
proximus, quæ Galenus σηπεδονώδη pro
ciat. Tertio impedita perspiratio, cum
prægnantibus vteri os arctissime, vsque
excussionem fœtus coarctetur. Sic enim
Galen. in 3. Epid. Co. 3. & 1. de diff. Febr. cap. 8. & 8. Meth. 7. & 11. cap. 4. & 8. & in 3. Epidem. Com. 7. Auic. libr. 1. Fen 3. & lib. 4. Fen. 1. & tract. 2.
fert illud insigne Philosophorum & Me
corum axioma, calida & humida, calido
vdo loco conclusa, & aere non perflata,
tissime situm contrahunt, & putredinem
Deinde, naturali in viuentibus deperd
calore, extraneum succedere necesse est,
ius est vrere, putrefacere, corrumpere, &
dem in cineres resoluere, præcipue si sub
ctum nactus sit calidum & humidum, qu
est puerorum corpus, quod cum multo h
more scateat, vere, vt loquitur Aristotel
εὔφθαρτον dici potest.

Alterum quæstionis caput positum es
inuestiganda illa intemperie, siue simpl
siue composita, quæ tantam duritiem pe
rit, & ab iisdem fontibus emanat præce
tis dubitationis solutio, cum ea durities s
Galenus 3. Epid. Co. 3.
vel quæ eā attulit, causa (nihil enim exi
siccum putrescit) corpusculum istud à p
tredine vindicauerit.

Om

Omne autem durum, inquit Galenus 5. simpl. cap. 3. fit vel plenitudine & renitentia, vel concretione, vel siccitate, hisque vel solis, vel inter se complicatis. Induruitne vero iste fœtus repletione, cum nihil in fœtu, neque in eius inuolucris turgeret largiori humore, vel naturali, vel excrementitio. Imo illa essent omnia exsiccata, & arefacta? concretionem accusabimus, quam etiam congelationem appellat Galenus, qua metalla plurima in fodinarum penetralibus: saxea, in lapidicinis: Meteora, in media aeris regione videmus congelari & concrescere? sed quid externa exempla huius congelationis quærimus, cum domesticum suppetat, & nobis sit præ foribus.

Est enim in nostra vicinia prope oppiduli Veronęi mœnia, fons perēnis scaturiginis, aspectu iucundissimus, lympha limpidissima, colore quidem & odore ἄποιος, sed sapore non ita commendabili, incolis tamen nō ingrato. Erumpit autem ex altissimis subterraneis cuniculis, labroque, vel potius cratere excipitur ita affabre in orbem circumducto, vt nescias illamne περιφέρειαν natura dederit, an verò ars Euclidis exquisitissimum istum circulum elaborauerit. Sic autem ad labri margines exundat aqua, vt statim & breuissimo ductu decurrat in to- La Fontaine de Veron

tam, quæ molam frumẽtariam circumag
indeque cum glarea, quam currente alu
ſecum abradit, guttatim in ſubſtratum lu
& proximam vſnæam decidit, quæ omn
ſua frigiditate ita ſubigit, fermentat, & c
git, vt tandem in lapides induret, leues qu
dem illos & foraminulẽtos, & veluti pum
ceos, quorumque vnam aliquando parte
videas iam petrefactam: alteram vero adhu
agnoſcas muſco herbaceo virentem & co
noſam, quæ tandem lapideſcere incipia
Coguntur vero illi lapides tanto aggere,
niſi ex interuallis molitor eos ferreo ma
leolo conterat & ſubtrahat, impediment
ſint ipſi moletrinæ, quo minus libere ci
cũuoluatur. Iſta obiter dicta ſint de λιθιάσ
quæ ex aquæ iſtius frigiditate & fortaſſe na
tiuo ſolo procreari videtur.

Similis autem aut potentioris congela
tionis quis poteſt eſſe locus in internis re
ceſſibus noſtri corporis, qui multi ſanguini
& venoſi, & arterioſi affluxu, vicinorum vi
ſcerum benigno tepore, & ea functione a
quam has partes natura finxit (cum in ipſas
vt in agrum fœcundum noſtræ generationi
prolifica ſemina committat) minus alger
debeant. Sic Hippocrates frigidos, ſiccos
denſoſque vteros, vt effœtos pronunciat
Quod vero Galenus de Anatomia viuorũ
adipem

pem, frigiditate spermaticarum partium,
. cordis calore magis distantium, concre-
re scribit: certe vt ex imbecillo frigore
ginosa materia facile concrescit, ita quo-
e leuissimo calore illa liquatur: hic vero
lapidosa duritie agitur. Restat igitur, ar-
mento ab enumeratione partium petito,
rpusculum occaluisse siccitate, ad quam
n parum fecisse videbuntur dolores assi-
li, quos gestans sustinuit. Item vigiliæ &
edia, quibus diu multumque vexata est,
ę omnia ad causas exsiccantes referunt
edici. Adiicere licebit illũ vteri καταχλυσ-
ν, quo pro puerperio multus ichor è mu-
ris loculis effluxit, sicque & vterus & fœ-
s, eiusque inuolucra exaruerint, absorpta
mnis putredinis materia, quam in humi-
o, & naturali, & excrementitio positam es-
, Physici autumant. Solane vero siccitas tã-
m duritiem peperit, cum qualitas sit pati-
ns, & ad agendum ignaua: Causæ autẽ ad
os effectus analogæ esse debent, & viribus
res? Ex quo fit, vt sit verisimile siccitatem
lam non potuisse eo vsque indurare, sed
terutri qualitatum πρακτικωτέρων, frigidi-
ti nempe, aut caliditati coniunctam. Frigi-
itatine? vt siccitati cõgelatio accesserit mi-
tis his duabus inter se indurationis causis?
i enim quæ putrent, se ipsis fiunt calidiora

& humidiora, conſequi videtur (vt contr
riorum contraria ſunt conſequentia) ea q
non putrent cum putreſcere nata ſint, id h
bere à frigido & ſicco. Præterea, prompt
quæque alterantur, à ſimilibus ſuæ inte
peraturæ cauſis. At hic cutis natura frig
& ſicca, potiſſimum ſaxeam eam duritiē
duit (vt in ouo teſta ex molli tunica occal
ſcit) ex quo fit, vt ſit veriſimilius iſtam du
tiem à frigido & ſicco excitatam. At neq
loci, in quo concreuit temperies, neque v
humana ratio id patitur, vt dictum eſt, cu
de concretione ageretur. Iam videam
an caliditate ſiccitati coniuncta iſtud c
puſculum indurauerint, cum à tot tantiſq
laboribus tandem, veluti febre hectica c
liquata fuerit illa, & contabuerit? Cum p
terea calidis & ſiccis medicamentis, tum i
tro ſumptis, tum foris admotis aſſidua i
tormina ſedare, flatus diſcutere, & moleſt
ſimum illud vteri onus, & quod ſubinde e
tum minari videbatur, deturbare conaba
imperitiſſimum muliercularum vulgus?
coniunctis hiſce cauſis, & ſalis glebę, & a
mina, & chryſocolla, & chalcanthi gen
indurantur, quæ poſtea humore liquant
cum ante calido & ſicco obduruerint.

Tertium huiuſce diſputationis ca
poſitum eſt in harum intemperaturar

ue ſimplicium, ſiue compoſitarum diffe-
entia: nempe, ſintne illæ externæ tantum
aduentitiæ, an vero aliquod ab ipſo cor-
uſculo ἐνδιάθετον innatum & latens acce-
erint initium. Nam licet ea, quæ de cau-
s propoſita ſunt, habeant quandam ſpeci-
m adumbratæ veritatis, multum tamen
bſunt ab ordinatis naturæ legibus. Quid
nim illas cauſas accuſamus, cũ omnes ſint
xternæ, & huic corpuſculo aduentitiæ, quę
ine internarum aptitudine, nihil videntur
oſſe agere? Non enim omnis cauſa, quæ
corpori aduenit, inquit Auicennas Doct.
. Fen. in ipſum operatur, ſed ad id requiri-
tur & agentis fortitudo, & diſpoſitio pati-
entis.

Gal. de Dif. febr.

Hic igitur præter communem conſuetu-
dinem (cum natura hominis corpus molle
& tenerum finxerit, vt quod ad functiones
animæ magis aptum eſſet, quam ſi induruiſ-
ſet) latuiſſe dicemus aliqua huiuſce indura-
tionis ſeminaria, vt orta reſpondeant ſuis
principiis, & inſitam vim quandam peculia-
ré & abditam, quæ ab externis illis cauſis ex-
citata, tandem in lucem emerſerit, vt ſingu-
lorum quæ fiunt, interna quædam effectrix
cauſa exiſtit. Phyſici enim rerum omnium
formas, excepta illa principe, quæ diuinio-
ris eſt originis, ex materia educi putant.

Galen. lib. Quod animi mores, &c. & 1. de Vſu part.

Gal. libr. de Cauſ. proc.

Item

Petrus Danus in sua Idea med.

Item & Spagyrici, qui eas profitentur es αὐτοφυεῖς, neque extrinſecus accedere, ſe delitescere in ipsis ſeminibus,quę (vt ſua ar cana tegunt, quibuſdam verborum inuolu cris) ſuis matricibus conſentanea eſſe c portet.

Quod ſi dempta illa ratiocinatrice, for mæ quæ dant eſſe rei(vt Logici dicunt)edu cuntur à primarum qualitatum tempera mento, illa etiam erunt ab eadem ſcaturig ne, quæ neceſſario primam illam tempera turam ſequuntur, inter quæ non ſolum o dores, ſapores & colores reponunt Medic ſed etiam mollitiem & duritiem. Proind præter externas caloris, frigoris & ſiccitat cauſas & aduentitias (quamuis varie ſentiã & Philoſophi & Chymiſtæ, de lapidum & foſſilium, & efficientibus, & materialibu cauſis)alii ſuccum,alii lixiuium,alii ſal,alii a quam congelatiuam, non ſolum vt materi indurationis,ſed etiam vt quodammodo ef fectricem, & in ipſis indurantibus inſitam fixamque delitescere,proferunt. Sic Coral lium, cui proprium eſt veluti quarto mod (vt Scholæ loquuntur)aeri expoſitum lapi deſcere, ideoque λιθόδενδρον Græcis appel lari (cum mollis fuerit liquidis prius herb ſub vndis) Non quidem ſolum ab ambien tis frigore induratur,ſed quod abſconditan habe

beat in se suæ duritiei energiam, quæ à
cum stante aere affecta, illam produxerit.
æterea Matre ab illis causis colliquata, ni-
i fœtui decessit de pleno corporis habitu,
em alioqui absumi & concidere necesse
isset, si easdem causas fœtus sustinuisset,
umore tum fluente, tum implantato, vi ca-
ris extranei absumpto.

Molas quidem in suis finibus sæpe con-
escere, & in gestãtibus consenescere, imo
commori certum est, vt multa scirrhosa,
phacea & lapidea in nobis generantur, a-
ntur, & augentur, cum excrementitia sint
rpora, imperfecta, & sola viuãt anima ve-
tabili, vt etiam in externis rebus ligna la-
descere videmus, eorumq; cortices: item
plantas nonnullas. Sed quæ perfecta sunt
nimalia, cum primordia suæ generationis
abeant potentissima, eorum extincto in-
ato calore, humiditatem putrescere opor-
et (vt interitus proxima est via ad putredi-
em) concurrentibus præcipue aliis putri-
ginis causis, vt dictum est antea.

Quod autem recensent nonnulli, ex alio-
um fide, & hominis pedem & caput, imo &
otum corpus, visa fuisse indurata, id multũ
best ab eo, de quo hic agitur, cum de indu-
atione fœtus inspirantis vtero disseratur:
lla vero asseruata esse dicant, conditura &
concre-

concretione cadauerũ in sale quodam terræ, vt inquiunt, vegetatiuo, quo omnia ferunt dealbari, indurescere, & coalescere.

Istam pugnantium argumentorum litẽ, quę vires eundo magis ac magis acquireret, dirimat æquus arbiter. Ego vero nouorum Academicorum more, definam in ἐποχὴν; suspensamque sententiam, vt canant Cygni, sicut est in prouerbio, tacentibus graculis, excitenturque docta ingenia, ad scrutanda summi opificis, naturæque miracula, & ad eruendas eorum causas ex Philosophorum Thesauris, in eo præcipue spectaculo, in quo à primo ortu, neque in similiarium partium temperie, neque in instrumẽtalium figura, numero, situ, aut connexione natura peccauerit. Ideoque nihil hic sit monstrificum, cum nullam habeat istud corpus deformitatem notabilem, toti suæ speciei extraneam, quam à prima origine sortitum sit. Plinio autem lib. 7. cap. 18. Nat. hist. si mirum fuit, quosdam concretis ossibus extitisse, & sine medullis: quod portentum istud fuerit fœtum extractum, imputrem, imo in suo veluti ergastulo lapidefactum, tot mensibus & annis à matre circumgestatum fuisse?

SIMO-

IMONIS PRO-
ANCHERII LINGO-
nensis, & apud Senonas Me- dici, de huius indurationis causis opinio.

DE partu anatomico eius mulieris, quæ in SENONVM vrbe vixit annos octo & sexaginta, & cui extinctæ, eruta est puella iustæ mo-
, q̃ in vteri sinu octauum & vigesimum an-
m impleuerat, Gallice scripsi. Eundem
rtum, qui Latine & copiose loqueretur,
exteros relegare decreueram, cui Physi-
s, sed è re natas exercitationes meas ad-
ngere operæ pretium videbatur. Inter
oras Albosius Hæduus, qui excudendam
ectaculi effigiem curauerat, eius histori-
n Latine exprimit. De qua scribenda iam
idem amicorum, & maxime exterorum,
quos vt nominis, ita eruditionis suæ fama
eruenit, literis frequentibus vrgebatur.
ic oratione graui & veridica flagitanti-
m votis respondet, vt mollis in obsequi-
m facilisque rogantibus esset. Historiæ de
duratione fœtus in vtero physica & pro-
lematica inquisitio accessit. Vtraque mihi

tanto-

tantopere placuit, vt in ea vertenda, Galli
meam operam requirere visa sit: nec ei
Auctorem plenius commendabo, ne qu
viuit, & eiusdem vrbis sumus incolæ, in fo
dam adulationem me demitti, in multoru
opinionem irrepat. Et quia in dubia & an
cipiti re sic animus consistit, neminem m
rari oportet, si in apertum campum descen
dam, & vtraque lingua mearum exercitatio
num breuiter ac summatim Epilogum adi
ciam. Ergo rem ipsam aggredior.

Gal. lib. 14. de Vsu part.

Vterus μήτρα Græcis, quem Deus ad co
cipiendum fœtum destinauit, crassus & im
pactus carneum quid refert: cæterum ne
uosus & membranosus est, vt gestationis de
cursu in amplitudinem posset extendi: ac se
men, quod hominis abstractum Zeno ap
pellare non dubitauit, in vteri sinum effun
ditur, idque vnicum propagationis perpe
tuæ subsidium comprehensione firma con
cipitur. Ex quo primum omnium inuolucr
genituræ procreantur, mox reliqua mēbr
& articulis distincta, semine genitali opif
ce, nec non spiritu sanguineque menstru
administris instruuntur, vsque dum opus e
set absolutum. Cum igitur fœtus hic Seno
nensis à conceptionis die, ad prima suæ spe
ciei lineamenta nouem mensium processu
iustam in vtero materno corporis organic
molem

molem addidiſſet, matri, quę huic grandiori
ſendo ſupereſſe non poterat, initium par-
tus induxit. Fit enim cum diruptis, calcitra- Gal. lib. 15. de Vſu part.
tu & motu valido, pueri membranis, ipſe à
vinculis exolutus foras prodit, & ita perfe-
ctus eſt, vt per os nutriri poſſit.
Diuulſis porro inuolucris, ichores prod-
eunt multi, & membranoſum quid cruore
tinctum, referente marito: tumq; graues &
antiqui dolores, qui confertorum ſpirituum
ui accidunt, matrem excruciant. Fruſtra hæc
ſunt omnia: hæret infans vtero, quem ne-
que proprii motus, neque matris impetus,
poſſunt excludere: tandem alimenti penu-
ria, ob quam ſibi moliebatur viam & exi-
tum, breuiſſimam vitam cum morte com-
mutauit. Ex ſignificatione huius noui par-
tus, quæ in lucem edita menſe Maio ſuperi-
ori, potuit intelligi, quod ſcriberem hunc
fœtum ante indurationem, vixiſſe, ac ſerua-
tum fuiſſe inſtar molæ. Non deerunt, qui ex
eo loco capient opinionem, me fœtui ani-
malis vitam abnegare. Imo ratum habeo,
intelligentem animam membris affabre
concinnatis ſuæ ſpeciei conſentaneam af-
fulſiſſe. Atqui hoc vnum cogitabam, vt in-
dicarem tam fœtus q̃ molas poſſe vtero ad
plures annos affigi: nam molæ vitium &
materiæ abſurditatem ſequuntur, quarum

onus ægre natura ſuſtinet: fœtus vero ſu
opus benignioris naturæ, ad quos concip
endos vterus comparatur. Adde quod irri
conceptus ad putredinem, ſi vitæ expert
inanimatis, & animati vitalibus conferan
tur, quam fœtus ſunt procliuiores: ſiquide
illi humida & lubrica conſtant materia, qu
facile putreſcit: fœtuum vero compacta, v
plurimum dura & ſicca eſt ſubſtantia (vt qu
ex neruis, venis, membranis, vinculis & o
ſibus conſiſtunt) cuius ratio putredini relu
ctatur. Pars enim ſicca ægrius putredine
admittit. Poterat tamen hic fœtus Senon
ſis ad putredinem progredi: Cur ergo a
extinctione caloris, illá effugit, & occalluit
Refrigeratur vterus præter naturæ ſuæ mo
dum, fracti caloris imbecillitate per irrito
labores partus, per eruptiones aquarum,
effuſa quędam cruenta, per concepti frigid
externam iniuriam. Frigus enim, dehiſcent
vtero, & diductis cruribus in expectation
puerperii, admittitur. Ex victoria frigoris
humores, qui venis mediiſque ſpatiis vteri
næ molis & conceptæ puellæ pertinaciu
impacti erant, concretione coguntur: per
inde ac gelatis accidit: ſic enim affecti κατε
χόμβοι appellantur, qui eam formam reti
nent, in qua deprehenduntur. Fit autem i
malum ab humore frigidiore & congelan
te. Et

Etenim frigore humida concrescunt, quod ex spōtina scirrhorum generatione pa-cit. Coeunt autem vsq; adeo humores, concretionem deducuntur, vt cum v- fœtus scirrhosam plane, callosamq; du-m contrahat. Nam & ex frigore duriti-fieri docuit Gal. Humores autem qui de-si sunt, in concretionem, crassi erant & inosi: alioqui nunquam fœtus vterusq; llosam duritiem essent progressi. Erant igidi: nam scirrhus, vt Galeno placuit, o-sq; tumor scirrhosus ex humore crasso, ido ac frigido nascitur, qui in parte fri-, siue sit melancholicus, siue pituitosus, ex vtriusque mixtus, facile concrescit. gus enim humores congelat, vt diximus, maxime frigidos. Itaq; hoc in agendo po-tissimum, simul atq; fœtum cum vtero epit, in vtroq; efficiens indurationis cau-stitit, quæ quidem corpusculo & vterinę li, ex materiæ & humoris ratione, im-debat.

In 6. Epid. Co. 3. sect. 14.

Hipp. libr. de Carn.

5. Simpl. 5. c.

4. Meth. ca. 4. & 5. Simpl. ca. 1. & 3. de Loc. affect. ca. 5.

His igitur ad absolutā duritiem pergenti-, sensim humor per halitū resolutus est: enim crassa, refrigerata, concretaque itit, & in callum vteri perinde ac infan-moles coaluit, ante serosi recrementi orationem. Nulla vero humiditas, post c coitionē p venas, q̄ solæ fœtui alimen-

tum conferebant, in media vteri ſpati
lapſa eſt, ac proinde facto ſeri & cruoris
fluuio, quod ad puerperii tempus nat
depoſuit, in loco frigido, ſicco & ſaxeo, p
les madere deſiit: imo duri occurſu in
ruit. Nam & humor, qui circa articulos c
ligitur, ex oſſium natura, teſtãte Hippocr
duritiem induit. Dicet aliquis ex Phyſi
rum & Medicorum ſententia, frigore co
creta calore liquari: cui ſatisfactum fueri
reſpondeam, alias indurationis cauſas à
gore indiſſolubilem vteri & genituræ co
cretionem reddiſſe, idque ſcirrhoſi tumo
modo, qui ſiccitate & frigore concret
nunquam emolliri poteſt. Igitur nihil a
rat per ariditatem loci, quod fœtum face
obnoxium putredini: exhauſta erat om
humiditas innata, nulli aduentitiæ per vi
craſſitiem ac duritiem aditus patebat ad
duratum fœtum, quo ſeipſo redderetur h
midior. Nam quæ putrent, ait Hippoc
tes, ſe ipſis humidiora fiunt. Porro con
mata indies duritie, proles illa perinde
ſcirrhus, vtero ſcirrhoſo affixa, potuit in
gra forma, in mortis maternæ tempus co
ſeruari, citra inſignem earum partium c
liquationem, quæ natura ſua laxiores ab
mi poterant, niſi concretio à frigore in
pſiſſet. Quod factũ fuiſſe adeo mirum vi
ri n

n debet, quum neque ossa indurata, ne-
calli, pori ve, qui generantur in nobis,
cedente die miriuantur. Hæc mea est
pendiaria argumenti propositi disce-
tatio, candide Lector, si quid rectius
illa noueris, imperti: si non,
hac vtere mecum.



FINIS.

